

BUYING/SELLING In Michigan

Homes, Gas Stations, Liquor
Stores, Plazas, Hotels

RAJ SHERGILL
Associate Broker
Landmark Realty

40600 Ann Arbor Rd. Ste. 150
Plymouth, MI 48170

Cell 734-751-4455, rajsshergill@yahoo.com

Truck Insurance Specialist

• Preferred Carriers (A++)
• Bobtail Insurance
• Cargo and Primary Liability

TRI COUNTY INSURANCE

734 655 9090

10 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪਸੰਦ

AMANTEL.COM

\$25 'ਚ 2600 ਮਿੰਟ (43.5 ਘੰਟੇ)
ਘਰ ਦੇ ਫੋਨ ਅਤੇ ਸੈਲ ਫੋਨ ਲਈ ਇਕੋ ਰੇਟ

24/7 Customer Service ਟੌਲ ਫਰੀ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਕਾਲ ਕਰੋ

ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਗੱਲਾਂ ਕਰੋਗੇ ਉਨੇ ਹੀ ਮਿੰਟ ਕੱਟੇ ਜਾਣਗੇ

1-888-652-6268, 732-983-4332/4333

Eighteenth Year of Publication ਮਿਡਵੇਸਟ ਐਡੀਸ਼ਨ Price 50¢

ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫਤਾਵਾਰ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Punjab Times, Vol 18, Issue 12, March 25, 2017 20451 N Plum Grove Rd., Palatine, IL 60074 Ph:847-359-0746, Fax:847-705-9388

Email:punjabtimes1@gmail.com
www.punjabtimesusa.com

‘ਆਪ’ ਦੀ ਦਿੱਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਖਿਲਾਫ ਬਗ਼ਾਵਤ

ਖੁਦਮੁਖਤਾਰੀ ਦਾ ਲਾਇਆ ਹੋਕਾ; ਦਿੱਲੀ ਟੀਮ ਦੀ ਲੋੜਾਂ ਵੱਧ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ‘ਤੇ ਸਵਾਲ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਮਾੜੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਬਾਰੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਮੰਥਨ ਕਰਨ ਵਿਚ ਜੁਟ ਗਈ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਹਾਰ ਦਾ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਦਿੱਲੀ ਟੀਮ ਦੀ ਲੋੜਾਂ ਵੱਧ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਨਾ ਹੋਣਾ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਾਰਟੀ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬੇਲੋੜਾ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵੀ ਲੈ ਡੁੱਬਿਆ।

ਪਾਰਟੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੁੰਦੇ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਮੰਥਨ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਇਕਾਈ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਖੁਦਮੁਖਤਾਰੀ ਨਾਲ ਚੱਲੇਗੀ ਤੇ ਫੈਸਲੇ ਲਵੇਗੀ। ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਉਭਰੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ

ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵੱਲੋਂ ਘੜੀ ਰਣਨੀਤੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਈ। ਉਧਰ, ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਦੁਰਗੋਸ਼ ਪਾਠਕ ਅਤੇ

ਸੰਜੇ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਈ ਆਨਲਾਈਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਭਰਵਾਂ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ, ਕੈਨੇਡਾ, ਇੰਗਲੈਂਡ,

ਸਭ ਕੁਝ ਲੁਟਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਸ਼ ਆਈ: ਛੋਟੇਪੁਰ

ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ: ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਇਕਾਈ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਕਨਵੀਨਰ ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਛੋਟੇਪੁਰ ਨੇ ਸਮੀਖਿਆ ਮੀਟਿੰਗ ਬਾਰੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਕੁਝ ਲੁਟਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਸ਼ ਆਈ ਤਾਂ ਕੀ ਆਈ! ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂ ਸਿਰਫ ਟਿਕਟਾਂ ਖਾਤਰ ਹੀ ਚੁੱਪ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਧੱਕੇਸ਼ਾਰੀ ਲਗਾਤਾਰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

ਆਸਟਰੇਲੀਆ, ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ‘ਆਪ’ ਦੀ ਸੂਬਾਈ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਸੂਬਾਈ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਇਕਜੁਟਤਾ

ਕਾਇਮ ਰੱਖਦੀ ਹੋਈ ਸੂਬੇ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਵਜੋਂ ਪੱਕੇ ਪੈਰੀਂ ਸਥਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਸੂਬਾਈ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਇਸ ਗੱਲ ‘ਤੇ ਇਕਮਤ ਸੀ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ (ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 ‘ਤੇ)

ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਫਿਰਕੂ ਸਫ਼ਬੰਦੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਆਪਣੀਆਂ ਫਿਰਕੂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਾਰਨ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਯੋਗੀ ਅਦਿਤਿਆਨਾਥ ਨੂੰ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾ ਕੇ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਇਹ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਅਲੋਚਨਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਹਿੰਦੂਵਾਦੀ ਏਜੰਡੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਉੱਤੇ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਹੈ।

ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਯੂ.ਪੀ. ਵਿਚ 14 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਪੂਰਨ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਈ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਵੱਲੋਂ ਕੱਟੜ ਹਿੰਦੂਵਾਦੀ ਆਗੂ ਯੋਗੀ ਅਦਿਤਿਆਨਾਥ ਨੂੰ ਯੂ.ਪੀ. ਦੀ ਕਮਾਨ ਸੌਂਪਣ

‘ਤੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਕੇਸ਼ਵ ਪ੍ਰਸਾਦ ਮੌਰਿਆ ਭਾਵੇਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਦੋੜ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਸਨ, ਪਰ ਆਖਰੀ ਮੌਕੇ ਉੱਤੇ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਮੁਖੀ ਮੋਹਨ ਭਾਗਵਤ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰ ਕੇ ਯੋਗੀ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਯੋਗੀ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਸੌਂਦਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਮ ਉੱਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਮੋਹਰ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਯੋਗੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਨੇ (ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 ‘ਤੇ)

ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਫੁਰਤੀ ਫੜੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਵਾਰ ਬਦਲੇ ਹੋਏ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੈ ਕਿ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੈਬਨਿਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਾਗੂ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਹ ਫੁਰਤੀ ਤੋਂ ਲੋਕ ਹੈਰਾਨ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਖੁਸ਼ ਵੀ। ਕੈਬਨਿਟ ਦੀ ਪਲੇਠੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਵੀ.ਆਈ.ਪੀ. ਕਲਚਰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਅਜੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਹੋਣਾ ਹੈ, ਪਰ ਰਸਮੀ

ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਉਡੀਕੇ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਵਾਹਨਾਂ ਤੋਂ ਲਾਲ ਬੱਤੀਆਂ

ਹਟਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਕੈਪਟਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਖਿਲਾਫ ਵੀ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਤੇ ਮਿਆਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕੈਪਟਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਲੇਠੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ 120 ਦੇ ਕਰੀਬ ਫੈਸਲੇ ਲੈ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ (ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 ‘ਤੇ)

Best Fare Guarantee

AMRITSAR \$915
DELHI \$875
Mumbai \$865

866 66 INDIA 46342

WorldWide Travel
www.fly2world.com
Detroit Chicago
734 838 9998 312 224 8800

Fares shown above are from Chicago and may change without notice, please call our office for more details. Other conditions apply.

EVEREST TRANSPORT INC.

Now Hiring Drivers and Owner Operators

We Provide

- Trailer ■ Insurance ■ Tolls
- Plates ■ IFTA/Fuel Tax
- Fuel Discount Per Gallon+FSC
- We Pay By Miles ■ We Run All Midwest
- Make Excellent Money
- Clean Work (Less Paper Work)

ਅਸੀਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

- ਟਰੇਲਰ ■ ਇੰਸੂਰੈਂਸ ■ ਟੌਲ ■ ਪਲੇਟਾਂ
- ਆਈ ਐਫ ਟੀ ਏ/ਫਿਊਲ ਟੈਕਸ
- ਤੇਲ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਗੈਲਨ 'ਤੇ ਡਿਸਕਾਊਂਟ
- ਮੀਲਾਂ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਭੁਗਤਾਨ
- ਪੂਰੇ ਮਿਡਵੇਸਟ ਵਿਚ ਸਰਵਿਸ

Contact: Goldy, Cell: 260-797-1122
Fax 866-920-8915 Email:hr@Everesttransportation.ca

ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ 26ਵੇਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਤਾਜਪੋਸ਼ੀ

ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਨਿਬੇੜੇ ਲਈ ਬਣੇਗਾ ਕਮਿਸ਼ਨ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਾਦੇ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 26ਵੇਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕੀ। ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ, ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਸਾਬਕਾ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਦੋ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀਆਂ ਸਣੇ ਨੌਂ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਹੁੰ ਚੁਕਾਈ ਗਈ। ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਪਟਿਆਲਾ ਦਿਹਾਤੀ ਤੋਂ ਵਿਧਾਇਕ ਬ੍ਰਹਮ ਮਹਿੰਦਰਾ ਨੇ ਦੂਜੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕੀ। ਸਾਬਕਾ ਕ੍ਰਿਕਟਰ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਠੁੱਕਦਾਰ ਤੇ ਬੁਲੰਦ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ 'ਚ ਅਹੁਦੇ ਦਾ ਹਲਫ਼ ਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੀਜੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਸਹੁੰ ਚੁਕਾਉਣ ਨਾਲ ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨੰਬੇ ਬਸਤੇ ਵਿਚ ਪੈ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਠਿੰਡਾ ਤੋਂ ਵਿਧਾਇਕ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਨਾਭਾ ਤੋਂ ਵਿਧਾਇਕ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਧਰਮਸੇਤ, ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਚੂੜੀਆਂ ਤੋਂ ਤ੍ਰਿਪਤ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕੀ, ਜਦਕਿ ਰਾਣਾ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਧਾਇਕ ਦਲ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਨੇਤਾ ਅਤੇ ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਵਿਧਾਇਕ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੰਨੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਹਲਫ਼ ਲਿਆ। ਦੀਨਾਨਗਰ ਤੋਂ ਵਿਧਾਇਕ ਅਰੁਣਾ ਚੌਧਰੀ ਨੇ ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ ਅਤੇ ਮਾਲੇਰਕੋਟਲਾ ਤੋਂ ਵਿਧਾਇਕ ਰਜ਼ੀਆ ਸੁਲਤਾਨਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀਆਂ ਵਜੋਂ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕੀ। ਕੁਝ ਸੀਨੀਅਰ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਮੰਤਰੀ ਨਾ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਛੇਤੀ ਵਜ਼ਾਰਤ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਵਧਾਈਆਂ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਹੜ੍ਹ ਆ ਗਿਆ। ਸ੍ਰੀ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਚਾਹ ਪੀਣ ਸਮੇਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਲਾ ਕੇ ਮੀਡੀਆ ਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਕੀਤਾ। ਭੀੜ ਕਰ ਕੇ ਰਾਜ ਭਵਨ ਦੇ ਇਕ-ਦੋ ਸੀਏ ਵੀ ਟੁੱਟ ਗਏ।

ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਿਛਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਵਿਚ ਸਿਆਸੀ ਕਿੱਤ ਕੱਢਣ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਦਰਜ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰੇ ਮਗਰੋਂ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਕਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਿਆਂ ਦੇ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਨੇ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਦਰਜ ਝੂਠੇ ਕੇਸਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ। ਉਦੋਂ ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਆਉਣ ਸਮੇਂ ਸਾਰੇ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਮਗਰੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਕਰੇਗੀ ਕੈਪਟਨ ਦਾ ਸਨਮਾਨ

ਪਟਿਆਲਾ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰੋ. ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬੰਡੂਗਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨਵੇਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਿਆਂ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪੁੱਜਣ 'ਤੇ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ ਤੇ ਹੋਰ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਅਸੁਖਾਵੇਂ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਚ ਕਈ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਪੁੱਜਣ ਉਤੇ ਕਈ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰੋਪਾਉ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਹੁਣ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਉਲਟ ਕਾਂਗਰਸ ਤਰਫੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨਵੇਂ ਬਣੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸਨਮਾਨਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣਾ ਕਾਫੀ ਅਹਿਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਫੂਲਕਾ 'ਆਪ' ਵਿਧਾਇਕ ਦਲ ਦੇ ਨੇਤਾ ਬਣੇ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਵਕੀਲ ਐਚ.ਐਸ. ਫੂਲਕਾ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਦਲ ਦਾ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਆਗੂ ਚੁਣ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਸੁਖਪਾਲ ਖਹਿਰਾ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ 'ਆਪ' ਦਾ ਚੀਫ ਵਿਧੂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਖੇ 'ਆਪ' ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਇਕਾਈ ਦੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਚੁਣੇ ਗਏ ਵਿਧਾਇਕਾਂ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਵੜੈਚ, ਲੋਕ ਇਨਸਾਫ਼ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੋਂ ਚੁਣੇ ਗਏ ਵਿਧਾਇਕ ਬੈਂਸ ਭਰਾਵਾਂ, ਪੰਜਾਬ ਇਕਾਈ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਸੰਜੇ ਸਿੰਘ ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਓਵਰਸੀਜ਼ ਵਿੰਗ ਦੇ ਮੁਖੀ ਡਾ. ਕੁਮਾਰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਵੜੈਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ 'ਆਪ' ਦੇ ਨਵੇਂ ਚੁਣੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿਚ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਐਚ.ਐਸ. ਫੂਲਕਾ ਨੂੰ ਵਿਧਾਇਕ ਦਲ ਦਾ ਨੇਤਾ ਤੇ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਨੂੰ ਚੀਫ ਵਿਧੂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ।

ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੰਤਰੀ 50 ਤੋਂ ਪਾਰ

ਬਰਨਾਲਾ: ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਸੂਬੇ 'ਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਉਪਰੰਤ ਆਪਣੀ ਵਜ਼ਾਰਤ ਵਿਚ 9 ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੈਪਟਨ ਸਰਕਾਰ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮੰਤਰੀਆਂ ਬਾਰੇ ਦਿਲਚਸਪ ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਸਮੇਤ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਉਮਰ 50 ਸਾਲ ਤੋਂ ਪਾਰ ਹੈ। ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਲੰਬੀ 11 ਮਾਰਚ ਚੋਣ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਾਲੇ ਦਿਨ 75 ਸਾਲ ਦੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਬ੍ਰਹਮ ਮਹਿੰਦਰਾ ਜੋ ਪਟਿਆਲਾ ਦਿਹਾਤੀ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਹਨ, ਦੀ ਉਮਰ 70 ਸਾਲ, ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪੂਰਬੀ) 53, ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ (ਬਠਿੰਡਾ ਸ਼ਹਿਰੀ) 54, ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਧਰਮਸੇਤ (ਨਾਭਾ) 56, ਤ੍ਰਿਪਤ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ (ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਚੂੜੀਆਂ) 73, ਰਾਣਾ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਕਪੂਰਥਲਾ) 64, ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੰਨੀ (ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ) 53 ਸਾਲ, ਅਰੁਣਾ ਚੌਧਰੀ (ਦੀਨਾ ਨਗਰ) 60 ਸਾਲ ਤੇ ਬੀਬੀ ਰਜ਼ੀਆ ਸੁਲਤਾਨਾ (ਮਾਲੇਰਕੋਟਲਾ) ਦੀ ਉਮਰ 50 ਸਾਲ ਹੈ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ 117 ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਿਆਂ 'ਚੋਂ 77 ਉਪਰ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤੇ 26 ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ 50 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਵਾਲੇ ਆਗੂ ਵਿਧਾਇਕ ਬਣੇ ਹਨ।

ਕੈਪਟਨ ਦਾ ਸਿਆਸੀ ਸਫਰ...

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਤਿਕੋਣੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੌਰਾਨ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਝੋਲੀ 77 ਸੀਟਾਂ ਨਾਲ ਵੱਡੀ ਜਿੱਤ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਚਹੇਤੇ ਆਗੂ ਹਨ। 75 ਸਾਲਾ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਿਰ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਤਾਜ ਸਜਿਆ ਹੈ। ਪੂਰੇ 10 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸੱਤਾ 'ਤੇ ਮੁੜ ਕਾਬਜ ਹੋਣਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਆਧਾਰ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੈ।

ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਆਗੂ ਰਹੇ ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਸੱਤਾ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਹਾਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਕਰੋ ਜਾਂਦੇ ਕੈਪਟਨ ਨੇ 1965 ਦੀ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿ ਜੰਗ ਵਿਚ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਮਰਹੂਮ ਮਹਾਰਾਜਾ ਪਟਿਆਲਾ ਯਾਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਜੰਮੇ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਕੂਲੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਲਾਰੈਂਸ ਸਕੂਲ, ਸਨਾਵਰ ਤੇ ਦੇਹਰਾਦੂਨ ਦੇ ਦੂਨ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ। ਕੈਪਟਨ ਨੇ 1959 ਵਿਚ ਨੈਸ਼ਨਲ ਡਿਫੈਂਸ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਲਿਆ ਤੇ 1963 ਵਿਚ ਗਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ। 1963 ਵਿਚ ਹੀ ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਦੀ ਦੂਜੀ ਬੀ.ਐਨ. ਸਿੱਖ ਰੈਜੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਸੇਵਾਵਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਕੈਪਟਨ ਦੇ ਪਿਤਾ ਤੇ ਦਾਦਾ ਨੇ ਵੀ ਇਸੇ ਰੈਜੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਦੋ ਸਾਲ ਕੈਪਟਨ ਇੰਡੋ ਤਿੱਬਤੀ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਤਾਇਨਾਤ ਰਹੇ। 1965 ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਮਹਾਰਾਜਾ ਯਾਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਇਟਲੀ ਦੇ ਰਾਜਦੂਤ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋ ਜਾਣ 'ਤੇ ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਕਾਰਨ ਫੌਜ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਰਮਿਆਨ ਤਣਾਅ ਵਧਣ ਕਾਰਨ ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਮੁੜ ਨੌਕਰੀ 'ਤੇ ਬਹਾਲੀ ਕਰ ਲਈ ਤੇ 1966 ਵਿਚ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿ ਯੁੱਧ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਣ ਉਤੇ ਮੁੜ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

1980 ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣ ਲੜਨ ਤੇ ਜਿੱਤਣ ਨਾਲ ਕੈਪਟਨ ਦਾ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸਫਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ। 1984 ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ 'ਤੇ ਫੌਜੀ ਹਮਲੇ ਦੇ ਰੋਸ ਵਿਚ ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। 1985 ਵਿਚ ਕੈਪਟਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ। 1995 ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਲੋਂਗੋਵਾਲ ਦੀ ਟਿਕਟ 'ਤੇ ਕੈਪਟਨ ਪੰਜਾਬ ਅਸੈਂਬਲੀ ਵਿਚ ਚੁਣੇ ਗਏ। ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਕੈਪਟਨ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮੰਤਰੀ ਰਹੇ।

5 ਮਈ 1996 ਵਿਚ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਦਰ ਨੀਮ ਫੌਜੀ ਬਲਾਂ ਦੀ ਤਾਇਨਾਤੀ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਕੈਬਨਿਟ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਆਪਣਾ ਵੱਖਰਾ ਪੱਥਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਣਾ ਲਿਆ, ਜਿਸ ਦਾ 1997 ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਰਲੇਵਾਂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। 1998 ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਸੰਸਦੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕੈਪਟਨ ਨੂੰ ਕੋਈ ਖਾਸ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ।

1999-2002 ਤੱਕ ਕਾਂਗਰਸ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਹੇ ਤੇ 2002 ਵਿਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਕੇ ਕੈਪਟਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣੇ ਤੇ 2007 ਤੱਕ ਪੂਰੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਮਾਨ ਸੰਭਾਲੀ। 2008 ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ ਤਬਾਦਲੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਅਨਿਯਮੀਆਂ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੈਪਟਨ ਨੂੰ ਸੂਬਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਪੈਨਲ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। 2010 ਵਿਚ ਕੈਪਟਨ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਮਿਲੀ।

2012 ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਕਰਾਰੀ ਹਾਰ ਮਿਲੀ। 2013 ਵਿਚ ਕੈਪਟਨ ਮੁੜ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣੇ ਤੇ 2013 ਤੱਕ ਲਗਾਤਾਰ ਕਾਂਗਰਸ ਵਰਕਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਥਾਈ ਇਨਵਾਇਟੀ ਰਹੇ। 2014 ਵਿਚ ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣ ਲੜੀ ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਅਰੁਣ ਜੇਤਲੀ ਨੂੰ ਇਕ ਲੱਖ ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਹਰਾਇਆ। 2017 ਦੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਗਹਿਮਾ ਗਹਿਮੀ ਦਰਮਿਆਨ ਨਵੰਬਰ 2016 ਵਿਚ ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਐਸ.ਵਾਈ.ਐਲ. ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਤੇ 2017 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਕੈਪਟਨ ਮੁੜ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣੇ।

ਮਾਰਚ 2017 ਵਿਚ ਕੈਪਟਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ 10 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਹੋਈ ਤੇ ਕੈਪਟਨ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣ ਗਏ ਹਨ। ਦੇਸ਼ ਦੁਨੀਆਂ ਘੁੰਮਣ ਦੇ ਸ਼ੌਕੀਨ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ '1965 ਦੇ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿ ਜੰਗ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ' ਸਮੇਤ ਕਈ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵੀ ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ। ਨੌਜਵਾਨ ਲੇਖਕ ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੈਪਟਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਉਤੇ ਕਿਤਾਬ "'ਦ ਪੀਪਲਜ਼ ਮਹਾਰਾਜਾ"' ਲਿਖੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦੋ ਉਪ ਕੁਲਪਤੀਆਂ ਵਲੋਂ ਅਸਤੀਫੇ

ਪਟਿਆਲਾ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸੱਤਾ ਤਬਦੀਲ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਇਹ ਅਚਨਚੇਤੀ ਨਵੇਂ ਬਦਲਾਅ ਆਏ ਹਨ। ਡਾ. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਸਤੀਫਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਵੀਪੀ ਸਿੰਘ ਬਦਨੌਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ। ਡਾ. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਦਾ ਅਹੁਦਾ 11 ਦਸੰਬਰ 2007 ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਲੀ ਮਿਆਦ ਵਿਚ 2010 ਤੇ ਫਿਰ 2013 ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

11 ਦਸੰਬਰ 2015 ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਮੁੜ ਡਾ. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਧਾਈ ਗਈ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਡਾ. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਿਵਾਦਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਉਠਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਦੇ ਵੀ ਖੁਦ

ਉਸ ਵਿਵਾਦ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ, ਸਗੋਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਟੀਮ ਸਾਰੇ ਮਸਲੇ ਹੱਲ ਕਰਦੀ

ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਉਪ ਕੁਲਪਤੀ ਪ੍ਰੋ. ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਨੇ ਅਚਨਚੇਤੀ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਮਿਲੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਉਪ ਕੁਲਪਤੀ

ਪ੍ਰੋ. ਬਰਾੜ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਛੁੱਟੀ ਉਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਗੁੜਗਾਉਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿਚ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। ਪ੍ਰੋ. ਬਰਾੜ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੇਟੇ ਦੀ ਸਿਹਤ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਹਤਯਾਤੀ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਾਂ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਗੁੜਗਾਉਂ ਵਿਖੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿਚ ਰਹਿਣਗੇ। ਪ੍ਰੋ. ਬਰਾੜ 15 ਜੁਲਾਈ 2009 ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਾਸਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਉਪ ਕੁਲਪਤੀ ਬਣੇ ਸਨ। ਇਸ ਮਗਰੋਂ ਦੋ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੇਵਾਕਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਧਾਈ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਖਨਊ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਉਪ ਕੁਲਪਤੀ ਸਨ।

ਅਮਰੀਕਾ ਵਲੋਂ ਐਚ-1ਬੀ ਵੀਜ਼ਾ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਮੁਅੱਤਲ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਐਚ-1ਬੀ ਵੀਜ਼ਾ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਅਸਥਾਈ ਰੂਪ ਨਾਲ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਅਪਰੈਲ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਫਤੇ 'ਚ ਵਰਕ ਵੀਜ਼ੇ ਲਈ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਕਦਮ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਐਚ-1ਬੀ ਵੀਜ਼ਾ ਭਾਰਤੀ ਆਈ.ਟੀ. ਕੰਪਨੀਆਂ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ੇਵਰਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਕਾਫੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਅਤੇ ਆਵਾਸ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਯੂ.ਐਸ.ਸੀ.ਆਈ.ਐਸ.) ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਲੌਰੀ ਸਾਈਲਐਂਬਾ ਨੇ ਸਦਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਐਚ-1ਬੀ ਵੀਜ਼ਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਸੀਂ

ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ 15 ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ 2017-18 ਲਈ ਐਚ-1ਬੀ ਵਰਕ ਵੀਜ਼ੇ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ 3 ਅਪਰੈਲ ਤੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੇਗਾ। ਸਾਂਸਦਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਲੌਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪਰੈਲ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਫਤੇ ਵਿਚ (ਯੂ.ਐਸ.ਸੀ.ਆਈ.ਐਸ.) ਨੂੰ ਦੋ ਲੱਖ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਐਚ-1ਬੀ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਮਿਲਣਗੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਾਂਗੇ, ਜੇਕਰ ਇਕ ਹਫਤੇ 'ਚ ਸਾਨੂੰ ਦੋ ਲੱਖ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਮਿਲਣਗੀਆਂ ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਅਸਥਾਈ ਰੂਪ ਨਾਲ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦਾ ਵਿਸਾਖੀ ਮੇਲਾ 22 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ

ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ, ਓਹਾਇਓ (ਬਿਊਰੋ): ਸਥਾਨਕ ਖੇਡ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸੰਸਥਾ ਸ਼੍ਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵਲੋਂ ਆਪਣਾ ਛੇਵਾਂ ਵਿਸਾਖੀ ਮੇਲਾ ਆਉਂਦੀ 22 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਮਨਾਏ ਹਾਈ ਸਕੂਲ (220 ਯੈਂਕੀ ਰੋਡ) ਵਿਖੇ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੇਲਾ ਸ਼ਾਮੀਂ 5 ਵਜੇ ਅਰੰਭ ਹੋਵੇਗਾ।

ਸੰਸਥਾ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਇਕ ਬਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਮੇਲੇ ਦੌਰਾਨ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਮਨੋਰੰਜਨ ਭਰੀਆਂ ਆਈਟਮਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨ੍ਰਿਤ, ਭੰਗੜਾ-ਗਿੱਧਾ, ਕਾਮੇਡੀ, ਕੋਰੀਓਗ੍ਰਾਫੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਮਾਣਨਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਿੰਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹੌਸਲਾ ਅਫਜ਼ਾਈ ਵਜੋਂ ਮਾਣ ਪੱਤਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਆਏ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਲਈ ਖਾਣਾ ਮੁਫਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਪਾਰਕਿੰਗ ਫਰੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਕੋਈ ਦਾਖਲਾ ਫੀਸ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

ਸ਼੍ਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵਲੋਂ ਆਪਣਾ ਸਾਲਾਨਾ ਖੇਡ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਮੇਲਾ ਇਸ ਵਾਰ 29 ਜੁਲਾਈ 2017 ਨੂੰ ਵਾਇਸ ਆਫ ਅਮੈਰਿਕਾ ਪਾਰਕ (7850 ਵੀ ਓ ਏ ਪਾਰਕ ਡਰਾਈਵ, ਵੈਸਟ ਚੈਸਟਰ) ਵਿਖੇ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਾਂਗ ਇਸ ਮੇਲੇ ਦੌਰਾਨ ਕਬੱਡੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਖੇਡ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵੀ ਹੋਣਗੇ। ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਲਈ ਗਾਇਕੀ ਦਾ ਪਿਤ ਵੀ ਬੱਝੇਗਾ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਮੁਤਵਾਜ਼ੀ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਲਈ ਤਿਆਰ

ਮੁਕੇਰੀਆਂ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰੋ. ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਡੂਗਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਭਖਦੇ ਮਸਲਿਆਂ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਸਮੇਤ ਮੁਤਵਾਜ਼ੀ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਹਰ ਪਲੇਟਫਾਰਮ 'ਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਸਿੱਖ ਮਸਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਟਕਰਾਅ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਥਾਂ ਰਲ ਕੇ ਮਸਲੇ ਹੱਲ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਵੇਗੀ। ਉਹ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਗੜ੍ਹਦੀਵਾਲਾ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਅਧੀਨ ਚੱਲਦੀਆਂ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਖਾਲਸਈ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਉਤਸਵ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕਰਨ ਪੁੱਜੇ ਸਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਪੜਤਾਲ ਵਿਚ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਜੇ ਸਾਰਥਿਕ ਸਿੱਟੇ ਨਾ ਨਿਕਲੇ ਤਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਹਰ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਉਪਰਾਲੇ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ 36 ਕਾਲਜਾਂ ਦੇ ਕੋਈ 1200 ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਭਾਗ ਲਿਆ। ਧਾਰਮਿਕ ਨਾਟਕਾਂ ਦੇ ਮੰਚਨ

ਸਮੇਤ ਸ਼ਬਦ ਗਾਇਨ, ਤੰਤੀ ਸਾਜ਼ ਵਾਦਨ, ਤਬਲਾ ਵਾਦਕ, ਧਾਰਮਿਕ ਕਵਿਤਾ, ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ, ਕਲਾਜ ਮੇਕਿੰਗ, ਕਲੇਅ ਮਾਡਲਿੰਗ, ਪੋਸਟਰ ਮੇਕਿੰਗ ਮੁਕਾਬਲੇ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਕੁਇਜ਼ ਹੋਈ। ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅੰਤ੍ਰਿਗ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਸ਼ਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵੀ ਸੀ ਡਾ. ਗੁਰਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੁਲੇਵਾਲ ਰਾਠਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ।

ਰਾਣਾ ਕੰਵਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਣੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਆਰਜ਼ੀ ਸਪੀਕਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਵੀ.ਪੀ. ਸਿੰਘ ਬਦਨੌਰ ਨੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਿਧਾਇਕ ਰਾਣਾ ਕੰਵਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 15ਵੀਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਭੇਤ ਗੁਪਤ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸਹੁੰ ਚੁਕਾਉਣ ਪਿੱਛੋਂ ਪ੍ਰੋਟਮ ਸਪੀਕਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਕੰਵਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਵਿਧਾਇਕ ਹਨ। ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 188 ਅਧੀਨ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਰਾਣਾ ਕੰਵਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਟਮ ਸਪੀਕਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਨੋਟਬੰਦੀ ਬਾਰੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਸੁਆਲ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਵੱਖਰਾ ਵਰਗ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜੋ ਬੰਦ ਕੀਤੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਨੋਟ 30 ਦਸੰਬਰ 2016 ਤੱਕ ਜਮ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾ ਸਕੇ ਸਨ, ਜਦਕਿ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ

‘ਚ ਮੌਜੂਦ ਭਾਰਤੀਆਂ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਜੇ ਐਸ ਖੇਹਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅੱਠ ਨਵੰਬਰ ਦੇ ਸੰਬੋਧਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜਾਇਜ਼ ਕਾਰਨਾਂ ਵਾਲੇ ਲੋਕ 30 ਦਸੰਬਰ

2016 ਤੋਂ ਬਾਅਦ 31 ਮਾਰਚ 2017 ਤੱਕ ਵੀ ਬੰਦ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਨੋਟ ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ‘ਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਬੈਂਚ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵੱਖਰਾ ਵਰਗ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਜੋ ਬੰਦ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਨੋਟ 30 ਦਸੰਬਰ 2016 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾ ਸਕੇ।

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਨੇ ਇਹ ਉਮੀਦ ਜਤਾਈ ਸੀ ਕਿ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ‘ਚ ਫਸੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ‘ਚ 31 ਮਾਰਚ 2017 ਤੱਕ ਇੱਕ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇਗਾ।

ਸ਼ਗਨ ਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਸਕੀਮ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟ ਤਲਬ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਤੇ ਸ਼ਗਨ ਸਕੀਮ ਵਿਚ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਸਬੰਧੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤਲਬ ਕਰ ਲਈ ਹੈ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪਛੜੇ ਵਰਗਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰੀ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਧਰਮਸੇਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋਵਾਂ ਸਕੀਮਾਂ ਵਿਚ ਕਥਿਤ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਕੁਝ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਲੱਗਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀਆਂ ਤੇ ਸਕੀਮਾਂ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਰਸੂਖਵਾਨ ਹੀ ਲੈ ਗਏ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਸ਼ਗਨ ਸਕੀਮ ਬਾਰੇ ਵੀ ਸਨ।

Singh Tax & Accounting Services LLC.

Individual & Business Taxes, Accounting, Payroll & Financial Consulting Services.

File your taxes on time, Tax planning, start new business, to resolve tax related matters with IRS. Free consultation for tax matters. Translation from Punjabi to English and Notary Services.

ਪੰਜਾਬੀ ਤੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ 'ਚ ਟਰਾਂਸਲੇਟ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

Ph:248-982-2036

Fax:616-855-5575

Mohan Singh M.COM,
MBA (Finance), ACA
Master in Taxation.
IRS Enrolled agent,
Notary Public

Office Locations

38969 Cheshire Dr., Northville, MI 48167

38565 Joy Rd., Westland, MI 48185

Email : jhand_mohan@yahoo.com; or info@SinghTaxServices.com
For More Detail check our web site at :www.SinghTaxServices.com

KULJEET (KJ) SINGH
Managing Broker Realtor

Interested in:

- Buying ■ Selling
- Investing ■ Renting

ਜਾਇਦਾਦ ਖਰੀਦਣੀ ਹੋਵੇ, ਵੇਚਣੀ ਜਾਂ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਦੇਣੀ, ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਪੈਸਾ ਲਾਉਣਾ ਹੋਵੇ, ਯਾਦ ਰੱਖੋ

Kuljeet Singh

Over 20 Years of Experience

Contact Information:

Cell: 224-305-3250

Email: ksingh4622@gmail.com

Serving All Chicagoland & Surrounding Suburbs

Pleasant Travel & Tours

6257 N. Clark Street, Chicago, IL 60660

Serving Community For Over 25 Years

Fly to Any Destination with the Best Price

Chicago-Amritsar = \$ 795.00

Chicago-Delhi = \$695.00

Chicago-Mumbai = \$ 695.00

Restriction do apply

Ph:773-508-1927

Pleasanttravel@hotmail.com

www.pleasanttravelchicago.com

Sistar Mortgage

Minimizing Cost, Maximizing Investment
www.SistarMortgage.com

Balbir (Bill) Grewal, Loan Officer (NMLS 353442)
Residential & Commercial Loans

(734) 330-8859 Mobile

(586) 802-7385 Fax

Balbir.Grewal@SistarMortgage.com

Loans Available In Most States!

***Refinance up to 125% value of the house.**

- Residential Loans (Purchase, Refinance & Cash Out Refinance).
- Self Employed and H1 Visa
- Jumbo loans
- Commercial Property With Business or Business Only.
- Business Equity Line of Credit.
- Multi Unit Investment Property.

Michigan Truck Driving School

6405 Middlebelt Road, Romulus, MI 48174

ਸਭ ਸਹੂਲਤਾਂ ਨਾਲ
ਲੈਸ ਨਵਾਂ ਟਰੱਕ
ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ

*ਸਕੂਲ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ

*3-4 ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਬਣੋ

Raj Jamarai **Cell:734-644-1010** Office:734-747-4298

ਉਲਾਂਭੇ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਕਮਰਕੱਸੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਕੈਬਨਿਟ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਲਾਲ ਬੱਤੀ ਕਲਚਰ ਖਤਮ ਕਰਨ, ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦਾ ਨਿਬੇੜਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਜ਼ਾਰਤ ਦੀ ਸਬ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਉਣ, ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਫੀਆ ਨੂੰ ਨੇਸਤੋ-ਨਾਬੂਦ ਕਰਨ ਲਈ ਟਾਸਕ ਫੋਰਸ ਕਾਇਮ ਕਰਨ, ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਲੋਕਪਾਲ ਬਣਾਉਣ, ਡੀ.ਟੀ.ਓ. ਦੇ ਦਫਤਰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਸਮੇਤ ਸੱ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਹਿਮ ਫੈਸਲੇ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸੂਬੇ ਦੀ ਨੁਹਾਰ ਤੇ ਫਿਜ਼ਾ ਬਦਲਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਮਿਲੇਗੀ।

ਵਜ਼ਾਰਤ ਦੀ ਤਿੰਨ ਘੰਟਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਚਲੀ ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ, ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੁਣ ਲਾਲ ਬੱਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਣਗੇ। ਮੰਤਰੀਆਂ ਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਬੱਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਦੌੜਨਗੀਆਂ। ਵਿਧਾਇਕ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਰੱਖੇ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰਾਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ 100 ਤੋਂ 500 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ ਉਤੇ 'ਕਰ ਦਾਤਿਆਂ' ਦੇ ਪੈਸੇ ਰਾਹੀਂ ਤਿਆਰ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਰਕਾਰ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਮਜ਼ਬੂਤ ਲੋਕਪਾਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਵਾਂ ਲੋਕਪਾਲ ਬਿਲ ਲਿਆਵੇਗੀ ਜਿਸ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਆਉਣਗੇ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ, ਸਾਰੇ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਵਿਧਾਇਕ ਸਾਲ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਭਾਵ ਪਹਿਲੀ ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਦੇਣਗੇ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਟਿਊਬਵੇਲਾਂ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਵੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ

ਕੈਪਟਨ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨਾਲ 'ਆਪ' ਵਾਲੇ ਵੀ ਬਾਗੋਬਾਗ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੈਬਨਿਟ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਲਾਲ ਬੱਤੀ ਅਤੇ ਵੀ.ਆਈ.ਪੀ. ਕਲਚਰ ਤਿਆਗਣ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿਲਾਮੀਆਂ ਰੋਕਣ ਵਰਗੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਨਵੀਨਰ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦੀ ਸੋਚ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵਲੰਟੀਅਰਾਂ ਸਿਰ ਬੰਨ੍ਹਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧੀ ਪਿਰ ਦੇ ਨੇਤਾ ਐਚ.ਐਸ. ਫੂਲਕਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਨਾਲ ਵਿੱਢੇ ਅੰਦੋਲਨ ਤੇ ਅਣਥੱਕ ਮਿਹਨਤ ਸਦਕਾ ਅੱਜ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਏਜੰਡੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈਣ ਲਈ ਵਜ਼ੀਰਾਂ ਦੀ ਇਕ ਸਬ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਿਹੜੀ 60 ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਪਿੱਛੋਂ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਕਰਜ਼ੇ ਕਾਰਨ ਕਿਸੇ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨਿਲਾਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇਗੀ।

ਵਜ਼ਾਰਤ ਨੇ ਪਿਛਲੀ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਹਲਕਾ ਇੰਚਾਰਜ ਲਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਸਟਮ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਵਿਚ ਯੂ.ਪੀ. ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੁਧਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਸੂਬੇ ਵਿਚੋਂ ਨਸ਼ਾ ਮਾਫੀਏ ਦਾ ਤੰਦੂਆ ਜਾਲ ਤੋੜਨ ਲਈ ਟਾਸਕ ਫੋਰਸ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਸੀਨੀਅਰ ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ. ਅਧਿਕਾਰੀ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੰਧੂ ਨੂੰ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਵੇਲੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਡੈਪੂਟੇਸ਼ਨ ਉਤੇ ਹਨ ਤੇ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਦੇ ਮਾਓਵਾਦੀ ਹਿੰਸਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਅਪਰੇਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਭੇਜਣ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਛੇਤੀ ਨਿਬੇੜੇ ਖਾਤਰ 'ਡਰੱਗ ਡੀਲਰ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਐਕਟ'

ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਟੋਲ ਟੈਕਸ ਤੋਂ ਰਾਹਤ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਟੋਲ ਟੈਕਸ ਤੋਂ ਛੋਟ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੈਬਨਿਟ ਵਿਚ ਇਕ ਪ੍ਰੈੱਸ ਐਕਰੀਡੇਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵੀ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਕਾਨ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਸਬੰਧੀ ਨਿਯਮਾਂ ਉਤੇ ਪੁਨਰਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵੀ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਚੋਣ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਵਿਚ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਟੋਲ ਟੈਕਸ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਵੀ.ਆਈ.ਪੀ. ਕਲਚਰ ਹੋਵੇਗਾ ਖਤਮ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਦਹਾਕਿਆਂ ਪੁਰਾਣੀ ਰਵਾਇਤ ਨੂੰ ਤੋੜਦੇ ਹੋਏ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਚੋਣ ਵਾਅਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਵੀ.ਆਈ.ਪੀ. ਕਲਚਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਹਸਪਤਾਲ/ਫਾਇਰ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਦੇ ਵਾਹਨਾਂ/ਐਂਬੂਲੈਂਸ, ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮੁੱਖ ਜਸਟਿਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਵਾਹਨਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਵਾਹਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤੇ ਲਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰੰਗਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਬੱਤੀਆਂ ਉਤਰ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਛੇਤੀ ਹੀ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੰਤਰੀਆਂ, ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਅਤੇ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਮੁਕੰਮਲ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਛੋਟ ਸਿਰਫ ਦੋ ਪੱਖੀ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਜਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਤਹਿਤ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰਾਂ ਲਈ ਵੀ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਲਈ ਸਾਰੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਬਿਊਰੋ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਬਿਊਰੋ ਮਾਹਰਾਂ ਤੇ ਪੇਸ਼ੇਵਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਅਤੇ ਅਨਪੜ੍ਹ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰਾਂ ਦਾ ਸਰਵੇਖਣ ਕਰਵਾ ਕੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਟੀਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸਾਲਾਨਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਤਿਆਰ ਕਰਨਗੇ। ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਆਰੀ ਜਨਤਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਮੰਡਰੀ ਮੰਡਲ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਲੋਕਪਾਲ ਐਕਟ ਨੂੰ ਮਨਸੂਖ ਕਰਨ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਸੁਧਾਰ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਨਾਗਰਿਕ ਕੇਂਦਰਿਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਫਿਰ ਚਲਾਉਣ ਅਤੇ ਸੰਗਠਿਤ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਨ ਸਮੇਤ ਅਹਿਮ ਫੈਸਲੇ ਲਏ।

ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਵਜ਼ਾਰਤ ਨੇ ਡੀ.ਟੀ.ਓ. ਦਫਤਰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਕੋਲੋਂ ਹੋਰ ਕੰਮ ਲੈਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਡੀ.ਟੀ.ਓ. ਦਾ ਕੰਮ ਕਾਜ ਐਸ.ਡੀ.ਐਮ. ਦੇਖਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਹੁਤ ਛੇਤੀ ਨਵੀਂ

ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਨੀਤੀ ਲਿਆਂਦੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਕ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਅਜ਼ਾਰੇਦਾਰੀ ਖਤਮ ਕਰਦਿਆਂ ਮਿੰਨੀ ਬੱਸ ਅਪਰੇਟਰਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਕੁਝ ਵੱਡੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਉਤੇ ਕੀਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਖਜ਼ਾਨਾ ਭਰਨ ਲਈ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕੰਮ ਸੂਬੇ ਦੀ ਗਵਾਚੀ ਸ਼ਾਨ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਤਾਏ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਸਰਕਾਰ 2007 ਸਮੇਂ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਉਤੇ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ 50 ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੋਰਡ, ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ, ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੇ ਹੋਰ ਖਰਚੀਲੇ ਅਦਾਰੇ ਹਨ ਜੋ ਚਿੱਟੇ ਹਾਥੀ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਫਜ਼ੂਲ ਦਾ ਖਰਚਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਘਰ 'ਚ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਘਰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਸਖਤ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣੇ ਪੈਣਗੇ। ਜਿਹੜੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਮਦਦ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਛੇੜਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ, ਪਰ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਜਾਂ ਸਿਆਸੀ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਅਡਜਸਟ ਕਰਨ ਲਈ ਜਿਹੜੇ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਦਾਰੇ ਅਕਾਲੀ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਤੁਰਤ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਵਾਲੇ ਜਿਹੜੇ ਬੋਰਡ ਜਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ, ਲੋਕ ਭਲਾਈ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਵੀ ਬੋਤਾ ਕੱਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਕ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਮੁਤਾਬਕ ਇਕ ਬੋਰਡ ਜਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ, ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਸਟਾਫ ਤੇ ਦਫਤਰ ਦੇ ਔਸਤਨ ਖਰਚੇ 4 ਤੋਂ 5 ਕਰੋੜ ਦਾ ਖਰਚਾ ਸਾਲਾਨਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੋਰਡਾਂ ਦੇ ਭੰਗ ਕਰਨ ਨਾਲ 300 ਕਰੋੜ ਦੀ ਬੱਚਤ ਹੋ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਨੁਸਾਰ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਮੁੜ ਤੋਂ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ ਉਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਕਰਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕੰਮ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ

ਬੋਰਡ ਭੰਗ ਕਰਨ ਨਾਲ 300 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਬੱਚਤ

ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਠੇਕਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਹੋਵੇਗੀ ਘੱਟ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਨੇ ਪਲੇਨੀ ਕੈਬਨਿਟ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸਾਲ 2017-18 ਲਈ ਇਤਿਹਾਸਕ ਆਬਕਾਰੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੀਤੀ ਤਹਿਤ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਠੇਕਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 6384 ਤੋਂ ਘਟ ਕੇ 5900 ਹੋ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕੌਮੀ ਮਾਰਗਾਂ ਤੇ ਰਾਜ ਮਾਰਗਾਂ ਦੇ 500 ਮੀਟਰ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਠੇਕਾ ਖੋਲ੍ਹਣ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਨਵੀਂ ਆਬਕਾਰੀ ਨੀਤੀ ਵਿਚ ਹੋਲਸੇਲ ਲਾਇਸੈਂਸ ਐਲ.1-ਏ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਐਲ.1 ਲਾਇਸੈਂਸੀ ਆਪਣਾ ਕੋਟਾ ਸਿੱਧਾ ਡਿਸਟਿਲਰੀਆਂ/ ਬੋਟਲਿੰਗ ਪਲਾਂਟ/ਮੈਨੂਫੈਕਚਰਿੰਗ ਕੰਪਨੀਆਂ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਸਕਣਗੇ। ਪਹਿਲੀ ਪ੍ਰਥਾ ਤੋਂ ਹਟ ਕੇ ਐਲ.1 ਲਾਇਸੈਂਸ ਰਿਟੇਲ ਲਾਇਸੈਂਸੀ (ਐਲ-2 ਲਾਇਸੈਂਸੀ) ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਦਾ ਉਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇਕ ਗਰੁੱਪ/ਜ਼ੋਨ ਹੋਵੇਗਾ।

ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਸਮੇਂ ਸੂਬਾ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ ਉਤੇ ਕਾਫੀ ਪੱਛਤ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਤੋਂ ਲੀਹਾਂ ਉਤੇ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣ ਤੇ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜ ਜਾਰੀ

ਰੱਖਣੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਏਜੰਡਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ, ਸਿਹਤ, ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਉਤੇ ਉਹ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ ਉਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣਗੇ।

ਖੇਤੀ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਉਤੇ ਲੀਕ ਫੇਰਨ ਦਾ ਅਮਲ ਸ਼ੁਰੂ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਕਿਸਾਨਾਂ ਨਾਲ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫੀ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰ ਕੇ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆਈ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੁੱਲ ਖੇਤੀ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਾਉਣ ਲਈ ਇਕ ਮਾਹਿਰਾਨਾ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ।

ਕੈਬਨਿਟ ਵੱਲੋਂ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਅਸਲ ਰਕਮ ਕਿੰਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਕਿੰਨਾ ਖੇਤੀ ਕਰਜ਼ਾ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਲਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਕਿੰਨਾ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇਣ ਲਈ ਆਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਜਿਹਾ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਲੈ ਸਕੇ।

ਇਕ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਮੁਤਾਬਕ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਸਿਰ ਕਰੀਬ 80 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਕਰਜ਼ਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਕਰੀਬ 70 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਕਰਜ਼ਾ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬੈਂਕਾਂ ਤੋਂ ਲਿਆ ਹੈ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲਈਆਂ ਲਿਮਟਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਖੇਤੀ ਕਰਜ਼ਾ 35 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਹਿਕਾਰੀ ਬੈਂਕਾਂ ਤੋਂ ਲਏ ਕਰਜ਼ਿਆਂ (ਦਸੰਬਰ 2016 ਤੱਕ 9484 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ) ਉਤੇ ਜਿਥੇ

ਡਰੱਗ ਮਾਫੀਏ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕੰਜਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸੂਬੇ 'ਚ ਡਰੱਗ ਮਾਫੀਆ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕੰਜਾ ਕੱਸਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਟਾਸਕ ਫੋਰਸ (ਐਸ.ਟੀ.ਐਫ.) ਦੇ ਗਠਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ 'ਚ ਡਰੱਗ ਮਾਫੀਆ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਕੁਰਕ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਉਤੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਨੇ ਡਰੱਗ ਮਾਫੀਆ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਕੁਰਕ ਕਰਨ ਲਈ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਅਗਾਮੀ ਕੈਬਨਿਟ ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਤਿਆਰ ਕਰ ਦੇਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਡਰੱਗ ਡੀਲਰ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਐਕਟ ਅਮਲ 'ਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਟਾਸਕ ਫੋਰਸ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਫਤਰ 'ਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਿਥੋਂ ਸੂਬੇ 'ਚ ਡਰੱਗ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਉਤੇ ਹਰ ਪਲ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇ।

ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਲੀਕ ਫੇਰੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਮੁੱਖ ਸਵਾਲ ਕੌਮੀਕ੍ਰਿਤ ਬੈਂਕਾਂ ਤੋਂ ਲਏ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਕੁੱਲ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦਾ ਕਰੀਬ 86 ਫੀਸਦੀ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਖੇਤੀ ਕਰਜ਼ਾ ਸੈਕਟਰ ਵਿਚ ਡੱਬੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਰਕਮ 5150 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੈ।

ਨਵੇਂ ਚੁਣੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਵਿਚ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਤੇ ਧਨਾਢਾਂ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨਵੇਂ ਚੁਣੇ ਵੱਡੇ ਗਿਣਤੀ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਉਤੇ ਅਪਰਾਧਕ ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਹਲਕਾ ਆਤਮ ਨਗਰ ਦੇ ਸਿਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ 'ਤੇ ਕੁੱਲ 6 ਮੁਕੱਦਮੇ, ਪਟਿਆਲਾ ਸ਼ਹਿਰੀ ਦੇ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਉਤੇ 4, ਹਲਕਾ ਲੁਧਿਆਣਾ ਪੂਰਬੀ ਦੇ ਸੰਜੀਵ ਤਲਵਾੜ 'ਤੇ ਇਕ, ਹਲਕਾ ਰਾਮਪੁਰਾ ਫੂਲ ਦੇ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਕਾਂਗੜ ਉਤੇ 2, ਹਲਕਾ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੱਖਣੀ ਦੇ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ 'ਤੇ 2 ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਰਜ ਹਨ।

ਖੇਮਕਰਨ ਦੇ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ, ਭੋਆ ਦੇ ਜੋਗਿੰਦਰਪਾਲ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪੂਰਬੀ ਦੇ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ, ਹਲਕਾ ਸੁਨਾਮ ਤੋਂ ਅਮਨ ਅਰੋੜਾ, ਹਲਕਾ ਰਾਜਾਸਾਂਸੀ ਦੇ ਸੁਖਬਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੁਖ ਸਰਕਾਰੀਆ, ਡੇਰਾਬਸੀ ਦੇ ਨਰਿੰਦਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਹਲਕਾ ਖਰੜ ਦੇ ਕੰਵਰ ਸੰਧੂ, ਹਲਕਾ ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ ਦੇ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ, ਹਲਕਾ ਸੰਗਰੂਰ ਦੇ ਵਿਜੇ ਇੰਦਰ ਸਿੰਗਲਾ, ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ ਦੀ ਬਲਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਭੁਲੋਬ ਦੇ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰ 'ਤੇ 1-1 ਮੁਕੱਦਮਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

95 ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਕੋਲ 1 ਕਰੋੜ ਤੋਂ

ਵੱਧ ਜਾਇਦਾਦ : 117 ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਵਿਚੋਂ 95 ਵਿਧਾਇਕ ਅਜਿਹੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਇਕ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 59 ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਕੋਲ 5 ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ, 36 ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਕੋਲ 1 ਤੋਂ 5 ਕਰੋੜ, 14 ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਕੋਲ 25 ਲੱਖ ਤੋਂ 1 ਕਰੋੜ ਅਤੇ 8 ਵਿਧਾਇਕ ਕੋਲ 25 ਲੱਖ ਤੋਂ ਘੱਟ ਚੱਲ ਤੇ ਅਚੱਲ

ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ। 'ਆਪ' ਦੀ ਬਠਿੰਡਾ ਦਿਹਾਤੀ ਦੀ ਵਿਧਾਇਕ ਰੁਪਿੰਦਰ ਕੌਰ ਰੂਬੀ ਕੋਲ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸਿਰਫ 1 ਲੱਖ 74 ਹਜ਼ਾਰ 831 ਰੁਪਏ ਦੀ ਚੱਲ ਤੇ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ ਤੋਂ ਵਿਧਾਇਕ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਅਤੇ 'ਆਪ' ਦੀ ਰੁਪਿੰਦਰ ਕੌਰ ਰੂਬੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੈਨ ਕਾਰਡ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ।

ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੀ ਵਿਦਿਅਕ ਯੋਗਤਾ...

ਲੁਧਿਆਣਾ: 14ਵੀਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਚੁਣੇ ਗਏ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕੋ-ਇਕ ਪੀ.ਐਚ.ਡੀ. ਵਿਧਾਇਕ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਹੀ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਇਕ ਵਿਧਾਇਕ 5ਵੀਂ ਪਾਸ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ 6 ਵਿਧਾਇਕ 8ਵੀਂ ਪਾਸ ਹਨ। 117 ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ 6 ਵਿਧਾਇਕ 8ਵੀਂ ਪਾਸ, 18 ਵਿਧਾਇਕ ਦਸਵੀਂ ਪਾਸ, 20 ਵਿਧਾਇਕ 12ਵੀਂ ਪਾਸ, 22 ਵਿਧਾਇਕ ਗਰੈਜੂਏਟ, 10 ਵਿਧਾਇਕ ਕਿੱਤਾ ਮੁਖੀ ਗਰੈਜੂਏਟ, 9 ਵਿਧਾਇਕ ਪੋਸਟ ਗਰੈਜੂਏਟ ਤੇ ਇਕ ਵਿਧਾਇਕ ਡਾਕਟਰੇਟ ਡਿਗਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ।

ਦੂਜੇ ਸਥਾਨ ਉਤੇ ਰਹੀ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ 2 ਵਿਧਾਇਕ ਦਸਵੀਂ ਪਾਸ, 5 ਵਿਧਾਇਕ 12ਵੀਂ ਪਾਸ, 3 ਵਿਧਾਇਕ ਗਰੈਜੂਏਟ, 4 ਵਿਧਾਇਕ ਕਿੱਤਾ ਮੁਖੀ ਗਰੈਜੂਏਟ, 5 ਵਿਧਾਇਕ ਪੋਸਟ ਗਰੈਜੂਏਟ ਹਨ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ 1-1 ਵਿਧਾਇਕ ਦਸਵੀਂ ਪਾਸ ਤੇ 12ਵੀਂ ਪਾਸ, 5 ਵਿਧਾਇਕ ਗਰੈਜੂਏਟ, 4 ਵਿਧਾਇਕ ਕਿੱਤਾ ਮੁਖੀ ਗਰੈਜੂਏਟ, 3 ਵਿਧਾਇਕ ਪੋਸਟ ਗਰੈਜੂਏਟ ਹਨ ਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਪੜ੍ਹਿਆ ਸਿਰਫ ਪੰਜਵੀਂ ਪਾਸ ਵਿਧਾਇਕ ਵੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਹੀ ਹੈ। ਲੋਕ ਇਨਸਾਫ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਇਕ ਵਿਧਾਇਕ ਕਿੱਤਾ ਮੁਖੀ ਗਰੈਜੂਏਟ, ਇਕ ਵਿਧਾਇਕ ਪੋਸਟ ਗਰੈਜੂਏਟ ਹੈ ਜਦਕਿ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਇਕ ਵਿਧਾਇਕ 12ਵੀਂ ਪਾਸ, ਇਕ ਕਿੱਤਾ ਮੁਖੀ ਗਰੈਜੂਏਟ ਤੇ ਇਕ ਪੋਸਟ ਗਰੈਜੂਏਟ ਹੈ।

ਸ਼ਰਾਬ ਕਾਰੋਬਾਰ 'ਤੇ ਰਹੇਗਾ ਮੰਦੀ ਦਾ ਦੌਰ

ਪਟਿਆਲਾ: ਧਨ ਦੀ ਬੁੜ੍ਹ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਹੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਤੀ ਵਰ੍ਹੇ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਮਾਲੀਆ ਟੀਚੇ ਤੋਂ 200 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਘੱਟ ਮਿਲਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸ਼ਰਾਬ ਨੋਕੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਘਾਟੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਆਬਕਾਰੀ ਮਾਲੀਆ ਘਟੇਗਾ।

ਆਬਕਾਰੀ ਤੇ ਕਰ ਵਿਭਾਗ 'ਆਗਾਮੀ ਨੀਤੀ' ਨਾਲ ਇਸ ਘਾਟੇ ਨੂੰ ਪੂਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। 2016-17 ਆਬਕਾਰੀ ਨੀਤੀ ਤੋਂ ਸੂਬਾਈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ 5440 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਇਕੱਤਰ ਹੋਣ

ਦੀ ਉਮੀਦ ਸੀ, ਜੋ ਇਸ ਤੋਂ ਪਿਛਲੇ ਵਿੱਤੀ ਵਰ੍ਹੇ ਵਿਚ 5040 ਕਰੋੜ ਸੀ।

ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਵਿੱਤੀ ਵਰ੍ਹੇ ਵਿਚ ਮਾਲੀਆ ਟੀਚੇ ਤੋਂ ਤਕਰੀਬਨ 200 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਘਟੇਗਾ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਘਾਟਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਪਰੋਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸ਼ਾਹਰਾਹਾਂ ਤੋਂ ਨੋਕੇ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਗਲਾ ਵਿੱਤੀ ਵਰ੍ਹਾ ਮਾਲੀਏ ਪੱਖੋਂ ਔਖਾ ਰਹੇਗਾ। ਨਵੀਂ ਨੀਤੀ ਨੂੰ 16 ਮਾਰਚ ਤੱਕ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਿਨ ਰਾਤ ਇਕ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸੁਖਬੀਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹਾਰ ਦਾ ਅਸਲ ਕਾਰਨ...

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਹਾਰ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪਾਰਟੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸੋਚੇ ਸਮਝੇ ਸਿਰੋਪਾਉ ਦੇ ਕੇ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਵੀ ਬੁਰਕ ਮਾਰੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਭਾਵੇਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਲੰਬੀ, ਗਿੱਦੜਬਾਹਾ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੀ ਚੱਲੇਗੀ। ਆਪਣੇ ਮਜ਼ਾਕੀਆ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵੱਲੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਰਟਫੋਨ ਦੇਣ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਦੀ ਗੱਲ ਛੇਤੀਆਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੇਣ ਤੇ ਛਤਿਆਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਵਾਅਦੇ 'ਤੇ ਵੀ ਚੁਟਕੀ ਲਈ।

ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਹਾਰ ਬਾਰੇ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹਾਰਨ ਦਾ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਸਿਰੋਪਾਉ ਲੈ ਕੇ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਬਣੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਹਿਦ ਵੀ ਲਿਆ। ਆਪਣੇ ਹਮਾਇਤੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਨੇਤਾ ਤੁਹਾਡਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਲਿਸਟ ਬਣਾ ਲੈਣਾ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਮੁੜ ਸਰਕਾਰ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਖਿਆਲ ਨਾਲ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕਿਹਾ ਹੋਵੇ।

Matrimonial

ਵਰ ਦੀ ਲੋੜ

US citizen or Green Card holder well settled educated match wanted for Amritdhari Saini Sikh girl, 28 yrs, 5'-3", B.Com, MBA, from an educated family. The girl is in India. Caste no bar. Contact, Ph: 216-513-5887 (USA) or +91-98786-21898 (India)

ਕੰਬੋਜ ਸਿੱਖ, 28 ਸਾਲ, 5'-4", ਮਾਸਟਰ ਇਨ ਲਾਅ, ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ (ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ) ਵਿਚ ਐਡਵੋਕੇਟ ਲੜਕੀ ਲਈ ਅਮਰੀਕੀ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਜਾਂ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਹੋਲਡਰ ਲੜਕੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ, ਫੋਨ: 01191-98122-65615

Wanted suitable US citizen, green card or H1-B visa holder handsome match for Jatt Sikh B.Sc Nursing citizen girl 27, 5'-5". Please e-mail details & photo at: gsingh9113@gmail.com or call, Ph: 224-410-5658

ਕੈਨੇਡੀਅਨ, ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਚਾਹਲ, 28 ਸਾਲ, 5'-3", ਪੋਸਟ ਗਰੈਜੂਏਟ, ਸਬਵੇ ਮੋਨੋਜਰ, ਵੈਸ਼ਨੂੰ ਲੜਕੀ ਲਈ ਕੈਨੇਡੀਅਨ/ਅਮਰੀਕਨ ਯੋਗ ਵਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਉਹੀ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ ਜੋ ਲੜਕੀ ਦੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ/ਅਮਰੀਕਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਕਰਵਾਉਣ। ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ, ਫੋਨ: 01191-98551-09270, ਈਮੇਲ: bhupinder.login@yahoo.com

ਵਰ ਦੀ ਲੋੜ

Wanted suitable U.S. citizen boy in SF Bay Area for Software Engineer U.S. citizen Jatt Sikh girl, 26, 5'-2". Computer Science/Computer Engineering background preferred. Contact: bsinghs408@gmail.com

Wanted US Citizen/Green card holder match for Ravidasia Sikh, 38, 5'-5", slim, beautiful girl, never married, on visitor visa in US. M.A. (history), beautician & tailoring course. Call: 260-213-3337 or email: jsjusa@yahoo.com

ਕੰਨਿਆ ਦੀ ਲੋੜ

Suitable match wanted for US citizen Jatt Sikh handsome boy 32, 5'-8", B.Sc. in electrical engineer, family well settled in Michigan. The girl should be nice and employed. Call, Ph: 586-435-6228 or 313-327-4107

Seeking suitable match for Jatt Sikh US citizen boy 29, 5'-11" wears turban, trims beard. Bachelor in computer information systems. Family well settled in Bay Area, CA. contact: bayarea257@gmail.com or Ph. 510-541-9594

ਹਲਵਾਈ, ਡੋਸਾ ਮੇਕਰ ਅਤੇ ਕਿਚਨ ਹੈਲਪਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ
ਹਿਊਸਟਨ (ਟੈਕਸਸ) ਵਿਚ ਇਕ ਭਾਰਤੀ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਮਿਠਾਈਆਂ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਲਵਾਈ ਤੇ ਡੋਸਾ ਮੇਕਰ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਕਿਚਨ ਹੈਲਪਰ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ
ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ ਅਤੇ ਇਕੱਲੇ ਬੰਦੇ ਲਈ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ
ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ, ਫੋਨ: 713-884-9547
ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਫੋਨ: 832-724-1635

ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਲੋੜ ਹੈ

ਮੈਡੀਸਨ, ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ ਵਿਚ ਇਕ ਇੰਡੀਅਨ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਤੰਦੂਰੀਏ, ਕਿਚਨ ਹੈਲਪਰ ਤੇ ਡਿਸਵਾਸਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ
ਫੋਨ: 262-391-7666

Desi Bazar

916 E. Main Street #118, Greenwood, IN, 46143
Tel: 317-888-2040, Fax: 317-887-6116

We specialize in all kind of Indian Groceries and Sweets

- FRESH VEGETABLES EVERY THURSDAY
- FRESH GOAT MEAT

10% off on all Gurudwara supplies and Religious programs!!

We Are Open 7 Days a Week

ਖੁਲ੍ਹਾ ਤੇ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰਾ ਸਟੋਰ, ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਮਾਣ ਦੇਸੀ ਬਾਜ਼ਾਰ

Punjab Times**Established in 2000
18th Year in Publication**Published every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018
Ph:847-359-0746
Fax:847-705-9388Email:punjabtimes1@gmail.com
www.punjabtimesusa.com**Editor:**

Amolak Singh Jammu

Astt. Editors:Jaspreet Kaur
Kuljeet Singh**Photographer**

Kamaljit Singh Virdi

Ph. 847-502-2703

Our ColumnistsAshok Bhaura
Tarlochan Singh Dupalpur
Baljit Basi
Major Kular**Corrpondents****Detroit, MI**Rajinder Syan
734-261-0936**New York**Iqbal S. Jabowalia
917-375-6395Postmaster: Please send
address changes to Punjab Times,
20451 N. Plum Grove Rd., Palatine,
IL 60074**Distributed in:**California, Illinois, Indiana, Ohio,
Michigan, Wisconsin, Missisipi,
Iowa, Arkansas, Texas, Virginia, Ne-
vada, Washington, Oregon, Arizona,
Georgia, Florida, New York, New
Jersey, Connecticut, Oklahoma, Penn-
sylvania, Missouri, Kentucky**ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ**
ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 100 ਡਾਲਰ
ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ: 450 ਡਾਲਰ**ਨੋਟ:** ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਲੇਖਾਂ
ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ
ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਇਹ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਮਹਿਜ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਿੱਤ ਛਾਪੇ
ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹੋਣ
ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ।ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ
ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ
ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ
ਹੋਵੇ। ਪਾਠਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ
ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਆਪ ਕਰ ਲੈਣ।**Disclaimer**The views expressed in the
articles published in the columns
of Punjab Times are that of
their writers, and it is not
implied that Punjab Times
endorses them.Sameway Punjab Times
does not necessarily endorses
the claims made in the
advertisements published in
Punjab Times.**All disputes subject to
Chicago jurisdiction.**

ਇਤਿਹਾਸਕ ਪੁਰਾਤਨ ਬੇਰੀਆਂ ਨੂੰ ਭਰਵਾਂ ਫਲ ਪਿਆ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ
ਪਰਿਕਰਮਾ ਵਿਚ ਪੁਰਾਤਨ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ
ਬੇਰੀਆਂ ਦੁਖ ਭੰਜਨੀ ਬੇਰੀ, ਬੇਰ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ
ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਲਾਚੀ ਬੇਰ ਦੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪਿਛਲੇ
ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸਾਂਭ ਸੰਭਾਲ ਦੇ
ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਇਸ ਸਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੇਰੀਆਂ ਨੂੰ ਭਰਵਾਂ
ਫਲ ਲੱਗਾ ਹੈ।ਪੁਰਾਤਨ ਬੇਰੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਦੁਖ ਭੰਜਨੀ ਬੇਰੀ
ਅਤੇ ਬੇਰ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਸਾਹਿਬ ਲਗਪਗ ਪੰਜ
ਸਦੀ ਪੁਰਾਣੇ ਦਰੱਖਤ ਹਨ ਜਦੋਂਕਿ ਲਾਚੀ ਬੇਰ
ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਪੁਰਾਣਾ ਹੈ। ਦੁਖ ਭੰਜਨੀ ਬੇਰੀ ਦੀ
ਹੁਣ ਨਵੀਂ ਪਿਉਂਦ ਲਾਈ ਗਈ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਬੇਰ
ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਸਾਹਿਬ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੀ ਹੀ ਪੁਰਾਤਨ
ਬੇਰੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਇਸ ਦੇ
ਹੇਠਾਂ ਲੋਹੇ ਦੇ ਐਂਗਲ ਦਾ ਸਟੈਂਡ ਬਣਾ ਕੇ ਇਸਨੂੰ ਆਸਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਲਗਪਗ ਡੇਢ
ਦਹਾਕਾ ਪਹਿਲਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੁਰਾਤਨ ਬੇਰੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਖ
ਦਾ ਕੀਤਾ ਲੱਗਣ ਕਰ ਕੇ ਇਹ ਸੁੱਕਣ ਲੱਗੀਆਂਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਲ ਲੱਗਣਾ ਵੀ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ
ਸੀ। ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ
ਮਾਹਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਹੀ ਹਰ ਸਾਲਬੇਰੀਆਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਦਵਾਈ ਦਾ ਛਿੜਕਾਅ
ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਲਾਖ ਦੇ ਕੀਤੇ ਵਾਲੀਆਂ
ਟਾਹਣੀਆਂ ਕੱਟਣ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਲਈ
ਹੋਰ ਲੋੜੀਂਦੇ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ
ਯਤਨਾਂ ਸਦਕਾ ਬੇਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਬੇਰ ਲੱਗਣੇ
ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਹਨ।ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੇਰੀਆਂ ਨੂੰ ਫਲ
ਪਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਐਤਕੀਂ ਭਰਵਾਂ ਫਲ ਪਿਆ ਹੈ।
ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਸੁਲੱਖਣ
ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬੇਰੀਆਂ ਦੀ ਸਾਂਭ ਸੰਭਾਲ
ਦਾ ਕੰਮ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗਾ। ਖੇਤੀ
ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਮਾਹਿਰ ਰਹੇ ਨਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੁਰਾਤਨ ਬੇਰੀਆਂ ਨੂੰ ਫਲ ਲਗਣਾ
ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦਰੱਖਤ ਹੁਣ
ਸਿਹਤਯਾਬ ਹਨ।

ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਕਮਾਂਡੋ ਫੋਰਸ ਦਾ ਕਾਰਕੁਨ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਅਪਰਾਧ
ਸ਼ਾਖਾ ਨੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਕਮਾਂਡੋ ਫੋਰਸ ਨਾਲ
ਸਬੰਧਤ ਗੁਰਸੇਵਕ ਸਿੰਘ ਬਬਲਾ ਨੂੰ ਮਹੀਪਾਲਪੁਰ
ਇਲਾਕੇ ਵਿਚੋਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਕੋਲੋਂ
ਪਿਸਤੌਲ ਅਤੇ 4 ਕਾਰਤੂਸ ਬਰਾਮਦ ਕਰਨ ਦਾ
ਦਾਅਵਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ
ਕਿ ਗੁਰਸੇਵਕ ਸਿੰਘ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਪਿੰਡ
ਕਿਧਾਣੀ ਕਲਾਂ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।ਅਪਰਾਧ ਸ਼ਾਖਾ ਮੁਤਾਬਕ ਉਹ 50 ਤੋਂ ਵੱਧ
ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸੀ ਜਿਸ
ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੇ ਸੂਹੀਆਂ ਦੇ
ਕਤਲ, ਬੈਂਕ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿਚ ਡਕੈਤੀ
ਸਮੇਤ ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਤੇ ਮੱਧ
ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕਈ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।
ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬੰਦ
ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਹਵਾਰਾ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨਾਲ
ਸੰਪਰਕ ਵਿਚ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਪਟਿਆਲਾ
ਹਾਊਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਭਗੋਤਾ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ
ਹੋਇਆ ਹੈ।2004 ਦੌਰਾਨ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਤੀਸ ਹਜ਼ਾਰੀ
ਅਦਾਲਤ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ ਤਾਂ
ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇ ਕੇ ਫਰਾਰ ਹੋ
ਗਿਆ ਸੀ। ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਮਗਰੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ
ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਉਹ 2010 ਤੱਕ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ
ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਮਗਰੋਂ
ਪੰਜਾਬ ਚਲਾ ਗਿਆ, ਪਰ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਨਾ
ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ
ਭਗੋਤਾ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਫੁਰਤੀ ਫੜੀ

(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਆਸ ਦਿਖਾਈ ਸੀ।
ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਟਾਸਕ ਫੋਰਸ
ਦਾ ਗਠਨ, ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇਣ ਲਈ
ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੈੱਲ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨੀ ਕਰਜ਼ਿਆਂ
ਸਬੰਧੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਉਣਾ ਇਨ੍ਹਾਂ
ਮਾਮਲਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸੰਜੀਦਗੀ ਦਾ
ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।ਨਵੀਂ ਆਬਕਾਰੀ ਨੀਤੀ ਵਿਚ ਠੇਕਿਆਂ ਦੀ
ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਸਰਾਬ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਘਟਾਉਣ ਦਾ
ਫੈਸਲਾ ਲੋਕ-ਪੱਖੀ ਕਦਮ ਹੈ। ਲਾਲ ਬੱਤੀ, ਨੀਂਹਪੱਥਰਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਅਤੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰੀ ਰਾਜ
ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ, ਵੀ.ਆਈ.ਪੀ. ਕਲਚਰ
ਘਟਾਉਣ ਵੱਲ ਸੇਧਿਤ ਹਨ। ਮਜ਼ਬੂਤ ਲੋਕਪਾਲ
ਅਤੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਤੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦੇ
ਵੇਰਵੇ ਹਰ ਸਾਲ ਜਨਤਕ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ
ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ
ਵਾਲੇ ਕਦਮ ਹਨ। ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦਾ ਤਿੰਨ
ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਸਨਅਤੀ ਨੀਤੀ ਬਣਾ ਕੇ
ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਹੈ।
ਖਰਚਿਆਂ ਵਿਚ ਕਟੌਤੀ, ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ
ਵਿਚ ਮੁਹੱਲਾ ਕਲੀਨਿਕ ਖੋਲ੍ਹਣ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰਾਂਦੀ ਰੈਗੂਲਰ ਭਰਤੀ ਬਾਰੇ ਅਹਿਮ ਫੈਸਲੇ ਲਏ
ਗਏ।ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਡਰੱਗਜ਼ ਦੇ ਸੌਦਾਗਰਾਂ ਨੂੰ ਨੱਥ
ਪਾਉਣ ਲਈ ਟਾਸਕ ਫੋਰਸ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ
ਸਖਤ ਕਾਨੂੰਨ ਵੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।
ਸਰਾਬਬੰਦੀ ਵੱਲ ਵੀ ਕਦਮ ਵਧਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।
ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੁਣ 5900 ਠੇਕੇ ਹੋਣਗੇ, ਜਦੋਂਕਿ
ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਿਣਤੀ ਵਧਾ ਕੇ
6384 ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਮਸਲੇ
ਕਾਰਨ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ
ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਹੋਈ ਸੀ।

‘ਆਪ’ ਦੀ ਦਿੱਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਖਿਲਾਫ ਬਗ਼ਾਵਤ

(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਾ ਐਲਾਨਣਾ ਘਾਟੇ
ਵਾਲਾ ਸੌਦਾ ਰਿਹਾ।ਕੁਝ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਸਾਬਕਾ ਕਨਵੀਨਰ
ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਛੋਟੇਪੁਰ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਣ
ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਉਠਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਤੋਂ
ਬਾਅਦ ਲੋਕ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ‘ਆਪ’ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ
ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕੀ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ।
ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਨੀਸ਼ ਸਿਸੋਦੀਆ
ਵੱਲੋਂ ਪਾਰਟੀ ਕਨਵੀਨਰ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ
ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ
ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ ਨਾਲ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ‘ਆਪ’ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਲਿਆ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੂਬਾਈ
ਕਨਵੀਨਰ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਘੁੱਗੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ
ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ
ਗਿਆ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ
ਲਈ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਕਰੇਗੀ।
ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂਆਂ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਅਤੇ
ਕੰਵਰ ਸੰਧੂ ਨੇ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਵੀ ਉਠਾਇਆ ਕਿ
ਜਦੋਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਆਗੂ ਪੰਜਾਬ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲੇ ਕਰ
ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮੇਤ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹੋਰ ਆਗੂ
ਚੁੱਪ ਕਰ ਕੇ ਕਿਉਂ ਬੈਠੇ ਰਹੇ?ਖੁਦਮੁਖਤਾਰੀ ਵਾਲਾ ਮਤਾ ਭੁਲੱਥ ਤੋਂ
ਵਿਧਾਇਕ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਨੇ ਪੜ੍ਹਿਆ।
ਸਾਰੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਹੱਥ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਪਾਸ ਕੀਤਾ। ‘ਆਪ’ ਦਾ
ਪੰਜਾਬ ਯੂਨਿਟ ਜਿਥੇ ਆਪਣੀ ਵਰਕਿੰਗ ਕਮੇਟੀ
ਬਣਾਏਗਾ, ਉਥੇ ਸੂਬਾਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ
ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵੀ ਬਣਾਏ ਜਾਣਗੇ।ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਾਰੀਆਂ ਬਲਾਕ ਸਮਿਤੀਆਂ,
ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦਾਂ ਅਤੇ ਨਗਰ ਨਿਗਮਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ
ਲੜਨ ਦਾ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪਰਵਾਸੀ
ਭਾਰਤੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਭੇਜੇ
ਪੈਂਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ ਜਲਦੀ
ਵੈੱਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਯਾਦ ਰਹੇ
ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਵੈੱਬਸਾਈਟ ਤੋਂ ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ
ਦੱਸਣ ਵਾਲਾ ਕਾਲਮ ਪਿਛਲੇ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ
ਬੰਦ ਪਿਆ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਫਿਰਕੂ ਸਫਬੰਦੀ

(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)ਆਪਣੇ ਦੋ ਖਾਸ ਬੰਦਿਆਂ- ਦਿਨੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ
ਤੇ ਕੇਸਵ ਪ੍ਰਸਾਦ ਮੌਰਿਆ ਨੂੰ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ
ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲੈ ਲਈ।41 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਯੋਗੀ ਆਦਿਤਿਆਨਾਥ ਦਾ
ਰਾਜਸੀ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿਵਾਦਮਈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ
ਹਮਾਇਤੀ ਉਸ ਨੂੰ ‘ਹਿੰਦੂ ਹਿੰਦੂ ਸਮਰਾਟ’
ਦੱਸਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਪੰਜ ਕੇਸ ਵੀ ਦਰਜ
ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਤਿੰਨ ਦਾ ਸਬੰਧ ‘ਲਵ ਜਹਾਦ’
ਨਾਲ ਹੈ। ਯੋਗੀ ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤਾਂ ਨਹੀਂ
ਸਨ ਲੜੀਆਂ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਚਾਰ ਖੂਬ
ਕੀਤਾ। ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ 20 ਫੀਸਦੀ ਦੇ
ਲਗਭਗ ਮੁਸਲਿਮ ਆਬਾਦੀ ਹੈ।ਟਿਕਟਾਂ ਦੇਣ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ
ਨੇ ਇਕ ਵੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨੂੰ ਟਿਕਟ ਨਹੀਂ ਸੀ
ਦਿੱਤੀ। 403 ਮੈਂਬਰੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਇਸ
ਪਾਰਟੀ ਦੇ 325 ਮੈਂਬਰ ਚੁਣੇ ਗਏ, ਇਸ ਨੇ

ਰਾਮ ਮੰਦਰ ਬਾਰੇ ਸਿਆਸੀ ਹਲਚਲ ਵਧੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਅਯੁੱਧਿਆ ਵਿਚ ਰਾਮ ਮੰਦਰ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਲਈ ਸੁਪਰੀਮ
ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਵਿਚੋਲਗੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਆਖੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਜਨੀਤਕ
ਗਲਿਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਹਲਚਲ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਨਲਿਨ ਕੋਹਲੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਹੈ
ਕਿ ਵਿਚੋਲਗੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਤਾਂ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੈ, ਜੇ ਦੋਵੇਂ ਪੱਖ ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ
ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਅਖਿਲੇਸ਼ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਮਸਲੇ ਉੱਤੇ ਜਾਂ ਤਾਂ
ਫੈਸਲਾ ਦੇਵੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਮਿਲ ਬੈਠ ਕੇ ਇਸ ਦਾ ਨਿਬੇੜਾ ਕਰੇ। ਮੁਸਲਿਮ ਧਰਮ ਗੁਰੂ ਖਾਲਿਦ ਰਸ਼ੀਦ
ਫ਼ਿਰੰਗੀ ਮਹਿਲ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਇਸ ਮਸਲੇ ਦਾ ਹੱਲ ਗੱਲਬਾਤ ਰਾਹੀਂ ਕੱਢਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼
ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉਲਝਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।ਇਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਸਮੁੱਚੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ
ਹੈ, ਪਰ ਹੁਣ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਜਪਾ ਵੱਲੋਂ ਫਿਰਕੂ
ਏਜੰਡੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ
ਨਾਲ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਲਈ ਵੱਡੀ ਚਿੰਤਾ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋ
ਗਈ ਹੈ। ਯੋਗੀ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਯੁਵਾ ਵਾਹਿਨੀ ਵਰਗੀਆਂ
ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾਮੰਤਵ ਹਿੰਦੂਤਵ ਦੇ ਏਜੰਡੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣਾ
ਹੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਮੁਸਲਿਮ
ਵਿਰੋਧੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਹਿੰਦੂ
ਰਾਸ਼ਟਰ ਦਾ ਰਾਗ ਵੀ ਅਲਾਪਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।
ਅਯੁੱਧਿਆ ਵਿਚ ਰਾਮ ਮੰਦਰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਵੀ
ਉਹ ਪੱਕਾ ਧਾਰਨੀ ਹੈ। ਉਹ ਘਰ ਵਾਪਸੀ ਅਤੇ‘ਲਵ ਜਹਾਦ’ ਵਰਗੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਖੂਬ ਉਭਾਰਦਾ
ਰਿਹਾ ਹੈ।ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਉਸ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ
ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਵੱਲੋਂ ਕੁਝ
ਮੁਸਲਿਮ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਅਮਰੀਕਾ
ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ 'ਤੇ ਲਾਈ ਪਾਬੰਦੀ ਦਾ ਵੀ
ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸ਼ਾਹਰੁਖ ਖਾਨ ਨੂੰ ਉਹ
ਹਾਫਿਜ਼ ਸਈਦ ਆਖਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਦਰ
ਟੈਰੇਸਾ ਨੂੰ ਲੁਕਵੇਂ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਸਾਈ ਧਰਮ
ਦੀ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਕਹਿੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਰੱਖਿਆ
ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਵੀ ਉਹ ਲਗਾਤਾਰ ਵਿਵਾਦ
ਵਾਲੇ ਬਿਆਨ ਦਿੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਲੱਗੇ
ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ਾਂ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਵੀ ਜਾਣਾ
ਪਿਆ ਸੀ। ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਯੋਗੀ ਨੂੰ ਮੁੱਖ
ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਧਾਰਮਿਕ ਸਫਬੰਦੀ
ਕਰ ਕੇ 2019 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤਣ
ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।(ਡਾ.) ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ
ਬਲਵਿੰਦਰ (ਨਿੱਕੀ) ਕੌਰ ਸੇਖੋਂ
ਵਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਗਿੱਲ
ਪ੍ਰੋ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ
ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ
ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ
ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ
ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ
ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ
ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਜੱਸੀ) ਗਿੱਲ
ਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਅਯੁਧਿਆ ਸਲਵਾਨ
ਡਾ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ
ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਘੁੰਨ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰਤ
ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ
ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ

ਸੜਕਾਂ ਤੋਂ ਗਾਇਬ ਹੋਣ ਲੱਗੀਆਂ ਬਾਦਲਾਂ ਦੀਆਂ ਮਰਸਡੀਜ਼ ਬੱਸਾਂ

ਪਟਿਆਲਾ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸੱਤਾ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਬਦਲਣ ਲੱਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਬਦੀਲੀ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਗੱਲ ਇਹ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਕਿ ਸੜਕਾਂ ਤੋਂ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀਆਂ ਮਰਸਡੀਜ਼ ਬੱਸਾਂ ਗਾਇਬ ਹੋਣ ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ। ਬੱਸਾਂ ਦੇ ਗਾਇਬ ਹੋਣ ਨਾਲ ਸਵਾਰੀਆਂ ਵੀ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਸਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹਰ ਪੰਜ ਮਿੰਟ ਬਾਅਦ ਬੱਸ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਲੰਮਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬਾਦਲਾਂ ਦੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਵਾਲੇ ਰੂਟਾਂ 'ਤੇ ਅਜੇ ਸਰਕਾਰੀ ਬੱਸਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਕਾਬਲੇਗੋਰ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿਚ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਵੀ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲੱਗਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਰੇ 'ਕਰੀਮ' ਵਾਲੇ ਰੂਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਕੋਲ ਹੀ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਦੇ ਪੈਪਰਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਦਲਾਂ ਦੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਨੂੰ ਲਾਹਾ ਦੇਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਦੀ ਬਲੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਬਾਦਲਾਂ ਦੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਧੜੱਲੇ ਨਾਲ ਚੱਲਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇਕਦਮ ਕਮੀ ਆ ਗਈ ਹੈ। ਹੁਣ ਸੜਕਾਂ ਉੱਤੇ ਕੋਈ-ਕੋਈ ਬੱਸ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਹਰ ਪੰਜ ਮਿੰਟ ਬਾਅਦ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਗੰਗਾਨਗਰ-ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਬੱਸਾਂ ਨਿਕਲਦੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਹੁਣ ਸਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬੱਸ ਲੈਣ ਲਈ ਲੰਮੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

ਰੋਡਵੇਜ਼ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਵਧੇ ਹੌਸਲੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਬੱਸਾਂ ਦੇ ਚੱਲਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਹਾਲਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਅੰਤਰਰਾਜੀ ਬੱਸ ਅੱਡੇ ਤੋਂ ਕੋਈ ਵੀ 'ਸਪੈਸ਼ਲ' ਬੱਸ ਨਹੀਂ ਚੱਲ ਰਹੀ। ਜਿਸ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਫਾਇਦਾ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਆਈ ਟੀਮ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿੰਨੀਆਂ ਬੱਸਾਂ 'ਸਪੈਸ਼ਲ' ਚੱਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਗੌਰਮਿੰਟ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਐਂਪਲਾਈਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਚਾਹਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਉਪਰੋਕਤ ਹੁਕਮ ਹੋਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਬਾਦਲਾਂ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਬੱਸਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਬੱਸਾਂ 15-15 ਮਿੰਟ ਤੱਕ ਬੱਸ ਅੱਡੇ ਅੰਦਰ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਸਨ ਤੇ ਸਵਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰ ਕੇ ਹੀ ਚਲਦੀਆਂ ਸਨ। ਵੱਡੇ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟਰਾਂ ਨੇ ਬੱਸ ਅੱਡੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਪੀ.ਏ.ਪੀ. ਚੌਕ ਵਿਚ ਦੋ, ਰਾਮਮੰਡੀ ਤੇ ਬੱਸ ਅੱਡੇ ਦੇ ਪੁਲ ਹੇਠ ਇਕ-ਇਕ ਆਪਣੇ ਬੱਸ ਅੱਡੇ ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਸਨ।

ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤਲਬ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਜਲਦੀ ਹੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ 'ਤੇ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇਣ ਲਈ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੰਜ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਇਕੱਤਰਤਾ ਚਾਰ ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਸੱਦੀ ਹੈ।

ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 4 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਸੱਦੀ ਗਈ ਪੰਜ

ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਇਕੱਤਰਤਾ ਵਿਚ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਹੋਰ ਸਿੱਖ ਮਾਮਲੇ ਵੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣਗੇ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਪਈਆਂ ਵੋਟਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਆਗੂ 28 ਜਨਵਰੀ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ 'ਚ ਡੇਰੇ ਦੇ ਮੁਖੀ ਗੁਰਮੀਤ ਰਾਮ ਰਹੀਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ

ਲੈਣ ਲਈ ਗਏ ਸਨ। ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਪੁੱਜੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਮਗਰੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਈ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰੀ ਜਾਂਚ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਰਿਪੋਰਟ ਇਸੇ ਮਹੀਨੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਚ ਕੋਈ 48 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਬੀਬੀ ਗੁਰਦਿਆਲ ਕੌਰ ਸਿੱਧੂ ਸੁਰਗਵਾਸ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਬਿਊਰੋ): ਇਥੋਂ ਦੇ ਇਕ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਨੇਤਰੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਬੀਬੀ ਗੁਰਦਿਆਲ ਕੌਰ ਸਿੱਧੂ (ਸੁਪਤਨੀ ਸਵਰਗੀ ਸ. ਮੋਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ) ਲੰਘੀ 16 ਮਾਰਚ ਨੂੰ

ਸਦੀਵੀ ਵਿਛੋੜਾ ਦੇ ਗਏ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮਾਡਲ ਟਾਊਨ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਦੋ ਸਕੂਲਾਂ-ਸਿੱਖ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕੋ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨਲ ਮਿਡਲ ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਦਾਸ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ ਦੇ ਬਾਨੀ ਮੈਂਬਰ ਸਨ।

ਬੀਬੀ ਗੁਰਦਿਆਲ ਕੌਰ ਸਿੱਧੂ ਨਮਿਤ ਅੰਤਿਮ ਅਰਦਾਸ 25 ਮਾਰਚ 2017 ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ 12 ਵਜੇ ਤੋਂ 2 ਵਜੇ ਦਰਮਿਆਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਵ੍ਰੀਟਨ (2131 ਕਰੀਕਸਾਈਡ ਡਰਾਈਵ, ਵ੍ਰੀਟਨ, ਫੋਨ: 630-510-9700) ਵਿਖੇ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਤੇ ਕਰੀਬੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ-ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਤੇ ਬੀਬੀ ਜਸਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਸਿੱਧੂ; ਤਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ, ਇੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਤੱਖਰ (ਦਾਮਾਦ); ਮਨਜੀਤ ਖਟਕ, ਚਰਨਜੀਤ ਔਲਖ, ਪਰਮਜੀਤ ਸੰਘਾ ਤੇ ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਕੌਰ (ਧੀਆਂ); ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ (ਪੁੱਤਰ) ਤੇ ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਕੌਰ (ਨੂੰਹ) ਅਤੇ ਦੋਹਰਤਰਿਆਂ-ਪੋਤਰਿਆਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਛੋੜੇ ਕਾਰਨ ਉਦਾਸੀ ਦਾ ਆਲਮ ਛਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਸ. ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਫੋਨ: 847-717-5494 ਰਾਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 6000 ਬੱਸ ਪਰਮਿਟ ਹੋਣਗੇ ਰੱਦ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਡਿੱਪੀ ਢਿੱਲੋਂ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਅਵਤਾਰ ਹੈਨਰੀ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰ ਵਾਲੀਆਂ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਸਮੇਤ 6000 ਹਜ਼ਾਰ ਬੱਸਾਂ ਦੇ ਪਰਮਿਟ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਭਾਵੇਂ ਅਦਾਲਤੀ ਹੁਕਮ ਸਿਰਫ਼ ਮਿਨੀ ਬੱਸਾਂ ਦੇ ਪਰਮਿਟ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਦਫ਼ਤਰ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ 'ਤੇ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਿਭਾਗ 1997 ਪਿਛੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਰਮਿਟਾਂ ਤੇ ਲਾਇਸੈਂਸਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰਸਾਨੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਅੱਠ ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਚਾਰ ਰਿਜਨਲ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ 15 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਅੰਤਰ ਰਾਜ ਰੂਟਾਂ 'ਤੇ ਚੱਲਦੀਆਂ ਮਿਨੀ ਬੱਸਾਂ, ਏਸੀ ਕੋਚਾਂ, ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਬੱਸਾਂ ਤੇ ਭਾਰੀ ਗੱਡੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ ਲਿਸਟ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਨਤਾ ਨੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਕਾਰਿਆ

ਰਾਏਕੋਟ: ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਨਤਾ ਨੇ 2017 ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਫਿਲਮੀ ਕਲਾਕਾਰਾਂ, ਗਾਇਕਾਂ ਤੇ ਹਾਸ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਕਾਰਦਿਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਆਪਣਾ ਫਤਵਾ ਦੇ ਕੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸੋਚਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਆਮ ਜਨਤਾ

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਉੱਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਟੱਕਰ ਦੇਣ ਗਏ ਹਾਸ ਕਲਾਕਾਰ ਤੇ 'ਆਪ' ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਰ ਦਾ ਮੂੰਹ ਦੇਖਣਾ ਪਿਆ। ਭਦੋੜ ਤੋਂ 2012 ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਟਿਕਟ 'ਤੇ ਜਿੱਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਗਾਇਕ ਮੁਹੰਮਦ ਸਦੀਕ ਨੂੰ ਇਸ ਵਾਰ ਜੈਤੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ

ਜਾਗਰੂਕ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਾਕਾਰ ਨਾ ਪਹੁੰਚਣ ਕਰ ਕੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਵੀ ਬਹੁਤ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋਏ ਹਨ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਨਵੀਂ ਬਣੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਲਾਕਾਰ ਦੇ ਨਾ ਪਹੁੰਚਣ ਕਾਰਨ ਹੁਣ ਉਹ ਹਾਸੇ-ਠੱਠੇ ਵੀ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣਗੇ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਜਲਾਲਾਬਾਦ ਤੋਂ

ਦੇ ਵੋਟਰਾਂ ਨੇ ਪੜ੍ਹਨੇ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਸਾਹਨੇਵਾਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਟਿਕਟ 'ਤੇ ਚੋਣ ਲੜਨ ਵਾਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕਾ ਸਤਵਿੰਦਰ ਬਿੱਟੀ ਵੀ ਹਾਰ ਕੇ ਘਰ ਬੈਠ ਗਈ। ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਾਮੇਡੀ ਕਲਾਕਾਰ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਘੁੱਗੀ ਨੂੰ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਹਾਰ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ।

SUPER TRAVEL

847-676-9090, 773-465-5566

E-mail: supertravel2003@live.com

Lowest Fares With Excellent Service

United Airlines
British Airways

Etihad, Air India,
KLM, Lufthansa,
Delta, Qatar Airlines.

For Emergency
Call anytime at

847-673-3825

EARLY BIRD SALE!!!!

Domestic fares
available

INDIAN BAZAAR

334 S. Emerson Ave., GREENWOOD, IN 46143

ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਗਰੋਸਰੀ ਤੇ ਮਿਠਾਈਆਂ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ

- ਖਾਣਾ ਸੁੱਧ ਵੈਸ਼ਨੋ, ਤਾਜ਼ਾ ਸਮੋਸੇ, ਚਾਟ, ਥਾਲੀ
- ਕੈਟਰਿੰਗ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ
- ਵੱਡੇ ਆਰਡਰ ਲਈ ਸਪੈਸ਼ਲ ਰੇਟ
- ਤਾਜ਼ਾ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਹਰ ਵੀਰਵਾਰ

ਤੁਹਾਡਾ ਆਪਣਾ ਸਾਫ਼
ਸੁਥਰਾ ਗਰੋਸਰੀ ਸਟੋਰ

ਇਕ ਵਾਰ ਜ਼ਰੂਰ ਦਰਸ਼ਨ
ਦਿਓ, ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਤੁਸੀਂ ਖੁਦ
ਹੀ ਆਓਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਹਰ
ਚੀਜ਼ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਧੀਆ
ਕੁਆਲਿਟੀ 'ਚ ਅਤੇ ਵਾਜਬ
ਰੇਟ 'ਤੇ ਮਿਲੇਗੀ।

ਸੱਤੇ ਦਿਨ ਖੁੱਲ੍ਹਾ-ਸਵੇਰੇ 9
ਵਜੇ ਤੋਂ ਰਾਤ 9 ਵਜੇ ਤੱਕ

ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ
ਲਈ 10% ਛੋਟ

Ph: 317-534-5151, 916-524-0045

ਵੇਟਰ ਅਤੇ ਤੰਦੂਰੀਏ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਮੈਡੀਸਨ, ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ 'ਚ ਭਾਰਤੀ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ
ਵੇਟਰ ਅਤੇ ਤੰਦੂਰੀਏ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਰਿਹਾਇਸ਼ ਫਰੀ, ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਸੰਨੀ, ਫੋਨ: 608-630-0287

TRUCK STOP 40

SAYRE, OK 73662

ਮਕੈਨਿਕ ਅਤੇ ਮਕੈਨਿਕ ਹੈਲਪਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਲਈ
ਕੈਸ਼ੀਅਰ ਅਤੇ
ਰੋਟੀਆਂ ਬਣਾਉਣ
ਵਾਲੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ, ਰਾਜ ਸਿੰਘ

ਫੋਨ: 832-512-7172

ਵੱਡੇ ਮਾਇਨਿਆਂ ਵਾਲਾ ਹੈ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਫਤਵਾ

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਚੋਣ ਨਤੀਜੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਨ। ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਈ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਤਰਜਮਾਨੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਨਿਹੇਰਾ ਵੀ ਹੈ, ਗੁੱਸਾ ਵੀ ਅਤੇ ਬਿਹਤਰੀ ਲਈ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਕਨਸੇਅ ਵੀ। ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਸ਼ਾਇਦ ਵਿਕੋਲਿਤਰੀ ਚੋਣ ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਸ

ਨਵਚੇਤਨ

ਕਾਬਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮਵਾਰੀ ਵੀ ਸੌਂਪੀ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਇਕ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਰਾਜ ਦੀ ਚੱਕੀ ਵਿਚ ਪਿਸ ਰਹੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਹਿਨੁਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪੀ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹੋਣ ਦਾ ਭਰਮ ਪਾਲ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਇਹ ਨਿਹੇਰਾ ਸਿਰਫ ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸੱਤਾ ਤੋਂ ਲਾਂਭੇ ਕੀਤਾ, ਬਲਕਿ ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਵੀ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਤਬਦੀਲੀ ਦਾ ਮੁਹਾਵਰਾ ਲੈ ਕਿ ਆਈ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਮੁਹਾਵਰੇ ਨੂੰ ਘੜਦਿਆਂ ਉਹ ਖੁਦ ਹੀ ਇੰਨੀ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਗਈ ਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਰਵਾਇਤੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਲਾ ਫਰਕ ਹੀ ਧੁੰਦਲਾ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਇਹੋ ਹੀ ਜਿੱਤ ਤੋਂ ਹਾਰ ਵਿਚਲਾ ਫਰਕ ਹੋ ਨਿਬੜਿਆ। ਇਹ ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਨੌਜਵਾਨ ਸਿਰਫ ਪੱਕੀਆਂ ਗਲੀਆਂ, ਨਾਲੀਆਂ, ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਬਿਜਲੀ ਨੂੰ ਵਿਕਾਸ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਚੰਗੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਉਣ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹਨ। ਉਸ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਇਜ਼ਤ ਦੀ ਰੋਟੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਕ ਅਮਨ ਪਸੰਦ ਵਿਤਕਰਾ ਰਹਿਤ ਨਿਜ਼ਾਮ ਵੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਜੇ 2014 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਮਾਪਦੰਡ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਤਸਵੀਰ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਮੁਤਾਬਿਕ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪੰਜ ਫੀਸਦੀ ਵੋਟ ਵੱਧ ਲਈ ਹੈ, ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਵੋਟ 2 ਫੀਸਦੀ ਘਟੀ ਹੈ ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਵੋਟ ਲਗਭਗ 5 ਫੀਸਦੀ ਘਟੀ ਹੈ। ਮਾਇਨੇ ਸਾਫ਼ ਹਨ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਉਪਰਾਮ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲੋਂ

ਬਿਹਤਰ ਬਦਲ ਸੀ।

ਇਸ ਫਤਵੇ ਦੇ ਮਾਇਨੇ ਵੱਖੋ ਵੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਵੇਖੇ ਵੱਖ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਬਕ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਧਿਰ ਲਈ ਹੈ। ਉਹ ਧਿਰ ਜਿਹੜੀ ਹਾਲੇ ਕੁਝ ਅਰਸੇ ਤਕ ਪੰਜਾਬ 'ਤੇ ਢਾਈ ਦਹਾਕੇ ਰਾਜ ਕਰਨ ਦੇ ਦਮਗਜ਼ੇ ਮਾਰਦੀ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਕਾਬਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਤਰਜਮਾਨੀ ਕਰ ਸਕੇ। ਇਹ ਨਮੋਸ਼ੀ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਨਹੀਂ ਆਈ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਸਭ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਹੋਇਆ ਜਦੋਂ ਕਿ ਆਮ ਲੋਕ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਸੁਣੇ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਵਿਕਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਪਰ ਗਲੀਆਂ-ਨਾਲੀਆਂ ਪੱਕੀਆਂ ਕਰ ਕੇ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਭਰਮ ਪਾਲ ਲੈਣਾ ਅਤੇ ਇਹ ਸੋਚ ਲੈਣਾ ਕਿ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਕਰਨ ਦਾ ਲਾਇਸੈਂਸ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਹਿੱਸਾ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨਹਿਰੀ ਤੰਤਰ ਦੇ ਸਹਾਰੇ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ ਤੇ ਜਿਸ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਸਿੰਧੇ ਤੇ ਅਸਿੰਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸਾਨੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਕੁਦਰਤੀ ਕਰੋਧੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਨਕਲੀ ਬੀਜਾਂ ਤੇ ਨਕਲੀ ਦਵਾਈਆਂ ਰੂਪੀ ਬੰਦੇ ਦੀ ਸਹੇੜੀ ਹੋਈ ਕਰੋਧੀ ਵੀ ਝੱਲਣੀ ਪਵੇ ਤਾਂ ਮੌਕੇ ਦੇ ਹਾਕਮਾਂ ਲਈ ਉਪਰਾਮਤਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਜਦੋਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਵੀ ਠੋਸ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਤੇ ਮੁਕੱਦਸ ਪੰਨਿਆਂ ਦੀ

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਜਿੱਤ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਹੈ। ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਉਦੋਂ ਜਦੋਂ ਇਹ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਚਲ ਰਹੇ ਵਹਾਅ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਵਿਚ ਬੈਠੀ ਤੇ ਨਵੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਆਮਦ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਹੀ ਕਾਂਗਰਸ ਕੋਲ ਵਕਤ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ ਤੇ ਕਰ ਕੇ ਦਿਖਾਉਣ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਹੈ। ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਜਿਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਪੰਜਾਬ ਸਗੋਂ ਸਾਰੇ ਮੁਲਕ ਲਈ ਵੀ ਬਹੁਤ ਦੁਰਗਾਮੀ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਵੇਲੇ ਹਾਕਮ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਸੁਭ ਕਾਮਨਾਵਾਂ ਹੀ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਬੇਅਦਬੀ ਦੀਆਂ ਉਲਝੀਆਂ ਤੰਦਾਂ ਵੀ ਜਦੋਂ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀਆਂ ਬਰੂਹਾਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਉਪਰਾਮਤਾ ਲੋਕ ਰੋਹ ਵਿਚ ਬਦਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਲੋਕ ਰੋਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਨਾਲਾਇਕੀਆਂ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਡੇਰਿਆਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਲਈ ਲਿਲਕਤੀਆਂ ਕੱਢੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਇਖਲਾਕੀ ਕਿਰਦਾਰ ਸੱਕ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਵੀ ਹਾਕਮ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਫਾਇਦੇ ਨਾਲੋਂ ਨੁਕਸਾਨ ਹੀ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਤੁਸੀਂ ਦੂਸਰਿਆਂ ਵਰਗੇ ਹੋ ਕੇ ਦੂਸਰਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਹੋਣ ਦਾ ਭਰਮ ਨਹੀਂ ਪਾਲ ਸਕਦੇ। ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਕੇ ਜੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਥਾਨਕ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੇ ਉਭਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਕਾਬਲ ਵੀ ਬਣਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਹਰ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਵੱਲ ਨਾ ਝਾਕੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੱਤਾ ਦਾ ਵਿਕੇਂਦਰੀਕਰਨ ਆਪ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਸੀ।

ਕਾਂਗਰਸ ਬੇਸ਼ਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਜੇਤੂ ਧਿਰ ਹੈ। ਦਸ ਸਾਲ ਦੇ ਵਣਵਾਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੱਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਕੋਲ ਆਪਣੀ ਪਿੱਠ ਥਾਪਤਨ ਲਈ ਕਈ ਕਾਰਨ ਹੋਣਗੇ। ਉਹ ਵੀ ਉਦੋਂ ਜਦੋਂ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸੀ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਕਈ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ 'ਤੇ ਪਰਦਾ ਪਾਉਣ ਦਾ ਸਬੱਬ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੂਰੀ ਹੈ। ਇਕ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਆਸਾਂ 'ਤੇ ਖਰਾ ਉਤਰਨਾ ਹੈ। ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਇੰਨੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਪੋਟਿਆਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਗਿਣੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨਾ ਕਾਂਗਰਸ ਲਈ ਅੱਗ ਦਾ ਦਰਿਆ ਤੈਰਨ ਵਰਗਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਦੂਜਾ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਜੋ ਮੁਲਕ ਦੇ ਸੱਜੇ ਪੱਖ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਨਵੇਂ ਮੁਹਾਵਰੇ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿਚ ਹੈ, ਉਸ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਿੱਤ ਸੰਜੀਵਨੀ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਬਿਹਤਰੀਨ ਮੌਕਾ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਦਾਇਰਾ ਹੋਰ ਵਡੇਰਾ ਕਰੇ ਤੇ ਪੁਸ਼ਤਪਨਾਹੀ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਵੇ, ਸਗੋਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੀ ਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਨਵਾਂ ਮਾਡਲ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਖੁਦ ਨੂੰ ਸੱਜੇ ਪੱਖ ਦੇ ਬਦਲ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰ ਸਕੇ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਜਿੱਤ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਹੈ। ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਉਦੋਂ ਜਦੋਂ ਇਹ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਚਲ ਰਹੇ ਵਹਾਅ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਵਿਚ ਬੈਠੀ ਤੇ ਨਵੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਆਮਦ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਹੀ ਕਾਂਗਰਸ ਕੋਲ ਵਕਤ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ ਤੇ ਕਰ ਕੇ ਦਿਖਾਉਣ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਹੈ। ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਜਿਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਪੰਜਾਬ ਸਗੋਂ ਸਾਰੇ ਮੁਲਕ ਲਈ ਵੀ ਬਹੁਤ ਦੁਰਗਾਮੀ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਵੇਲੇ ਹਾਕਮ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਸੁਭ ਕਾਮਨਾਵਾਂ ਹੀ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਅਜੇ ਮੁੱਕੇ ਨਹੀਂ 'ਆਪ' ਦੇ ਭੱਬੇ ਦੇ ਤੀਰ

ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਅਜਿਹੇ ਰਾਜਸੀ ਸੰਗਠਨ ਵਜੋਂ ਉਭਰੀ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਰਾਜਸੀ ਦਲਾਂ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਅਕਾਲੀ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਗਹਿਰੀ ਸੋਚ ਵਿਚ ਡੋਬ ਦਿੱਤਾ। ਦੋਵੇਂ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜ਼ੋਰ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਕਰਨ 'ਤੇ ਹੀ ਕੇਂਦਰਿਤ ਰਿਹਾ ਜਿਵੇਂ ਦੋਹਾਂ ਲਈ 'ਆਪ' ਦੀ ਆਮਦ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਖ਼ਤਰਾ ਹੋਵੇ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ 'ਆਪ' ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਆਪਣਾ ਆਧਾਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦੀ ਰਹੀ।

ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੌੜ

ਆਧਾਰ ਇਥੋਂ ਤਕ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਫੜ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਦੀਆਂ ਰੈਲੀਆਂ ਵਿਚ ਆਪ ਮੁਹਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇਕੱਠ ਹੋਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਵਰਤਾਰੇ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਦਲ ਕਾਫ਼ੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਨ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਟੇਜਾਂ ਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ 'ਆਪ' ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰੱਖਣ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਨਕਸਲੀ ਤੱਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ 'ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਖਾਸ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।

ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪੂਰਾ ਭਰੋਸਾ ਸੀ ਕਿ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਭਾਰੀ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ ਜਿੱਤੇਗੀ, ਪਰ ਨਤੀਜੇ ਇਛਾਵਾਂ ਤੋਂ ਉਲਟ ਨਿਕਲਣ ਕਾਰਨ ਜਿਥੇ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਛਾਈ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਥੇ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੇਖਣ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਵੀ ਢੇਰੀ ਢਾਹ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ। 'ਆਪ' ਭਾਵੇਂ ਹਾਰ ਹੀ ਗਈ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ

ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਆਪ ਦੀ ਝੋਲੀ ਵਿਚ ਵੀਹ ਸੀਟਾਂ ਪਾ ਕੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਭੇਜਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸੋਚਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿੰਦਣ ਵਿਚ ਕਸਰ ਨਾ ਛੱਡਣ ਵਾਲੀ ਆਪ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਪੱਖੋਂ ਉਣੀ ਕਿਉਂ ਰਹਿ ਗਈ?

ਹੁਣ 'ਆਪ' ਨੂੰ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਵਿਚ ਬੈਠਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇ 'ਆਪ' ਵਿਧਾਇਕ ਚਾਹੁਣ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ 'ਆਪ' ਦੀਆਂ 'ਫੌਜਾਂ' ਜਿੱਤ ਕੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਹਾਰੀਆਂ ਨੇ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭੱਬੇ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਚਲਾਉਣ ਜੋਗੇ ਤੀਰ ਅਜੇ ਵੀ ਬਾਕੀ ਹਨ।

'ਆਪ' ਨੂੰ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਵਿਚ ਬੈਠਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇ 'ਆਪ' ਵਿਧਾਇਕ ਚਾਹੁਣ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ 'ਆਪ' ਦੀਆਂ 'ਫੌਜਾਂ' ਜਿੱਤ ਕੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਹਾਰੀਆਂ ਨੇ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭੱਬੇ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਚਲਾਉਣ ਜੋਗੇ ਤੀਰ ਅਜੇ ਬਾਕੀ ਹਨ।

ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਨਿਭਾਈ ਗਈ ਲੋਕ ਹਿਤੈਸ਼ੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵੀ ਕਿਸੇ ਪੱਖੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਹੁਣ ਆਪ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਵਾਅਦੇ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਦਬਾਅ ਪਾਉਣ। ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 'ਇਕ ਘਰ, ਇਕ ਨੌਕਰੀ' ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਣ ਕਿ ਇਹ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਕਦੋਂ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਜਾ ਰਹੇ ਹੋ? ਦੂਜਾ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਰਟ ਫੋਨ ਦੇਣਾ ਭਾਵੇਂ ਲਾਭਦਾਇਕ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਨਾਲ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਾ ਮਸਲਾ ਹੱਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ? ਕੀਤੇ ਵਾਅਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਬੁਢਾਪਾ ਪੈਨਸ਼ਨ 2500 ਰੁਪਏ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਦਬਾਅ ਪਾ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ 23.7 ਫੀਸਦੀ ਵੋਟਾਂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਮੋਤਨ ਦੀ ਕਵਾਇਦ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸਾਨੀ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਉਠਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਹੋਰ ਵੀ ਅਨੇਕਾਂ ਲੋਕ ਹਿਤੈਸ਼ੀ ਮੁੱਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰਾਂ ਅਕਸਰ ਹੀ ਦੱਬ ਕੇ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਛਾਲਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਤ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦਾ ਹੋਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰਾਂ, ਕਿਸਾਨਾਂ, ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ, ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਧਰਨੇ-ਮੁਜ਼ਾਹਰਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਲਾਠੀਚਾਰਜ ਵਿਰੁੱਧ ਡਟਣਾ ਆਦਿ ਅਜਿਹੇ ਵਰਤਾਰੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਵਿਚ ਹਾਰਕੇ ਵੀ ਜੇਤੂਆਂ ਵਾਂਗ ਵਿਚਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਭ ਲਈ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਜੇ ਅਕਾਲੀ ਦੇ ਪੰਦਰਾਂ ਵਿਧਾਇਕ 'ਆਪ' ਦਾ ਸਾਥ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਆਪ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹੀ ਜਾਵੇਗਾ।

ਭਾਰਤੀਆਂ 'ਤੇ ਹਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀਆਂ ਉੱਤੇ ਹਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਭਾਰਤ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਕੋਲ 'ਗੰਭੀਰ ਚਿੰਤਾ' ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਸੁਸ਼ਮਾ ਸਵਰਾਜ ਨੇ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮੁੱਖ ਤਰਜੀਹ ਹੈ। ਖਰਾਬ ਸਿਹਤ ਕਾਰਨ ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਸਦਨ ਤੋਂ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਰਹਿਣ ਮਗਰੋਂ ਜਦੋਂ ਸੁਸ਼ਮਾ ਸਵਰਾਜ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ ਤਾਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਬੈਂਚ ਬਥਪਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਸੱਕੀ ਨਸਲੀ ਹਮਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਤਾਜ਼ਾ ਘਟਨਾਵਾਂ ਸਬੰਧੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਚੁੱਪੀ ਸਾਧਣ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਾਧਾਰ ਦੱਸਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ

ਘਟਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਸਰਕਾਰ ਕਦੇ ਚੁੱਪ ਨਹੀਂ ਬੈਠੇਗੀ।

ਕਾਂਗਰਸ ਆਗੂ ਮਲਿਕਾਰਜੁਨ ਖਤਗੇ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸੁਸ਼ਮਾ ਸਵਰਾਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਅਸੀਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਮੀਦ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ।' ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਪਣੀ ਬਿਮਾਰੀ ਨਾਲ ਜੂਝਦਿਆਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਕੌਂਸਲੇਟ ਜਨਰਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਮਸਰੂਫ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੰਤਰਾਲੇ ਤੋਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੰਗਦੇ ਸਨ। ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਉਚ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਇਹ ਮਸਲਾ ਉਠਾਇਆ ਹੈ।

ਟਰੰਪ ਦੇ ਪਾਬੰਦੀ ਬਾਰੇ ਨਵੇਂ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਜੱਜ ਨੇ ਲਾਈ ਰੋਕ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਅਮਰੀਕੀ ਜੱਜ ਨੇ ਮੁਸਲਿਮ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਵਾਲੇ ਛੇ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ 'ਤੇ ਮੁੜ ਯਾਤਰਾ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਉਣ ਦੇ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਰੋਕ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਕੁੱਝ ਘੰਟੇ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਝਟਕਾ ਲੱਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ 'ਨਿਆਇਕ ਦਬੰਗਪੁਣਾ' ਦੱਸਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦਾ ਅਹਿਦ ਲਿਆ।

ਹਵਾਈ ਦੇ ਫੈਡਰਲ ਜੱਜ ਦਾ ਇਹ ਹੁਕਮ ਸੂਬੇ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਆਇਆ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਟਰੰਪ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵੱਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਹਫਤੇ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਉ ਯਾਤਰਾ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਵਾਈ ਸੂਬੇ ਦਾ ਤਰਕ ਹੈ ਕਿ ਯਾਤਰਾ ਪਾਬੰਦੀ ਵਿਚ ਸੋਧ ਹਾਲੇ ਵੀ ਗੈਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੈ। ਇਸ ਨਵੀਂ ਯਾਤਰਾ ਪਾਬੰਦੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇਰਾਨ, ਲਿਬੀਆ, ਸੋਮਾਲੀਆ, ਸੁਡਾਨ, ਸੀਰੀਆ ਅਤੇ ਯਮਨ ਦੇ ਲੋਕ 90 ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਣਗੇ। ਇਹ ਪਾਬੰਦੀ 15 ਮਾਰਚ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋਣੀ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਟਰੰਪ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਹੁਕਮ ਨਾਲ 'ਅਸੀਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਲੱਗ ਰਹੇ ਹਾਂ।' ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦਾ ਅਹਿਦ ਲਿਆ।

ਚੋਣਾਂ ਹਾਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹਕੀਕਤ ਦਾ ਸੀਸ਼ਾ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦੇ

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 'ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਜਿੱਤੀ ਪਈ' ਸਮਝੀ ਜਾਣ ਮਗਰੋਂ ਉਸ ਦੇ ਹਾਰ ਜਾਣ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਜਿੱਤ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤਾ ਸਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਹਾਸੇਹੀਣੀ ਦੁਹਾਈ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਕਿ ਇਲੈਕਟਰਾਨਿਕ ਵੋਟਿੰਗ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਦੇ ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਵਿਚ ਛੇਤ-ਛਾਤ ਕਰ ਕੇ ਕਿਸੇ ਪਿਰ ਦੀ ਜਿੱਤ ਨੂੰ ਹਾਰ ਵਿਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇਗਾ। 'ਹਾਸੇਹੀਣਾ' ਸ਼ਬਦ ਇਸ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ ਕਿ

ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਉਸ ਬੀਰੇਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਇਆ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਪਿਛਲੇ ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਮੰਤਰੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਤਾਜ਼ਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਚਾਰ ਕੁ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਛੱਡ ਕੇ ਭਾਜਪਾ ਵਿਚ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਇੱਕ ਨਾਅਰਾ 'ਕਾਂਗਰਸ ਮੁਕਤ ਭਾਰਤ' ਦਾ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਉਲਟ ਹੁਣ 'ਕਾਂਗਰਸ ਮੁਕਤ ਭਾਜਪਾ' (ਕਾਂਗਰਸੀ ਤੱਤਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਭਾਜਪਾ) ਬਣਾ ਕੇ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ

ਸੰਮਤੀ ਮਿਲੇਗੀ ਤਾਂ ਮੰਦਿਰ ਬਣੇਗਾ। ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਆਪਣੀ ਬਹੁ-ਸੰਮਤੀ ਆਈ ਤਾਂ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਮਨ-ਕਾਨੂੰਨ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਨਿਰੋਲ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣ ਗਈ, ਉਦੋਂ ਰਾਮ ਮੰਦਿਰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਹੋਵੇਗਾ। ਤਾਜ਼ਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ 'ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਕਬਰਿਸਤਾਨ ਹੈ ਤਾਂ ਸ਼ਮਸ਼ਾਨ ਘਾਟ ਵੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤੇ ਰਮਜ਼ਾਨ ਵਿਚ ਬਿਜਲੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਦੀਵਾਲੀ ਮੌਕੇ ਵੀ

ਵੋਟਰ ਨੂੰ ਚੰਗੀਆਂ ਨਹੀਂ ਸਨ ਲੱਗੀਆਂ। ਲੰਬੀ ਵਿਚ ਇੱਕ ਦਿਨ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਾਦਲ ਵੱਲ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਇੱਕ ਹਮਾਇਤੀ ਨੇ ਜੁੱਤੀ ਸੁੱਟੀ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਬੜਾ ਕਾਰਨਾਮਾ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ। ਉਥੇ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਉਹ ਉਮੀਦਵਾਰ ਖੜਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਇੱਕੋ ਯੋਗਤਾ ਇੱਕ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲ ਜੁੱਤੀ ਸੁੱਟਣ ਦੀ ਸੁਣੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਤਾਜ਼ਾ ਘਟਨਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਾਦਲ ਲਈ ਹਮਦਰਦੀ ਤੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਸਾਧੂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ

ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ, ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਕੁਝ ਆਗੂ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਬਿਆਨਾਂ ਨਾਲ ਖੁਦ ਫਸ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਆਇਆ ਕਿ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਬਾਰੇ ਵੋਟਿੰਗ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਵਿਚ ਗਤਬਤ ਦਾ ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਹੈ। ਬਿਆਨ ਛਪਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸੇ ਦਿਨ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਉਸ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਸੀ। ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦੇ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਹੋ ਸਵਾਲ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਪੁੱਛ ਲਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੱਗੇ ਸਾਫ਼ ਆਖਿਆ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਹਾਰ ਜਾਣ, ਉਹ ਫਿਰ ਵੋਟਿੰਗ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਬਣਾਉਣ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਇਸ ਨਾਲ ਹਾਸੇਹੀਣੀ ਬਣ ਗਈ। ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਜਦੋਂ ਇਹੋ ਗੱਲ ਕਹੀ ਤਾਂ ਅੱਗੋਂ ਇਹ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਮਿਲ ਗਿਆ ਕਿ ਅੱਜ ਤੱਕ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸੱਤਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਤਾਹਨ ਸੀਟਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਿਲੀਆਂ, ਜਦੋਂ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੂੰ ਏਨੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ, ਉਦੋਂ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਦੀ ਗਤਬਤ ਹੋਈ ਹੋਵੇਗੀ, ਉਹ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਛੱਡ ਕੇ ਦੋਬਾਰਾ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾ ਲਵੇ ਤਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਠੀਕ ਰਹੇਗਾ। ਫਿਰ ਵੀ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਤਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਕੋਈ ਗਿਆ ਨਹੀਂ।

ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪੰਜੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਚੋਣ ਨਤੀਜੇ ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸਮਝਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਤਰਾ ਖੰਡ ਦੇ ਕੁਝ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਸੱਤਾ ਦੇ ਲੋਭ ਵਿਚ ਹਰ ਸੋਨੇ ਦੇ ਕਿੱਲੇ ਬੱਝਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਸਨ। ਭਾਜਪਾ ਉਥੇ ਜਿੱਤਣ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਅੱਧੇ ਵਿਧਾਇਕ ਪੁਰਾਣੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪਾਸੇ ਦਾਅ ਲੱਗਾ, ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਉਸ ਚੁਬਾਰੇ ਉਤੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਅਗਲੀਆਂ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਚੋਣਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਅਸਰ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮਨੀਪੁਰ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹੋ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਥੇ

ਵਿਗਤੀ ਹੋਈ ਲੀਹੇ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਗੋਆ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਵਾਲੇ ਆਪਣੀ ਗੁੱਟਬੰਦੀ ਨਾਲ ਹਾਰੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹਾਰ ਪਿੱਛੋਂ ਵੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਲੜਾਈ ਸਿਖਰਾਂ ਛੋਹ ਰਹੀ ਹੈ।

ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਕੇਸ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਉਥੇ ਜਿੱਤ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਨਹੀਂ, ਹਿੰਦੁਤਵ ਦੇ ਨਵੇਂ ਉਬਾਲੇ ਦੀ ਸਮਝੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਿਹੜੀ ਭਾਜਪਾ ਕਦੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਮਸਾਂ ਦੇ ਸੀਟਾਂ ਉਤੇ ਖੜੇ ਗਈ ਸੀ, ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਢਾਹੁਣ ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਨਾਲ ਦੋ ਤੋਂ ਛਿਆਸੀ ਤੇ ਫਿਰ ਛਿਆਸੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸੌ ਸੋਲਾਂ ਹੁੰਦੀ ਹੋਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦੌੜ

ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਵਾਲੇ ਟੋਟਕੇ ਇਸੇ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਯੋਗੀ ਅਦਿੱਤਿਆਨਾਥ, ਸਾਧਵੀ ਨਿਰੰਜਨ ਜੋਤੀ ਤੇ ਸਾਕਸ਼ੀ ਮਹਾਰਾਜ ਸਾਫ਼ ਸਿੱਧਾ ਕਹਿ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਆਪਣੀ ਬਹੁ-ਸੰਮਤੀ ਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਰਾਮ ਮੰਦਿਰ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਾਂਗੇ। ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਵਾਲੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਸਾਰਾ ਜ਼ੋਰ ਮੁਸਲਿਮ ਵੋਟਾਂ ਨੂੰ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚਣ ਵੱਲ ਲਾਈ ਰੱਖਿਆ ਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਤੋਂ ਚੋਗੁਣੀ ਹਿੰਦੂ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਅੰਦਰ ਚੁੱਪ-ਚੁਪੀਤ ਹੁੰਦੇ ਰਾਮ ਮੁੰਦੇ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਚੇਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ

ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਨਵਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਯੋਗੀ ਅਦਿੱਤਿਆਨਾਥ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਨਾਲ

ਵਿਚ ਇੱਕ ਸੌ ਬਿਆਸੀ ਸੀਟਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਸਾਂਭਣ ਜੋਗੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਅੱਗੋਂ ਉਸ ਦੀ ਗੱਡੀ ਰਾਮ ਮੰਦਿਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਵਾਲੇ ਸਪੀਡ ਬਰੇਕਰ ਉਤੇ ਜਾ ਖੜੋਤੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣੀ, ਉਦੋਂ ਮੰਦਿਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਵਾਜਪਾਈ ਸਰਕਾਰ ਬਣੀ ਤਾਂ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਗੱਠਜੋਤ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਅੱਗੇ ਮਜ਼ਬੂਰੀਆਂ ਹਨ, ਨਿਰੋਲ ਆਪਣੀ ਬਹੁ-

ਕੀਤਾ। ਸਿਆਸੀ ਤੇ ਸਮਾਜੀ ਪੱਖ ਤੋਂ ਇਹੋ ਅਵੇਸਲਾਪਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੜੀਂ ਬੈਠਾ ਤੇ ਬਹੁਤ ਬੁਰੀ ਹਾਰ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਿਆ ਹੈ।

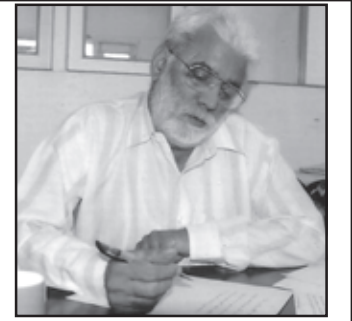
ਰਹੀ ਗੱਲ ਪੰਜਾਬ ਦੀ, ਇਥੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਲੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਮਲਾਵਰੀ ਵੀ ਵਿਖਾਈ, ਹੱਦੋਂ ਬਾਹਲੀ ਗੈਰ-ਗੰਭੀਰਤਾ ਵੀ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਬੈਠੇ ਕੁਝ ਬੰਦਿਆਂ ਨੇ ਦੂਜੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦੀਆਂ ਪੱਗਾਂ ਲਾਹੁਣ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜਾਂਦੀਆਂ ਉਹ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ, ਜੋ ਸਾਧੂ

ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੀ। ਬਾਕੀ ਦਾ ਕੰਮ ਸੱਚੇ ਸੋਚੇ ਵਾਲੀ ਵੋਟ ਨੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਹਾਰਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਕੁਝ ਸੀਟਾਂ ਵੀ ਜਿੱਤਣ ਦਾ ਸਬੱਬ ਬਣ ਗਿਆ। ਕਾਂਗਰਸ ਵੀ ਇਸ ਤੋਂ ਫਾਇਦੇ ਵਿਚ ਰਹੀ।

ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਇਸ ਵਾਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਪਿਛਲਾ ਤਜਰਬਾ ਚੇਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਏਦਾਂ ਚਲਾਈ ਕਿ ਲੋਕ ਉਸ ਵੱਲ ਮੋੜਾ ਕੱਟਦੇ ਗਏ। ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਤਾਂ ਪਟਿਆਲੇ ਤੋਂ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਆਪਣੇ ਡਾ. ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜਿੱਤਿਆ ਮੰਨਦੀ ਤੇ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਰਾਜ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਦੀ ਥਾਂ ਆਪਣੇ ਹਿੰਮਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜਿੱਤ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਨਤੀਜੇ ਵਿਚ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਦੀਆਂ 63 ਹਜ਼ਾਰ ਵੋਟਾਂ ਮੂਹਰੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀਆਂ 43 ਹਜ਼ਾਰ ਤਾਂ ਆਮ ਜਿਹੀ ਹਾਰ ਮੰਨੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਪਰ ਆਪ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਹਿੰਮਤ ਸਿੰਘ ਗਿਆਰਾਂ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੀ ਹੇਠਾਂ ਅੜ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਦੇ ਸਾਥੀ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਜ਼ਬਤ ਕਰਵਾ ਦੇਣੀ ਹੈ, ਪਰ ਨਤੀਜਾ ਆਇਆ ਤਾਂ ਸੀਸ਼ਾ ਵੇਖਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਭੱਚਕੇ ਹੋ ਗਏ ਸਨ।

ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਹਰ ਕੋਈ ਨੋਟ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਇਸ ਨੂੰ ਗੋਲਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਹ ਦਿੱਲੀਓਂ ਲਿਆ ਕੇ ਬਿਨਾਏ ਦੋ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਭੱਦੀ ਭੁਮਿਕਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਆਣ ਕੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਉਸ ਬੰਦੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਪਾਈ, ਜਿਹੜਾ ਕਦੇ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਾਰਿੰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਬਾਰੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਹਰ ਗੱਲ ਦੀ ਸੂਹ ਦੇਣ ਲਈ ਦਿਨ ਵਿਚ ਕਈ ਵਾਰ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸੇ ਲਈ ਉਥੋਂ ਉਸ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਟਿਕਟ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਉਸ ਹਲਕੇ ਵਿਚਲੇ

ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਪਿੰਡ

ਜਤਿੰਦਰ ਪਨੂੰ
ਫੋਨ: 91-98140-68455

ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵਰਕਰ ਬਾਗੀ ਹੋਣ ਦੀ ਵੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਾ ਕੀਤੀ। ਨਤੀਜਾ ਜਦੋਂ ਨਿਕਲਿਆ ਤਾਂ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀਆਂ 80 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਵੋਟਾਂ ਤੇ ਹਾਰਨ ਵਾਲੇ ਅਕਾਲੀ ਦੀਆਂ 60 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਨ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੜੇ ਕੀਤੇ ਉਸ ਬੰਦੇ ਦੇ ਪੱਲੇ ਸਿਰਫ ਸਾਢੇ ਛੇ ਹਜ਼ਾਰ ਵੋਟਾਂ ਪਈਆਂ।

ਆਪਣੀ ਬੇੜੀ ਦਾ ਪੱਥਰ ਬਣੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੱਜਣਾਂ ਦਾ ਖਹਿਤਾ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਅਜੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦਾ ਤੇ ਵੋਟਿੰਗ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸ ਦੱਸੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਸਿਰਫ ਦੰਭ ਦੇ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬੇਵਕੂਫ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਹਕੀਕਤ 'ਨੱਚਣਾ ਨਾ ਆਵੇ ਅਤੇ ਵਿਹੜਾ ਵਿੰਗਾ' ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਵਤ ਨਾਲ ਸੌਖੀ ਸਮਝ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਵਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਭੁੱਲਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਕੋਈ ਏਦਾਂ ਦੀ ਹਸਤੀ ਨਹੀਂ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਕੋਈ ਭੁੱਲ ਨਾ ਹੋ ਸਕੇ। ਉਸ ਨੂੰ ਹਵਾਈ ਕਿਲ੍ਹੇ ਉਸਾਰਨੇ ਛੱਡ ਕੇ ਹਕੀਕਤਾਂ ਦੇ ਮੱਚ ਉਤੇ ਉਤਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਚੰਗੇ-ਮੰਦੇ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਹੋਵੇਗੀ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸਮਾਂ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੀ ਘੜੀ ਮੰਨਣ ਵਾਲੀ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨਵਾਂ ਰਾਜ ਆਉਣ ਦਾ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਓਨਾ ਚਾਅ ਸ਼ਾਇਦ ਨਾ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੋਵੇ, ਜਿੰਨਾ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਭੁੱਬ ਜਾਣ ਦਾ ਹੈ। ਅਗਲੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕੁਝ ਠੋਸ ਕੰਮ ਕਰ ਕੇ ਵਿਖਾਉਣੇ ਹੋਣਗੇ। ਸਿਰਫ ਦੋ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਚੋਣਾਂ ਹੋਈਆਂ, ਉਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਓਨਾ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੀਤੇ ਕੰਮਾਂ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਵੇਖਣਾ, ਜਿੰਨਾ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਿਰਫ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਕੀਤੇ-ਕੱਤਰ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਸਿਰਫ ਆਮ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਏਦਾਂ ਸੰਭਾਲਣਗੇ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਬਦਲਣ ਦੇ ਨਾਲ ਕੁਝ ਨੁਹਾਰ ਬਦਲੀ ਵੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਸਕੇ।

ਛੱਡੀਏ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਤੇ ਬਣੀਏ ਓਥੋਂ ਦੇ, ਜਿਥੇ ਵਸਦੇ ਹਾਂ

ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵਕਤ ਰਾਜਨੀਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਨਤਾ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਉਦੋਂ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਵਪਾਰੀਕਰਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਆਲਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤੀ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਚੋਣਾਂ ਤੱਕ ਲੜਨ ਲਈ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਲੀਡਰ ਪਾਵਰ 'ਚ ਆਉਣ ਵਾਸਤੇ ਕਰੋੜਾਂ ਖਰਚ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਬਾਅਦ 'ਚ ਕਈ ਗੁਣਾ ਵੱਧ ਹੋਰਾਫੇਰੀ ਨਾਲ ਇਕੱਠਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਤ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਭਾਰਤ 'ਚ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਦਾ ਬੀਜ ਨਾਸ ਹੋਣ ਕਿਨਾਰੇ ਹੈ।

ਗੱਲ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਪਿੱਛੋਂ ਰਾਜ ਦੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਹੀ ਕੀਤਾ ਹੈ-ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ। ਸੈਂਟਰ 'ਚ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ। ਹਾਂ, ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਸਾਲ ਤੋਂ ਸੈਂਟਰ 'ਚ ਭਾਜਪਾ ਕਾਬਜ ਹੈ ਜੋ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਵਾਸਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਖਤਰਨਾਕ ਸਿੱਧ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਏਜੰਡਾ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਭਲਾ ਸੈਂਟਰ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਸੈਂਟਰ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਮਤਦੇਈ ਮਾਂ ਵਾਲਾ ਸਲੂਕ ਹੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸਾਡੇ ਚੁਣੇ

ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਕਰਵਾ ਨਹੀਂ ਸਕੇ। ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ 'ਚ ਪੰਜਾਬੀ ਭੁੱਲ ਜਾਣ ਸੈਂਟਰ ਗੌਰਮਿੰਟ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਮਿਲੇ।

ਪਿਛਲੇ ਦਸ ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਜੋ ਹਾਲ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੀਤਾ, ਸਭ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ। ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ, ਡਰੱਗ ਮਾਫੀਆ, ਲੈਂਡ ਮਾਫੀਆ, ਬਜਰੀ-ਰੇਤਾ ਮਾਫੀਆ, ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਮਾਫੀਆ, ਕੇਬਲ ਮਾਫੀਆ, ਫਾਹੇ ਲੱਗ ਰਹੀ ਕਿਰਸਾਨੀ-ਇਹ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਲਹੂ ਪੀ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਹਦਾ ਸਿੱਧਾ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧਾ ਅਸਰ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਵੱਸਦੇ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲ ਜਿਹੜੇ ਪਰਵਾਸੀ ਬਾਹਰ ਆਏ, ਬਹੁਤਿਆਂ ਦੇ ਮਨਾਂ 'ਚ ਇਹੀ ਸੀ ਕਿ ਕਮਾਈ ਕਰਕੇ ਵਾਪਸ ਪੰਜਾਬ ਚਲੇ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਦਿਨ ਰਾਤ ਸਖਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਪਿਛੇ ਪੰਜਾਬ ਵੱਸਦੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਖੀ ਕੀਤਾ ਤੇ ਫਿਰ ਜ਼ਮੀਨ-ਜਾਇਦਾਦ ਖਰੀਦੀ। ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਗਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਮੁੜਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਾ ਹੋਈ ਤੇ ਕੁਝ ਇਥੋਂ ਦੀਆਂ ਸੁੱਖ-ਸਹੂਲਤਾਂ ਨੇ ਪਰਦੇਸੀਆਂ ਨੂੰ ਪੱਕੇ

ਰਹਿਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਹਾਲਾਤ ਇਹ ਹੋ ਗਏ ਕਿ ਪਰਦੇਸੀਆਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਭੈਣ-ਭਰਾਵਾਂ, ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ, ਦੋਸਤਾਂ-ਮਿੱਤਰਾਂ ਤੇ ਭੂ ਮਾਫੀਏ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਕਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਇਥੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਪਰਦੇਸੀਆਂ ਦੀ ਖੱਜਲ ਖੁਆਰੀ।

ਪੰਜਾਬੀ ਐਨ. ਆਰ. ਆਈ. ਸੰਮੇਲਨ

ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਐਨ. ਆਰ. ਆਈ. ਸਭਾਵਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਪਰ ਉਹ ਕੋਈ ਕਾਰਗਰ ਸਿੱਧ ਨਾ ਹੋਈਆਂ ਜਾਂ ਇਉਂ ਕਹਿ ਲਓ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਚੋਧਰੀ ਬਣੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਨਿਜੀ ਫਾਇਦੇ ਉਠਾਏ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਕੋਲੋਂ ਆਉਭਗਤ ਕਰਵਾਈ। ਪਰ ਪਿਛਲੇ ਦਸ ਸਾਲਾਂ

'ਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਏਡੇ ਮਾੜੇ ਕਰ ਦਿਤੇ ਹਨ ਕਿ ਪਰਦੇਸੀ ਵੀ ਤ੍ਰਾਹ ਤ੍ਰਾਹ ਕਰ ਉਠੇ ਹਨ।

ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਦੇਵੇਂ ਰਵਾਇਤੀ ਪਾਰਟੀਆਂ-ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਨਵੀਂ ਉਠੀ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਤਨੇ ਮਨੇ ਤੇ ਧਨੇ ਪੂਰਾ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ, ਤਾਂਕਿ ਹਰ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਤਬਾਹ ਹੋ ਰਿਹਾ ਪੰਜਾਬ ਮੁੜ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਹੋ ਸਕੇ। ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਦੇਹਾਂ ਰਵਾਇਤੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਭੰਡਿਆ ਕਿ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਲੀਡਰ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਜਾਂ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਹਨ। ਕੋਈ ਪੁੱਛੇ, ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਲੁਧਿਆਣੇ ਜੰਮੀ ਸੀ? ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਤੇ ਆਸ਼ਾ ਕੁਮਾਰੀ ਕਿਥੋਂ ਦੀਆਂ ਹਨ? ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਆਦੀ ਹੋ ਚੁਕੇ ਹਨ, ਇਸ ਸਿਸਟਮ ਵਿਚ ਵਿਚਰਨ ਦੇ।

ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਫਰੈਂਡਲੀ ਮੈਚ ਖੇਡਦੀਆਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਦਸ ਸਾਲ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਲੁੱਟਿਆ ਤੇ ਕੁੱਟਿਆ। ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਗੁਨਾਹਾਂ ਤੋਂ ਪਰਦਾ ਨਹੀਂ ਚੁਕਿਆ

ਵਿਚਾਰ ਆਪੋ-ਆਪਣਾ

ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਹੁਣ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵੀ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨਾਲ ਇਹੋ ਲਿਹਾਜ਼ ਪਾਲਣਗੇ। ਲੋਕੋ, ਦੱਸ ਸਾਲ ਇੰਤਜਾਰ ਕਰਨਾ ਕਿਤੇ ਸੌਖਾ ਸੀ, ਹੁਣ ਛਕਣਗੇ ਦੋਹੀਂ ਹੱਥੀਂ ਤੇ ਮੁਆਫ ਹੋਣਗੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੇ ਕੀਤੇ ਬੱਜਰ ਗੁਨਾਹ। ਪਰਦੇਸੀ ਬਹੁਤ ਮਾਯੂਸ ਹੋਏ ਹਨ, ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਨਿਭਾਏ ਕਿਰਦਾਰ ਤੋਂ। ਹੋ ਸਕਦੇ 'ਆਪ' ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਕਿਤੇ ਖਾਮੀਆਂ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਹੋਣ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਰਦੇਸੀ ਆਪਣੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਵਾਸਤੇ ਹੋਰ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਮੇਰਾ ਆਪਣਾ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਸਬਕ ਸਿੱਖ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡਾ ਦੇਸ਼ ਇਹੀ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਅਸੀਂ ਤੇ ਸਾਡੇ ਬੱਚੇ ਵੱਸ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਦੇਸ਼ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਜਿਊਣ ਦੀਆਂ ਉਹ ਸਭ ਸੁੱਖ-ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਨਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਨੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਇਥੇ ਸਾਡੀਆਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨਸਲਾਂ ਨੇ ਰਹਿਣਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਥੋਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਲਈਏ। ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਮੋਹ ਤਿਆਗ ਕੇ ਜਿਥੇ ਵੱਸਦੇ ਹਾਂ, ਉਥੋਂ ਦੇ ਹੋ ਕੇ ਰਹੀਏ।

-ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ
ਫੋਨ: 317-430-6545

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 25 ਮਾਰਚ 2017

ਮੋਦੀ-ਯੋਗੀ ਜੁਗਲਬੰਦੀ

ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਮਿਸਾਲੀ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਆਪਣੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਆ ਗਈ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਦੇ ਚਿੱਤ-ਚੇਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਮੁਲਕ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਸੂਬੇ ਦੀ ਕਮਾਨ ਯੋਗੀ ਅਦਿਤਿਆਨਾਥ ਵਰਗੇ ਕੱਟੜ ਆਗੂ ਦੇ ਹੱਥ ਦੇਵੇਗੀ, ਪਰ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਨਬਜ਼ ਟੋਹਣ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਸਿਆਸੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਚੋਣ 'ਤੇ ਕੋਈ ਹੈਰਾਨੀ ਜ਼ਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਅਤੇ ਹੁਣ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਮੌਕੇ ਕੀਤੀ ਧਾਰਮਿਕ ਕਤਾਰਬੰਦੀ ਦਾ ਮਸਲਾ ਉਭਾਰਿਆ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਵੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਵੀ ਏਜੰਡਾ ਤਾਂ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਹੀ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਗਿਆ, ਪਰ ਇਸ ਏਜੰਡੇ ਦੇ ਓਹਲੇ, ਧਾਰਮਿਕ ਵੰਡੀਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉਤੇ ਸਿਆਸਤ ਮਘਾਈ ਗਈ। ਜ਼ਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇਹ ਰਣਨੀਤੀ ਖੂਬ ਰਾਸ ਆਈ ਹੈ। ਸੂਬੇ ਦੇ 403 ਹਲਕਿਆਂ ਤੋਂ ਇਕ ਵੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਆਗੂ ਨੂੰ ਟਿਕਟ ਨਾ ਦੇ ਕੇ ਇਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਸੁਤਰੰਜ ਖੇਡਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਯੋਗੀ ਦੀ ਚੋਣ ਨੇ ਦਰਸਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਅਸਲ ਏਜੰਡਾ ਹੈ ਕੀ! ਯੋਗੀ ਅਦਿਤਿਆਨਾਥ ਸਿਆਸੀ ਸਰਗਰਮੀ ਅਤੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਦਰਸ਼ਨੀ ਪੱਖ ਤੋਂ ਹਿੰਦੂਤਵੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੀ ਮੂੰਹ ਬੋਲਦੀ ਤਸਵੀਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਈਸਾਈਆਂ ਬਾਰੇ ਉਸ ਦੇ ਬਿਆਨ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਛੁਪੇ ਹੋਏ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਕੱਟੜ ਆਗੂ ਅੱਗ ਉਗਲਦੇ ਬਿਆਨ ਦਾਗਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਇਕ ਹੀ ਜਵਾਬ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਉਸ ਦੇ ਨਿਜੀ ਵਿਚਾਰ ਹਨ, ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਅਨੇਕਾਂ ਕੱਟੜ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਨਿੱਤ ਦਿਨ ਦੂਜੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਖਿਲਾਫ ਅਜਿਹੇ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਸਿਆਸੀ ਅਖਾੜਾ ਮਘਾਈ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਧਰਮ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉਤੇ ਹੀ ਕਤਾਰਬੰਦੀ ਸੀ ਜੋ ਯੋਗੀ ਅਦਿਤਿਆਨਾਥ ਵਰਗੇ ਕੱਟੜ ਆਗੂ ਲਗਾਤਾਰ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅੱਜ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੱਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਆ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ ਚੋਣਾਂ ਲੜੇਗੀ ਵੀ ਅਤੇ ਜਿੱਤੇਗੀ ਵੀ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ, ਜਿਥੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਸਭ ਚੋਣ ਮਾਹਿਰ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ-ਮਿਣਤੀ ਕਰਦੇ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਕਤਾਰਬੰਦੀ ਵਾਲੀ ਸਿਆਸਤ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਮੋਰਚਾ ਮਾਰ ਗਈ ਹੈ। ਰਾਮ ਮੰਦਿਰ ਵਾਲੇ ਅੰਦੋਲਨ ਵੇਲੇ ਵੀ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਵਾਪਰਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਪਾਰਟੀ ਇਕੋ ਛਾਲ ਨਾਲ ਕੌਮੀ ਸਿਆਸੀ ਪਿੜ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਝੰਡਾ ਗੱਡਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

ਮੁਲਕ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਹ ਕੋਤਕ ਹੁਣ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਦੇਖ ਲਿਆ ਹੈ। ਸਿਤਮਜ਼ਰੀਫੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੋਤਕ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਨਾਂ ਉਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਤਕੀ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਧੁੰਆਂਧਾਰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਆਖਰੀ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਤਾਂ ਉਹ ਵਾਰਾਨਸੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲੇ ਜਿਥੋਂ ਉਹ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਖੈਰ! ਇਸ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਦੌਰਾਨ ਮੋਦੀ ਵੱਲੋਂ ਰੈਲੀ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਭਾਸ਼ਣ ਸੁਣਨ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਿਸ ਫੰਗ ਨਾਲ ਧਾਰਮਿਕ ਕਤਾਰਬੰਦੀ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਿਸ਼ਕੋਰਿਆ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਖੂਬ ਬਹਿਸ ਛਿੜੀ, ਪਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਗੂ ਨੇ ਇਸ ਬਹਿਸ ਵਿਚੋਂ ਉਪਜੇ ਇਕ ਵੀ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਦੀ ਥਾਂ ਉਹ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨੂੰ 'ਅਖੌਤੀ' ਆਖ ਕੇ ਦੂਜੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਉਤੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਵਾਛੜ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਹਰ ਆਗੂ ਇਹੀ ਤਰਕ ਦਿੰਦਾ, ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਹੋਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਾਂਗ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਨੂੰ ਲੁਭਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸਿਆਸਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਹੁਣ ਨਵੇਂ ਸਾਜੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਯੋਗੀ ਅਦਿਤਿਆਨਾਥ ਦੇ ਸਾਰੇ ਬਿਆਨ ਵੀ ਵਿਕਾਸ ਬਾਰੇ ਹੀ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਂਜ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਰਾਮ ਮੰਦਿਰ ਦੀ ਚਰਚਾ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਛਿੜ ਚੁਕੀ ਹੈ। ਮੁਲਕ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਆਪਣਾ ਦਾਇਆ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸਿੱਖ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਜੇ. ਐਸ. ਖੇਹਰ ਨੇ ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਵਿਵਾਦ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਪਣੀ ਕੋਈ ਸਹਿਮਤੀ ਬਣਾ ਲੈਣ। ਯਾਦ ਰਹੇ, ਆਪਸ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਮਸਲਾ ਹੱਲ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਪਹਿਲਾਂ ਅੱਠ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਹੋ ਚੁਕੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਕੇਸ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਦਹਿਲੀਜ਼ ਤੱਕ ਅੱਪੜਿਆ ਸੀ। ਸਾਫ ਜ਼ਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਕਤਾਰਬੰਦੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅੰਦਰ ਵੀ ਧੂਸ ਦੇ ਕੇ ਜਾ ਵੜੀ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਹਾਲਾਤ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਯੋਗੀ ਅਦਿਤਿਆਨਾਥ ਦੀ ਜੋੜੀ ਬਣੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਜੋੜੀ ਨੇ ਜੋ ਗੁਲ ਖਲਾਏ ਹਨ, ਉਹ ਵੀ ਸਭ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਨ। ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਕਾਲਾ ਸਫਾ ਅੱਜ ਵੀ ਸਭ ਦਾ ਮੂੰਹ ਚਿੜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਦੇਖਦਿਆਂ-ਦੇਖਦਿਆਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਜੋੜੀ ਜਿੱਤਦੀ ਹੀ ਗਈ, ਕਾਰਨ ਸਿਰਫ ਇਕ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਟੱਕਰ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਵੀ ਹਾਲਾਤ ਕੋਈ ਵੱਖਰੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਸਿਰ ਉਤੇ ਚੜ੍ਹੀਆਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਿੰਦੂਤਵੀ ਤਾਕਤਾਂ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹਣ ਵਾਲੀ ਤਕੜੀ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਕਿਤੇ ਰੜਕ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਲਾਇਆ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਠਾਹ-ਸੋਟਾ

-ਚਾਚਾ ਬੇਲਿਹਾਜ਼

ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਸਦਮਾ!

ਲੈ ਕੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਗਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਤੋਂ, ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਦਰਦ ਕਰਕੇ। ਆਟਾ-ਦਾਲ ਸਕੀਮਾਂ ਤੇ ਨਾਲ ਨਸ਼ਿਆਂ, ਰੱਖ ਦਿੱਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੀ ਸਰਦ ਕਰਕੇ। ਧੂਆਂ ਧਾਰ ਪ੍ਰਚਾਰ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਲਾਇਆ, ਮਾਰੂ ਨੀਤੀਆਂ ਤਾਈਂ ਬੇਪਰਦ ਕਰਕੇ। ਵੰਡੀ ਆਸ 'ਚ ਚਿਹਰੇ ਜੋ ਚਮਕਦੇ ਸੀ, ਨਤੀਜਿਆਂ ਰੱਖ 'ਤੇ ਜ਼ਰਦ ਕਰਕੇ। ਔਖਾ ਸਹਾਰਨਾ ਹਾਰਿਆਂ ਲਈ, ਜਿੱਤੀ ਧਿਰ ਦੀਆਂ ਸੁਣਦਿਆਂ ਹਾਸੀਆਂ ਨੂੰ। ਅਣਕਿਆਸੀ ਹਾਰ ਨਾ ਹਜ਼ਮ ਹੁੰਦੀ, ਸਦਮਾ ਲੱਗਾ ਬਹੁਤ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ।

ਮਾਰੂਤੀ ਸਜ਼ੂਕੀ ਵਾਲਾ ਕੇਸ, ਸਟੇਟ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਚਾਰ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਰੂਤੀ ਦੇ ਮਾਨੇਸਰ ਪਲਾਂਟ ਅੰਦਰ ਹੋਈ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ 31 ਜਣਿਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਹੈ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿਚ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਾੜਾ ਪੱਖ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਉਕਾ ਹੀ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸਾਡੇ ਕਾਲਮਨਵੀਸ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਉਤੇ ਇਹ ਉਚੇਚੀ ਟਿੱਪਣੀ ਭੇਜੀ ਹੈ ਜੋ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੀ ਨੀਤੀ ਭਲੀਭਾਂਤ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਆਖਰਕਾਰ ਗੁਤਗਾਓਂ ਸੈਸ਼ਨਜ਼ ਅਦਾਲਤ ਵਲੋਂ ਸਟੇਟ ਆਫ ਹਰਿਆਣਾ ਬਨਾਮ ਜੀਆ ਲਾਲ ਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿਚ ਕਸੂਰਵਾਰ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ 31 ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ 18 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। 13 ਯੂਨੀਅਨ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ, ਚਾਰ ਨੂੰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਕੈਦ ਅਤੇ ਬਾਕੀਆਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਪੱਖਪਾਤ ਇਥੋਂ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੱਜ ਵਲੋਂ ਸਿਰਫ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਕਸੂਰਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ 18 ਜੁਲਾਈ 2012 ਨੂੰ ਮਾਰੂਤੀ ਦੇ ਮਾਨੇਸਰ ਪਲਾਂਟ ਵਿਚ ਹੋਈ ਹਿੰਸਾ, ਅੱਗਜ਼ਨੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਦਮ ਘੁੱਟਣ ਨਾਲ ਐਚ.ਆਰ. ਮੈਨੇਜਰ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਣ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਮਾਰੂਤੀ ਦੇ ਮਾਨੇਸਰ ਪਲਾਂਟ ਵਿਚ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਯੂਨੀਅਨ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੱਕ ਲਈ ਲੰਮਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਸੀ। 2012 ਵਿਚ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਮਾਰੂਤੀ ਸੁਜ਼ੂਕੀ ਵਰਕਰਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ ਕੰਪਨੀ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਕੋਲ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਉਠਾਉਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਠੇਕਾ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। 18 ਜੁਲਾਈ 2012 ਨੂੰ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰ ਅਤੇ ਦਲਿਤ ਮਜ਼ਦੂਰ ਦਰਮਿਆਨ ਹੋਏ ਝਗੜੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਮਜ਼ਦੂਰ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਕਤ ਯੂਨੀਅਨ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਦਰਮਿਆਨ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਲਟਕਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਉਪਰ ਮੀਟਿੰਗ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਯੂਨੀਅਨ ਨੇ ਇਸ ਮਜ਼ਦੂਰ ਦੀ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਮੁਅੱਤਲੀ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਦਿਨ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਾਫ਼ੀ ਵੱਡੀ ਤਾਦਾਦ ਵਿਚ ਬਾਊਂਸਰ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਥੇ ਵੱਡੀ ਤਾਦਾਦ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਵੀ ਸੱਦੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਮਜ਼ਦੂਰ ਦੀ ਮੁਅੱਤਲੀ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਉਪਰ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਦੇ ਟਾਲਮਟੋਲ ਵਾਲੇ ਰਵੱਈਏ ਅਤੇ ਕਿਰਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਹਾਜ਼ਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਵਿਰੋਧੀ ਵਤੀਰੇ ਕਾਰਨ ਉਥੇ ਤਣਾਓ ਵਾਲੀ ਹਾਲਤ ਬਣ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਥੇ ਹੋਏ ਝਗੜੇ ਵਿਚ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਦੇ ਕੁਝ ਬੰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਸੱਟਾਂ ਵੱਜੀਆਂ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਲੱਗੀ ਅੱਗ ਵਿਚ ਦਮ ਘੁੱਟ ਕੇ ਐਚ.ਆਰ. ਮੈਨੇਜਰ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਅੱਗਜ਼ਨੀ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਉਪਰ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਘਟਨਾ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹੀ ਦਿਨ ਤੋਂ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਮਨਮਾਨੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਨਾਵਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉਤੇ 148 ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਵਿਚ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸਰਗਰਮ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਾਂਚ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਦੇ ਆਪ-ਵਿਰੋਧੀ ਬਿਆਨ, ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਬਾਊਂਸਰਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦਿਨ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦਾ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਣਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ। ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਤਮਾਮ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀਆਂ ਧੱਜੀਆਂ ਉਡਾ ਕੇ

ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਤਸੀਹੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਉਪਰ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਿਰਫਤਾਰੀਆਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਇਸ ਵਤੀਰੇ ਅਤੇ ਬੇਤਹਾਸ਼ਾ ਉਤਸ਼ਾਹ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਉਪਰ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ।

ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਬਣਾ ਲਈ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਹਿੰਸਾ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੇ ਹੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦ ਬਾਊਂਸਰ ਵੀ ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ 139 ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਤੋਂ ਚਾਰ ਸਾਲ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਗੁਜ਼ਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਲੋਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ 9 ਮੁਲਜ਼ਮ ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਰਾ ਵਕਤ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹੇ। 117 ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਲੋਂ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਤੱਥ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਐਨੇ ਸਾਲ ਕੈਦ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਅਧਿਐਨ 31 ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਕਸੂਰਵਾਰ ਠਹਿਰਾਉਣ ਉਪਰ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 13 ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਹੱਤਿਆ ਦਾ ਕਸੂਰਵਾਰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਅਤੇ ਸਰਗਰਮ ਮੈਂਬਰ ਸਨ।

ਇਹ ਕਸੂਰਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਣਾ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸਿਆਸੀ ਕਾਰਨਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਤ ਹੈ, ਨਾਲ ਹੀ ਬੇਹੱਦ ਨਾਕਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਵੀ ਹੈ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਤਮਾਮ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਅੱਖਰੀ ਤਰਤੀਬ ਅਨੁਸਾਰ ਦੱਸੇ, ਗਵਾਹ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਕਰਨ 'ਚ ਨਾਕਾਮ ਰਹੇ ਅਤੇ ਹਿੰਸਾ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖਾਸ

ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿਚ ਗੰਭੀਰ ਕਮੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਕਸੂਰਵਾਰ ਕਰਾਰ ਦੇਣਾ ਪੱਖਪਾਤੀ ਫੈਸਲਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੈ ਜੋ ਰਾਜਸੱਤਾ ਦੇ ਅਦਾਰਿਆਂ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ, ਅਦਾਲਤ; ਸਾਰੇ ਮਾਰੂਤੀ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਨਾਲ ਮਿਲੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਘਾਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੋਏ ਅਨਿਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਜਿਸਮਾਨੀ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤਸੀਹਿਆਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹਨ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਰਾਜਸੱਤਾ ਅਤੇ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਜਮਾਤ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਦੀ ਜ਼ਾਹਰ ਮਿਸਾਲ ਹੈ। ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਇਕ ਫੈਸਲੇ ਵਿਚ ਮਾਰੂਤੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਦਰਖਾਸਤ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਸਿੱਧੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪੂੰਜੀਨਿਵੇਸ਼ ਲਈ ਮਾੜੀ ਲੀਹ ਪੈ ਜਾਵੇਗੀ।

ਭੂਮਿਕਾ ਨਹੀਂ ਦੱਸ ਸਕੇ, ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਤੋਂ ਸੁਣਵਾਈ ਦਰਮਿਆਨ ਹਮਲੇ ਲਈ ਵਰਤੇ ਗਏ ਹਥਿਆਰ ਬਦਲੇ ਗਏ, ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਘਰੋਂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਇਹ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ ਕਿ ਅੱਗ ਕਿਵੇਂ ਅਤੇ ਕਿਸਨੇ ਲਗਾਈ। ਮਾਰੇ ਗਏ ਮੈਨੇਜਰ ਉਪਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਨਲੇਵਾ ਹਮਲੇ ਦੇ ਪੁਖਤਾ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ, ਉਥੇ ਮੌਜੂਦ ਹੋਰ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਸਟਾਫ਼ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸੱਟ ਨਾ ਲੱਗਣਾ ਵਗੇਰਾ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਇਹ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ ਕਿ ਇਹ ਮਜ਼ਦੂਰ ਹੱਤਿਆ ਅਤੇ ਅੱਗ ਲਾਉਣ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਅਦਾਲਤ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿਚ ਉਪਰੋਕਤ ਗੰਭੀਰ ਕਮੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਕਸੂਰਵਾਰ ਕਰਾਰ ਦੇਣਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੱਖਪਾਤੀ ਫੈਸਲਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੈ ਜੋ ਰਾਜਸੱਤਾ ਦੇ ਅਦਾਰਿਆਂ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ, ਅਦਾਲਤ; ਇਹ ਸਾਰੇ ਮਾਰੂਤੀ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਨਾਲ ਮਿਲੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਮਿਲ ਕੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਘਾਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੋਏ ਅਨਿਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਜਿਸਮਾਨੀ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤਸੀਹਿਆਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹਨ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਰਾਜਸੱਤਾ ਅਤੇ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਜਮਾਤ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਦੀ ਜ਼ਾਹਰ ਮਿਸਾਲ ਹੈ। ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਇਕ ਫੈਸਲੇ ਵਿਚ ਮਾਰੂਤੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਦਰਖਾਸਤ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਸਿੱਧੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪੂੰਜੀਨਿਵੇਸ਼ ਲਈ ਮਾੜੀ ਲੀਹ ਪੈ ਜਾਵੇਗੀ।

ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਸਨਅਤੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਨਾ ਕਰਨ। ਲਗਾਤਾਰ 'ਮਾਰੂਤੀ ਵਰਗੀ ਹਾਲਤ' ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦੇਣਾ, ਲਗਾਤਾਰ ਦਫ਼ਾ 144 ਲਗਾਈ ਰੱਖਣਾ, ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਕਸੂਰਵਾਰ ਕਰਾਰ ਦੇਣਾ, ਗੁਤਗਾਓਂ-ਮਾਨੇਸਰ-ਧਾਰੂਹੋਤਾ ਅਤੇ ਬਾਵਲ ਸਨਅਤੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਰੋਜ਼ਮੇਰਾ ਗੱਲ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸਮੁੱਚੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤ ਨੂੰ ਇਹ ਸੰਦੇਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਜਮਾਤ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਝੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜੋ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਨੂੰ ਖੋਹਣ ਲਈ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਨੂੰ ਹੋਰ ਤਾਕਤਵਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਬੰਧ ਐਨਾ ਪੱਖਪਾਤੀ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਵਲੋਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 117 ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੈਦ ਰੱਖਣ, ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਵਿਅਰਥ ਗਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਬਹੁਮੁੱਲੇ ਸਾਲਾਂ ਅਤੇ ਜੀਵਨ-ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਲਈ ਕੋਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਵੀ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਲਈ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਵੀ ਬੰਦ ਹਨ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤ ਅੱਗੇ ਆਪਣੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਸਮੂਹਿਕ ਸੰਘਰਸ਼ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਰਸਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਯੋਗੀ ਅਦਿਤਿਆਨਾਥ ਦੀ ਤਾਜਪੋਸ਼ੀ ਦਾ ਮਤਲਬ

ਜਦੋਂ ਕੁਲ ਆਲਮ ਵਿਚ ਹੀ ਘੋਰ ਸੱਜੇਪੱਖੀ ਤਾਕਤਾਂ ਬੇਲਗਾਮ ਮੰਡੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦੇ ਪਸਾਰੇ ਅਤੇ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਫਾਸੀਕਰਨ ਦੇ ਏਜੰਡੇ ਤਹਿਤ ਸੱਤਾ ਉਪਰ ਕਾਬਜ਼ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਯੂ.ਪੀ. ਵਿਚ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਹੋ ਕੇ ਮਹੰਤ ਯੋਗੀ ਅਦਿਤਿਆਨਾਥ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਉਣਾ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ਦਰ ਬੱਗਾ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਮੀਡੀਆ ਤਰਜਮਾਨ ਬਾਪਣਾ ਹੈਰਤਅੰਗੇਜ਼ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਅਹਿਮ ਰਾਜਸੀ ਬਦਲਾਓ ਦਾ ਸੂਚਕ ਹੈ ਕਿ ਸਾਂਸਕ੍ਰਿਤਿਕ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨਤਾ ਵਾਲਾ ਮੁਲਕ ਸੰਘ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਦੀ ਰਾਜਸੀ ਕਮਾਨ ਹੇਠ ਸਿਲਸਿਲੇਵਾਰ

ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ

ਫੋਨ: +91-94634-74342

ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਭਗਵੇਂ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗ ਕੇ 'ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ' ਬਣਨ ਵੱਲ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਯੋਗੀ ਅਦਿਤਿਆਨਾਥ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਰੁਧ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਹਿਰ ਉਗਲਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ਦਰ ਬੱਗਾ ਵਕੀਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਭੂਸ਼ਣ, ਅਰੁੰਧਤੀ ਰਾਏ ਆਦਿ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਉਪਰ ਹਿੰਸਕ ਹਮਲੇ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਉਪਰ ਧਮਕਾਊ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਪਾਉਣ ਕਾਰਨ ਨਾਮਣਾ ਖੱਟਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਦਿਤਿਆਨਾਥ ਮਾਮੂਲੀ ਯੋਗੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਤਾਕਤਵਰ ਹਿੰਦੂ ਮੱਠ ਗੋਰਖਨਾਥ ਪੀਠ ਦਾ ਮੁਖੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋ ਦਰਜਨ ਤੋਂ ਉਪਰ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਇੰਤਜ਼ਾਮੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਫਿਰਕੂ ਨਫ਼ਰਤ ਫੈਲਾਉਣ ਦੀ ਅਸਾਧਾਰਨ ਕਾਬਲੀਅਤ ਰੱਖਦਾ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਖਾਸ ਥਾਂ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ 'ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਕਸ਼ਾ ਅਭਿਆਨ' ਨਾਂ ਦਾ ਖਾਸ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜੋ 'ਲਵ ਜਹਾਦ', ਗੁਰੂ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ 'ਕੌਮੀ ਸੁਰੱਖਿਆ' ਵਰਗੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਉਪਰ ਲਗਾਤਾਰ ਨਫ਼ਰਤ ਦਾ ਜਹਾਦ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਕਤਲ, ਫਿਰਕੂ ਫ਼ਸਾਦ ਭੜਕਾਉਣ, ਸਮਾਜੀ ਬਦਅਮਨੀ ਫੈਲਾਉਣ ਵਰਗੇ ਸੰਗੀਨ ਫ਼ੌਜਦਾਰੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਰਜ ਹਨ। ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹਾਲਤ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਾਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਨੰਬਰ ਪਲੇਟਾਂ ਉਪਰ ਵਾਹਨ ਨੰਬਰ ਦੀ ਬਜਾਏ 'ਯੋਗੀ ਸੇਵਕ' ਲਿਖਵਾਇਆ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਗੋਰਖਪੁਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਸੀਟ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਪੰਜ ਵਾਰ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਉਸ ਦੀ ਰਾਜਸੀ ਪਕੜ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮੁਲਕ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸੱਤਾ ਲਈ 80 ਲੋਕ ਸਭਾ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਚੁਣ ਕੇ ਭੇਜਣ ਵਾਲੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ

ਉਸ ਵਕਤ ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਹੁੰਝਾਫੇਰ ਜਿੱਤ ਡੂੰਘੀ ਰਾਜਸੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਨੋਟਬੰਦੀ ਦੇ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਫ਼ੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਵਾਮ ਅੰਦਰ ਤਿੱਖੀ ਬੇਚੈਨੀ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਪਰ ਸੰਘੀ ਨੀਤੀਘਾਤਿਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਯੁੱਧਨੀਤੀ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਆਪਕ ਬਦਜ਼ਨੀ ਨੂੰ ਬੇਅਸਰ ਕਰ ਕੇ ਯੂ.ਪੀ. ਵਿਚ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਯਾਦਵ ਗੱਟ ਦੇ ਰਾਜ ਤੋਂ ਅਵਾਮ ਦੀ ਬਦਜ਼ਨੀ ਦਾ ਲਾਹਾ ਲੈਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੀ। ਆਰਥਿਕਤਾ ਉਪਰ ਘਾਤਕ ਅਸਰਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਨੋਟਬੰਦੀ ਅਤੇ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੋਰ ਫ਼ੈਸਲੇ ਕੋਈ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਬਣੇ, ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਹਿੰਦੂ ਅਵਾਮ ਨੂੰ ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਚਾਰੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰੇ ਦੇ ਮਸਨੂਈ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੇ ਕੀਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਯੂ.ਪੀ. ਗੁਜਰਾਤ ਤੋਂ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹਿੰਦੂਤਵ ਦੀ ਰਾਜਸੀ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਥੋਂ ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਰਾਮ ਮੰਦਰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਉਪਰ ਡੂੰਘੀ ਫਿਰਕੂ ਪਾਲਾਬੰਦੀ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਜ਼ਮੀਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਯੁੱਧਨੀਤੀ ਦੀ ਮੁੱਖ ਟੇਕ ਫਿਰਕੂ ਪਾਲਾਬੰਦੀ ਅਤੇ ਜਾਤ ਆਧਾਰਤ ਸਮਾਜੀ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀ ਦਾ ਕਾਰਗਰ ਮਿਸ਼ਰਣ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ 88000 ਬੁਝ ਟੀਮਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਹਿੰਦੂਤਵੀ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਖਿੱਚ ਉਚ ਜਾਤੀ ਹਿੰਦੂ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਏਜੰਡੇ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਭੁਗਤਾਉਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਈ। ਮੋਦੀ-ਅਮਿਤਸ਼ਾਹ ਦਾ 'ਸਭ ਕਾ ਸਾਥ, ਸਭ ਕਾ ਵਿਕਾਸ' ਮਹਿਜ਼ ਵਿਖਾਵੇ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਸੀ, ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਦਾ ਧੁਰਾ ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਹਿੰਦੂਤਵੀ ਏਜੰਡਾ ਸੀ। ਇਸ ਚੋਣ ਯੁੱਧਨੀਤੀ ਨੇ ਬਾਕੀ 'ਮੁੱਖਧਾਰਾ' ਚੋਣ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੇ ਚੋਣ ਗੱਠਜੋੜ ਅਤੇ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀਆਂ ਬੇਅਸਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤੇ। ਦਲਿਤ ਅਤੇ ਪਿਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਉਪਰ ਟੇਕ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਰਵਾਇਤੀ ਗੱਠਜੋੜ ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਕੁੱਟਲਿਆ ਸ਼ਾਸਤਰ ਨੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਤ ਪਾ ਦਿੱਤੇ। ਯਾਦਵ-ਕਾਂਗਰਸ ਗੱਠਜੋੜ ਅਤੇ ਬੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਨੂੰ ਨਮੋਸ਼ੀ ਭਰੀ ਹਾਰ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਹ ਵੀ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਸਿਆਸਤ ਹਿੰਦੂਤਵ ਦੇ ਹਮਲਾਵਰ ਰੱਬ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕਾਰਅਮਦ ਨਹੀਂ।

ਇਹ ਨੋਟਬੰਦੀ ਅਤੇ ਮੋਦੀ ਰਾਜ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਅਵਾਮੀ ਫ਼ਤਵਾ ਨਹੀਂ

ਜਿਵੇਂ ਮੋਦੀ ਵਜ਼ਾਰਤ ਵਲੋਂ ਆਪਣੀ ਭਗਵੇਂਕਰਨ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਤੋਂ ਧਿਆਨ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਦਾਅਵੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਐਨ ਉਲਟ ਇਹ ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਨਫ਼ਰਤ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮਾ ਹੈ। ਹਾਲੀਆ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਗੱਠਜੋੜ ਨੇ 403 ਸੀਟਾਂ ਉਪਰ ਚੋਣ ਲੜੀ, ਪਰ ਇਕ ਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਮੁਸਲਿਮ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੂਬੇ ਦੀ ਸਾਢੇ ਬਾਈ ਕਰੋੜ ਆਬਾਦੀ ਵਿਚ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰਾ 19 ਫ਼ੀਸਦੀ ਹੈ।

ਦਰਅਸਲ ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਵਲੋਂ ਚੋਣ ਲੜੀ ਹੀ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਉਪਰ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਘੱਟਗਿਣਤੀਆਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਨੂੰ ਲਾਭੇ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਫਿਰ ਹੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੋਦੀ ਦੀਆਂ ਤਕਰੀਰਾਂ ਵਿਚ ਮੁਸਲਿਮ 'ਕਬਰਸਤਾਨਾਂ' ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹਿੰਦੂ 'ਸ਼ਮਸ਼ਾਨਘਾਟਾਂ' ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਆਮ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਜਿੱਤ ਜਾਂ ਹਾਰ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਅਹਿਮ ਇਸ ਦੇ ਸਮਾਜੀ ਅਧਾਰ ਦਾ ਵਧਾਰਾ-ਪਸਾਰਾ ਹੈ। 2004 ਅਤੇ 2009 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਹਾਰ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਫਿਰਕੂ ਅਧਾਰ ਅਤੇ ਰਸੂਖ਼ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧਾਉਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਇਆ। ਹੁਣ ਵੀ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਜਿੱਤ ਨਾਲੋਂ ਇਹ ਪੱਖ ਵਧੇਰੇ ਤਵੱਜੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਲਾਹਾ ਲੈ ਕੇ ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਮੁਲਕ ਦੀ ਸਾਂਸਕ੍ਰਿਤਿਕ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨਤਾ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲਾਉਣ ਲਈ ਸਮਾਜੀ ਬਣਤਰ ਅੰਦਰ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕੀ ਕੀ ਬਦਲਾਓ ਲਿਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਬਦਲਾਓ ਸਮਾਜ ਦੀ ਜ਼ਿਹਨੀਅਤ ਉਪਰ ਕਿਸ ਕਦਰ ਅਸਰਅੰਦਾਜ਼ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ

ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਭਵਿੱਖੀ ਅਰਥ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਕੀ ਹਨ।

ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਯੋਗੀ ਅਦਿਤਿਆਨਾਥ ਵਰਗੇ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਲਈ ਆਪਣੇ ਏਜੰਡੇ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਵੱਡੀ ਟੇਕ ਹਨ। ਉਸ ਨੂੰ ਮੈਂਬਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਤੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਵਲੋਂ ਉਸ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਇਨਾਮ ਹੈ। ਮੋਦੀ ਵਾਂਗ ਉਹ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਏਜੰਡੇ ਨੂੰ ਮੁਲਕ ਉਪਰ ਬੋਧਣ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਕਾਰਗਰ ਸਾਬਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਫਿਰਕੂ ਜ਼ਹਿਰ ਨਾਲ ਲਬਰੇਜ਼ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਹਿੰਦੂ ਉਚ ਜਾਤੀ ਹਜ਼ੂਮ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉਣ ਲਈ ਅੱਗ ਉਪਰ ਤੇਲ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਘੱਟਗਿਣਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪਛੜੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਅੰਦਰ ਖੋਫ਼ ਭਰਨ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਉਚ ਜਾਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਖੁੱਸਿਆ 'ਗੌਰਵ' ਮੁੜ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਕਸਾਉਣ ਦਾ ਮਾਹਰ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਯੂ.ਪੀ. ਦੇ ਰਾਜਭਾਗ ਦੀ ਕਮਾਨ ਉਸ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਬੀਤੇ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਟੀਚੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਸਲਿਮ ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਫਿਰਕੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਹਾਸੀਆਗੂਸਤ ਹਿੰਸਿਆਂ ਅੰਦਰ ਖੋਫ਼ ਅਤੇ ਦਹਿਸ਼ਤ ਪੈਦਾ ਕਰ ਕੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਹਿੰਦੂ ਉਚ ਜਾਤਾਂ ਦਾ ਦਬਦਬਾ ਵਧਾਉਣ ਲਈ

ਖਾਸ ਤਰੱਦਦ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਨਵਰੀ 2014 ਵਿਚ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਦੌਰਾਨ ਗੋਰਖਪੁਰ ਵਿਖੇ ਇਕ ਰੈਲੀ ਵਿਚ ਮੋਦੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ 'ਹਰਮਨਪਿਆਰਾ' ਅਤੇ ਜੁਝਾਰੂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ' ਕਹਿ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁਰਬੀ ਯੂ.ਪੀ. ਦੇ ਮੁਸਲਿਮ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਅੰਦਰ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਭਾਜਪਾ ਹਾਈਕਮਾਨ ਵਲੋਂ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲੀਆ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਉਹ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਸਟਾਰ ਮੁਹਿੰਮਬਾਜ਼ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਹਰ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਦਾ ਆਗਾਜ਼ ਵੀ ਉਸ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸੂਬਾ ਸਦਰ ਮੁਕਾਮ ਵਿਚ ਬੁਲਾਈ ਪ੍ਰੈੱਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਇਹ ਧਮਾਕਾ ਕਰ ਕੇ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਰਹੀ ਤਾਂ ਯੂ.ਪੀ. ਨੂੰ ਕਸ਼ਮੀਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਕੈਰਾਨਾ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚੋਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਦਹਿਸ਼ਤ ਕਾਰਨ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਹਿਜਰਤ ਦਾ ਝੂਠ ਫੈਲਾਉਂਦਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ 'ਯੋਗੀ ਵਰਤਮਾਨ ਦੀ ਨਹੀਂ, ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਿਜਰਤ ਸਾਡੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਮੁੱਦਾ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਪੱਛਮੀ ਯੂ.ਪੀ. ਨੂੰ ਇਕ ਹੋਰ ਕਸ਼ਮੀਰ ਨਹੀਂ ਬਣਨ ਦੇਵੇਗੀ'।

ਉਸ ਨੇ ਫ਼ਸਾਦਾਂ ਲਈ ਮੁਸਲਿਮ ਫਿਰਕੇ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਰਾਜ ਅੰਦਰ ਪੱਛਮੀ ਯੂ.ਪੀ. ਵਿਚ ਢਾਈ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ 450 ਫ਼ਸਾਦ ਹੋਏ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਕ ਖਾਸ ਫਿਰਕੇ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਨੂੰ ਜ਼ਰਬਾਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪੁਰਬੀ ਯੂ.ਪੀ. ਵਿਚ ਫ਼ਸਾਦ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਥੇ ਇਹ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਹਨ। 'ਜਿਥੇ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ 10-20 ਫ਼ੀਸਦੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਇਕਾ-ਦੁਕਾ ਘਟਨਾਵਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਥੇ ਇਹ 20-35 ਫ਼ੀਸਦੀ ਹਨ, ਉਥੇ ਗੰਭੀਰ ਫ਼ਸਾਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਥੇ ਇਹ 35 ਫ਼ੀਸਦੀ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਹਨ, ਉਥੇ ਗੈਰਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ'।

ਯੋਗੀ ਅਦਿਤਿਆਨਾਥ ਅਨੁਸਾਰ ਮਦਰ ਟੈਰੇਸਾ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਈਸਾਈਕਰਨ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ। ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਧਰਮ-ਬਦਲ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਈਸਾਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਯੋਗ ਬਾਰੇ ਉਸ ਨੇ ਫਰਮਾਇਆ ਕਿ ਭਗਵਾਨ ਸੰਕਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਯੋਗੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਯੋਗ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ। ਮਹਾਦੇਵ ਇਸ ਮੁਲਕ ਦੇ ਕਣ-ਕਣ ਵਿਚ ਹੈ। ਜੋ ਵੀ ਕੋਈ ਯੋਗ ਅਤੇ ਭਗਵਾਨ ਸੰਕਰ ਤੋਂ ਪਾਸਾ ਵੱਟਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਸਾਹਰੁਖ ਖਾਨ ਨੂੰ ਤਾਤਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਲੋਕ ਉਸ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰ ਦੇਣ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਆਮ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵਾਂਗ ਗਲੀਆਂ ਦੀ ਖਾਕ ਫਾਣਦਾ ਫਿਰੇਗਾ। ਸਾਹਰੁਖ ਖਾਨ ਬਾਰੇ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਇਹ ਲੋਕ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਦੀ ਬੋਲੀ ਬੋਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਾਹਰੁਖ ਖਾਨ ਅਤੇ ਹਾਫਿਜ਼ ਸਈਦ ਦੀ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ'।

2019 ਦੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਤਕ ਆਪਣੇ ਹਿੰਦੂਤਵ ਦੇ ਏਜੰਡੇ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੋਧਣਾ ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਮੁੱਖ ਟੀਚਾ ਹੈ। ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਵਾਂਗ ਯੋਗੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਉਪਰ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੋਣਾ ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਵਲੋਂ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਫਿਰਕੂ ਜਹਾਦ ਨੂੰ ਵਾਜਬੀਅਤ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰੀ ਮੋਹਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਏਗਾ। ਉਸ ਦੀ ਤਾਜਪੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇਸੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਦੇਖਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਜਪੋਸ਼ੀ 'ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ' ਉਪਰ ਵੀ ਵੱਡਾ ਵਿਅੰਗ ਹੈ ਜਿਥੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇਆਮ ਨਫ਼ਰਤ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਐਨਾ ਵੱਡਾ ਹੁਕਮਰਾਨ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਕ 90 ਫ਼ੀਸਦੀ ਅਪਾਹਜ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਜੀ.ਐਨ. ਸਾਈਬਾਬਾ ਨੂੰ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਖ਼ਿਆਲ ਹਿੰਸਕ ਇਰਾਦੇ ਵਾਲੇ ਹਨ।

ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਿਆਸਤ

ਆਇਆ। ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ 30 ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਤੇ 150 ਚੋਣ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਘੁੰਮਣ ਅਤੇ ਉਥੋਂ ਦੇ ਵੋਟਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੀ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕੇ? ਉਸ ਨੇ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਗ਼ੈਰ-ਯਾਦਵ ਪਛੜੀ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਕਈ ਵੋਟਰ ਮਿਲੇ ਜੋ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਵੋਟ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਦੂਜੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਵੋਟਰ ਮਿਲਦੇ ਸਨ ਜੋ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਜਾਂ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਵੋਟ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਭਰਮ ਵਿਚ ਪੈ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਲਹਿਰ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਵਿਚ ਸੰਕੋਚ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਦਰਅਸਲ, ਕੇਵਲ ਉਸ ਨੌਜਵਾਨ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਲਈ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਸਾਰੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਲਈ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਚੋਣ ਨੇ ਗੰਭੀਰ ਸਵਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਖੀਰ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਜਾਂ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਪ੍ਰਬਲ ਸਮਰਥਨ ਦੀ ਲਹਿਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ?

ਹੁਣ ਮੈਂ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਉਤੇ ਤਿੰਨ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰ ਕੇ ਪੱਟੀ ਬੱਝੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਪਹਿਲਾ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਮੰਨ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਖਿਲੇਸ਼ ਯਾਦਵ ਨੇ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਆਪਣੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੇ ਕੁਸ਼ਾਸਨ

ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਸਥਾਪਤੀ ਵਿਰੋਧੀ ਰੁਝਾਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚਾਚਾ ਸ਼ਿਵਪਾਲ ਸਿੰਘ ਯਾਦਵ ਦੇ ਮੱਥੇ ਮੜ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨੌਜਵਾਨ ਅਗਵਾਈ ਦਾ ਦਾਮਨ ਧੋ ਹੋ ਕੇ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਮੰਨ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਖਿਲੇਸ਼ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਅਗਵਾਈ ਉਭਰ ਆਈ ਹੈ ਜਿਸ ਪ੍ਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਜਾਤੀ-ਧਰਮ ਦੇ ਘੇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾ ਕੇ ਖਿੱਚ ਹੈ। ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਏਨੀ ਪ੍ਰਬਲ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਗ਼ੈਰ-ਯਾਦਵ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੌਰਾਨ ਚੱਲੀ ਤਿੱਖੀ ਯਾਦਵਸ਼ਾਹੀ ਵਿਰੁਧ ਉਭਰੇ ਗੁੱਸੇ ਭਰੇ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਦੂਜਾ, ਅਤੀਤ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਖੋਖਲੀ ਧਰਮ-ਨਿਰਪੱਖ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਮਝਣ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਕਿ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਅਤੇ ਵਿਵੇਕਹੀਣ ਮੁਸਲਮਾਨਪ੍ਰਸਤੀ, ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਵੀ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮਾਇਆਵਤੀ ਬਿਨਾ ਝਿਜਕ ਮੱਚਾਂ ਤੋਂ ਅਪੀਲ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਵੋਟ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਵਰਨਾ ਭਾਜਪਾ ਜਿੱਤ ਜਾਵੇਗੀ। ਭੈਣ ਜੀ ਦੀ ਦਲੀਲ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਮਰਥਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਸਬੂਤ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੇ 25 ਫ਼ੀਸਦੀ ਟਿਕਟ (ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ) ਹਨ। ਉਧਰ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ

ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਗਠਜੋੜ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਵੋਟ ਆਪਣੀ ਜੇਬ ਵਿਚ ਪਾ ਲਏ ਹਨ। ਯਾਦਵ ਵੋਟ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਜੇਬ ਵਿਚ ਹਨ, ਬਸ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਥੋੜ੍ਹੇ ਬਹੁਤ ਵੋਟ ਹੋਰ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਸਪਾ-ਬਸਪਾ ਦੇ ਇਸ ਰਵੱਈਏ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਸੰਪਰਦਾਇਕਤਾ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਮੰਨ ਕੇ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਸੰਪਰਦਾਇਕਤਾ ਦਾ ਤੋੜ ਮੰਨਿਆ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਵਰਗੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਇਹ ਸਮਝਣ ਦੀ ਰਹੀ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵੋਟ ਕਿਥੇ ਅਤੇ ਕਿੰਨੇ ਵੰਡੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ?

ਤੀਜਾ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਤਾਂ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਯਾਦਵਸ਼ਾਹੀ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਅਤੇ ਵਾਂਝੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਤਿ-ਪਛੜੀ ਅਤੇ ਜਾਟਵਸ਼ਾਹੀ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਤਿ-ਦਲਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਇਹ ਮੰਨ ਕੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਜਾਤੀਆਂ ਕਿਸੇ ਇਕ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਵੋਟਾਂ ਨਹੀਂ ਦੇਣਗੀਆਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਇਕ ਧਰੁਵ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਰਾਜਨੀਤਕ ਅਗਵਾਈ ਵਿਕਸਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ।

ਖਾਸ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅਤਿ-ਪਛੜੀ ਅਤੇ ਅਤਿ-ਦਲਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੀ ਧਰੁਵੀਕਰਨ ਕਰਨ ਦੀ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ,

ਪਰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਸਥਾਪਤ ਆ ਰਹੀ ਪਛੜੇ ਵਰਗਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ (ਸਪਾ) ਅਤੇ ਦਲਿਤ ਅਗਵਾਈ (ਬਸਪਾ) ਦੀ ਜਨ-ਗੋਲਬੰਦੀ ਦੀ ਸਮਰਥਾ 'ਤੇ ਨਹੀਂ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਭੁੱਲ ਗਏ ਕਿ ਸਪਾ ਅਤੇ ਬਸਪਾ ਦੀ ਕਥਿਤ ਸਮਰਥਾ ਦੀ ਪੋਲ ਇਕ ਵਾਰ 2014 ਦੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣ ਵਿਚ ਵੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਵਾ ਤਿੰਨ ਸੌ ਸੀਟਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਸਨ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀਆਂ, ਪਰ ਸਮੱਸਿਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਮੱਸਿਆ ਸਾਡੀ ਹੈ- ਸਾਡੇ ਉਸ ਧਰਮ-ਨਿਰਪੱਖ ਚਸ਼ਮੇ ਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਸਾਡੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਮੋਤੀਆਬਿੰਦ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੋਤੀਆਬਿੰਦ ਕੇਵਲ ਉਦੋਂ ਖ਼ਤਮ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਸੰਪਰਦਾਇਕਤਾ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨਾ ਬੰਦ ਕਰਾਂਗੇ।

ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਚੋਣ ਸਬਕ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵੋਟ ਨੂੰ ਧਰਮ-ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਵੋਟ ਨੂੰ ਫਿਰਕੂ ਠਹਰਾਉਣ ਦੇ ਦਿਨ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਸ ਰਵੱਈਏ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਬਿਨਾ ਕੋਈ ਦੰਗਾ ਕਰਾਏ, ਬਿਨਾ ਘਰ ਵਾਪਸੀ ਜਾਂ ਲਵ-ਧਾਰਮਿਕ ਲੜਾਈ ਜਾਂ ਗਾਂ-ਰੱਖਿਆ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਏ, ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਦੇ 40 ਫ਼ੀਸਦੀ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੋਤੀਆਬਿੰਦ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਖ਼ਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਯਾਦਵਸ਼ਾਹੀ ਅਤੇ ਜਾਟਵਸ਼ਾਹੀ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਆਂ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਸਮਝਦੇ ਰਹਾਂਗੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਬੁਰਾਈਆਂ ਨੇ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਅਤਿ-ਪਛੜੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਅਤੇ ਅਤਿ-ਦਲਿਤਾਂ ਦਾ ਨੇਤਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਮੈਂ ਉਸ ਜਵਾਨ ਦਾ ਨਾਂ ਇਥੇ ਨਹੀਂ ਲਿਖਾਂਗਾ ਪਰ ਉਸ ਬਾਰੇ ਦੱਸਾਂਗਾ ਜ਼ਰੂਰ। ਉਹ ਨੌਜਵਾਨ ਨਵਾਂ ਚੋਣ-ਸ਼ਾਸਤਰੀ (ਸੇਫ਼ੋਲੋਜਿਸਟ) ਹੈ; ਭਾਵ ਉਸ ਨੇ ਚੋਣ ਸਰਵੇਖਣਾਂ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਲਈ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਵੇਖਣ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਵੋਟਰਾਂ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਵੋਟ ਦਾ ਫ਼ੀਸਦੀ ਕਿਵੇਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿੱਤ ਜਾਂ ਹਾਰ ਦੀ ਭਵਿੱਖਵਾਣੀ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਨੌਜਵਾਨ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਉਸ ਵਿਚ ਉਤਸ਼ਾਹ ਹੈ ਅਤੇ ਨਵਾਂ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਸ ਅੰਦਰ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਜਜ਼ਬਾ ਹੈ। ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਚੋਣ ਵਿਚ ਇਸ ਨੌਜਵਾਨ

ਅਭੈ ਕੁਮਾਰ ਦੂਬੇ

ਨੇ 30 ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ। ਜੇ ਮੰਨ ਲਈਏ ਕਿ ਇਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ 5 ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਖੇਤਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ 150 ਚੋਣ ਖੇਤਰਾਂ ਤੋਂ ਗੁਜ਼ਰਿਆ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਨੌਜਵਾਨ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਐਨ.ਡੀ.ਟੀ.ਵੀ. ਦੇ ਐਗਜ਼ਿਟ ਪੋਲ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਗਠਜੋੜ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਕਰਾਰੀ ਟੱਕਰ ਹੈ। ਮਾਮਲਾ ਨਜ਼ਦੀਕ ਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਗਠਜੋੜ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਅੱਗੇ ਹੈ।

ਜ਼ਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਚੋਣ ਨਤੀਜੇ ਆਏ ਤਾਂ ਉਸ ਨੌਜਵਾਨ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਗ਼ਲਤ ਨਿਕਲੀਆਂ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਣ

ਲਿਖਤਮ

ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ

ਫੋਨ: 408-915-1268

ਇਸਲਾਮੀ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਸ਼ੇਖ ਸਾਅਦੀ ਨੇ ਇਕ ਹਕਾਇਤ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਲੁਕਮਾਨ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ, ‘ਤੁਸੀਂ ਏਨੀ ਸਿਆਣਪ ਕਿੱਥੋਂ ਸਿੱਖੀ ਹੈ?’ ਲੁਕਮਾਨ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸੀ, ‘ਅੰਨ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ।’ ਕਿਉਂਕਿ ਬਗੈਰ ਅੱਗਾ ਟੋਹਿਆ ਉਹ ਇਕ ਪੈਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪੁੱਟਦੇ। ਜੇ ਲੁਕਮਾਨ ਜਿਹਾ ਵਿਦਿਆ-ਪ੍ਰਬੀਨ ਮਨੁੱਖ, ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਜੋਤ ਵਿਹੁਣਿਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਗੁਣ ਸਿੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੁਜਾਖਿਆਂ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਅਕਲ ਪੈਰ ਪੈਰ ‘ਤੇ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਜੇ ਕੋਈ ਲੈਣਾ ਚਾਹੇ ਤਾਂ। ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ, ਹਰ ਚੜ੍ਹਦਾ ਸੂਰਜ ਮਨੁੱਖਤਾ ਲਈ ਨਵਾਂ ਪੈਰਾਮ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਵੇਂ ਹੀ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਵਾਪਰਦੀ ਹਰ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਕੋਈ

ਚੋਣ ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਗਏ ਸਬਕ

ਨਾ ਕੋਈ ਨਸੀਹਤ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੁਣੇ ਹੁਣੇ ਹੋਈਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਸਾਰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੋਇਆ। ਮੁੱਖ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਬੇਸ਼ੱਕ ਤਿੰਨਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਹੀ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ‘ਆਪ ਆਪ’ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦਾ ਨਾਂ ਬਹੁਤਾ ਹੀ ਗੂੰਜਦਾ ਰਿਹਾ। ਇਸ ‘ਗੂੰਜ’ ਤੋਂ ਵੀ ਅਗਾਂਹ ਲੰਘ ਕੇ ‘ਆਪ’ ਦੀ ਜਿੱਤ ਨੂੰ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵੱਟ ‘ਤੇ ਪਈ ਜਿੱਤ ਹੀ ਮੰਨ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀ ਵੀ ਦੱਬਵੀਂ ਜੀਭੇ ਇਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਜਿੱਤ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਸਨ। ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਤਾਂ ਗੱਲ ਹੀ ਕਿਆ ਕਰਨੀ ਹੈ! ਪਰ ਗਿਆਰਾਂ ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੇ ਸਭ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ (ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਵੀ) ਕਰ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਕਈ ਤਾਂ ਕਈ ਕਈ ਦਿਨ ਉਦਾਸੀ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਹੀ ਫਸੇ ਰਹੇ।

ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਤਲਬਗਾਰ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਵਾਂਗ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਤਰਾਂ ਦਾ ਲੇਖਕ ਵੀ ਨਤੀਜੇ ਸੁਣ ਕੇ ਸੁੰਨ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਗਿਆਰਾਂ ਮਾਰਚ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਪਏ ਪਏ ਨੂੰ ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਪਾਸੋਂ ਸੁਣੀ ਗੱਲ ਯਾਦ ਆ ਗਈ। ਉਦੋਂ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਇਕ ਟੱਬਰ ਨਾਲ ਅਣਹੋਈ ਜਿਹੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਬੋਹੜ ਬੱਲੇ ਬੈਠੇ ਬਾਬੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ‘ਖੜ੍ਹੀ ਖੇਤੀ ਖਾਣੀ’

ਸਿਆਣਪ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਇਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਨੇ ‘ਕਣਕ ਖੇਤ ਕੁੜੀ ਪੇਟ, ਆ ਜਵਾਈਆ ਮੈਡੇ ਖਾਹ’ ਵਾਲੀ ਕਹਾਵਤ ਬੋਲ ਕੇ ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਛੋਟ ਲਈ:

ਸੰਨ ਸੰਤਾਲੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਸਮਿਆਂ ਦੀ

ਗੱਲ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪਾਲਤੂ ਪਸ਼ੂ ਚਰਾਉਣ ਲਈ ਵੱਗ ਛੁੱਟਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਬਾਹਰਵਾਰ ਸਾਰੇ ਪਸ਼ੂ ਇਕ ਥਾਂ ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਕੇ ਵਾਗੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੱਕਦਿਆਂ ਦੂਰ ਨੇੜੇ ਦੀਆਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਚਰਾਂਦਾਂ ਵਿਚ ਲੈ ਜਾਇਆ ਕਰਦੇ। ਲੋੜ ਮੁਤਾਬਕ ਵੱਗ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਜਾਂ ਮਾਲੀ (ਝੋਟਾ) ਵੀ ਜ਼ਰੂਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇੰਜ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਵੱਗ ਵੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦਰਿਆ ਸਤਲੁਜ ਵੱਲ ਬੋਟ ਦੀਆਂ ਚਰਾਂਦਾਂ ਵਿਚ ਚੁਗਣ ਜਾਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਉਦੋਂ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂਆਂ-ਸਿੱਖਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੁਸਲਮਾਨ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਵੀ ਕਾਫੀ ਘਰ

ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਨਾਂ ਦੇ ਮੀਰਜ਼ਾਦੇ ਦੇ ਕੁਝ ਪਸ਼ੂ ਵੀ ਵੱਗ ਵਿਚ ਚਰਨ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਇਕ ਦਿਨ ਕਿਤੇ ਵਾਗੀ ਨੇ ਖੁਸ਼ੀਏ ਨੂੰ ਆ ਕੇ ਦੱਸਿਆ, ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਦੈ, ਤੇਰੀ ਝੋਟੀ ਅੱਜ ਨਵੇਂ ਦੁੱਧ ਹੋ ਗਈ। ਪਸ਼ੂ ਧਨ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੱਜਣ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੁਰਾਣੇ ਪੇਂਡੂ ਸਭਿਆਚਾਰ ਵਿਚ ਗੱਭਣ ਮੱਝ-ਗਾਂ ਦੀ ਦੇਖ-ਰੇਖ ਕੁਝ ਵੱਖਰੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਇੰਜ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਵੀ ਉਸ ਝੋਟੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੰਭਾਲ ਬੜੀ ਰੀਝ ਨਾਲ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਹੁੰਦੀ ਨਲੂਈ-ਧੁਲਾਈ ਤੋਂ ਝੋਟੀ ਵੀ ਦੇਖਦਿਆਂ ਦੇਖਦਿਆਂ ਦੇਹੀ-ਪਿੰਡੇ ਵੱਲੋਂ ਲਿਸ਼ਕਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਪੱਠੇ-ਦੱਬੇ ਪੱਥੇ ਦੂਜੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨਾਲੋਂ ਉਸ ਦਾ ਵੱਧ ਖਿਆਲ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ। ਖੁਸ਼ੀਏ ਦਾ ਸਾਰਾ ਟੱਬਰ ਚਾਅ ਨਾਲ ਗੱਭਣ ਝੋਟੀ ਦੇ ਸੂਣ ਦੀ ਤਰੀਕ ਉਡੀਕਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਉਂਗਲਾਂ ‘ਤੇ ਮਹੀਨੇ ਗਿਣਦਿਆਂ ਟੱਬਰ ਦਾ ਜੀਆ-ਜੰਤ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨਾਲ ਪਸ਼ੂ ਹੋਇਆ ਰਹਿੰਦਾ। ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਖੀਵੇ ਹੋਏ ਖੁਸ਼ੀਏ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾ ਲਿਆ ਕਿ ਕਿਸ ਮਹੀਨੇ ਸੂਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਝੋਟੀ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਮੁੱਲ ਦੀ ਵਿਕ ਜਾਵੇਗੀ। ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ, ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਗਿਣਤੀ-ਮਿਣਤੀ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੀ ਮੰਗੀ ਹੋਈ ਇਕ ਕੁੜੀ ਦੇ ਵਿਚੋਲੇ ਨੂੰ ਵੀ ਸੁਨੇਹਾ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਕੁੜਮਾਂ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸ ਆਵੇ।

ਸੂਣ ਵਾਲੀਆਂ ਮੱਝਾਂ ਵਾਂਗ ਸੱਤਵੇਂ-ਅੱਠਵੇਂ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਝੋਟੀ, ਦੇਹੀ-ਪਿੰਡੇ ਪੂਰੀ

ਘੁਲ-ਮਿਲ ਗਈ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਪਿੰਡਾ ਲਿਸ਼ਕਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਗਲੀ-ਗੁਆਂਢ ਦੇ ਲੋਕ ਖੁਸ਼ੀਏ ਨੂੰ ਸਲਾਹਾਂ ਦੇਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਭਾਈ, ਤੇਰੀ ਝੋਟੀ ਦੇਹੀ-ਪਿੰਡੇ ਪੱਥੇ ਸਭ ਦਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਨਜ਼ਰ-ਟਪਾਰ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਤੂੰ ਇਹਦੇ ਗਲ ਨਜ਼ਰ-ਵੱਟੂ ਜ਼ਰੂਰ ਪਾ ਦੇ। ਅੰਦਰੋਂ-ਅੰਦਰ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦਿਆਂ ਖੁਸ਼ੀਏ ਨੇ ਵੀ ਹੁੱਤ ਨਾ ਕੀਤੀ... ਫਟਾ-ਫਟ ਟੁੱਟਾ ਛਿੱਤਰ ਰੱਸੀ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਝੋਟੀ ਦੇ ਗਲ ਲਟਕਾ ਦਿੱਤਾ।

ਇਕ ਦਿਨ ਕਿਤੇ ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਘਰੇ ਬਿਮਾਰ-ਸ਼ਮਾਰ ਪਸ਼ੂ ਦੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਆਏ ਸਲੋਤਰੀ ਨੇ ਖੁਸ਼ੀਏ ਦੀ ਝੋਟੀ ਨੂੰ ਗਹੁ ਨਾਲ ਦੇਖਦਿਆਂ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ, ਇਹ ਗੱਭਣ ਨਹੀਂ, ਖਾਲੀ ਹੈ! ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ, ਉਦੋਂ ਉਸ ਝੋਟੀ ਨੂੰ ਅੱਠਵਾਂ ਮਹੀਨਾ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੀ ਪਾਲੀ ਹੋਈ ਝੋਟੀ ਦਾ ਚੁਗਾਨਾ ਦੇਖਦਿਆਂ, ਖੁਸ਼ੀਏ ਨੇ ਸਲੋਤਰੀ ਦਾ ਯਕੀਨ ਨਾ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਹਫਤੇ ਦੇ ਹਫਤੇ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਘਰੇ ਹੀ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਉਹੜ-ਪੋਹੜ ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਸਿਆਣਾ ਆਇਆ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਗਾਰੰਟੀ ਨਾਲ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਝੋਟੀ ਸੱਚ-ਮੁੱਚ ਹੀ ਫੰਡਰ ਹੈ! ਤਦ ਬਾਕੀ ਦਾ ਸਾਰਾ ਟੱਬਰ ਤਾਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਮਾਯੂਸ ਜਿਹਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਪਰ ਸਿਰੇ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕੀਆ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਕਹਿੰਦਾ ਫਿਰੇ, “ਓ ਬਈ ਭਰਾਵੇ! ਮੈਂ ਤਾਂ ਖੁੰਡਰਾਈ ਹੋਈ (ਭਾਵ ਸੂਣ ਵੇਲੇ ਪਸ਼ੂ ਦੀ ਖਾਸ ਹਾਲਤ) ਮੱਝ-ਗਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ‘ਸੂਣ ਵਾਲੀ’ ਨਹੀਂ ਮੰਨਾਂਗਾ!... ਜਦ ਕਟੜੂ-ਵਛੜੂ ਉਠ ਕੇ ਚੁੰਘਣ ਲੱਗ ਪਏ, ਤਦ ਕਹੂੰਗਾ ਕਿ ਹਾਂ! ਸੁਆ ਪਈ ਐ।”

ਕਬੀਰ ਦਾਵੈ ਦਾਝਨੁ ਹੋਤ ਹੈ ਨਿਰਦਾਵੈ ਰਹੈ ਨਿਸੰਕ।।

ਵੱਡਮੁਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਖਜਾਨਾ ਹੈ, ‘ਬਾਬੇ ਦਾਦੇ ਰੱਬ ਰਜਾਦੇ’

ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਬ੍ਰਿਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਦੀ ਪਲੇਨੀ ਪੁਸਤਕ ‘ਬਾਬੇ ਦਾਦੇ ਰੱਬ ਰਜਾਦੇ’ ਭਾਵੇਂ ਬਹੁਤ ਸਰਲ ਪੁਸਤਕ ਹੈ ਪਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਜਟਿਲਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਧੂ ਸਾਡੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਰਤਾਂ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਲਪੇਟਿਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਸਮਾਜਿਕ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਛੁੱਟਦਿਆਂ ਲੇਖਕ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਖੂਬੀਆਂ ਹਨ, ਉਥੇ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਸੀ ਕੜਵਾਹਟ,

ਪੁਸਤਕ ਚਰਚਾ

ਉਦਾਸੀ, ਹੀਣਭਾਵਨਾ, ਕੁਰਖਤਾ ਅਤੇ ਖੁਦਗਰਜੀ ਵਰਗੀਆਂ ਅਲਾਮਤਾਂ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦਾ ਘਾਣ ਵੀ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਇਕ ਚਿੰਤਾ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਫਿਜ਼ਿਕਸ ਦੇ ਅਧਿਆਪਨ ਤੋਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਉਪਰੰਤ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾ ਕੇ ਪੱਛਮੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਉਪਰਾਮਤਾ ਅਤੇ ਉਦਾਸੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਨੇੜਿਓਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੇਖਕ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ ਜੋ ਸਾਧਾਰਨ ਬੁੱਧੀ ਦੇ ਵੱਸ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ‘ਸਾਹਿਬ ਹੱਥ ਵਡਿਆਈਆਂ’ ਹਨ। ਪ੍ਰਿੰ. ਸਿੱਧੂ ਦੀ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਸਾਧਾਰਨ ਅਤੇ ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਜਖੀਰਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਧਾਰਨ ਜਾਪਦੀ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚਲੇ ਸਾਰੇ ਲੇਖ ਪਾਠਕ ਦੇ ਜਿਹਨ ਨੂੰ ਟੁੰਬਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਵਾਦ ਵੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਲੇਖਕ ਦੀ ਖੂਬੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ

ਸਿਆਣੀਆਂ ਤੇ ਸੰਜੀਦਾ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਹਕੀਕਤ ਦੀਆਂ ਸਾਧਾਰਨ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਬਾਤ ਪਾ ਕੇ ਪਾਠਕ ਲਈ ਰਸ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪਦਾਰਥਕ ਦੌੜ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਆਸ਼ਾਵਾਂ

ਪ੍ਰੋ. ਬ੍ਰਿਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ

ਆਸਮਾਨ ਛੂਹ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਜਿਉਣਾ ਤੇ ਮੁਸਕਰਾਉਣਾ ਦੂਰ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹੋ ਅੱਜ ਦੇ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਵਿਚ ਮੋਹ-ਪਿਆਰ ਘਟਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਫਿਕਰ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ।

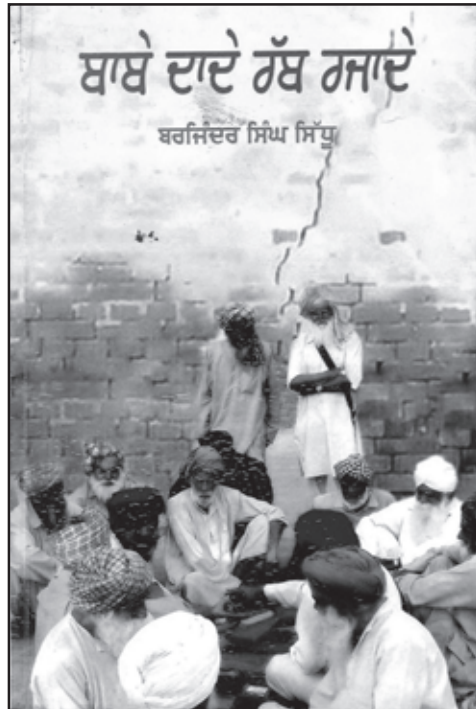
ਪ੍ਰਿੰ. ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਕਈ ਪਹਿਲੂ ਛੂਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਨੂੰ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦਾ

ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਮੁਫਤਖੇਰੀ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਜਟਿਲ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪ੍ਰਸਥਿਤੀਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜਦਾ ਹੋਇਆ ‘ਜੱਟ ਗੰਨਾ ਨਹੀਂ, ਭੇਲੀ ਦੇ ਬਹਿੰਦਾ ਹੈ।’ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨ ਪੀੜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਲੇਖਕ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ ਤੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਫਾਲਤੂ ਖਰਚਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਕਿਸਾਨੀ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਦੂਜੀ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਉਤੇ ਉਂਗਲ ਧਰਦਿਆਂ ਲੇਖਕ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਇਹ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੇ ਅਸਲ ਕਿੱਤੇ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਨੌਜਵਾਨ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨੀ ਹਕੀਕਤਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਉਸ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੈ ਅਤੇ ਏਜੰਟਾਂ ਦੇ ਹੱਥੀਂ ਲੁੱਟ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਜਿਸ ਵਧੀਆ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਨੌਜਵਾਨ ਲੈ ਕੇ ਠੀਕ-ਗਲਤ ਰਾਸਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਥੇ ਡਾਲਰ-ਪੈਂਡ ਰੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੇ।

ਅੱਜ ਦੇ ਯੁਗ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਲੋਕ ਸਾਂਝ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝੇ ਸੰਦਾਂ ਨਾਲ ਖੇਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਲਈ ਚੰਗੇ ਤੇ ਸੁਖਾਲੇ ਜੀਵਨ ਲਈ ਇਹ ਰਾਹ ਅਪਨਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਲੇਖਕ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੁਣੀਆਂ ਸੁਣਾਈਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਨੇੜਿਓਂ ਤੱਕਿਆ ਸੱਚ ਹੈ। ਜੀਵਨ ਦੇ ਡੂੰਘੇ ਤਜਰਬੇ ਤੇ ਹੱਡੀ ਹੰਢਾਈ ਪੀੜ ਉਸ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਾਫ ਝਲਕਾਂ ਮਾਰਦੀ ਹੈ। ਕੱਚੇ ਕੋਠਿਆਂ, ਫਲਿਆਂ ਦੇ ਗਾਹ ਅਤੇ ਰੁੱਖਾਂ ਦੀ ਛਾਂ ਆਦਿ ਗੱਲਾਂ ਅਤੀਤ ਦੇ ਰੰਗ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪੁਸਤਕ ਵਿਚਲੇ ਹਰ ਨਿਬੰਧ ਵਿਚ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਸੰਦੇਸ਼ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ‘ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਪੁਕਾਰ’ ਲੇਖ ਕੇਵਲ ਸਾਡੀ ਸਮੁੱਚੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਤੇ ਸਫਾਈ ਤਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵੀ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਪੈਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇਕ ਇਕ ਕਦਮ ਸਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਅਹਿਮ ਪੜਾਅ ਵਿਚ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

‘ਪਸ਼ੂ ਬਿਰਤੀ ਅਤੇ ਭੇਡਚਾਲ’ ਲੇਖ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਅਤੇ ਪਸ਼ੂ ਬਿਰਤੀ ਦਾ ਨਿਖੇੜ ਕਰਦਿਆਂ ਮਨੁੱਖ ਅੰਦਰਲੀ ਲਾਲਸਾ, ਭੁੱਖ ਅਤੇ ਬੇਸਬਰੀ

ਪ੍ਰਗਟਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਮਾੜੇ ਕੰਮ ਬੰਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਤੁਲਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਹਰ ਥਾਂ ਬੰਦੇ ਦੇ ਕੰਮ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਕਾਮ ਅਤੇ ਹਉਮੈ ਗ੍ਰਸੀ ਮਨੁੱਖੀ ਫਿਤਰਤ ਆਪਣੇ ਮਾੜੇ ਕਰਮ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਲੈਣ ਲਈ ਰਾਜੀ ਨਹੀਂ। ‘ਬੇਜ਼ੁਬਾਨ ਗਰੀਬਾਂ ਦਾ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸੋਸਣ ਕਰਨ ਵਿਚ ਖਚਰਾ ਆਦਮੀ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦਾ’ ਵਰਗੀ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ

ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਲੇਖਕ ਨੇ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ‘ਤੇ ਡਾਕਾ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰੋਕੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਲੇਖ ‘ਬਾਬਲ ਤੇਰੇ ਮਹਿਲਾਂ ਵਿਚੋਂ, ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਦੂਰ ਜਾਣਾ’ ਵਿਚ ਲੇਖਕ ਦੀ ਦੁਰਅੰਦੇਸ਼ੀ ਵਿਚ ਤਿਤਕ ਰਹੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਕੇਵਲ ਭੈਣਾਂ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਦੇ ਭਰਾ ਭਾਵੇਂ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਵੇ ਪਰ ਭੈਣਾਂ ਦਾ ਮੋਹ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਹਰ ਲੇਖ ਵਿਚ ਲੇਖਕ ਸਹਿਜ ਭਾਅ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਕਰਦਾ ਅਗਲੀ ਗੱਲ ਤੌਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਆਪਣੀ ਲਿਖਤ ਨੂੰ ਰਵਾਨੀ ਦੇਣ ਲਈ ਲੇਖਕ ਦਾ ਇਹ ਨਵਾਂ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ‘ਗੁਸਤਾਖੀ ਮਾਫ’ ਲੇਖ ਵਿਚ ਉਦੋਂ ਇਸ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਲੇਖਕ ਲਿਖਦਾ ਹੈ, ‘ਚਲੇ

ਪਿਛਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡੀਏ, ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਖਿਆਲਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਤੋਰੀਏ।’ ਉਸ ਨੇ ਖੱਬੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਕਰਨੀ ਤੇ ਕਥਨੀ ਦੇ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਕੇ ਇਸ ਜਮਾਤ ਨੂੰ ਵੀ ਹਲੂਣਿਆ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਸਿਆਸੀ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਵਿਅੰਗ ਕੱਸੇ ਹਨ। ‘ਸਾਧ ਕੀ ਸੋਝਾ ਕਾ ਨਹੀਂ ਅੰਤ...’ ਲੇਖ ਵਿਚ ਡੇਰਿਆਂ ਦੇ ਵਿਹਲਤ ਸਾਧਾਂ ਬਾਰੇ ਲੇਖਕ ਕਮਾਲ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਕੇ ਸੋਚਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ‘ਸੰਤ ਕਹਿਣਗੇ, ਭਲਿਆ ਲੋਕਾ ਤੇਰੇ ਖੰਗਰ ਵਰਗੇ ਹੱਥਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਪੈਰ ਛਿੱਲ ਦਿੱਤੇ।’ ਨਿਸਚਿਤ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਅੱਜ ਦੀ ਹਫੜਾ-ਦਫੜੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਕਿਤੋਂ ਨਾ ਕਿਤੋਂ ਸਕੂਨ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਡੇਰਿਆਂ ਵਿਚ ਸਾਧਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਲੁੱਟਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

‘ਬੇਕਿਰਕ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਕੌਣ ਜਾਣੇ’ ਲੇਖ ਵਿਚ ਬੇਦਰਦ, ਬੇਕਿਰਕ ਅਤੇ ਜਾਲਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਦਰਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਹਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਬਾਖੂਬੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ‘ਭਰੂਣ ਹਤਿਆ ਨਾ ਕਰੋ’ ਲੇਖ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟਾ ਕੇ ਬੇਟੀ ਤੇ ਬੇਟੇ ਦਾ ਅੰਤਰ ਨਿਖੇੜਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਅ ਗੱਲਾਂ ਸਾਡੀਆਂ ਇਖਲਾਕੀ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਟੁੰਬਦੀਆਂ ਹਨ।

‘ਬੜੇ ਭਲੇ ਸਨ ਪ੍ਰਾਹੁਣਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਉਹ ਦਿਨ’ ਲੇਖਕ ਦੀ ਯਕਲਖਤ ਗੱਲ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਸਮੇਂ ਦੇ ਵਹਾਅ ਦੇ ਨਾਲ ਬਦਲ ਗਈਆਂ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਬਾਤ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ‘ਭੁਰਦੇ ਖੁਰਦੇ ਰਿਸਤੇ ਨਾਤੇ’ ਵਿਚ ਲੇਖਕ ਨੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਟੁੱਟਣ ਪ੍ਰਤੀ ਚਿੰਤਾ ਇਹ

ਆਖ ਕੇ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਲਾਲਚ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਗੰਧਲਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਰੁਲਦਾ ਬੁਢਾਪਾ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪ੍ਰਿੰ. ਬ੍ਰਿਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਦੀ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚਲੇ ਨਿਬੰਧ ਦਿਲਚਸਪ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਵਿਚ ਪੀੜਿਆ ਤੇ ਨਪੀੜਿਆ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਉਹ ਨਿਚੋੜ ਹੈ ਜੋ ਲੇਖਕ ਨੇ ਹੱਡੀ ਹੰਢਾਇਆ ਤੇ ਬਹੁਤ ਨੇੜਿਓਂ ਤੱਕਿਆ ਹੈ।

ਪੁਸਤਕ ਗੌਰਵੀ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼, ਲੁਧਿਆਣਾ ਨੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਕੀਮਤ 150 ਰੁਪਏ ਹੈ।

—ਬਲਵਿੰਦਰ ਜੰਮੂ ਜ਼ੀਰਕਪੁਰ

ਫੋਨ: 91-97799-21999

ਲਤੀਫੇ

ਪੰਜਾਬੀ ਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਇਕ ਗੋਰਾ ਦੋਸਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਹਿਫਿਲ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਾਣਨ ਲਈ ਆ ਗਿਆ। ਗਲਾਸਾਂ ਵਿਚ ਵਿਸਕੀ ਪਾ ਕੇ ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਬੋਲਿਆ, “ਚੁੱਕੋ।” ਸਭ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਗਲਾਸ ਚੁੱਕੇ ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਪੀ ਕੇ ਗਲਾਸ ਖਾਲੀ ਕਰ ਕੇ ਮੇਜ਼ ‘ਤੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੇ। ਬੀਅਰ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਗੋਰੇ ਨੇ ਚੁਸਕੀਆਂ ਲਾ ਲਾ ਪੀਤੀ ਤਾਂ ਇਕ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਿਆ, “ਚੁੱਕੋ ਮਿਸਟਰ।” ਗੋਰਾ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਾਰ ਕੁ ਪੈਗ ਲਾ ਕੇ ਟੱਲੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਗੋਰਾ ਕੁਰਸੀ ਤੋਂ ਉਠਣ ਲੱਗਾ ਡਿੰਗ ਪਿਆ। ਪੰਜਾਬੀ ਉਸ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਕਾਰ ‘ਚ ਪਾਉਣ ਲੱਗੇ ਤੇ ਫਿਰ ਬੋਲੇ, “ਚੁੱਕੋ

ਚੁੱਕੋ।”

ਗੋਰਾ ਬੋਲਿਆ, “ਨੋ ਮੋਰ ਚੁੱਕੋ ਚੁੱਕੋ, ਆਈ ਐਮ ਆਲਰੈਡੀ ਡਰੰਕ।”

ਇਕ ਗਾਹਕ ਨੇ ਦਰਜੀ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ, ਭਾਈ ਪੈਂਟ ਦੀ ਸਵਾਈ ਕਿੰਨੀ ਅਤੇ ਨਿੱਕਰ ਦੀ ਕਿੰਨੀ ਲੈਂਦਾ ਏ। ਦਰਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਪੈਂਟ ਦੀ ਦੋ ਸੌ ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਨਿੱਕਰ ਦੀ ਇਕ ਸੌ ਰੁਪਏ।

ਗਾਹਕ ਬੋਲਿਆ, “ਮੈਨੂੰ ਨਿੱਕਰ ਹੀ ਸੀ ਦੇ, ਪਰ ਨਿੱਕਰ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਪੈਂਟ ਜਿੰਨੀ ਰੱਖ ਦਈ।”

—ਵਾਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਪਰਹਾਰ

ਫੋਨ: 206-434-1155

ਪੰਜਾਬੀ ਲਿਖਾਰੀ ਸਭਾ ਸਿਆਟਲ ਵਲੋਂ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਦਾ ਸਨਮਾਨ

ਸਿਆਟਲ (ਬਿਊਰੋ): ਪੰਜਾਬੀ ਲਿਖਾਰੀ ਸਭਾ ਸਿਆਟਲ ਵਲੋਂ ਲੰਘੀ 18 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਉਘੇ ਸ਼ਾਇਰ ਸ. ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪ੍ਰਤੀ ਪਾਏ ਯੋਗਦਾਨ ਲਈ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਆਦਮਪੁਰੀ ਦੇ ਘਰ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸ਼ਾਇਰਾਂ ਅਤੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੇ ਭਾਗ ਲਿਆ। ਸਬੰਧ ਨਾਲ ਇਸੇ ਹੀ ਦਿਨ ਸ. ਬੈਂਸ ਦਾ 84ਵਾਂ ਜਨਮ ਦਿਨ ਵੀ ਸੀ।

ਸ. ਬੈਂਸ ਨੂੰ ਕਦੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਬੱਚੇ ਉਸਤਾਦ ਜੀ ਕਹਿ ਕੇ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਸਨ, ਅੱਜ ਪੰਜਾਬੀ ਜਗਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸਤਾਦ ਗ਼ਜ਼ਲਗੋ ਕਰਕੇ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਸੱਤ ਕਿਤਾਬਾਂ ਛਪੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅੱਠਵੀਂ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਵੀ ਚੰਗੀ ਸੋਝੀ ਹੈ। ਜਵਾਨੀ ਵੇਲੇ ਹੀਰ ਗਾਉਣ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਹੀਰ ਮੱਧਮ ਸੁਰ ਵਿਚ ਸੁਣਾਈ। ਉਹ ਛੇ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ-ਪੰਜਾਬੀ, ਹਿੰਦੀ, ਉਰਦੂ, ਇੰਗਲਿਸ਼, ਸਿੰਧੀ ਅਤੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦੇ ਗਿਆਤ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਲਿਖਾਰੀ ਸਭਾ ਸਿਆਟਲ ਦੇ ਉਹ ਮੈਂਬਰ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵੀ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ, ਸਵਰਾਜ ਕੌਰ, ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਆਦਮਪੁਰੀ, ਸੰਗਰਾਮ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ, ਡਾ. ਜੇ ਬੀ ਸਿੰਘ, ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਗਿੱਲ, ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤਰਸਿੱਕਾ,

ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਝੱਜ, ਡਾ. ਜਸਬੀਰ ਕੌਰ, ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ, ਬਲਿੰਦਰ ਲਹਿਲ, ਦਲਜੀਤ ਕੌਰ ਚੀਮਾ ਅਤੇ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜ਼ਖਮੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਨਾਲ ਖੁਬ ਰੰਗ ਬੰਨਿਆ। ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਦੇ ਕਵੀਸ਼ਰ ਬੱਚਿਆਂ-ਭਾਈ ਹਰਜੋਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਗੀਰਥ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਵੀਸ਼ਰੀ ਰਾਹੀਂ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰੀ। ਮੰਚ ਸੰਚਾਲਨ ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸੀਵਾਲ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਫੋਨ 253 335 6062 ਰਾਹੀਂ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮਾਰੂਤੀ ਦੇ 13 ਸਾਬਕਾ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ

ਗੁੜਗਾਉਂ: ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਾਰੂਤੀ-ਸੂਜੂਕੀ ਦੇ 13 ਸਾਬਕਾ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਨੇਸਰ ਪਲਾਂਟ ਵਿਚ ਹਿੰਸਾ ਦੌਰਾਨ ਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਮੌਤ ਲਈ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਯੂਨੀਅਨ ਦਾ ਤਤਕਾਲੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਫੈਸਲੇ ਵਿਚ 18 ਹੋਰ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਵਿਚੋਂ ਚਾਰ ਨੂੰ ਹਿੰਸਾ, ਫਸਾਦ, ਇਰਾਦਾ ਕਤਲ ਆਦਿ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਤਹਿਤ ਪੰਜ-ਪੰਜ ਸਾਲ ਕੈਦ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਬਾਕੀ 14 ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ 25-25 ਸੌ ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨਾ ਭਰਨ 'ਤੇ ਰਿਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਰੀਬ ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਸਾਲ ਕੈਦ ਕੱਟ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਕੁੱਲ 31 ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ।

Anu Attorney Professional Law Group, PLLC.

*More than 25 years of experience *Internationally Awarded-Extraordinary ability *Served as Legal Advisor to Govt. of India, Embassy of India, Washington, DC

Anu Peshawaria
Attorney at Law

Licensed to practice
Immigration in all 50 states.
More than 20 year experience in
US immigration & Indian law

US IMMIGRATION

*Green Cards (Investor, Employment)
*E-2 investor Visa, L1 (Intra Company)
*Family Green Card, Fiancee Visa
*Deportation Defense, VAWA, U Visa
*Asylum, Appeals, Ninth Circuit Court
*H1B, Computer Engineers, Cooks, Teachers, Students, Doctors, Nurses, Physical Therapist

ਪੰਜਾਬੀ,
ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ,
ਹਿੰਦੀ ਤੇ
ਉਰਦੂ ਵਿਚ
ਗੱਲ ਕਰੋ

ਹੁਣ ਸਿਆਟਲ ਵਿਚ ਵੀ
ਦਫਤਰ ਖੁਲ੍ਹ ਚੁਕਾ ਹੈ

Contact numbers:

Seattle, WA

Ph: 206-774-0907

Fremont, California

Ph: 510-353-0102

Cell Phone 510-299-1907

Toll free: 1-866-586-6297

anu@anuattorney.com

www.anuattorney.com

FAMILY LAW (Only In WA)

*Divorce *Annulment
*International Custody

INCORPORATIONS

(Only In WA)

*International Contracts, Mergers
*Attorney Supreme Court of India

46560 Fremont Blvd., STE#205, Fremont, CA 94538

801 Pine Street, Suite 7H, Seattle, WA 98101

Offices: Seattle, WA *Fremont, CA *UK *Canada *India

Evening
Appointments
Available

ਕੀ ਤੁਹਾਡੀ ਟਰੱਕਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਕੈਸ਼ ਫਲੋ ਦੀ ਤੰਗੀ ਹੈ?

ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ

ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਫਰੇਟ ਬਿਲ ਖਰੀਦ ਕੇ ਤੁਹਾਡਾ ਕੈਸ਼ ਫਲੋ ਵਧਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਾ ਲੋਡ ਪਹੁੰਚਦਾ ਕਰੋ ਤਾਂ ਫਰੇਟ ਬਿਲ ਸਾਨੂੰ ਭੇਜੋ, ਤੁਰੰਤ ਅਦਾਇਗੀ ਪਾਓ।

*ਸਸਤੀਆਂ ਦਰਾਂ
*ਇਕ ਵਾਰ ਦਾ ਕਮਿਸ਼ਨ
*ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਰਤ ਨਹੀਂ

Rates as low as 2.0%

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਪਾਲ ਫੋਨ 1-800-705-3863

Trucking Companies-Improve Your Cash Flow

*Low Rates *One-Time Discounts *No Minimums

Call Paul at 1-800-705-3863

www.Transportationfunding.com

Transportation Funding Group, Inc.

Minneapolis, MN 55426

Syan Video Production, Inc.

ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀ ਹੋਵੇ, ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮੌਕਾ ਜਾਂ ਫਿਰ
ਯਾਦਗਾਰੀ ਪਲ-ਆਪਣੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰੀਨ ਤਰੀਕੇ
ਨਾਲ ਸਾਂਭਣ ਲਈ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿਓ

ਮਿਸ਼ੀਗਨ, ਇੰਡੀਆਨਾ, ਇਲੀਨਾਏ, ਓਹਾਇਓ, ਆਇਓਆ

Professional HD Video & Digital Photo Production

Multiple Camera shooting/Digital Still Photography
(with flush mount album)

Live Video Display With Large Screens

DJ Service with Laser Lights

ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

Call Toll Free:

1-800-RAJ-SYAN

(with 17 years Experienced)

Call: 734-261-0936

734-890-1767

e-mail: raj@syانvideo.com

visit at: www.syanvideo.com

ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਬੇਨੇਮੀਆਂ ਵਿਰੁਧ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਮੁਹਿੰਮ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੋਏ ਘਪਲੇ ਦਾ ਅਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਘਪਲਾ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਵਰਗ ਦੇ ਫੰਡਾਂ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਆਪ ਦੇ ਆਪ ਦੇ ਉਪ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੈਂਬ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਕੈਂਬ ਮੁਤਾਬਕ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪਿਛਲੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਲਗਭਗ 40,000 ਕਰੋੜ ਦੀ ਰਕਮ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 3.21 ਲੱਖ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਪਰਵਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਵਜ਼ੀਫ਼ਿਆਂ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਵੱਲੋਂ ਭੇਜੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਮੁਤਾਬਕ ਚੌਥਾ ਹਿੱਸਾ ਯਾਨੀ 9000 ਤੋਂ 10,000 ਕਰੋੜ ਖੁਰਦ ਬੁਰਦ ਹੋ ਗਈ। ਇਸ ਵੱਡੇ ਫਰਕ ਅਤੇ ਘਪਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਪਤਤਾਲ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ 'ਆਪ' ਦੇ ਉਪ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਝੰਡਾ ਬਰਦਾਰ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੈਂਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ

ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਇਕ ਉਚ ਪੱਧਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਣਾਏ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰ ਕੇ ਸਾਲ 2012-17 ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਸਤੋਂ ਰੱਖੀ ਰਕਮ ਅਤੇ ਅਸਲੀਅਤ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਖਰਚ ਬਾਰੇ ਵਾਈਟ ਪੇਪਰ ਜਾਰੀ ਕਰੇ। ਕੈਂਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕੁਲ 12168 ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚੋਂ 57 ਪਿੰਡ 100 ਫੀਸਦੀ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਹਨ, 2800 ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਅੱਧੀ ਆਬਾਦੀ ਇਨ੍ਹਾਂ

ਪਰਵਾਰਾਂ ਦੀ ਹੈ, 4800 ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ 40 ਫੀਸਦੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਹੈ ਜਦਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕੁਲ 5.23 ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ 3.21 ਲੱਖ ਪਰਿਵਾਰ ਗਰੀਬ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਿਛਲੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ 32 ਫੀਸਦੀ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਆਬਾਦੀ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਹੋਰ ਖਰਾਬ ਹੋਈ ਹੈ। 2012-13 ਵਿਚ 4039 ਕਰੋੜ ਦੀ ਰੱਖੀ ਰਕਮ ਵਿਚੋਂ 2725.65 ਕਰੋੜ ਖਰਚੇ ਗਏ, 2013-14 ਵਿਚ 4653 ਕਰੋੜ 'ਚੋਂ 3371.74 ਕਰੋੜ ਹੀ ਖਰਚੇ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਕਿ 2014-15 ਵਿਚ 6432 ਕਰੋੜ ਦੀ ਰਕਮ ਵਿਚੋਂ ਸਿਰਫ 4320.68 ਕਰੋੜ ਦਾ ਹੀ ਹਿਸਾਬ ਕਿਤਾਬ ਮਿਲਿਆ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 2015-16 ਵਿਚ 6764.10 ਕਰੋੜ 'ਚੋਂ 6428 ਕਰੋੜ ਖਰਚੇ ਜਦੋਂ ਕਿ 2016-17 ਯਾਨੀ ਇਸ ਚਾਲੂ ਸਾਲ 'ਚ 8624.55 ਕਰੋੜ ਦੀ ਰਕਮ ਰੱਖੀ ਗਈ, ਪਰ ਖਰਚੇ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਅਜੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਕੁੱਲ 21888 ਕਰੋੜ ਦੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਰਕਮ 'ਚੋਂ ਸਿਰਫ 16846 ਕਰੋੜ ਹੀ ਖਰਚਣ

ਸੰਗਤ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਉਤੇ ਸ਼ਿਕੰਜਾ

ਪਟਿਆਲਾ: ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸੰਗਤ ਦਰਸ਼ਨ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਆ ਗਏ ਹਨ। ਨਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਾਉਣ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਬ੍ਰਹਮ ਮਹਿੰਦਰਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੇ ਅਖੀਰਲੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਸੰਗਤ ਦਰਸ਼ਨ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿਚ ਪੈਸੇ ਦੀ ਅੰਨ੍ਹੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਉਚ ਪੱਧਰੀ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਸੰਗਤ ਦਰਸ਼ਨ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਲਈ ਫੰਡ ਦਾ ਪੈਸਾ ਦੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਬੈਂਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਬੈਂਕਾਂ ਤੋਂ ਪੈਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਗਾਰੰਟੀ ਵਜੋਂ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਪੈਸੇ ਦੀ ਅੰਨ੍ਹੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਹੋਈ ਹੈ ਜੋ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪਰਾਧ ਹੈ।

ਕਾਬਲੋਗੌਰ ਹੈ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਿਛਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ ਹੋਈਆਂ ਬੇਨੇਮੀਆਂ ਨੂੰ ਬੇਨਕਾਬ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਕੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਇਕਮੁੱਠ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਵਾਰ ਕਾਂਗਰਸ ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦਾ ਮੱਕੂ ਨੱਪੇਗੀ। ਨਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਟਰਾਂਸਪੇਰੈਂਟ ਨੀਤੀ ਦੀ ਨਜ਼ਰਸਾਨੀ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਆਬਕਾਰੀ ਨੀਤੀ ਬਦਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਨਵੀਂ ਮੀਡੀਆ ਪਾਲਿਸੀ ਬਣਨ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਕੈਂਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਤਾਂ ਹਾਰ ਗਈ, ਪਰ ਹੁਣ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਤਤਾਲ ਕਰਾਵੇ, ਵਾਈਟ ਪੇਪਰ ਜਾਰੀ ਕਰੇ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦੇਵੇ। ਆਪ ਦੇ ਉਪ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਾਲ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਵਜ਼ੀਫ਼ਾ ਸਕੀਮ ਦੇ ਵੀ 370 ਕਰੋੜ ਦੀ ਰਕਮ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵੰਡੀ ਨਹੀਂ ਗਈ। ਇਸ ਵੇਲੇ

4 ਲੱਖ ਗਰੀਬ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਕੂਲਾਂ ਕਾਲਜਾਂ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ 'ਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ 12ਵੀਂ ਪੰਜ ਸਾਲਾ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਸਕੀਮ ਤਹਿਤ ਗਰੀਬਾਂ ਲਈ ਆਈ ਕਰੋੜਾਂ ਅਰਬਾਂ ਦੀ ਰਕਮ 'ਚ ਵੱਡੀ ਘਪਲੇਬਾਜ਼ੀ, ਹੋਰਾਫੇਰੀ, ਖੁਰਦ ਬੁਰਦ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸ਼ਰੇਆਮ ਇਸ ਰਕਮ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਲਾਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਪਤਤਾਲ ਲਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਣਾ ਕੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲੇ।

ਕੈਪਟਨ ਸਰਕਾਰ ਭੇਜੇਗੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼

ਜਲੰਧਰ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਤਕਨੀਕੀ ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਸਨਅਤੀ ਸਿਖਲਾਈ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੰਨੀ ਨੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਭੇਜਣ ਦੇ ਨਾਂ ਉਤੇ ਏਜੰਟਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਲੁੱਟ ਉਤੇ ਚਿੰਤਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਖੱਲ ਖਰਾਬੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਜਾਣ ਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਵਿਦੇਸ਼ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਲੈਣ ਲਈ ਭਟਕਣਾ ਨਹੀਂ ਪਏਗਾ ਤੇ ਇਸ ਯੋਜਨਾ 'ਤੇ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਈ ਮਾਮਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਡੀਆਂ ਰਕਮਾਂ ਲੈ ਕੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਤਾਂ ਜੋ ਨੌਜਵਾਨ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਜਾਣ ਲਈ ਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿੱਤਾ ਮੁਖੀ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਣ ਲਈ ਚੰਗੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਵਾਏਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਹਿਜਾਬ ਪਹਿਨਣ 'ਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਖਿਡਾਰਨ ਨੂੰ ਕੱਢਿਆ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਦੀ ਇਕ 16 ਸਾਲਾ ਮੁਸਲਿਮ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਹਿਜਾਬ ਪਹਿਨਣ ਕਾਰਨ ਰਿਜਨਲ ਬਾਸਕਟਬਾਲ ਫਾਈਨਲ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਵਾਟਕਿੰਸ ਮਿੱਲ ਹਾਈ ਸਕੂਲ, ਗੇਦਰਜ਼ਬਰਗ ਮੈਰੀਲੈਂਡ ਦੀ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਜੇਨਾਨ ਹੇਅਸ ਜੋ ਸੀਜ਼ਨ ਦੇ ਪਹਿਲੇ 24 ਮੈਚ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਰੁਕਾਵਟ ਦੇ ਖੇਡਦੀ ਰਹੀ ਸੀ, ਨੂੰ ਹਿਜਾਬ ਪਹਿਨਣ ਕਾਰਨ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਬਾਸਕਟਬਾਲ ਖੇਡਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਹੇਅਸ ਦੇ ਕੋਚ ਡੋਨਿਥਾ ਐਡਮਜ਼ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਉਸ ਕੋਲ ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਦੂਜਾ ਰਸਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹੇਅਸ ਨੇ ਭਰੇ ਮਨ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਬਹੁਤ ਦੁਖੀ, ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਅੰਦਰ ਕਈ ਭਾਵਨਾਵਾਂ

ਹਨ। ਨੇਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੇਅਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਖੇਡਣ ਲਈ ਧਾਰਮਿਕ ਚਿੰਨ੍ਹ ਵਜੋਂ ਹਿਜਾਬ ਪਹਿਨਣ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨੇ ਪੈਣਗੇ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਪੱਖਪਾਤ ਪੂਰਨ ਹੈ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਹੇਅਸ ਦੀ ਟੀਮ ਚੈਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਵਿਚ ਹਾਰ ਗਈ ਸੀ।

ਕਾਮਾਗਾਟਾ ਮਾਰੂ ਬਾਰੇ ਦਸਤਖਤੀ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਸਨਮਾਨ

ਸਰੀ: ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕਾਮਾਗਾਟਾ ਮਾਰੂ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ ਦਸਤਖਤ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਹਿਬ ਬਿੰਦ ਨੂੰ ਵੈਨਕੂਵਰ ਦੇ ਸਟੇਨਲੇਅ ਪਾਰਕ ਦੇ ਟੀਹਾਊਸ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਗੁਡ ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ ਮੈਡਲ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਾਹਿਬ ਬਿੰਦ ਪ੍ਰੋ. ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਦੇ ਆਗੂ ਹਨ ਤੇ ਕਾਮਾਗਾਟਾ ਮਾਰੂ ਦਸਤਖਤੀ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਮੋਹਰੀ ਆਗੂ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਮਰਥਨ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜਸਟਿਸ ਟਰੂਡੋ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਕਾਮਾਗਾਟਾ ਮਾਰੂ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗੀ ਸੀ। ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਿਚ ਹੋਏ ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਬੀਸੀ ਲਿਬਰਲਜ਼ ਅਤੇ ਐਨ.ਡੀ.ਪੀ. ਦੇ ਆਗੂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ।

ਬਡੁੰਗਰ ਵੀ ਕੈਪਟਨ ਦੀ 'ਸਾਦਗੀ' ਮੁਹਿੰਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ

ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰੋ. ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਡੁੰਗਰ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਕਾਰ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਲਾਲ ਬੱਤੀ ਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਸ ਸਾਦਗੀ ਦੇ ਹਰ ਪਾਸੇ ਚਰਚੇ ਹਨ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਡੁੰਗਰ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਸਾਦਗੀ ਵਾਲੇ ਜੀਵਨ 'ਚ ਹੋਰ ਵਾਧਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੀ ਰੋਟੀ ਵੀ ਘਰ ਤੋਂ ਡੱਬੇ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਰ 'ਤੇ ਪਈ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਹੀ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਗਏ।

ਪੁੱਛਣ ਉਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਤਾਂ ਵੀ.ਆਈ.ਪੀ. ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਹੁਣ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਜਦੋਂ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣੇ ਹਨ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਲਾਲ ਬੱਤੀ ਨਹੀਂ ਲਾਉਂਦੇ। ਇਹ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੀ ਕਾਰ 'ਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਨਜ਼ਰ ਅੱਜ ਪਈ ਹੈ ਜਦਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ

ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵੀ ਵਾਪਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਵਧੀਕ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਜਿਪਸੀ ਤਾਂ ਲੈਣੀ ਹੀ ਪਵੇਗੀ।

ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਤਾਰਾ ਨੇ ਸਵੈ ਇੱਛਾ ਮੌਤ ਮੰਗੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਹੱਤਿਆ ਕੇਸ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਤਾਰਾ ਨੇ ਸਵੈ ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਮਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮੰਗੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਉਸ ਨੇ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨੂੰ ਬਾਕਾਇਦਾ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਮਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਤਾਰਾ ਦੇ ਕਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਐਡਵੋਕੇਟ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਬੁਡੈਲ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬੰਦ ਜਗਤਾਰ ਤਾਰਾ ਗੰਭੀਰ ਪਿੱਠ ਦਰਦ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤਾਰਾ ਨੇ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਜੇਲ੍ਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚਲੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਲਾਜ ਦੇ ਨਾਂ ਉਤੇ ਉਸ ਨੂੰ 'ਪੇਨ-ਕਿੱਲਰ' ਗੋਲੀਆਂ ਦੀ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਤਾਰਾ ਨੇ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਕੇਂਦਰੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਉਤੇ ਹੋਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ।

ਤਾਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਦਰਦ ਇੰਨਾ ਅਸਹਿ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਵੀ ਸੁੰਨ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ ਹਨ। ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਕੀਤੇ

ਉਸ ਦੇ ਐਕਸਰੇ ਵਿਚ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਰੋਗ ਦੇ ਲੱਛਣ ਆ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਤਾਰਾ ਨੇ ਖਦਸ਼ਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇ ਉਸ ਦਾ ਜਲਦ ਢੁਕਵਾਂ ਇਲਾਜ ਨਾ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਲੋਕ ਤੋਂ ਹੇਠਲਾ ਹਿੱਸਾ ਨਕਾਰਾ ਵੀ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਤਾਰਾ ਨੇ ਫੌਰੀ ਅਪਣਾ ਸਹੀ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਸਵੈ ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਮਰਨ ਦੀ

ਇਜਾਜ਼ਤ ਮੰਗੀ ਹੈ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਯੂ ਐਸ ਏ ਨੇ ਭਾਈ ਤਾਰਾ ਦੀ ਵਿਗੜ ਰਹੀ ਸਿਹਤ 'ਤੇ ਚਿੰਤਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਇੰਟਰਪੋਲ ਰਾਹੀਂ ਬਾਈਲੈਂਡ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਲੈ ਕੇ ਆਈ ਸੀ ਤਾਂ ਇਸ ਨੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਅੱਜ ਇਸ ਵਾਅਦੇ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਉਤਰ ਰਹੀ। ਇਲਾਜ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਭਾਈ ਤਾਰਾ ਨੂੰ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਕਮਰ ਦਰਦ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।

ਪਾਰਟੀ ਇਕਾਈ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਖੜੋਦ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੁਲਾਰ, ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰੋਸ਼ਮ ਸਿੰਘ, ਕੌਮੀ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਲੋਅਰਖ, ਪੈਨਲ ਮੈਂਬਰ-ਰੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਠ, ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ, ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਯੂਥ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਤੇ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਕ ਬਿਆਨ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਈ ਤਾਰਾ ਦਾ ਜਲਦ ਤੋਂ ਜਲਦ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ।

ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਸਿੱਖ ਸੰਵਰਨਿਟੀ ਦਾ ਲਖਾਇਕ-ਪੁਰੇਵਾਲ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਬਸਾਤੀ): ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਲਈ ਆਪਣੇ ਵੱਖਰੇ ਕੈਲੰਡਰ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਉਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਦੇ ਬਾਨੀ ਸ. ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੁਰੇਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਖੁਦਮੁਖਤਾਰੀ (ਸੰਵਰਨਿਟੀ) ਦਾ ਲਖਾਇਕ ਹੈ

ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੁਰੇਵਾਲ

ਜਿਸ ਤੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਭਵਿੱਖ ਵੱਲ ਤੁਰਦਿਆਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਲੈਂਦੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸ. ਪੁਰੇਵਾਲ ਸਥਾਨਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਵਿਖੇ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਅਨੁਸਾਰ ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੇ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸ਼ਰੀਕ ਹੋਣ ਲਈ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ।

ਸ. ਪੁਰੇਵਾਲ ਦੀ ਇਸ ਫੇਰੀ ਦਾ ਬੰਦੋਬਸਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਦੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸਕੂਲ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਅਮਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬੰਦੋਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਬੋਰਡ ਮੈਂਬਰ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਰਾਜੂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸਮਾਗਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ. ਬੰਦੋਸ਼ਾ ਨੇ ਸ. ਪੁਰੇਵਾਲ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਨਾਲ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਵਾਉਂਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ, ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਰਵਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਲਈ ਕਿੰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਵਿਚ 14 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਅਰੰਭ ਹੋਏ ਨਵੇਂ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਸੰਮਤ ਦੇ ਅਰੰਭ ਸਮੇਂ ਹੋਏ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਸ. ਪੁਰੇਵਾਲ ਨੇ ਸੰਗਤ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਭਰਪੂਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੈਲੰਡਰ ਦੀ ਕਿਉਂ ਲੋੜ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਵੇਂ ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕਰਕੇ ਇਸ ਲਈ ਰਾਜੀ ਕੀਤਾ। ਕਿਵੇਂ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਆ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੇ ਉਪਰਾਲੇ ਹੋਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਵਰ ਪੁਆਇੰਟ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਉਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜ਼ੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹਰ ਸਾਲ ਅਸਲੀ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਛਾਪਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਮੁਤਾਬਕ ਚਲਦੀ ਹੈ।

ਕੈਨੇਡਾ ਰਹਿੰਦੇ ਸ. ਪੁਰੇਵਾਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ 40-50 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਸਵਾਲ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਕਿ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਨ ਇਕ ਸਾਲ ਵਿਚ ਦੋ ਵਾਰੀ ਕਿਵੇਂ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਕਿਸੇ ਸਾਲ ਇਕ ਵਾਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਲਭਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਕੋਈ 40 ਸਾਲ ਮੁਸ਼ੱਕਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮਹਾਨ ਵਿਰਸੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦਿਨ ਲਭ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿਦਿਆ, ਜੋਤਿਸ਼ ਵਿਦਿਆ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਗ੍ਰੰਥ ਪੜ੍ਹੇ, ਨਵੰਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਬਾਰੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਤੇ ਸਮਝਿਆ। ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਹ ਫਾਰਮੂਲਾ ਬਣਾਇਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ

ਜੰਤਰੀ 500 ਕਿਤਾਬ ਲਿਖੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਨਵੰਤਰਾਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਰਤਦੇ ਹਨ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਗਿਆਨੀ ਵੀ ਆਪਣੀ ਜੋਤਿਸ਼ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿਚ ਵਰਤਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅਗਲੇ 500 ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦਿਵਸ ਦਸਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਕੇ 2003 ਵਿਚ ਇਸ ਕੈਲੰਡਰ ਪ੍ਰਤੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਪਰ ਬੋਝੇ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਕੁਝ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਤੇ ਰਾਜਸੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਟਿੱਲ ਲਾ ਕੇ ਇਸ ਵਿਚ ਕਈ ਬਿਕਰਮੀ ਸੰਮਤ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਤਿਉਹਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਵਿਚ ਵਧੇਰੇ ਭੂਮਿਕਾ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਸੰਸਥਾ ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਸੰਸਥਾ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਦੀ ਹੈ।

ਸ. ਪੁਰੇਵਾਲ ਮੁਤਾਬਕ ਹਰ ਵੱਡੇ ਧਰਮ ਦਾ ਆਪਣਾ ਕੈਲੰਡਰ ਹੈ ਪਰ ਸਿੱਖਾਂ ਕੋਲ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਕੈਲੰਡਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਿੱਖਾਂ 'ਤੇ ਬਿਕਰਮੀ ਕੈਲੰਡਰ ਹੀ ਲਾਗੂ ਸੀ ਜੋ ਚੰਦਰਮਾ ਦੀ ਗਤੀ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੈ। ਇਹ ਗਤੀ ਹਰ ਸਾਲ 20 ਮਿੰਟ ਵੱਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦੀ ਅਸਲੀ ਮਿਤੀ ਵੀ ਬਦਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸ. ਪੁਰੇਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਿਸਾਖੀ

ਕੈਲੰਡਰ ਵਿਚ ਇਹ ਉਕਾਈ ਦੂਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸ. ਪੁਰੇਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਿਕਰਮੀ ਸੰਮਤ ਮੁਤਾਬਕ ਇਕ ਭੰਬਲਭੁਸਾ ਬੰਦੀ ਛੋੜ ਦਿਵਸ ਨੂੰ ਦੀਵਾਲੀ ਨਾਲ ਮਿਲਾਉਣਾ ਵੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਦਿਨ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ 6ਵੇਂ ਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ 52 ਰਾਜਿਆਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾ ਕਰਾ ਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪਹੁੰਚੇ, ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਤੇ ਹੋਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਘਿਓ ਦੇ ਦੀਵੇ ਬਾਲੇ ਸਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਸ ਦਿਨ ਦੀਵਾਲੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਬਿਕਰਮੀ ਸੰਮਤ ਵਿਚ ਦੋਨਾਂ ਨੂੰ ਦੀਵਾਲੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜੋ ਦਰੁਸਤ ਨਹੀਂ। ਸਹੀ ਦਿਨ ਮਨਾਉਣ ਨਾਲ ਬੰਦੀ ਛੋੜ ਦਿਵਸ ਦੀ ਵੀ ਸਹੀ ਮਾਨਤਾ ਹੋਵੇਗੀ।

ਸ. ਪੁਰੇਵਾਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਬਿਕਰਮੀ ਸੰਮਤ ਅਨੁਸਾਰ 1526 ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਬਿਕਰਮੀ ਸੰਮਤ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਪਛਾਣ ਲਈ ਇਕ ਆਪਣਾ ਕੈਲੰਡਰ ਯਾਨੀ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਹੋਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਸੂਰਜ ਦੀ ਚਾਲ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੈ, ਜੋ ਬਦਲਦੀ ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦੇ ਦਿਨ ਉਹੀ ਰਹਿਣਗੇ ਜਿਸ ਦਿਨ

ਪੁਰੇਵਾਲ ਨੇ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਲਈ ਹਿਜ਼ਰੀ ਕੈਲੰਡਰ ਵੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਬਦਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਜੀਵਨ ਭਰ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ

ਇਹ ਦਿਨ ਪੱਕਾ ਬੰਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਹੋਲਾ ਮਹੱਲਾ ਹੋਲੀ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ

ਸ. ਪੁਰੇਵਾਲ ਨੂੰ ਸੰਗਤ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਯਾਦਗਾਰੀ ਚਿੰਨ੍ਹ ਭੇਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਦਾ ਪੁਰਸਕਾਰ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸ. ਪੁਰੇਵਾਲ ਮੁਤਾਬਕ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਵਿਚ ਪਹਿਲੇ 5 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ 31 ਦਿਨਾਂ ਹਨ ਪਿਛਲੇ ਸੱਤ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ 30 ਦਿਨ। ਜਿਸ ਸਾਲ ਲੀਪ ਦਾ ਸਾਲ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਹ ਸਾਲ ਦੇ ਅਖੀਰਲੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਸਾਖੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਦੋ ਹੋਰ ਵੱਡੇ ਦਿਨ ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦਾ

ਹੋਲੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ। ਦਸਵੇਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਹੋਲੇ ਮਹੱਲੇ ਦਾ ਖਾਸ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪਰ ਇਸ ਦੀਆਂ ਬਿਕਰਮੀ ਕੈਲੰਡਰ ਮੁਤਾਬਕ ਤਰੀਕਾਂ ਬਦਲਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਤੇ ਲੋਕੀਂ ਮਤਲਬ ਹੀ ਭੁੱਲ ਗਏ। ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਮੁਤਾਬਕ ਇਹ ਤਰੀਕ 13 ਮਾਰਚ ਹੋਵੇਗੀ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਦਿਨ ਪਹਿਲੀ ਚੇਤ ਭਾਵ 14 ਮਾਰਚ ਹੋਇਆ ਕਰੇਗਾ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਬਾਰਾਹ ਮਾਂਹ ਚੇਤ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਤਾਕਤਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੀ ਮੰਨਦੀਆਂ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਿੱਖ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੀ ਹੈ।

ਸ. ਪੁਰੇਵਾਲ 84 ਸਾਲ ਨੂੰ ਢੁਕ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਹਾਲੇ ਵੀ ਪੂਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਸਵਾਲ-ਜਵਾਬ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰਥ ਹਨ।

ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਵਿਚਾਰ ਹੀ ਸ. ਪੁਰੇਵਾਲ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਣ ਵਿਚ ਇਥੇ ਆਸ਼ਿਆਨਾ ਬੈਂਕੂਇਟ ਹਾਲ ਵਿਚ ਰਖੇ ਗਏ ਰਾਤਰੀ ਭੋਜ ਸਮੇਂ ਜੁੜੇ ਇਕੱਠ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਪ੍ਰਗਟਾਏ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਜਿਹੜੇ ਹੋਰ ਵਕਤਿਆਂ ਨੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਵ੍ਰੀਟਨ ਦੇ ਹੈਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਜਸਵੀਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਡਾ. ਤੇਜੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਸ. ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਰਾਜੂ ਨੇ ਸ. ਪੁਰੇਵਾਲ ਅਤੇ ਆਏ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ. ਪੁਰੇਵਾਲ ਨੂੰ ਸੰਗਤ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਯਾਦਗਾਰੀ ਚਿੰਨ੍ਹ ਭੇਟ ਕੀਤਾ।

27 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਮਨਾਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਿਨ ਖਾਲਸਾ ਸਾਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਵਿਸਾਖੀ 13 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਮਨਾਈ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ, ਹੁਣ 14 ਅਪਰੈਲ ਦੀ ਹੈ ਤੇ ਬਿਕਰਮੀ ਕੈਲੰਡਰ ਮੁਤਾਬਕ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ 27 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵੇਗੀ। ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿ ਕੇ ਇਹ ਦਿਨ ਬੱਝੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਛੁਟੀਆਂ ਵੀ ਮੁਕਰਰ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕ੍ਰਿਸਮਸ ਆਦਿ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸ.

ਜਨਮ ਦਿਹਾਤਾ ਤੇ ਹੋਲਾ ਮਹੱਲਾ ਹਨ। ਬਿਕਰਮੀ ਕੈਲੰਡਰ ਵਿਚ ਇਹ ਕਈ ਵੇਰ ਸਾਲ ਵਿਚ ਦੋ ਵਾਰ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕਿਸੇ ਸਾਲ ਵਿਚ ਇਕ ਵਾਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜੋ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਲ ਮਜ਼ਾਕ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਵਿਚ

ੴ ਗੁਰਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਭਾਪੇ ਸੇਵਾ ਲਾਇਓਨ ਭਾਪੇ ਖੁਸ਼ ਕਰੇਇ

ਕਾਰ ਸੇਵਾ

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, ਅਪਰੈਲ 1, ਸਵੇਰੇ 8:00 - ਸ਼ਾਮ ਤਕ

KARSEVA Saturday April 1st 8:00 am - late evening

ਕਾਰ ਸੇਵਾ

KARSEVA

SIKH RELIGIOUS SOCIETY
 1280 Winnetka St. Palatine IL 60067
 (847)358 1117 | Email: contactus@srschicago.org
 | Email: srskarseva@srschicago.org | Web: srschicago.org

ਈ.ਡੀ. ਵੱਲੋਂ ਜ਼ਾਕਿਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜ਼ਬਤ

ਮੁੰਬਈ: ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟਰ (ਈ.ਡੀ.) ਨੇ ਇਸਲਾਮਿਕ ਰਿਸਰਚ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਦੀ 18.37 ਕਰੋੜ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੌਮੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ (ਐਨ.ਆਈ.ਏ) ਨੇ ਜ਼ਾਕਿਰ ਨਾਇਕ ਨੂੰ ਇਕ ਹੋਰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਚ ਉਸ ਨੂੰ 30 ਮਾਰਚ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਡੇਰੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ 40 ਸਿੱਖ ਆਗੂ ਤਲਬ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਕੋਲੋਂ ਚੋਣਾਂ ਵਾਸਤੇ ਸਮਰਥਨ ਮੰਗਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਿਆਂ ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਵੱਲੋਂ ਬਾਪੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਤਕਰੀਬਨ 40 ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ 30 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਮੁਤਵਾਜ਼ੀ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਭਾਈ ਧਿਆਨ ਸਿੰਘ ਮੰਡ, ਭਾਈ ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾਦੂਵਾਲ ਤੇ ਭਾਈ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਵਿਖੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਮਗਰੋਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਈ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰੀ ਟੀਮ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ 40 ਸਿੱਖ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਜਾ ਕੇ ਵੋਟਾਂ ਵਾਸਤੇ ਸਮਰਥਨ ਮੰਗਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਦੋ ਦਰਜਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਗੂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ।

ਬਾਕੀ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਹ ਸਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰ 30 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇਣ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਮੁਤਵਾਜ਼ੀ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਤਲਬ ਕੀਤੇ ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਕਈ ਅਹਿਮ ਆਗੂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢੀਡਸਾ,

ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰੱਖੜਾ, ਜਨਮੇਜਾ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਸਮੇਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਭੱਟੀ, ਜੀਤ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ, ਦਿਲਰਾਜ ਸਿੰਘ ਭੁੰਦਤ, ਵਰਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਗੁਲਜਾਰ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਰਾਜੂ ਖੇੜਾ, ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਭੱਟੀ, ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਗੁਰੂ, ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਕੋਟ ਭਾਈ, ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬੀਬੀ ਰਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ, ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜਾ ਵਡਿੰਗ, ਕੁਸ਼ਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਧਰਮਸੇਤ, ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤਲਵੰਡੀ, ਇੰਦਰ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ, ਸ਼ਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ, ਜਗਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਇਆਲੀ,

ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਬਰਾਤ ਤੇ ਦਮਨ ਕੌਰ ਬਾਜਵਾ ਆਦਿ ਦੇ ਨਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਅਕਾਲੀ ਮੰਤਰੀ ਸਿਕੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਲੂਕਾ ਦਾ ਨਾਂ ਇਸ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਮਲੂਕਾ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੰਥ ਵਿਚੋਂ ਛੇਕਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਉਧਰ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਵੀ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਵਿਖੇ ਸੌਂਪ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਇਕ-ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਸੱਦ ਕੇ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

ਦਿੱਲੀ ਕਮੇਟੀ ਚੋਣਾਂ ‘ਚ ਗੜਬੜੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਅਦਾਲਤ ਪੁੱਜਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ 26 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਹੋਈਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਖਾਮੀਆਂ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਪੰਥਕ ਸੇਵਾ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਬੂਹਾ ਖੜਕਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਾਰਡਾਂ ਦੇ ਪੰਥਕ ਦਲ ਦੇ 11 ਹਾਰੇ ਹੋਏ

ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਸੁਸਾਇਟੀਜ਼ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ 1860 ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ), ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਦਿੱਲੀ) ਅਤੇ ਅਕਾਲ ਸਹਾਇ ਵੈਲਫੇਅਰ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਚੋਣ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਉੱਤੇ ਜੇਤੂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਖਿਲਾਫ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਤੀਸ ਹਜ਼ਾਰੀ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਪਾਈਆਂ ਹਨ।

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਹਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਸੁਣੀਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵਾਰਡ 2, ਸਰੂਪ ਨਗਰ ਦੇ ਪਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਕਾਲੜਾ ਬਾਰੇ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਵਾਰਡ 3, ਸਿਵਲ ਲਾਇਨਜ਼ ਦੇ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੱਸੀ (ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ), ਵਾਰਡ 8, ਸ਼ਕੂਰ ਬਸਤੀ ਦੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ

ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਰਾਣੀ ਬਾਗ, ਵਾਰਡ 9, ਪੰਜਾਬੀ ਹਰਿਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਨਗਰ ਦੇ ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਬਰਾਤ (ਬਾਦਲ ਧੜਾ), ਵਾਰਡ 11, ਚੰਦਰ ਵਿਹਾਰ ਦੇ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਮਾਨ (ਬਾਦਲ ਦਲ), ਵਾਰਡ 13, ਰਾਜਿੰਦਰ ਨਗਰ ਦੇ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਖੁਰਾਨਾ ਦੀ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੰਡੌਕ (ਬਾਦਲ ਦਲ), ਵਾਰਡ 14, ਕਨਾਟ ਪਲੇਸ ਦੇ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪਿੱਕੀ (ਬਾਦਲ ਦਲ), ਵਾਰਡ 16, ਟੈਗੋਰ ਗਾਰਡਨ ਦੇ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਲਕਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਅਕਾਲ ਸਹਾਇ ਵੈਲਫੇਅਰ ਸੁਸਾਇਟੀ) ਖਿਲਾਫ਼, ਵਾਰਡ 22, ਸ਼ਾਮ ਨਗਰ ਦੇ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਚੱਢਾ ਦੀ ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 26, ਸੰਤਗੜ੍ਹ ਦੇ ਬੀਬੀ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦੀ ਚਮਨ ਸਿੰਘ, ਵਾਰਡ 28, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਗਰ ਦੇ ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਵਾਰਡ 30, ਵਿਕਾਸਪੁਰੀ ਦੇ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੌਟੀ ਦੀ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਵਾਰਡ 34, ਸਰਿਤਾ ਵਿਹਾਰ ਦੇ ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਦੀ ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਬਾਰੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਆਈ.ਐਸ. ਦੀ ਧਮਕੀ ਮਗਰੋਂ ਤਾਜ ਮਹੱਲ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਧਾਈ

ਲਖਨਊ: ਇਸਲਾਮਿਕ ਸਟੇਟ ਵੱਲੋਂ ਮਿਲੀ ਧਮਕੀ ਮਗਰੋਂ 17ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀ ਪੁਰਾਤਨ ਇਮਾਰਤ ਤਾਜ ਮਹੱਲ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰ ਇਕ ਲਿੰਕ ‘ਚ ਤਾਜ ਮਹੱਲ ਨੂੰ ਆਈ.ਐਸ.ਆਈ.ਐਸ. ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ‘ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੁਰਾਤਨ ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਅੰਦਰ ਤੇ ਬਾਹਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਪੁਖਤਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਵੈੱਬਸਾਈਟ ‘ਤੇ ਤਾਜ ਮਹੱਲ ਦੀ ਗ੍ਰਾਫਿਕ ਅੱਗੇ ਇਸਲਾਮਿਕ ਸਟੇਟ ਦੇ ਲੜਾਕੇ ਨੂੰ ਖੜ੍ਹੇ ਵਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਹੈ, ਜੋ ਹਥਿਆਰ ਵਰਗੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਇਸਲਾਮਿਕ ਸਟੇਟ ਪੱਖੀ ਮੀਡੀਆ ਗਰੁੱਪ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਅਜੂਬਿਆਂ ‘ਚ ਸ਼ੁਮਾਰ ਤਾਜ ਮਹੱਲ ਦਾ ਚਿੱਤਰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਗ੍ਰਾਫਿਕ ਛਾਪ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਦਹਿਸ਼ਤੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦਾ ਅਗਲਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਗ੍ਰਾਫਿਕ, ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੌਰਾਨ ਆਈ.ਐਸ. ਪੱਖੀ ਅਤਿਵਾਦੀ ਸੈਫੁੱਲਾ ਨੂੰ ਮਾਰ ਮੁਕਾਉਣ ਤੇ ਛੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਹਫ਼ਤੇ ਮਗਰੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਤਾਜ ਮਹੱਲ, ਜਿਥੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਤੇ ਘਰੇਲੂ ਸੈਲਾਨੀ ਢੁਕਦੇ ਹਨ, ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਕੇਂਦਰੀ ਨੀਮ ਫੌਜੀ ਬਲ ਸੀ.ਆਈ.ਐਸ.ਐਫ ਹੱਥ ਹੈ ਜਦਕਿ ਪੁਰਾਤਨ ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਬਾਹਰੀ ਘੇਰੇ ਦੀ ਹਿਫਾਜ਼ਤ

ਯੂ.ਪੀ. ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਸੂਬਾਈ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਪੁਲਿਸ ਦਲ (ਪੀ.ਏ.ਸੀ.) ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇ ਹੈ। ਸੁਰੱਖਿਆ ਘੇਰੇ

ਤੋਂ ਬਾਹਰ 500 ਮੀਟਰ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ‘ਚ ਪੱਛਮੀ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਤੇ ਸ਼ਿਲਪਗ੍ਰਾਮ ਪਾਰਕਿੰਗ ਸਲਾਟ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਆਉਣ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਹਰ ਵਾਹਨ ‘ਤੇ ਤਿੱਖੀ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਦਾ ਵਿਵਾਦ ਮੁੜ ਭਖਿਆ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਦਾ ਵਿਵਾਦ ਮੁੜ ਭਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ‘ਤੇ ਚੁੱਪ ਧਾਰੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਸਕੱਤਰੇਤ ਤੋਂ ਨਵੇਂ ਵਰ੍ਹੇ ਦਾ ਕੈਲੰਡਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਕੈਲੰਡਰ ਸੋਧਿਆ ਹੋਇਆ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਹੈ, ਜੋ ਲਗਭਗ ਬਿਕਰਮੀ ਕੈਲੰਡਰ ਦਾ ਹੀ ਰੂਪ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਮੂਲ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਨ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਤੇ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਪੀਰ ਮੁਹੰਮਦ ਸ਼ਾਮਲ ਆਦਿ ਹਨ।

ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਲਕੱਤਾ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰੋ. ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਡੂੰਗਰ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨ ਕਿ ਉਹ

ਕਿਸ ਕੈਲੰਡਰ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿਚ ਹਨ। 2003 ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖੁਦ ਮੂਲ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰੋ. ਬਡੂੰਗਰ ਅਜਿਹਾ ਕੈਲੰਡਰ ਜਾਰੀ ਨਾ ਕਰਨ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਹਰ ਵਰ੍ਹੇ ਤਰੀਕਾਂ ਬਦਲੀਆਂ ਜਾਣ।

2003 ਵਿਚ ਤਖ਼ਤ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਖੁਦ ਮੂਲ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋ. ਬਡੂੰਗਰ ਨੇ ਇਸ ਕੈਲੰਡਰ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ 2003 ਵਿਚ ਇਹ ਕੈਲੰਡਰ ਜਾਰੀ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤਾਂ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਹਿੰਦੂ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜੋ 2010 ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ।

2010 ਵਿਚ ਮੂਲ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਦਾ ਸਰੂਪ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਇਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਬਿਕਰਮੀ ਕੈਲੰਡਰ ਦਾ ਰੂਪ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨਾਲ ਧੌਖਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੋ. ਬਡੂੰਗਰ ਨੂੰ

ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਉਹ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨ ਕਿ ਕੀ 2003 ਵਿਚ ਜਾਰੀ ਕੈਲੰਡਰ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਸੀ ਜਾਂ 2010 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਰੀ ਕੈਲੰਡਰ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਹੈ।

ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਮਗਰੋਂ 2003 ਵਿਚ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੁਰੇਵਾਲ ਨੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਕੈਲੰਡਰ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਗੁਰਪੁਰਬ ਦੀਆਂ ਤਰੀਕਾਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਹੋਲਾ ਮੁਹੱਲਾ, ਦੀਵਾਲੀ ਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਗੁਰਪੁਰਬ ਦੀਆਂ ਤਰੀਕਾਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਪਰ 2010 ਵਿਚ ਹੋਈ ਸੋਧ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਕੈਲੰਡਰ ਨੂੰ ਮੁੜ ਬਿਕਰਮੀ ਕੈਲੰਡਰ ਦਾ ਰੂਪ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜੋ ਚੰਦਰ ਚਾਲ ਮੁਤਾਬਕ ਤਿਆਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਵਰ੍ਹੇ ਗੁਰਪੁਰਬ ਦੀਆਂ ਤਰੀਕਾਂ ਬਦਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸੰਜੇ ਤੇ ਪਾਠਕ ਵਿਰੁਧ ਆਨਲਾਈਨ ਪਟੀਸ਼ਨ

ਜਲੰਧਰ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ‘ਆਪ’ ਦੀ ਹਾਰ ਸਬੰਧੀ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂਆਂ ਸੰਜੇ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਦੁਰਗੇਸ਼ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਸੂਬੇ ਤੋਂ ਲਾਂਭੇ ਕਰਨ ਲਈ ਆਨਲਾਈਨ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਅਰਜ਼ੀ) ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

‘ਆਪ’ ਦੇ ਕੌਮੀ ਕਨਵੀਨਰ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੂੰ ਮੁਖਾਤਬ ਹੋ ਕੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਤੋਂ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਗਿੱਲ ਨੇ ਪਾਈ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਵਿਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ‘ਆਪ’ ਦੀ ਹਾਰ ਲਈ ਸੰਜੇ ਸਿੰਘ ਤੇ ਦੁਰਗੇਸ਼ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵੇਂ

ਆਗੂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਲੰਟੀਅਰਾਂ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਗੁਆ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਸ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਲੰਟੀਅਰਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਸੁਣਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ‘ਆਪ’ ਦੇ ਸਮਰਥਕ ਇਸ ਆਨਲਾਈਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਉੱਤੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਪਣੀ ਰਾਇ ਦੇਣ ਤਾਂ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਲਾਂਭੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸੰਜੇ ਸਿੰਘ ਤੇ ਦੁਰਗੇਸ਼ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫੇ ਦੇਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ‘ਆਪ’ ਦੇ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਤੋਂ ਸਰਗਰਮ ਆਗੂ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ

ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਈ.ਵੀ.ਐਮ. ਮਸ਼ੀਨਾਂ ‘ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਸਵਾਲ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਮਾਇਆਵਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਈ.ਵੀ.ਐਮ. ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਉੱਤੇ ਸੁਆਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਕਿ ‘ਆਪ’ ਦੇ ਵੋਟ ਟਰਾਂਸਫਰ ਹੋਏ ਹਨ। ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ 30 ਫੀਸਦੀ ਵੋਟ ਕਿੱਜ ਮਿਲੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਪੰਜ ਫੀਸਦੀ ਵੋਟ ਹੀ ਮਿਲਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ‘ਆਪ’ ਦੀ ਹਨੇਰੀ ਸੀ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ‘ਆਪ’ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਵੋਟ ਘੱਟ ਮਿਲੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੂਝ ਨੰਬਰ 73 ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਬੂਝ ਉੱਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਤਿੰਨ ਵੋਟ ਹੀ ਮਿਲੇ ਹਨ ਜਦਕਿ ਇਥੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੱਤ ਵਲੰਟੀਅਰ ਸਨ, ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੋਟ ਕਿਥੇ ਗਿਆ। ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬੂਝ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੜਬੜੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਾਰ ਸਮਝ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਕ ਸੀਟ ਉੱਤੇ ਤਾਂ ਆਜ਼ਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੋਟ ਹੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ, ਉਸ ਦਾ ਖੁਦ ਦਾ ਵੋਟ ਕਿਥੇ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦਾ ਵੋਟ ਕਿਥੇ ਗਿਆ। ਦੱਸ ਦੇਈਏ ਕਿ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਅਗਲੇ ਮਹੀਨੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਐਸ.ਸੀ.ਡੀ. ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਈ.ਵੀ.ਐਮ. ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਬੈਲਟ ਦੇ ਇਸਤੇਮਾਲ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਪਰ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਹ ਮੰਗ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਇੰਡੀਗੋ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਮੁੰਬਈ ਤੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਲਈ ਉਡਾਣਾਂ ਸ਼ੁਰੂ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਇੰਡੀਗੋ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਲੀ-ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਅਤੇ ਮੁੰਬਈ-ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਨਵੀਆਂ ਉਡਾਣਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਿਸ਼ਤਾਰਾ ਹਵਾਈ ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਲੀ-ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਅਤੇ ਮੁੰਬਈ-ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਉਡਾਣਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਹੁਣ ਦੋ ਹੋਰ ਨਵੀਆਂ ਉਡਾਣਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਨਾਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਮੁੰਬਈ ਵਾਸਤੇ ਤਿੰਨ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਵਾਸਤੇ ਦਸ ਉਡਾਣਾਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਗਿੱਲ ਨੇ ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਹੋਰ ਭਖਾਉਣ ਲਈ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਵਸਦੇ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕਜੁਟਤਾ ਦਿਖਾਉਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਨਿਊਜ਼ਲੈਂਡ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ਮੀਤ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਇਸ ਆਨਲਾਈਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਉੱਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਤੋਂ ਭਵਜੀਤ

ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ‘ਆਪ’ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜਿੱਤਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ‘ਚ ਸੀ, ਪਰ ਸੰਜੇ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਲੈ ਆਂਦਾ। ਸਾਂ-ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਤੋਂ ਸ਼ੇਖਰ ਸਿੰਗਲਾ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਪੈਸੇ ਲੈ ਕੇ ਟਿਕਟਾਂ ਵੇਚੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਹਿੰਦੂਤਵ ਦੇ ਆਗੂ ਯੋਗੀ ਹੱਥ ਆਈ ਯੂਪੀ ਦੀ ਕਮਾਨ

ਲਖਨਊ: ਕੱਟੜਵਾਦੀ ਹਿੰਦੂਤਵ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਬਿੰਬ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਆਗੂ ਯੋਗੀ ਆਦਿਤਿਆਨਾਥ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਗਲੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹੋਣਗੇ। ਗੋਰਖਪੁਰ ਤੋਂ ਪੰਜ ਵਾਰ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਰਹੇ 44 ਸਾਲਾ ਯੋਗੀ ਆਦਿਤਿਆਨਾਥ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੇ ਸਿਆਸੀ ਹਲਕਿਆਂ 'ਚ ਨਵੀਂ ਚੁੱਝ ਚਰਚਾ ਛੇੜ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

403 ਮੈਂਬਰੀ ਯੂ.ਪੀ. ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦੇ 312 ਵਿਧਾਇਕ ਹਨ। ਆਦਿਤਿਆਨਾਥ ਰਾਜ ਦੇ 21ਵੇਂ ਜਦਕਿ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਚੌਥੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹੋਣਗੇ। ਯੋਗੀ ਆਦਿਤਿਆਨਾਥ ਆਪਣੀਆਂ ਵਿਵਾਦਿਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ (ਇਸਲਾਮ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਾਰੇ) ਕਰ ਕੇ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਸੁਰਖੀਆਂ

‘ਚ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਚੰਗੀ ਸਾਂਝ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਪਿੱਛੇ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਦਾ ਵੱਡਾ ਹੱਥ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਘੋੜੀ ਦੀ ਥਾਂ ਸ਼ੇਰ 'ਤੇ ਢੁੱਕਾ ਲਾੜਾ

ਲਾਹੌਰ: ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਇਕ ਲਾੜਾ ਘੋੜੀ ਦੀ ਥਾਂ ਸ਼ੇਰ ਦੇ ਪਿੰਜਰੇ ਉਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਬਾਰਾਤ ਲੈ ਕੇ ਢੁੱਕਾ। ਸ਼ੇਰ ਪਿੰਜਰੇ ‘ਚ ਬੰਦ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਿੰਜਰੇ ‘ਤੇ ਸਵਾਰ ਸੀ ਮੁਲਤਾਨ ਦਾ ਸ਼ੇਖ ਮੁਹੰਮਦ। ਲਾੜੇ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਇੱਛਾ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਸੋਨੇ ਦੇ ਗਹਿਣਿਆਂ ਨਾਲ ਲੱਦਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਦਾਅਵਤ ‘ਚ ਕੋਈ 15 ਹਜ਼ਾਰ ਮਹਿਮਾਨ ਸ਼ਰੀਕ ਸਨ।

ਲਾੜੀ ਦੇ ਪੇਕਿਆਂ ਨੇ 5 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾਜ ‘ਚ ਦਿੱਤੇ। ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਉਤੇ ਇਹ ਅਨੋਖੀ ਬਰਾਤ ਦੀ ਵੀਡੀਓ ਕਾਫੀ ਵਾਇਰਲ ਵੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਵਿਆਹ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖਰਚ ਉਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਆਮਦਨ ਕਰ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਸ਼ੇਖ ਮੁਹੰਮਦ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਰਾਵਤ ਉਤਰਾਖੰਡ ਦੇ ਨਵੇਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ

ਦੇਹਰਾਦੂਨ: ਤ੍ਰਿਵੇਂਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਵਤ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹਾਸਲ ਹੈ, ਨੇ ਉਤਰਾਖੰਡ ਦੇ 9ਵੇਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਹਲਫ ਲਿਆ।

ਸ੍ਰੀ ਰਾਵਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੱਤ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੇ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਦੋ ਨੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਹਲਫ ਲਿਆ। ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਹਲਫ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਸੱਤ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਵਿਚ ਸਤਪਾਲ ਮਹਾਰਾਜ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੰਤ, ਹਰਕ ਸਿੰਘ ਰਾਵਤ, ਯਸ਼ਪਾਲ ਆਰੀਆ, ਸੁਬੋਧ ਉਨਿਆਲ, ਮਦਨ ਕੋਸ਼ਿਕ ਅਤੇ ਅਰਵਿੰਦ ਪਾਂਡੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਧਨ ਸਿੰਘ ਰਾਵਤ ਤੇ ਰੇਖਾ ਆਰੀਆ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਬਣੇ ਹਨ। ਪੰਜ ਸਾਬਕਾ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਿਧਾਇਕਾਂ, ਜੋ ਦਲਬਦਲ ਕੇ ਭਾਜਪਾ ਵਿਚ ਆਏ ਸਨ, ਨੂੰ ਅਹੁਦਿਆਂ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਕਾਲੀ ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਨੂੰ ਮਾਰੀ ਗੋਲੀ

ਬਟਾਲਾ: ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਪਿੰਡ ਅਗਵਾਨ ‘ਚ ਅਕਾਲੀ ਸਰਪੰਚ ਵਲੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਸਮਰਥਕਾਂ ਉਤੇ ਚਲਾਈ ਗੋਲੀ ਨਾਲ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਹਾਲੀਆ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਧੜੇਬੰਦੀ ਨੂੰ ਇਸ ਲੜਾਈ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਚੋਣ ਨਤੀਜਿਆਂ ਪਿੱਛੋਂ ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਤਣਾਅ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਰਿੰਕੂ ਅਗਵਾਨ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਪਣੀ ਮੋਟਰ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਘਰ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਸਾਬਕਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਗਵਾਨ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਉਤੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾ ਦਿੱਤੀ ਜੋ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਲੱਗੀ। ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਜੋ ਅਗਵਾਨ ਪਿੰਡ ਦਾ ਸਰਪੰਚ ਵੀ ਹੈ, ਨੇ ਆਪਣੇ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਨਾਲ ਜ਼ਖਮੀ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਉਤੇ ਤੇਜ਼ਧਾਰ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ।

K K Pamma Catring Service

ਵਧੀਆ ਅਤੇ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਕੈਟਰਿੰਗ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਮਿਲਵਾਕੀ ਅਤੇ ਇੰਡੀਆਨਾ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ, ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ ਅਤੇ ਮਿਡਵੈਸਟ ਦੇ ਹੋਰ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਜਾਂ ਮੇਲਿਆਂ ਲਈ ਕੈਟਰਿੰਗ ਵਾਸਤੇ ਯਾਦ ਰੱਖੋ

ਕੇ ਕੇ ਪੰਮਾ
ਫੋਨ: 847-219-7432

ਸਾਡੀ ਖਾਸੀਅਤ
ਗਰਮ ਗਰਮ
ਕੜਾਕੇਦਾਰ ਜਲੇਬੀਆਂ

Noblesville Trucks and Trailers Repair Shop

15203 Stony Creek Way, Noblesville, IN 46060

ਇਥੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਟਰੱਕਾਂ ਦੀ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼
ਰਿਪੇਅਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ

ਵਧੀਆ ਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਰਵਿਸ

*Clutch transmittion differential drive line ਦੀ ਰਿਪੇਅਰ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

*ਟਰੱਕ ਅਤੇ ਰੀਫਲ ਆਇਲ ਚੇਂਜ

*ਟਰੱਕਾਂ ਅਤੇ ਟਰੇਲਰਾਂ ਦੀ ਸਸਪੈਂਸ਼ਨ ਬੁਸ਼ਿੰਗ

*ਏਅਰ ਡਰਾਇਰ, ਰੇਡੀਏਟਰ, ਕੰਪਰੈਸ਼ਰ ਅਤੇ ਕਿੰਗ ਪਿੰਨਜ਼ ਦਾ ਕੰਮ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

24 ਘੰਟੇ ਰੋਡ ਸਰਵਿਸ

(150 ਮੀਲ ਦੇ ਏਰੀਏ ਵਿਚ)

ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਦੇ ਰੋਟੀ-ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਵਰ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ

ਨਵੇਂ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਟਾਇਰ ਵੀ ਵੇਚਦੇ ਹਾਂ

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ, ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ, ਫੋਨ: 317-800-2976

ਫੈਕਸ: 317-774-9665

ਹਰਫ਼ਦਾਨੀ ਸੰਤ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਰਾਮਪੁਰ ਖੇੜਾ ਵਾਲੇ

ਅਦਬੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਰੂਹਾਨੀ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਜੀਵਨ-ਸ਼ੈਲੀ ਨੂੰ ਅਪਨਾਉਣ ਲਈ ਰਾਹ-ਦਸੋਚਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਲੰਗਰ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਜਿਥੇ ਭੁੱਖਿਆਂ ਅਤੇ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਦੀ ਪੇਟ-ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਸ਼ਬਦ-ਸਾਧਨਾ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਵੀ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮੁੱਖ ਲੋੜ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਵਿਚ ਪੁਸਤਕ ਸਭਿਆਚਾਰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਦਾ ਬਿਖੜਾ ਪੈਂਡਾ ਅਪਨਾਉਣ ਦਾ ਸਾਹਸ-ਪੂਰਨ ਕਦਮ ਸੰਤ ਸੇਵਾ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ-ਦੁਸ਼ਹਾ ਸੜਕ 'ਤੇ ਗੜਦੀਵਾਲਾ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਸੜਕ ਤੋਂ ਇਕ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਹੈ।

ਸੰਤ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਰਾਮਪੁਰ ਖੇੜਾ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਇਮਾਰਤ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਲਈ 750 ਦੇ ਕਰੀਬ ਕਮਰੇ ਵੀ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਹਿਨੁਮਾਈ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਅੱਖਾਂ, ਦੰਦਾਂ ਅਤੇ ਆਮ ਮਰਜ਼ਾਂ ਲਈ ਮੁਫਤ ਹਸਪਤਾਲ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਥੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਲਈ ਸਿਖਲਾਈ ਦਾ ਸਕੂਲ, ਮਲਟੀਮੀਡੀਆ ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ, ਬਿਰਧ ਆਸ਼ਰਮ ਆਦਿ ਸਮੇਤ ਵੱਖ ਵੱਖ ਅਦਾਰੇ ਪੂਰਨ ਸਮਰਪਣ ਨਾਲ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ ਜੱਸ ਖੱਟ ਰਹੇ ਹਨ।

ਬਾਬਾ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਲਮ ਪ੍ਰਤੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਕ ਫਰੀ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ ਸਟੋਰ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੁਣ ਤੱਕ 50 ਦੇ ਕਰੀਬ ਪੰਜਾਬੀ ਪੁਸਤਕਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਛਪਵਾ ਕੇ ਮੁਫਤ ਵੰਡੀਆਂ ਹਨ। ਹਰ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਕੀਮਤ ਹੈ, 'ਅਮਲ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ।' ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਨਿੱਤਨੇਮ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਬਾਣੀਆਂ, ਬਾਰਾਂ ਮਾਂਹ, ਲਾਵਾਂ ਆਦਿ ਦਾ ਸੰਪੂਰਨ ਸਟੀਕ, ਵੱਖ ਵੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਅਰਥ ਭਰਪੂਰ ਪੁਸਤਕਾਂ, ਸਮਾਜਕ ਕੁਰੀਤੀਆਂ, ਜੈਸੀ ਸੰਗਤ ਤੈਸੀ ਰੰਗਤ, ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨਸ਼ੇ, ਸਾਨੂੰ ਨਾ ਮਾਰੋ, ਕਲਮ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਆਦਿ ਪੁਸਤਕਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਾਡਾ ਵਿਰਸਾ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਪੜਚੋਲ ਆਦਿ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹਨ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 25 ਕਿਤਾਬਾਂ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਉਲਥਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਿੱਤਨੇਮ ਨੂੰ ਰੋਮਨ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਛਪਵਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਜਨਮੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਚੜ੍ਹ ਰਹੇ ਬੱਚੇ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਤੇ ਵਿਰਸੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹਿਣ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ ਵਲੋਂ 15 ਧਾਰਮਿਕ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦਾ ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ ਵੀ ਉਲਥਾ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਪੰਜਾਬੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੰਗ ਹੈ।

ਬਾਬਾ ਜੀ ਦਾ ਪੁਸਤਕ ਯੋਗ ਨੂੰ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿਚ ਮਕਬੂਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹਰ ਪੁਸਤਕ ਪ੍ਰੇਮੀ ਤੱਕ ਪੁਸਤਕ ਪਹੁੰਚਾਣ ਦਾ ਨਿਵੇਕਲਾ ਢੰਗ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਪੁਸਤਕਾਂ ਨੂੰ ਉਚੇਚੀ

ਸ਼ਿਪਮੈਂਟ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਕੰਨਟੇਨਰ ਜਾਂ ਪਾਰਸਲ ਰਾਹੀਂ ਕੈਨੇਡਾ, ਅਮਰੀਕਾ, ਇੰਗਲੈਂਡ ਆਦਿ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵੱਸਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਲਈ ਭੇਜਦੇ ਹਾਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੇਵਕਾਂ ਵਲੋਂ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਸੇਵਾ ਰਾਹੀਂ ਘਰ ਘਰ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨਾਂ, ਸੰਗ ਦਾ ਮੇਲਾ, ਹੋਲੇ-ਮਹੱਲੇ ਆਦਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗੁਰਪੁਰਬਾਂ/ਸ਼ਤਾਬਦੀਆਂ ਮੌਕੇ

ਸਜਾਏ ਜਾਂਦੇ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਸਟਾਲ ਲਾਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀ ਗੱਡੀ ਭਰ ਕੇ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਚੱਲਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਹਰ ਚਾਹਵਾਨ ਸੇਵਕ ਦੀ ਤਲੀ 'ਤੇ ਪੁਸਤਕ-ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਧਰਦੇ ਹਾਂ।

ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਚੇਟਕ ਅਜਿਹੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਲੱਗ ਗਈ, ਉਹ ਇਕ ਨਰੋਈ

ਜੀਵਨ ਜਾਚ ਅਪਨਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਤਾਬਾਂ ਗਿਆਨ ਦਾ ਵਸੀਹ ਸਾਗਰ ਹਨ ਤੇ ਸਾਡੀਆਂ ਵਧੀਆ ਦੋਸਤ ਹਨ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਅਗਵਾਈ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਇਹ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀ ਦੂਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੁਸਤਕ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਅਸਮਰਥ ਲੋਕਾਂ ਲਈ 20 ਕੁ ਦੇ ਕਰੀਬ ਆਡੀਓ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵੀ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਵੰਡ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਕ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਚਿੱਤਾ

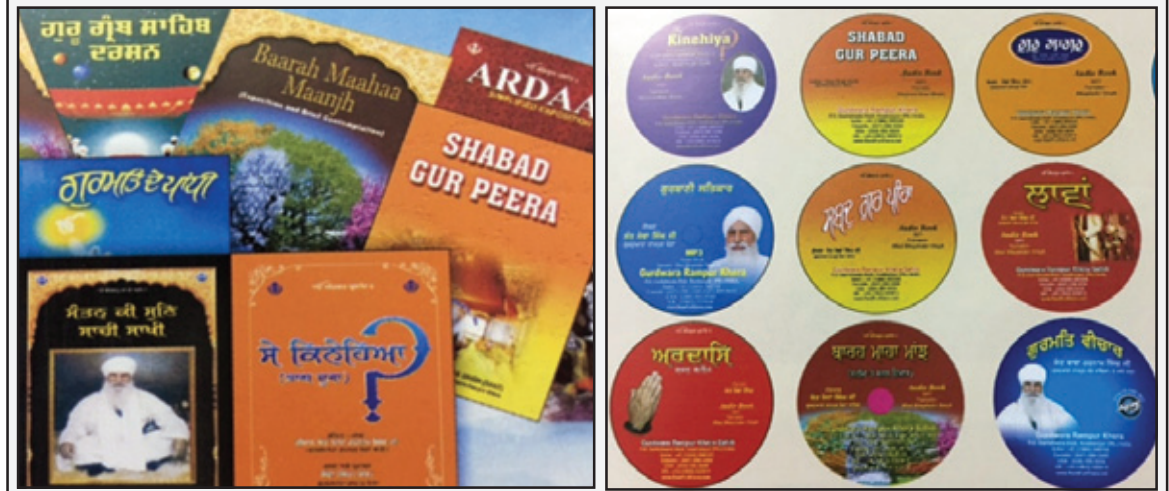
ਅਤੇ ਚੇਤਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਵੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 'ਉਜੜ ਬੋਹ ਵਸਾਇਓ', 'ਆਪਣੀ ਖੇਤੀ ਰਖਿ ਲੈ', 'ਸਾਨੂੰ ਨਾ ਮਾਰੋ' ਅਤੇ 'ਐਸੇ ਕਾਹੇ ਭੂਲ ਪਰੇ' ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਬਾਬਾ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ, "ਮਨੁੱਖ ਉਪਰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੇ ਸੁਣਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਦੇਖਣ ਦਾ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਚੰਗੇਰਾ ਰੂਪ ਦੇ ਕੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਆਚਰਣ ਅਤੇ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਹੀ ਡਾਕੂਮੈਂਟਰੀ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਾਉਣ ਵੱਲੀ ਸੰਗਤੀ ਉਦਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੂਲ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਧਾਰਮਿਕ ਬਿਰਤੀ ਤੇ ਵਿਰਸੇ ਪ੍ਰਤੀ ਮੋਹ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਸ ਆਸ਼ੇ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਉਦਮ ਕਰਵਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਰਨਹਾਰ ਤਾਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਆਪ ਹੀ ਹੈ।

ਕਿਤਾਬ ਰਾਹੀਂ ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਸ਼ਬਦ-ਸਾਧਨਾ ਨੇ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਕਰਨਾ ਏ। ਭਟਕੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਦੀ ਸੋਚ, ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਪ੍ਰਤੀ ਸਨੇਹ, ਭਰਾਤਰੀ-ਭਾਵ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਸਮਰਪਣ ਦੇ ਮਾਰਗ ਵੱਲੀ ਤੋਰਨਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਸੰਜੀਦਾ ਕਾਰਜ ਪ੍ਰਤੀ ਸੁਚੇਤ ਕਰਦੇ ਬਾਬਾ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਾਨਵਤਾਵਾਦੀ ਪੁਸਤਕ-ਯੋਗ ਨੂੰ ਸਲਾਮ!

ਡਾ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਲ
ਫੋਨ: 90568-90121

ਸਿੰਘ ਰਾਮਪੁਰ ਖੇੜੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਚੁਕਿਆ ਹੈ। ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਸਦੀਵਤਾ ਅਤੇ ਸੁੰਦਰਤਾ ਦੀ ਬਰਕਰਾਰੀ ਲਈ ਹਵਾ ਦੇ ਲੰਗਰਾਂ ਵਾਲੇ ਬਾਬਾ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ, ਪਾਣੀ ਦੇ ਗੰਧਲੇਪਨ ਨੂੰ ਸੁਫਾਫਤ ਤੇ ਪਾਕੀਜ਼ਗੀ ਬਖਸ਼ਣ ਦੇ ਮਾਰਗ ਤੁਰੇ ਸੰਤ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੀਚੇਵਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੰਤ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਰਾਮਪੁਰ ਖੇੜੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਦਾਰੇ ਨੂੰ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਤੋਰਨ ਦੇ ਇਸ ਮਾਨਵੀ ਤੇ ਬਹੁ-ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਕਾਰਜ ਵੱਲੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕਿਤਾਬ ਤੋਂ ਬੇਮੁੱਖ ਹੋਏ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਚੇਤਨਾ ਨੂੰ ਹਲੂਣਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਰੁਚੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਸ ਨਵੀਨਤਮ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਬਾਰੇ ਸੰਤ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ, "ਅਸੀਂ ਪੇਟ ਦੀ ਖੁਰਾਕ ਲਈ ਲੰਗਰ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਲਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਰੂਹ ਦੀ ਖੁਰਾਕ ਲਈ ਸ਼ਬਦ-ਸਾਂਝ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਤੇ ਵਿਰਸੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਧਰਮ ਅਤੇ ਵਿਰਸੇ ਬਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਸਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪਹੁੰਚਾਣ ਪ੍ਰਤੀ ਬਹੁਤ ਅਵੇਸਲੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਆਸ਼ੇ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਅਸੀਂ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਕ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਬਾਰੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿਚ ਮੁਫਤ ਵੰਡੀਆਂ ਹਨ।"

ਸੰਤ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਕ ਪੁਸਤਕਾਂ ਲਿਖਣ ਅਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਣ ਦਾ ਕਾਰਜ 1990 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਦਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਬਾ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਰਾਮਪੁਰ ਖੇੜੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਸਵਰਗਵਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1983 ਵਿਚ ਇਸ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਸੰਭਾਲੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਅਸਥਾਨ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਬਣਾ ਕੇ ਬਾਬਾ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਸੀ। ਇਹ

ਸੰਤ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਰਾਮਪੁਰ ਖੇੜਾ ਵਲੋਂ ਤਿਆਰ ਪੁਸਤਕਾਂ ਤੇ ਸੀਡੀਆਂ

ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸੋਨੇ ਦੇ ਪੱਤਰਿਆਂ ਦੀ ਧੁਆਈ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮੁੱਖ ਇਮਾਰਤ 'ਤੇ ਲੱਗੇ ਸੋਨੇ ਦੇ ਪੱਤਰਿਆਂ ਦੀ ਚਮਕ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਵਾਸਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧੁਆਈ ਦੀ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਸਿੱਖ ਰਹੁ-ਰੀਤਾਂ ਨਾਲ ਆਰੰਭ ਕੀਤੀ

ਗਈ। ਇਹ ਸੇਵਾ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਸੇਵਕ ਜਥਾ (ਯੂ.ਕੇ.) ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਹ ਸੇਵਾ ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੋਂ ਜਥੇ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਭਾਈ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਪੁੱਜੇ 25 ਮੈਂਬਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸੇਵਾ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਈ ਰਾਜਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਤੇ ਮਗਰੋਂ ਸੇਵਕ

ਜਥੇ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਧੁਆਈ ਦੀ ਸੇਵਾ ਆਰੰਭ ਕੀਤੀ। ਜਥੇ ਦੇ ਆਗੂ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸੇਵਾ ਤਕਰੀਬਨ 10 ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਸੋਨੇ ਦੇ ਪੱਤਰਿਆਂ ਦੀ ਚਮਕ ਬਰਕਰਾਰ ਰਹੇਗੀ। ਸੋਨੇ ਦੀ ਚਮਕ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਹਰ ਵਰ੍ਹੇ ਸੋਨੇ ਦੀ ਧੁਆਈ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਕੜੀ ਤਹਿਤ ਇਹ ਸੇਵਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਸੇਵਕ ਜਥਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਲਈ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਵੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ।

ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸੋਨੇ ਦੇ ਪੱਤਰੇ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵੀ ਇਸੇ ਜਥੇ ਵੱਲੋਂ ਲਗਭਗ ਦੋ ਦਹਾਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਸੇਵਾ ਉਸ ਵੇਲੇ 1999 ਵਿਚ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਈ ਸੀ, ਪਰ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਸੋਨੇ ਦੇ ਪੱਤਰਿਆਂ ਦਾ ਰੰਗ ਬਦਲਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਰ ਵਰ੍ਹੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੱਤਰਿਆਂ ਦੀ ਧੁਆਈ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਧੁਆਈ ਵਾਸਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸੋਨੇ ਦੀ ਚਮਕ ਮੁੜ ਕਾਇਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਵਧ ਰਹੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕਾਰਨ ਵੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਇਮਾਰਤ 'ਤੇ ਲੱਗਾ ਸੋਨਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿਸਤੌਲ ਬਾਰੇ ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਉੱਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਬੀ.ਐਸ.ਐਫ. ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਇੰਦੋਰ ਸਥਿਤ ਬੀ.ਐਸ.ਐਫ. ਦੇ ਅਜਾਇਬਘਰ ਵਿਚ ਪਏ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿਸਤੌਲ ਨੂੰ ਖਟਕੜ ਕਲਾਂ ਸਥਿਤ ਅਜਾਇਬਘਰ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਬੈਂਚ ਨੇ ਵਕੀਲ ਐਚ.ਸੀ. ਅਰੋੜਾ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਅਗਲੀ ਸੁਣਵਾਈ 19 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਰੱਖੀ ਹੈ। ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਸ੍ਰੀ ਅਰੋੜਾ ਨੇ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਹ ਪਿਸਤੌਲ ਬਰਤਾਨੀਆ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਏ.ਐਸ.ਪੀ. ਜੇ. ਸਾਂਡਰਸ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਸੀ। ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਖਟਕੜ ਕਲਾਂ ਸਥਿਤ ਅਜਾਇਬਘਰ ਵਿਚ ਪਈਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਨਮ ਸਥਾਨ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੀ.ਐਸ.ਐਫ. ਨੇ ਇਹ ਪਿਸਤੌਲ ਅਕਤੂਬਰ 1969 ਵਿਚ ਫਿਲੋਰ ਸਥਿਤ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਅਕੈਡਮੀ ਤੋਂ ਲਿਆ ਸੀ, ਜਿਥੇ ਇਹ 1944 ਵਿਚ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸੀਰੀਅਲ 'ਸ਼ੇਰੇ-ਏ-ਪੰਜਾਬ' ਵਿਵਾਦਾਂ 'ਚ ਘਿਰਿਆ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਲਾਈਫ ਓਕੇ' ਟੀ.ਵੀ. ਚੈਨਲ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਰਹੇ ਲੜੀਵਾਰ 'ਸ਼ੇਰੇ-ਏ-ਪੰਜਾਬ: ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ' ਬਾਰੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦਿਆਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਲੜੀਵਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨਾਲ

ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਦੀ ਘੋਖ ਕਰੇ। 'ਲਾਈਫ ਓਕੇ' ਦਾ ਇਹ ਸੀਰੀਅਲ ਸਿੱਖ ਸ਼ਾਸਕ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜੀਵਨ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੈ, ਜੋ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਹੀ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਘੇਰੇ 'ਚ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਭੇਜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਵਿਚ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਸਿੱਖ ਜਰਨੈਲਾਂ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਸਜਾਈਆਂ ਦਸਤਾਰਾਂ ਉੱਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਇਤਰਾਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦਸਤਾਰਾਂ ਟੋਪੀਨੁਮਾ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮੱਥੇ

'ਤੇ ਦਸਤਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਤਿਲਕ ਵੀ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਸਿੱਖ ਰਵਾਇਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਇਕ ਪੱਤਰ ਭੇਜਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੀਰੀਅਲ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਸਬੰਧੀ ਸਾਰੀ ਘੋਖ-ਪੜਤਾਲ ਕਰਾਈ ਜਾਵੇ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸੰਗਤ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਦੁਬਿਧਾ ਨਾ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਫਿਲਮਾਂ ਅਤੇ ਟੀਵੀ ਲੜੀਵਾਰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨਿਰਮਾਤਾ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਕਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਜਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਵੀ ਫਿਲਮ ਜਾਂ ਟੀਵੀ ਲੜੀਵਾਰ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨਾਲ ਜ਼ਰੂਰ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਾਲ ਹੀ ਅਜਿਹੇ ਲੜੀਵਾਰ ਜਾਂ ਫਿਲਮ ਬਣਾਏ ਜਾਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਮੁਤਾਬਕ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਤੋੜ-ਮਰੋੜ ਕੇ ਸੰਗਤ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਗਲਤ ਹੈ।

ਬਟਾਲਾ ਦੇ ਇਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਵਿਚ ਜਹਿਰੀਲੀ ਚੀਜ਼ ਮਿਲਾਉਣ ਦੀ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਚ ਗ੍ਰੰਥੀ ਜਾਂ ਸੇਵਾਦਾਰ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਦੀ ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਸਬੰਧੀ ਵੀ ਪੂਰੀ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਸਾਡੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਸਾਡੇ ਗੀਤ

ਨੀਲਮ ਸੈਣੀ
ਫੋਨ: 510-502-0551

ਵਿਆਹ ਵਾਲੇ ਘਰ ਸੁਹਾਗ, ਘੋੜੀਆਂ ਅਤੇ ਗੀਤ ਗਾਉਂਦੀਆਂ ਪੰਜਾਬਣਾਂ ਨੂੰ ਜਵਾਨੀ ਦਾ ਜੋਸ਼ ਚੜ੍ਹਦਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਪੱਥ ਹੋਲੀ-ਹੋਲੀ ਸਰਕਣ ਲੱਗਦੇ ਸਨ। ਚਾਵਾਂ ਦੀ ਪੀਘ ਬੋਲੀਆਂ ਦੇ ਹੁਲਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਅੰਬਰੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਸੀ। ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਮਰਹੂਮ ਸ਼ਾਇਰ ਧਨੀ ਰਾਮ ਚਾਤ੍ਰਕ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਵਿਤਾ 'ਤ੍ਰਿਵਣ' ਵਿਚ ਗਿੱਧੇ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਹੈ:

ਕੋਈ ਤੁੰਬਦੀ ਹੈ ਕੋਈ ਕੱਤਦੀ ਹੈ,
ਕੋਈ ਪੀਹਦੀ ਹੈ ਕੋਈ ਛਤਦੀ ਹੈ।
ਕੋਈ ਸੀਉਂਦੀ ਕੋਈ ਪਰੋਂਦੀ ਹੈ,
ਕੋਈ ਵੇਲਾਂ ਬੂਟੇ ਕੱਢਦੀ ਹੈ।
ਪਿੱਪਲਾਂ ਦੀ ਛਾਵੇਂ ਪੀਘਾਂ ਨੂੰ,
ਕੁੱਦ-ਕੁੱਦ ਕੇ ਮਸਤੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਹੈ।
ਟੁੰਬਦਾ ਹੈ ਜੋਸ਼ ਜਵਾਨੀ ਨੂੰ,
ਇਕ ਛੱਡਦੀ ਹੈ ਇਕ ਫੜਦੀ ਹੈ।
ਜਦ ਰਾਤ ਚਾਨਣੀ ਖਿੜਦੀ ਹੈ,
ਕੋਈ ਰਾਗ ਇਲਾਹੀ ਛਿੜਦਾ ਹੈ।
ਗਿੱਧੇ ਨੂੰ ਲੋਹੜਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ,
ਜੋਬਨ ਤੇ ਬਿਰਹਾ ਭਿੜਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕੋਈ ਅਤਿ-ਕਥਨੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਧਨੀ ਰਾਮ ਚਾਤ੍ਰਕ ਦੀਆਂ ਇਹ ਸਤਰਾਂ ਹਰ ਅਵਸਰ 'ਤੇ ਪਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਗਿੱਧੇ 'ਤੇ ਪੂਰੀਆਂ ਢੁੱਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਗਿੱਧਾ ਜੋਬਨ ਤੇ ਬਿਰਹਾ ਦਾ ਭੇਡ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਲੋਕ ਰੰਗ

ਵਿਆਹ ਵੇਲੇ ਦਾ ਗਿੱਧਾ ਤੇ ਜਾਗੋ

ਨੀਲਮ ਸੈਣੀ ਦੀ ਕਾਨੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨਾਲ ਗੜ੍ਹਦੇ 'ਸਾਡੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਸਾਡੇ ਗੀਤ' ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਠਾਠਾਂ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਜੀਵਨ ਦਾ ਪਲ-ਪਲ ਲੋਕ ਗੀਤਾਂ ਵਿਚ ਪਰੋਇਆ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਸਮਾਂ-ਰਿਵਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੁਨਾਏ ਲੋਕ ਗੀਤ ਸਾਡੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਸਰਮਾਇਆ ਹਨ। ਲਿਖਾਰੀ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੀਤਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਲੋਕ ਗੀਤਾਂ ਬਾਰੇ ਸੱਦ ਲਾਈ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਵੀ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਾਰ ਲਿਖਾਰੀ ਨੇ ਵਿਆਹ ਵੇਲੇ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਗਿੱਧੇ ਅਤੇ ਜਾਗੋ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਪਰਦੇਸਾਂ ਵਿਚ ਜਾਗੋ ਬੈਂਕ੍ਰੇਟ ਹਾਲ ਜਾਂ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟਾਂ ਵਿਚ ਕੱਢੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਲੰਬੜਾ ਜ਼ੋਰੇ ਜਗਾ ਲੈ ਵੇ,
ਜਾਗੋ ਆਈ ਆ।
ਪੰਚਾ ਜ਼ੋਰੇ ਜਗਾ ਲੈ ਵੇ ਜਾਗੋ ਆਈ ਆ।
ਪ੍ਰੀਤਾਂ ਪਾ ਲੈ, ਪਿਆਰ ਨਿਭਾ ਲੈ,
ਆਈ ਨੂੰ ਗਲ ਨਾਲ ਲਾ ਲੈ ਬਈ,
ਹੁਣ ਜਾਗੋ ਆਈ ਆ।
ਸ਼ਾਵਾ ਬਈ ਹੁਣ ਜਾਗੋ ਆਈ ਆ।
ਬੱਲੇ ਬਈ ਹੁਣ ਜਾਗੋ ਆਈ ਆ।
ਮਾਮਾ ਮਾਮੀ ਜਗਾ ਲੈ ਵੇ,
ਜਾਗੋ ਆਈ ਆ।
ਉਠ ਨੀ ਮਾਮੀ ਚੁੱਕ ਲੈ ਜਾਗੋ,
ਧਰ ਲੈ ਸਿਰ ਤੇ।
ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਦਈਏ ਗੇੜਾ,
ਨੀ ਲੰਬੜਾ ਦੇ ਮੇਲ ਆ ਗਿਆ।
ਮੇਲੋਂ ਵੱਖਰਾ ਨਖਰਾ ਨੀ ਮਾਮੀ ਤੇਰਾ।
ਨੀ ਲੰਬੜਾ ਦੇ ਮੇਲ ਆ ਗਿਆ।

ਜਾਗੋ ਕੱਢਣੀ ਮਾਮੀਏ ਛੱਡ ਨਖਰਾ,
ਦੱਸ ਮੇਰਾ ਤੇਰਾ, ਤੇਰਾ ਮੇਰਾ ਕੀ ਝਗੜਾ।
ਉਪਰੋਕਤ ਗੀਤ ਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਜਾਗੋ ਨੂੰ ਵਾਰੀ-ਵਾਰੀ ਸਿਰ ਉਪਰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਘੁਮਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਜਾਗੋ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਘੁਮਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਆਹ ਵਾਲੇ ਘਰ ਪੁੱਜ ਕੇ ਮੇਲਣਾਂ ਚੱਕਰ ਬਣਾ ਕੇ ਖੜ੍ਹਦੀਆਂ ਸਨ। ਦੋ

ਬਾਅਦ ਇਕ ਬੋਲੀ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਲੋੜ ਮੁਤਾਬਿਕ ਗਿੱਧੇ ਵਿਚ ਪੈਂਦੀਆਂ ਬੋਲੀਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਦਲਣ ਲਈ ਆਪਣਾ ਰਾਗ ਆਪ ਲੱਭ ਲੈਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੋਲੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤਰਤੀਬ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਬੰਨ੍ਹ ਰਹੀ।

ਅੱਜ ਕਲ੍ਹ ਇਹ ਗਿੱਧਾ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਥਾਂ ਸਟੇਜੀ ਗਿੱਧਾ ਸਿਰ ਕੱਢ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਾ ਆਪਣੀ ਬੋਲੀ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਮੁਹਾਰਤ ਨਾ ਹੋਣਾ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਵਿਹੜਾ ਭਰਿਆ ਸ਼ਗਨਾ ਦਾ ਵਿਹੜਾ ਨੀ,
ਵਿਹੜਾ ਭਰਿਆ ਸ਼ਗਨਾ ਦਾ ਵਿਹੜਾ ਨੀ।

ਵਧਾਈਆਂ ਬੇਬੇ ਤੇਨੂੰ ਵਧਾਈਆਂ ਨੀ,
ਵਧਾਈਆਂ ਤੇਰੇ ਆਰ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ।
ਤੇਰੇ ਬਾਪ ਵੱਡੇ ਸਰਦਾਰ ਨੂੰ,
ਜਿਨ ਰੱਖਿਆ ਤੇਰਾ ਨਾਂ।
ਵਧਾਈਆਂ ਬੇਬੇ ਤੇਨੂੰ ਵਧਾਈਆਂ ਨੀ।

ਧਾਈਆਂ-ਧਾਈਆਂ-ਧਾਈਆਂ,
ਨੀ ਅੱਜ ਘਰ ਬਾਬਲ ਦੇ,
ਲਾਗੀ ਦੇਣ ਵਧਾਈਆਂ।

ਛੋਲੇ-ਛੋਲੇ-ਛੋਲੇ,
ਨੀ ਅੱਜ ਮੇਰੇ ਵੀਰੇ ਦੇ,
ਕੌਣ ਬਰਾਬਰ ਬੋਲੇ।
ਉਰੀ-ਉਰੀ-ਉਰੀ,
ਇਹ ਦਿਨ ਸ਼ਗਨਾਂ ਦੇ,
ਨੱਚ-ਨੱਚ ਹੋ ਜਾ ਦੁਹਰੀ।

ਹਰਿਆ ਹਰਿਆ ਘਾਹ,
ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਬੇਬੇ ਨੂੰ,
ਗੋਡੇ ਗੋਡੇ ਚਾਅ।

ਪੋਣੇ-ਪੋਣੇ-ਪੋਣੇ,
ਇਹ ਦਿਨ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇ,
ਰੱਜ ਰੱਜ ਨਹੀਂ ਆਉਣੇ।

ਮਾਸੀ ਕੁੜੀ ਦਾ ਸ਼ਾਲ ਮੋਤੀਆਂ ਵਾਲਾ,
ਉਤੇ ਨਾਭਾ ਤੇ ਪਟਿਆਲਾ।
ਪਰ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੋ ਲਾ ਲੰਘ ਜਾਣ ਦੇ,
ਤੂੰ ਤਾਂ ਰਾਹ ਹੀ ਰੋਕ ਲਿਆ ਸਾਰਾ।

ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਨੱਚ ਮਾਮੀ ਮੁੰਡੇ ਦੀ,
ਫੇਰ ਮਾਸੀ ਨਰੈਣਾਂ।
ਨੀ ਨੱਚ ਲੈ ਕਬੂਤਰੀਏ,
ਰੱਜ ਮੇਲ ਨੀ ਰਹਿਣਾ।

ਮਾਮੀ ਨੱਚੀ ਮਾਸੀ ਨੱਚੀ,
ਨਾਲੇ ਗੁਆਂਢਣ ਬੁੱਢੀ।
ਜਾਗੋ ਨੂੰ ਸਿਰ ਤੇ ਚੁੱਕ ਕੇ,
ਪਾਈ ਮੇਲਣਾ ਲੁੱਡੀ।

ਗਲੀ ਗਲੀ ਵਣਜਾਰਾ ਫਿਰਦਾ,
ਸ਼ੀਸ਼ਾ ਲੈ ਲਓ ਸੁਰਮਾ ਲੈ ਲਓ।
ਮਾਸੀ ਨਖਰੇ ਲੈਣ ਲੱਗੀ,
ਵੇਖ ਕਬੱਡੀ ਪੈਣ ਲੱਗੀ।
ਕੋਡੀ-ਕੋਡੀ-ਕੋਡੀ...
ਸਿੰਘਾ ਵੇ ਤੇਰੇ ਨਾਨਕੀਂ,
ਮੈਂ ਕੋਡੀ ਵੇਖਣ ਜਾਣਾ।

ਜੇ ਮੁੰਡਿਆ ਵੇ ਮੈਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਜਾਣਾ,
ਮਾਂ ਦਾ ਡਰ ਤੂੰ ਛੱਡ ਮੁੰਡਿਆ,
ਮੈਨੂੰ ਰੋਸ਼ਮੀ ਰੁਮਾਲ ਵਾਂਗੂੰ ਰੱਖ ਮੁੰਡਿਆ।

ਕੰਨਾਂ ਨੂੰ ਚੰਨਣ ਸਿਆਂ ਝੁਮਕੇ ਕਰਾਏ,
ਨੱਕ ਵਿਚ ਸੱਤ ਰੰਗਾ ਲੋਹਾ ਪੁਆ ਦੇ।
ਪਾ ਕੇ ਗਲੀਓਂ ਗਲੀ ਚਮਕਾਉਂਗੀ,

ਗੁਣ ਤੇਰੇ ਮੈਂ ਚੰਨਣ ਸਿਆਂ ਗਾਉਂਗੀ।

ਪੈਸਾ ਨਾ ਵਾਰਦਾ, ਧੋਲਾ ਨਾ ਵਾਰਦਾ।
ਝੂਠ-ਮੂਠ ਬੋਲੇ, ਐਵੇਂ ਗੱਪਾਂ 'ਨਾ ਸਾਰਦਾ।
ਬਠਿੰਡੇ ਵਾਲਾ ਜੀਜਾ,
ਫੜ੍ਹਾਂ ਫੋਕੀਆਂ ਮਾਰਦਾ।

ਮੁੱਛਾਂ ਕੁੰਡੀਆਂ ਕਰਾ ਕੇ,
ਜੁੱਤੀ ਤਿੱਲੇ ਵਾਲੀ ਪਾ ਕੇ।
ਜਦੋਂ ਖੜ੍ਹਦਾ ਮੋੜ ਤੇ ਬਣ ਨਣ ਕੇ,
ਤੈਨੂੰ ਪੱਟਣਾ ਵੇ ਮੁੰਡਿਆ ਪਟੋਲਾ ਬਣ ਕੇ।

ਸਿਰਾਂ ਉਤੇ ਸੱਗੀ ਫੁੱਲ
ਲਹਿੰਗੇ ਫੁਲਕਾਰੀਆਂ।
ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਪੱਖੀਆਂ ਸੂਕਦੀਆਂ,
ਜਿਵੇਂ ਬਾਗੀਂ ਕੋਇਲਾਂ ਕੂਕਦੀਆਂ।

ਆਪ ਤਾਂ ਜਾਂਦਾ ਸੜਕੋ-ਸੜਕੇ,
ਮੈਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਨਹਿਰੇ ਨਹਿਰ,
ਹਾਏ ਸੜ ਗਏ ਨਖਰੇ ਦੇ ਪੈਰ।

ਉਚਾ ਲੰਮਾ ਨੀ ਮੁੰਡਾ ਤੁਰਦਾ ਝੂਮ ਕੇ,
ਮਧਰੇ ਦੀ ਹਿੱਕ ਤੇ ਕਟਾਰੀ ਵੱਜਦੀ,
ਨੀ ਮੈਨੂੰ ਮਧਰੇ ਦੀ ਤੋਰ ਪਿਆਰੀ ਲੱਗਦੀ।

ਮਾਮੀਆਂ ਵੀ ਨੱਚੀਆਂ
ਤੇ ਮਾਸੀਆਂ ਵੀ ਨੱਚੀਆਂ,
ਅੱਗ ਦੇ ਭਬੂਕੇ ਵਾਂਗੂ
ਸਾਰੀਆਂ ਹੀ ਮੱਚੀਆਂ।
ਨੱਚ ਨੱਚ ਪੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਵਿਹੜਾ ਕੁੜੀਓਂ,
ਅੱਜ ਰੋਕ ਲਊ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹੜਾ ਕੁੜੀਓਂ।

ਕੋਈ ਵੇਚੇ ਸੁੰਢ 'ਜਵੈਣ,
ਕੋਈ ਵੇਚੇ ਰਾਈ।
ਪੀਤਾ ਆਪਣੀ ਜ਼ੋਰੂ ਵੇਚੇ,
ਟਕੇ ਟਕੇ ਸਰਸਾਈ।
ਖਬਰਦਾਰ ਰਹਿਣਾ ਜੀ,
ਚੌਕੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਆਈ।

ਸੁਣ ਨੀ ਚਾਚੀਏ, ਸੁਣ ਨੀ ਤਾਈਏ,
ਸੁਣ ਵੱਡੀਏ ਭਰਜਾਈਏ।
ਰੋਟੀ ਦਾਲ ਬਿਨਾਂ ਨਾ ਖਾਈਏ,
ਪੇਕੇ ਵੀਰ ਬਿਨਾਂ ਨਾ ਆਈਏ।
ਸਹੁਰੇ ਕੰਤ ਬਿਨਾਂ ਨਾ ਜਾਈਏ,
ਰੰਗ ਦੇ ਕਾਲੇ ਨੂੰ।
ਮੇਰਿਓਂ ਕਲੀ ਕਰਾਈਏ...

ਦੋ ਪਿੰਤਲ ਦੇ ਕੁੰਡੇ, ਦੋ ਲੋਹੇ ਦੇ ਕੁੰਡੇ।
ਟੱਟ ਪੈਣੀ ਅਮਰੀਕਾ,
ਲੈ ਗਈ ਛਾਟੋ ਕੇ ਮੁੰਡੇ।
ਕਦੇ ਆਉਣਗੇ ਰੱਬਾ,
ਵੇ ਸਾਡੇ ਹਾਣ ਦੇ ਮੁੰਡੇ।

ਸੁਣ ਵੇ ਦਿਓਰਾ ਛਮਲੇ ਵਾਲਿਆ,
ਲੱਗੇ ਜਾਨ ਤੋਂ ਮਹਿੰਗਾ।
ਵੇ ਲੈ ਜਾ ਮੇਰਾ ਲੋਕ ਮਿਣ ਕੇ,
ਮੇਲੇ ਗਿਆ ਤਾਂ ਲਿਆ ਦਈਂ ਲਹਿੰਗਾ।

ਸੁਣ ਨੀ ਭਾਬੀ ਨਖਰੇ ਵਾਲੀਏ,
ਤੇਰੇ ਤੋਂ ਕੀ ਮਹਿੰਗਾ।
ਨੀ ਤੇਰੇ ਅੱਗੇ ਬਾਨ ਸੁੱਟਿਆ,
ਭਾਵੇਂ ਸੁੱਥਣ ਸੰਵਾ ਲੈ ਭਾਵੇਂ ਲਹਿੰਗਾ।

ਦਿਓਰਾ ਤਾਂ ਭਾਬੀ ਰੋਟੀ ਖਾਂਦੇ,
ਉਤੇ ਪੀ ਲਈ ਲੱਸੀ।
ਦਿਓਰੇ ਦੇ ਢਿੱਡ ਪੀੜ,
ਹਾਏ ਭਾਬੀ ਦੀ ਵੱਖੀ।

ਵੜੀਆਂ ਵੜੀਆਂ ਵੜੀਆਂ,
ਵਿਚ ਕਚਿਹਰੀ ਦੇ,
ਭੂਆ ਭਤੀਜੀ ਲੜੀਆਂ।

ਚੱਲ ਦੇ ਦਿਓਰਾ ਪੱਠਿਆਂ ਨੂੰ ਚੱਲੀਏ,
ਭਰੀ ਲਿਆਈਏ ਆਗਾਂ ਦੀ।
ਇਹ ਜੋੜੀ ਏ,
ਜੋੜੀ ਆਸ਼ਕ ਨਾਗਾਂ ਦੀ।

ਜਾਂ ਦਿਓਰਾ ਤੂੰ ਕੰਧ ਕਢਵਾ ਲੈ,
ਜਾਂ ਹੋ ਜਾ ਤੂੰ ਅੱਡ ਵੇ,
ਮੈਂ ਬੁਰੀ ਕਰਾਂਗੀ
ਆਕੜ ਕੇ ਨਾ ਲੰਘ ਵੇ।

ਨਾ ਭਾਬੀ ਮੈਂ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣਾ,
ਨਾ ਕਢਵਾਉਣੀ ਕੰਧ ਨੀ।
ਤੇਰੀ ਭਰੀ ਜਵਾਨੀ,
ਆਉ ਦਿਓਰੇ ਦੇ ਕੰਮ ਨੀ।

ਸੱਸ ਮੇਰੀ ਦੇ ਮਾਤਾ ਨਿਕਲੀ,
ਨਿਕਲੀ ਕੋਈ ਕੋਈ ਦਾਣਾ।
ਮਾਤਾ ਮਿਹਰ ਕਰੀਂ,
ਮੈਂ ਪੂਜਣ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ।

ਸੱਸ ਮੇਰੀ ਦੇ ਮਾਤਾ ਨਿਕਲੀ,
ਮਾਤਾ ਨਿਕਲੀ ਕਾਲੀ।
ਸਹੁਰਾ ਮੇਰਾ ਪੂਜਣ ਚੱਲਿਆ,
ਲੈ ਕੇ ਲਾਲ ਫੁਲਕਾਰੀ।
ਜੋਤ ਜਗਾਉਂਦੇ ਨੇ,
ਦਾੜ੍ਹੀ ਫੁਕ ਲਈ ਸਾਰੀ।

ਲੱਪ-ਲੱਪ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ
ਡੰਡੀਆਂ ਘੜਾਉਣੀ ਆਂ,
ਨੱਕ ਨੂੰ ਘੜਾਉਣੀ ਆਂ ਮੈਂ
ਤੀਲ ਬੀਬੀ ਨਣਦੇ,
ਸਾਨੂੰ ਆਂ ਪਸੰਦ ਤੇਰਾ ਵੀਰ ਬੀਬੀ ਨਣਦੇ।

ਨਵੀਂ ਬਹੂ ਮੁਕਲਾਵੇ ਆਈ,
ਆਈ ਸਰੂ ਦਾ ਫੁੱਲ ਬਣ ਕੇ।
ਗਲ ਉਹਦੇ ਵਿਚ ਗਾਨੀ ਸੋਹਦੀ,
ਬਾਹੀਂ ਚੁੜਾ ਛਣਕੇ।
ਰੂਪ ਉਹਨੂੰ ਰੱਬ ਨੇ ਦਿੱਤਾ,
ਉਹ ਨੱਚਦੀ ਪਟੋਲਾ ਬਣ ਕੇ।

ਬੱਲੇ ਬੱਲੇ ਬਈ ਪੇਕੇ ਭੈਣਾਂ-ਭੈਣਾਂ ਨੱਚੀਏ,
ਸਹੁਰੇ ਨੱਚੀਏ ਦਰਾਣੀਆਂ ਜਠਾਣੀਆਂ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਗੀਤ, ਟੱਪੇ ਅਤੇ ਲੋਕ-ਕਾਵਿ ਦੇ ਹੋਰ ਰੂਪ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਅਜਿਹੇ ਮੌਕਿਆਂ ਉਤੇ ਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਵਾਲਾ ਪਿਤਾ ਖੁਬ ਖੋਬ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਹੜਾ ਸਜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਪਾਸੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਤੇ ਖੇਡੇ ਲੁੱਡੀਆਂ ਪਾਉਂਦੇ ਜਾਪਦੇ ਹਨ।

ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਨੋਆ ਦੇ ਕਹਿਣ ਅਨੁਸਾਰ, "ਗਿੱਧੇ ਦੀਆਂ ਬੋਲੀਆਂ ਵਿਚ ਔਰਤ ਆਪਣੇ ਗਹਿਣਿਆਂ, ਕੱਪੜਿਆਂ, ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ, ਨਾ-ਪਸੰਦ, ਹੁਸਨ ਅਤੇ ਦੁੱਖ-ਸੁੱਖ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਗੱਲ ਕੀ, ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਔਰਤ ਨੂੰ ਜਾਣਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਗਿੱਧੇ ਦੀਆਂ ਬੋਲੀਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਲਓ।"

ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲ ਵਿਆਹ ਵਾਲੇ ਘਰ ਗਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਹਰ ਰਸਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗਿੱਧਾ ਸਿਰਫ ਮੁੰਡੇ ਵਾਲੇ ਘਰ ਹੀ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਕੁੜੀ ਵਾਲੇ ਘਰ ਉਦਾਸੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਸੁਹਾਗ ਗਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਕਈ ਵਾਰੀ ਮਾਂ, ਚਾਚੀਆਂ, ਤਾਈਆਂ ਆਦਿ ਰੋ ਪੈਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਗਿੱਧਾ ਦੋਵੀਂ ਘਰੀਂ ਬਰਾਬਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਜਾਗੋ

ਪਹਿਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਇਹ ਗਿੱਧਾ ਜਾਗੋ ਤੋਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਗਿੱਧੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਜਾਗੋ ਕੱਢੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਰਸਮ ਵਿਚ ਵੀ ਨਾਨਕਾ ਮੇਲ ਅੱਗੇ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਨਾਨਕੀਆਂ ਅਤੇ ਦਾਦਕੀਆਂ ਜਾਗੋ ਕੱਢਦੀਆਂ, ਤੁਰੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਗਾਉਂਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਬੂਟੇ ਖੜਕਾ ਕੇ ਸੁੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਜਗਾ ਕੇ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਅੱਜ ਵੀ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਜਾਗੋ ਕੱਢੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਗਾਗਰ ਦੇ ਗਲਵੇਂ ਤੇ ਪਲੇਟ ਰੱਖ ਕੇ ਉਸ ਵਿਚ ਆਟੇ ਦੇ ਦੀਵੇ ਜਗਾ ਕੇ ਇਕ ਜਣੀ ਸਿਰ ਉਤੇ ਚੁੱਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦੀਆਂ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਗਾਉਂਦੀਆਂ ਤੁਰੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ (ਹੁਣ ਜਾਗੋ ਦੁਕਾਨਾਂ 'ਤੇ ਬਣੀ ਬਣਾਈ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ)।

ਜਣੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਬੋਲੀਆਂ ਪਾ ਕੇ ਨੱਚਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਆਪਣੀ ਕਲਾ ਦੇ ਜੋਹਰ ਦਿਖਾਉਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਕ ਜਣੀ ਪਰਾਤ ਦੀ ਢੋਲਕੀ ਵਜਾਉਣ ਲੱਗਦੀ ਸੀ। ਗਿੱਧਾ ਪੰਜਾਬਣਾਂ ਦਾ ਮਨ-ਭਾਉਂਦਾ ਨਾਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸਰੀਰਕ ਕਸਰਤ ਵੀ ਸੀ। ਆਪਣੀਆਂ ਸਰੀਰਕ ਮੁਦਰਾਵਾਂ ਵਰਤ ਕੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਕਲਾ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਵੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ।

ਇਸ ਗਿੱਧੇ ਵਿਚ ਬੋਲੀਆਂ ਪਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਬੋਲੀਆਂ ਸਮੂਹਿਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਗਾਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਲੋਕ ਕਾਵਿ ਹੈ। ਇਹ ਬੋਲੀਆਂ ਸਿਰਫ ਮਨ-ਪ੍ਰਚਾਵਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ ਸਗੋਂ ਬੇਤੁਕੇ ਜਿਹੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਔਰਤ ਦੀ ਮਨੋ-ਅਵਸਥਾ ਵੀ ਬਾ-ਖੂਬੀ ਬਿਆਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਬੋਲੀਆਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਬੋਲੀਆਂ ਦੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ; ਛੋਟੀਆਂ ਬੋਲੀਆਂ ਅਤੇ ਲੰਮੀਆਂ ਬੋਲੀਆਂ। ਛੋਟੀਆਂ ਬੋਲੀਆਂ ਦੀ ਤੁਕ ਇਕਹਰੀ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਬੋਲੀਆਂ ਦੁਹਰੀ ਤੁਕ ਵਿਚ ਵੀ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ।

ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲ ਜਦੋਂ ਗਿੱਧਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਇਹ ਬੋਲੀਆਂ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਦੇ ਚੇਤਿਆਂ ਦੇ ਅੰਬਰ ਤੋਂ ਸਾਉਣ ਦੀ ਝੜੀ ਬਣ ਕੇ ਵਰ੍ਹਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਭਾਵੇਂ ਦੇ ਛਰਾਟਿਆਂ ਵਾਂਗ ਵੀ ਡਿੱਗਦੀਆਂ ਸਨ। ਬੋਲੀ ਪਾ ਰਹੀ ਹਰ ਮੁਟਿਆਰ ਦੀ ਬੋਲੀ ਤੋਂ ਉਸ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਅਵਸਥਾ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਤੋਂ

ਰੂਸ ਦੀ ਮੈਂਡਲਸਟਾਮ ਜੋੜੀ ਦਾ ਵਿਆਹ

**ਕਲਾ
ਪਰਿਕਰਮਾ**

ਪਤਨੀ ਨਾਦੀਆ ਦੀ ਕਲਮ ਤੋਂ

ਮੈਂਡਲਸਟਾਮ ਨੂੰ ਸਟਾਲਿਨ ਖਿਲਾਫ ਨਜ਼ਮ ਲਿਖਣ ਦੇ ਜੁਰਮ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਲਈ ਮਾਸਕੋ ਤੋਂ ਜਲਾਵਤਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾਦੀਆ ਨੇ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਲਈ ਸਵੈ-ਜਲਾਵਤਨੀ (1934 ਤੋਂ 1937 ਤੱਕ) ਕਬੂਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ 1938 ਵਿਚ ਮੈਂਡਲਸਟਾਮ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਿਥੇ ਦਸੰਬਰ 'ਚ ਉਹਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ।

ਨਾਦੀਆ

ਮੇਰੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਜਵਾਨੀ ਦੇ ਦਿਨ ਮੇਰੇ ਵਤਨ ਕੀਵ (ਯੂਕਰੇਨ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ) ਦੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਦਿਨ ਸਨ। ਲੈਫਟ ਵਿੰਗ ਦੇ ਆਰਟਿਸਟਾਂ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਮੈਂ ਪੋਸਟਰ ਬਣਾਉਂਦੀ ਸਾਂ, ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਆਰਟਿਸਟਾਂ ਨੂੰ ਪੋਸਟਰਾਂ ਤੋਂ ਜਿੰਨੇ ਕੁ ਪੈਸੇ ਮਿਲਦੇ ਸਨ, ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਰਲ ਕੇ ਕਾਫੀ ਪੀ ਸਕਦੇ ਸਾਂ। 'ਜੰਕਸ਼ਪ' ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਾਈਟ ਕਲੱਬ ਸੀ ਜਿਥੇ ਵੇਲੇ ਦੇ ਚਿਤਰਕਾਰ, ਲੇਖਕ, ਐਕਟਰ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਮਿਲਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਇਕ ਵੱਡੇ ਹੋਟਲ ਦਾ ਤਹਿਖਾਨਾ ਸੀ। ਇਥੇ ਮੈਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮੈਂਡਲਸਟਾਮ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਸੀ, ਤੇ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਇੰਜ ਦੋਸਤ ਹੋ ਗਏ, ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਸੁਭਾਵਿਕ ਗੱਲ ਸੀ...

ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਮਈ 1919 ਦਾ ਦਿਨ ਸੀ ਤੇ ਇਸੇ ਦਿਨ ਨੂੰ ਮੈਂ ਅਤੇ ਮੈਂਡਲਸਟਾਮ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਦਿਨ ਆਖਦੇ ਰਹੇ...

ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਡੇਢ ਵਰ੍ਹਾ ਸਾਨੂੰ ਇਕੱਲਿਆਂ ਇਕੱਲਿਆਂ ਰਹਿਣਾ ਪਿਆ, ਪਰ ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਸਾਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਈਆਂ-ਇਕ, ਹਰ ਔਖੀ ਘੜੀ ਵੇਲੇ ਸਾਡੇ ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਵਿਚ ਰਚੀ ਹੋਈ ਬੇਪ੍ਰਵਾਹੀ ਅਤੇ ਦੂਜੀ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਕੋਈ ਭਿਆਨਕ ਅੰਤ।

ਬਦਲਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਭਿਆਨਕਤਾ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਖੌਫ ਸਾਡੇ ਵੱਡ-ਵਡੇਰਿਆਂ ਨੇ ਸੁੰਘ ਲਿਆ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਉਸ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਨਹੀਂ ਸਾਂ। ਯੂਕਰੇਨ ਵਿਚ ਫੈਲੇ ਖੌਫ ਅਤੇ ਕਾਲ ਤੋਂ ਘਬਰਾ ਕੇ ਉਤਰੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕਾਫਲੇ ਰੋਜ਼ ਆ ਰਹੇ ਸਨ, ਤੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਡਿੱਗਣ ਲਗ ਪਈ ਸੀ...

ਮੇਰੇ ਵਾਂਗ ਮੈਂਡਲਸਟਾਮ ਵੀ ਯਹੂਦੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਤਲ, ਖੂਨ ਅਤੇ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਤੋਂ ਅੰਤਾਂ ਦੀ ਨਫਰਤ ਸੀ। ਇਹਦੇ ਬਾਰੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਖਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਂਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਚੀ ਉਚੀ ਕਹਿ ਦਿੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮਕਸਦ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਭਿਆਨਕਤਾ ਉਹਦਾ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ...। ਉਸ ਵੇਲੇ ਕੀਵ ਵਿਚ ਇਕ ਮੈਂਡਲਸਟਾਮ ਸੀ ਜਿਹਨੇ ਹਾਦਸਿਆਂ ਦੇ ਅਰਬਾਂ ਨੂੰ ਬੜੀ ਨੀਝ ਨਾਲ ਬੜੀ ਦੂਰ ਤੱਕ ਵੇਖ ਲਿਆ...

ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਜਦੋਂ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਘੇਰਾ ਪੈ ਗਿਆ... ਅਸਾਂ ਬਾਰੀਆਂ ਵਿਚੋਂ, ਸੂਰੇ ਵਾਲਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਯਹੂਦੀ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਦੌੜਦਿਆਂ ਅਤੇ ਬੋਟੀ ਬੋਟੀ ਕਤਲ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੇਖਿਆ... ਇਸ ਵੇਲੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੈਂਡਲਸਟਾਮ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਦਾ ਰਾਹ ਲੱਭ ਲਿਆ। ਲਾਲ ਫੌਜ ਨੇ ਕੁਝ ਘੰਟਿਆਂ ਲਈ ਸ਼ਹਿਰ ਉਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਕੈਫੀ ਛੁਡਾ ਲਏ, ਪਰ ਪਿਛੋਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਫੌਜ ਤੋਂ ਹਾਰ ਕੇ ਪਰਤ ਗਏ। ਹੁਣ ਜੇਤੂ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਦਾ ਵੇਲਾ ਸੀ- ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਲੁੱਟਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਕਤ ਸੀ ਜਦੋਂ ਖਾਨਾਜੰਗੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ...

ਇਸ ਵਾਰੀ ਮੈਂਡਲਸਟਾਮ ਨੂੰ ਇਕੱਲਿਆਂ ਸ਼ਹਿਰ ਛੱਡਣਾ ਪਿਆ, ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਿਆ ਸਕਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਸਿਫਰ ਇਕੋ ਜਮਾਤ ਸੀ-ਫਿਲਮੀ ਐਕਟਰਾਂ ਦੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਪਾਸੇ ਦੀ ਫੌਜ ਵਲੋਂ ਖਤਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਤੇ ਇਕ ਐਕਟਰ ਜੋ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸ਼ਹਿਰ ਛੱਡ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਹਨੇ ਮੈਂਡਲਸਟਾਮ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਪਨਾਹ ਦਿੱਤੀ ਸੀ...

ਖਾਨਾਜੰਗੀ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਮੈਂ ਰੋਜ਼ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਭਰੇ ਹੋਏ ਗੱਡੇ ਵੇਖਦੀ ਸਾਂ... ਇਹ ਮੇਰੀ ਇਕੱਲ ਦਾ ਡੇਢ ਵਰ੍ਹੇ ਦਾ ਵੇਲਾ ਸੀ ਜਿਹਦੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਖਬਰ ਜਾਂ ਕੋਈ ਖਤ ਵੀ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ... ਪਰ ਡੇਢ ਵਰ੍ਹੇ ਪਿਛੋਂ ਮਾਰਚ ਦੇ ਦਿਨ ਸਨ ਜਦੋਂ ਮੈਂਡਲਸਟਾਮ ਮੈਨੂੰ ਲੱਭਦਾ ਫੇਰ ਮੇਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਆਇਆ... ਤੇ ਅਸਾਂ ਵਿਆਹ ਕਰ ਲਿਆ।

ਇਸ ਵਿਆਹ ਦੀ ਰਸਮ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਗਿਰਜੇ ਕੋਲ ਜਿਹੇ ਜੋ ਨਿੱਕੀਆਂ ਨਿੱਕੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਥੇ ਈਸਾ ਦੀਆਂ ਮੂਰਤਾਂ, ਪੈਂਟਲਿਟ ਅਤੇ ਰੰਗਦਾਰ ਛੱਲੇ ਤੇ ਸਲੀਬਾਂ ਵਿਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਥੋਂ ਅਸਾਂ ਇਕ ਕੋਪਿਕ ਦੀਆਂ ਦੋ ਨੀਲ-ਰੰਗੀਆਂ ਮੁੰਦਰੀਆਂ ਖਰੀਦ ਲਈਆਂ। ਅਸਾਂ ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਖਬਰ ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ

ਤੱਕ ਹੀ ਰੱਖਣੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਮੁੰਦਰੀਆਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸਾਂ ਪਾ ਸਕਦੇ। ਮੈਂਡਲਸਟਾਮ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮੁੰਦਰੀ ਬੋਝੇ ਦੇ ਬਟੂਏ ਵਿਚ ਰੱਖ ਲਈ, ਤੇ ਮੈਂ ਗਲ ਵਿਚ ਪਾਈ ਜੰਜੀਰ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਆਪਣੇ ਝੱਗੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਲੁਕਾ ਲਈ...

ਉਸ ਦਿਨ ਕਿਹਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਆਖਰੀ ਘੜੀਆਂ ਤੱਕ ਇਕੱਠੇ ਜੀਵਾਂਗੇ।

1921 ਵਿਚ ਮੈਂ ਅਤੇ ਮੈਂਡਲਸਟਾਮ ਜਾਰਜੀਆ ਚਲੇ ਗਏ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਕੀਵ ਛੱਡ ਕੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਾਂ, ਪਰ ਰੇਲ ਗੱਡੀਆਂ ਦਾ ਕੁਝ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਹਿਸਾਬ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਥੇ ਨਹੀਂ ਸਾਂ ਜਾ ਸਕੇ; ਇਸ ਲਈ ਜਿਥੋਂ ਦੀ ਗੱਡੀ ਮਿਲ ਗਈ, ਉਥੇ ਚਲੇ ਗਏ... ਉਥੇ ਇਕ ਦੋਸਤ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਸਦਕਾ ਸਾਨੂੰ ਤਰਜਮੇ ਦਾ ਕੁਝ ਕੰਮ ਮਿਲਿਆ, ਕੈਨਟੀਨ ਵਿਚੋਂ ਰੋਟੀ ਵੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਉਥੋਂ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਨਾ ਆਉਣ ਕਰ ਕੇ ਸਾਡੇ ਲਈ ਸਭ ਕੁਝ ਅਜਨਬੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਕੀਵ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ।

ਜਾਪਿਆ, ਜੇ ਯਹੂਦੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਮਰਨਾ ਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕੀਵ ਦੀ ਥਾਂ ਮਾਸਕੋ ਵਿਚ ਮਰਾਂਗੇ। ਸਾਨੂੰ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਰੂਸੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਨਾਲ ਮੁਹੱਬਤ ਸੀ, ਸੋਚਿਆ ਮਰਨ ਵੇਲੇ ਜੋ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਵੀ ਸੁਣਾਂਗੇ, ਉਹ ਰੂਸੀ ਵਿਚ ਤਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਮਾਸਕੋ ਜਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਏ... ਪਰ ਮਾਸਕੋ ਦੀ ਟਿਕਟ ਖਰੀਦਣ ਗਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਆਹ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਮੰਗਿਆ। ਗੱਡੀ ਦੇ ਗਾਰਡ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸਫਰ ਦੀ ਖਾਤਰ ਜੋ ਔਰਤਾਂ 'ਬੀਵੀਆਂ' ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਅਜਿਹੀਆਂ ਬੀਵੀਆਂ ਤੋਂ ਤੰਗ ਆ ਚੁਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਵਿਆਹ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਉਹਨੂੰ ਵਿਖਾਈਏ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਗੱਡੀ ਦੀ ਟਿਕਟ ਮਿਲੇਗੀ।

ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਉਕਾ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਗੱਡੀ ਦੀ ਟਿਕਟ ਲੈਣ ਲਈ ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਦੋਵੇਂ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਆਫਿਸ ਵਿਚ ਗਏ, ਪਰ ਜਾਂਦਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿਹੜੀ ਵੀ ਅਫਸਰ ਔਰਤ ਸੀ, ਉਹ ਲਿਪਸਟਿਕ ਲਾ ਕੇ ਘਰ ਜਾਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਖਲੋਤੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਅਸਾਂ ਉਹਦੇ ਤਰਲੇ ਕੀਤੇ ਕਿ ਉਹ ਦੋ ਮਿੰਟ ਹੋਰ ਠਹਿਰ ਜਾਏ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਬਣਾ ਦੇਵੇ, ਪਰ ਉਹਨੇ ਦੋ ਮਿੰਟ ਠਹਿਰਨ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, ਤੇ ਦਫਤਰ ਦਾ ਬੂਹਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਖੈਰ! ਕਾਗਜ਼ ਦਾ ਉਹ ਟੁਕੜਾ ਸਾਨੂੰ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਮਿਲ ਗਿਆ ਜੋ ਅਸਾਂ ਗਾਰਡ ਨੂੰ ਦਿਖਾ ਕੇ ਮਾਸਕੋ ਦੀ ਟਿਕਟ ਲੈ ਲਈ; ਤੇ ਅਜੀਬ ਗੱਲ ਹੋਈ ਕਿ ਕਾਗਜ਼ ਦਾ ਉਹ ਟੁਕੜਾ ਮਾਸਕੋ ਜਾ ਕੇ ਸਾਥੋਂ ਗੁਆਚ ਗਿਆ। ਪਿਛੋਂ 1950 ਵਿਚ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵੇਲੇ ਮੈਨੂੰ ਕਚਹਿਰੀ ਵੱਲੋਂ ਮੈਂਡਲਸਟਾਮ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬੀਵੀ ਮੰਨ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ...

ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ

ਕਾਲਮ 'ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ' ਨੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਸ਼ਾਇਰ ਨੂੰ ਖੂਬ ਹਲੂਣਿਆ ਹੈ। ਤਸਵੀਰ ਦੇਖ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਜੋ ਵਲਵਲੇ ਉਠਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਇਕ-ਦੋ ਸਤਰਾਂ 'ਚ ਸਾਨੂੰ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੇਜੇ। 'ਗਾਗਰ ਵਿਚ ਸਾਗਰ' ਭਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਮਿਲੇਗੀ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਫੋਟੋ ਨਾਲ ਕਾਵਿ ਟੋਟਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਸ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਕੋਈ ਵਧੀਆ ਤਸਵੀਰ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਵੀ ਇਸ ਕਾਲਮ ਲਈ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਸ ਵਾਰ **ਕੈਪਸ਼ਨ ਭੇਜਣ ਲਈ ਆਖਰੀ ਤਾਰੀਖ ਪਹਿਲੀ ਅਪਰੈਲ 2017** ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-266

ਅੱਖਾਂ ਮੀਟੀਆਂ ਗਿਆਨ ਦੇ ਚਾਨਣੇ ਤੋਂ, ਅੰਧ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੇ ਸੰਗਤਾਂ ਕੀਲੀਆਂ ਜੀ।
ਪੂਜੇ ਜਾਣ ਦਰਖਤ ਖੜ-ਸੁੱਕ ਜਿੱਥੇ, ਉਥੇ ਆਉਣੀਆਂ ਕਿੱਥੇ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਜੀ।

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-264

ਭਾਵੇਂ ਢੋਲ ਹੈ ਵਿੱਤੋਂ ਵੱਡਾ
ਚਲੇ, ਫੇਰ ਵੀ ਡੱਗਾ ਲਾਵਾਂਗੇ।
ਭੁੱਖੇ ਢਿੱਡ ਨੂੰ ਭਰਨ ਦੀ ਖਾਤਰ
ਆਪਣੀ ਕਲਾ ਦਿਖਾਵਾਂਗੇ।
ਛਿੱਲਤ ਚਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਆਪਾਂ
ਕੁੱਝ ਪਲ ਤਾਂ ਮੌਜ਼ ਮਨਾਵਾਂਗੇ।

-ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਧਰ

ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਸਬਕ ਸਿਖਾਉਂਦੀ
ਪਿਤਾ-ਪੁਰਖੀ ਧੰਦਾ ਅਪਨਾਉਣ ਦਾ।
ਵੱਡਿਆਂ ਕੋਲ ਵਿਹਲ ਨਹੀਂ
ਬੱਚਿਆਂ 'ਚ ਜਨੂੰਨ ਢੋਲ ਵਜਾਉਣ ਦਾ।
ਵੱਧ ਆਬਾਦੀ, ਵਧ ਗਈਆਂ ਚੋਣਾਂ
ਕਦੀ ਜਿੱਤਾਂ ਦੇ ਰੋਜ਼ ਹੀ ਲੱਗਦੇ ਮੇਲੇ।
ਢੋਲ ਵਜਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ
ਨਿੱਤ ਹੀ ਕਾਟੋ ਫੁੱਲਾਂ 'ਤੇ ਖੇਲੇ।

-ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੂਰ

ਝੁੰਗੀ-ਝੋਪੜੀ 'ਚੋਂ ਸਾਝਰੇ ਉਠ ਕੇ
ਚੱਲੇ ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਚੁਗਣ ਇਹ ਚੋਗਾ।
ਖੇਡਣ-ਪੜ੍ਹਨ ਦੇ ਦਿਨ ਸਨ ਭਾਵੇਂ

ਨਾਲੇ ਬਚਪਨ ਗਾਉਣ ਨਹੀਂ ਜੋਗਾ।
ਪਰ ਪੇਟ ਨੂੰ ਝੁਲਕਾ ਪਾਵਣ ਖਾਤਰ
ਕਰਨਾ ਪਊ ਕੋਈ ਹੀਲਾ।
ਨਿੱਕੇ ਪੈਰ ਪਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਿਖੜਾ ਪੈਂਡਾ
ਸ਼ਾਇਦ ਢੋਲਕ ਹੀ ਬਣੇ ਵਸੀਲਾ।
ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਣੀ ਵੰਡ ਉਲਝਾਈ ਤਾਣੀ
ਆਸ ਬਰਾਬਰੀ ਦੀ ਹੋਈ ਤੀਲਾ ਤੀਲਾ।

-ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਨੂਰਪੁਰੀ, ਸੈਨ ਹੋਜੇ

ਗਰੀਬ ਮਾਪੇ ਵੇਟਾਂ ਬਣਦੇ
ਨਾਅਰੇ ਬਣਦੇ ਬਾਲ-ਮਜਦੂਰ।
ਬਾਲ ਵਰੇਸੇ ਬਸਤਿਆਂ ਦੀ ਥਾਂ
ਗਲ ਢੋਲ ਪਾਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ।
ਗਲੀ-ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਫਿਰਦਿਆਂ ਦਾ
ਕੋਈ ਰਸਤਾ ਖੁੱਲ੍ਹ ਜਾਊਗਾ।
ਇਸ ਵਜਾਏ ਢੋਲ ਦਾ
ਕਦੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਮੁੱਲ ਪਾਊਗਾ।

-ਦਵਿੰਦਰ ਕੌਰ

ਕੀ ਮਕਸਦ ਹੈ ਚੋਣਾਂ ਦਾ
ਅੱਕ ਗਏ ਉਡੀਕ ਉਡੀਕ
ਕੀਤੇ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਤੋਂ।
ਢੋਲ ਚੱਕ ਦੋਹਾਂ ਮਿੱਤਰਾਂ ਨੇ
ਲਾਇਆ ਡਗਾ ਐਸਾ ਦੋਸਾਝ ਕਲਾਂ
ਧਮਕ ਪੁੱਜੀ ਲੋਭੂਆਲ ਤੀਕ।
ਇਕੱਠੀ ਹੋ ਗਈ ਖਲਕਤ ਸਾਰੀ
ਪੂਰ ਅੰਦਰ ਝੰਜੋੜਨ ਲਈ ਆਵਾਜ਼
ਜਦ ਕੰਨੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪਈ।

-ਦਰਸ਼ਨਪਾਲ ਦੋਸਾਂਝ

ਕਿਸੇ ਅੱਗੇ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਅੱਡਦੇ
ਵਜਾਉਂਦੇ ਅਸੀਂ ਢੋਲ।
ਕਿਸੇ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਕੁਝ ਦੇ ਦੇਵੇ
ਬੋਲੇ ਨਹੀਂ ਕਦੇ ਮੰਦੇ ਬੋਲ।

-ਗੋਰਾ ਪ੍ਰਜਾਪਤ, ਨਿਊ ਯਾਰਕ

ਪੰਛੀ ਅਤੇ ਪਸ਼ੂ ਰਾਜਨੀਤੀ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹਨ, ਤਦੇ ਹੀ ਇਹ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਚ ਹਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਛੀ ਇਕ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਮੀਲ ਉਡ ਕੇ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ-ਕੋਈ ਰੋਕ ਟੋਕ ਨਹੀਂ, ਕੋਈ ਵੀਜ਼ੇ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਕੋਈ ਵੈਰ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ। ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਫਿਤਰਤ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਥਾਂਵਾਂ 'ਤੇ ਇਸ ਨੇ ਲੋਕਾਈ ਦਾ ਭਲਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਹ ਤਬਾਹੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੀ ਬਣੀ ਹੈ।

ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਦੋ ਵੱਡੇ ਯੁੱਧ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੀ ਹੀ ਉਪਜ ਸਨ। ਹਿਟਲਰ ਦੀ ਯਹੂਦੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਸੋਝੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਜਾੜੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੀ।

ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸਿੱਕੰਦਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਬਾਬਰ, ਗਜ਼ਨੀ, ਗੋਰੀ-ਸਭ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਖੁਦਗਰਜ਼ੀ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਅਧੀਨ ਹੀ ਬੁਲਾਏ ਸਨ।

ਪ੍ਰੋ. ਬ੍ਰਿਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ
ਫੋਨ: 925-683-1982

ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਬਹੁਤ ਸੁਖੀ ਵਸਦੇ ਸਨ। ਚੰਗੇ ਮੋਹਤਬਰ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਕ ਆਦਮੀ ਮੁਖੀਏ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਝਗੜੇ ਦਿਆਨਤਦਾਰੀ ਨਾਲ ਸੁਲਝਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਵੋਟਾਂ ਨਹੀਂ ਸਨ ਮੰਗਦੇ। ਸਹੀ ਲਫਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਜਿਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਹੋਣ ਲੱਗੀਆਂ, ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੇ ਪੈਰ ਪਸਾਰ ਲਏ। ਲੋਕ ਧੜਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡ ਗਏ। ਸਾਂਝੇ ਕੰਮ ਸੱਚਾਈ ਦੀ ਥਾਂ ਪਾਰਟੀਬਾਜ਼ੀ ਅਧੀਨ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਵਿਨਾਸ਼ ਨੇ ਲੈ ਲਈ। ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਅਤੇ ਗਲੀਆਂ ਪੱਕੀਆਂ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੀ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ। ਬਾਰਿਸ਼ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਕਾਸ ਟੋਢੀਆਂ-ਮੋਢੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਬਣਾ ਕੇ ਖਰਾਬ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੀਂਹ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਛਿੱਟਾਂ ਪੈਣ ਪਿਛੋਂ ਪਿੰਡ ਛੱਪੜਾਂ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਮੱਖੀ-ਮੱਛਰ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਲੈ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰਾ ਮਾਹੌਲ ਬੀਤੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਫਾਈ ਪਸੰਦ ਲੋਕ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿ ਕੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵੱਲ ਚਲੇ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਐਸ. ਜੀ. ਪੀ. ਸੀ., ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਨੇ ਜਨਤਾ ਵਿਚ ਖੁਦਗਰਜ਼ੀ, ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਬਾਜ਼ੀ ਕਾਰਨ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਪੱਲੇ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤੀ। ਪਿਆਰ ਮੁਹੱਬਤ ਅਤੇ ਸਾਂਝ ਪੁਰਾਣੀ ਗੱਲ ਬਣ ਗਈ। ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਹਾਲਤ ਤਰਸਾਯੋਗ ਹੈ। ਰਾਜਨੀਤੀ ਅਧੀਨ ਇਕ ਵਾਰਡ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ। ਸਿਆਸੀ ਉਲਝਣਾਂ ਵਿਚ ਫਸੇ ਹੋਏ ਲੋਕ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਫੰਡਾਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਅਦਾਰੇ ਘਾਟੇ ਵਿਚ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਵੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਕਰਕੇ ਵਧ ਫੁਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਅਫਸਰ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਕਿਸੇ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅਸਰ ਰਸੂਖ ਵਾਲੀ ਡਿਊਟੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਅਤੇ ਖੁੰਜੇ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਦੇਰ ਪਿਛੋਂ ਉਹ ਵੀ ਦੁਸਰਿਆਂ ਜਿਹਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਆਕਾਵਾਂ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾਲ ਮਾਲੋਮਾਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਸਮਾਜ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਈਆਂ ਪ੍ਰੰਤੂ ਜਦੋਂ ਵੀ ਰਾਜਨੀਤੀ

ਰਾਜਨੀਤੀ, ਤੇਰਾ ਬੇੜਾ ਗਰਕ

ਕੌਣ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਕਿ ਰਾਜਨੀਤੀ ਸਭ ਪੁਆਇੰਟਾਂ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਮਸਲਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰਾਜਨੀਤੀ ਕਰਕੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਭਰਾ ਭਰਾ ਦਾ ਵੈਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵੰਡੀਆਂ ਵੰਡੀਆਂ ਜੰਗਾਂ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਅੰਤਾਂ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੀ ਪ੍ਰੋ. ਬ੍ਰਿਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਰਾਜਨੀਤੀ ਤੇਰਾ ਬੇੜਾ ਗਰਕ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ, ਇਹ ਆਪਣਾ ਆਦਰਸ਼ ਭੁੱਲ ਗਈਆਂ। ਸਿਆਸੀ ਤਾਕਤ ਵਿਚ ਆਉਣ ਲਈ ਇਹ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਅਤੇ ਸੱਚਾਈ ਤੋਂ ਕੋਹਾਂ ਦੂਰ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਹੀ ਸਮਝੋ ਕਿ ਕੋਈ ਮਾਹੌਲ ਵੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਤੋਂ ਸੱਖਣਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਵੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਕੀਤੀ। ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਅੰਦਾਜ਼ ਬਦਨੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਭੈਣਾਂ-ਭਰਾਵਾਂ ਵਿਚ ਪਿਆਰ ਦੀ ਤੰਦ ਟੁੱਟਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਿਓ-ਪੁੱਤ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੂੰ ਆਂਚ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਭਰਾ-ਭਰਾ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਵੈਰੀ ਬਣ ਗਏ ਹਨ। ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਦੀ ਸਾਂਝ ਕੁਮਲਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਘੜਨ ਵਿਚ ਸਿਆਸਤ ਤਮਾਸ਼ਬੀਨ ਹੈ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਅਧੀਨ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਅਮਨ ਦੀ ਥਾਂ ਬਦਅਮਨੀ ਫੈਲਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਵਿਦਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਦਖਲ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮੰਦਭਾਗੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਸੱਚਾਈ ਦੀ ਥਾਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਣੀ ਜ਼ਿੰਦਾ ਵਰਗੀ ਔਰਤ ਨੂੰ ਚਰਿਤਰਹੀਣ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਉਤੇ ਘੋੜੇ ਖੋਹਣ ਜਿਹੇ ਦੁਸ਼ਣ ਲਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਅਮਨਪਸੰਦ ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਨੂੰ ਖਤਰਨਾਕ ਗਦਰੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ।

ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿਚ ਸਿਲੇਬਸ, ਨਵੀਆਂ ਚੇਅਰਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਗਰਾਂਟਾਂ ਰਾਜਨੀਤੀ ਹੀ ਤੈਅ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕਈ ਵੇਰ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਲਾਇਕ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰਾਂ ਨੂੰ ਅੱਖੋਂ ਪਰੇਖੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਗਿਆਨਕ ਖੋਜ ਵੀ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਵਾਂਝੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਸਟੈਮ ਸੈਲ 'ਤੇ ਖੋਜ ਸਭ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ। ਪਿਛੇ ਜਿਹੇ ਜਦੋਂ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਨੇ ਇਕ ਖਾਸ ਰਾਜਨੀਤੀ ਤਹਿਤ ਇਹ ਸਿੱਧ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸਰਜਰੀ ਦਾ ਪੱਧਰ ਬਹੁਤ ਉੱਚਾ ਸੀ, ਸਰਜਰੀ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਬਾਬਤ ਪੇਪਰ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਡਾਕਟਰ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡ ਗਿਆ। ਅੱਜ ਦੇ ਯੁਗ ਵਿਚ ਜੋਤਿਸ਼ ਵਿਦਿਆ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸੋਚ ਕੀ ਜਾਹਰ ਕਰਦੀ ਹੈ? ਸਭ ਰਾਜਨੀਤੀ ਹੀ ਤਾਂ ਹੈ।

ਖੇਡ ਜਗਤ ਵੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੀ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਵੀ ਸਿਆਸਤ ਨੇ ਬੀਮਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਚੰਗੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਦਿਆਨਤਦਾਰੀ ਦੀ ਥਾਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਅਧੀਨ ਹੋ ਗਈ। ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਬਣ ਗਏ। ਮੈਚ ਜਿੱਤਣ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਨੇ ਸਭ ਨੇਮ ਤੋੜ ਦਿੱਤੇ। ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਮੇਲੇ ਵਪਾਰ ਦੇ ਸਾਧਨ ਬਣ ਗਏ। ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਉੱਚਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਨੇ ਸਕੂਲਾਂ, ਕਾਲਜਾਂ ਅਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿਚ

ਭਾੜੇ 'ਤੇ ਖਿਡਾਰੀ ਲਿਆਉਣੇ ਆਮ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਮੈਚ ਉੱਚੇ ਅਦਾਰਸ਼ ਵਾਲੇ ਖਿਡਾਰੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਮੈਚ ਫਿਕਸਿੰਗ ਜਿਹਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਖੇਡ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਉੱਚੇ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦੇਣ ਵਿਚ ਵੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਆਪਣੀ ਸ਼ੈਤਾਨੀ ਤੋਂ ਬਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਉਮਰ ਭਰ ਦੀ ਕਮਾਈ ਵਾਲੇ ਕਈ ਵੇਰ ਉੱਚੇ ਪੁਰਸਕਾਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਚਾਰ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਖੇਡ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਆਏ ਕਰੋੜਾਂ ਦੇ ਇਨਾਮ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਖੇਡ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰ ਕੇ ਬੁਢਾਪੇ ਵਿਚ ਜੋੜਾਂ ਦੇ ਦਰਦ ਨਾਲ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿਣ ਵਾਲੇ ਉਹ ਬਦਕਿਸਮਤ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਸਿਆਸੀ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਪਾਣੀ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਵਡਮੁੱਲੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ।

ਪਾਣੀ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿਚ ਝੀਲਾਂ ਤੋਂ ਦਰਿਆਵਾਂ ਵਿਚ ਚਲਦਾ ਮੈਦਾਨੀ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਬਹੁਤ ਬਾਰਿਸ਼ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਹੜ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਲਾਗੇ ਖੇਤਾਂ ਅਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਉਜਾੜਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਔਖਿਆਈਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਰੀਪੇਰੀਅਨ ਕਾਨੂੰਨ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਏ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਵਿਚ ਰਾਜਨੀਤੀ ਸਵਾਰ ਹੋ ਗਈ। ਪਾਣੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਝਗੜਿਆਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਗਿਆ। ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਖੂਬਸੂਰਤ ਦਾਤ ਜਨਤਾ ਦੇ ਖੂਨ ਦੀ ਪਿਆਸੀ ਬਣ ਗਈ। ਐ ਰਾਜਨੀਤੀ ਤੇਰਾ ਖਾਨਾ ਖਰਾਬ!

ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਵੀ ਅਜੀਬ ਰੰਗ ਵਿਖਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੇ ਅਪਰੈਲ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਰਹਿਤ ਕਿਵੇਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਖਾਸ ਵਿਸ਼ਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸਿਆਸਤ ਏਥੇ ਵੀ ਗੁਲ ਖਿਲਾ ਗਈ। ਇਸ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਨੂੰ ਸਿਰੇ ਨਾ ਚੜ੍ਹਨ ਦੇਣ ਵਿਚ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਦੇਸ਼ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਖਿੱਚ

ਰਹੇ ਹਨ। ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਤੰਬਾਕੂ ਸਿਹਤ ਲਈ ਬਹੁਤ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਵੋਟਾਂ ਅਤੇ ਚੰਦੇ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਪੂਰਨ ਮਨਾਹੀ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਕਾਨੂੰਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੀ ਪੱਲਾ ਝਾੜ ਗਿਆ ਕਿ ਇੱਕੀ ਸਾਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੰਬਾਕੂਨੋਸ਼ੀ ਨਾ ਕਰੋ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਉਮਰ ਪਿਛੋਂ ਇਹ ਚੰਗੀ ਚੀਜ਼ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ!

ਕੌਣ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਕਿ ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਵੱਡਿਆਂ ਤੱਕ ਬੰਦੂਕਾਂ, ਪਿਸਤੌਲਾਂ ਦਾ ਖੁੱਲ੍ਹੇਆਮ ਰੱਖੇ ਜਾਣਾ ਹੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਸਕੂਲਾਂ, ਕਾਲਜਾਂ ਅਤੇ ਪਾਰਕਾਂ ਵਿਚ ਸਿਰ ਫਿਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਬੇਵਕੂਫ ਆਦਮੀਆਂ ਦਾ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਉਣਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਇਸ

ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਦਿੰਦੀ ਕਿ ਹਥਿਆਰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਖਾਨੇ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨੂੰ ਚੋਣ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਬੁੜ੍ਹ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

ਮਜ਼ਹਬ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਕਰਵਾਈ। ਲੱਖਾਂ ਲੋਕ ਬੇਘਰੇ ਹੋਏ, ਖੂਨ ਖਰਾਬਾ ਹੋਂਦਾਂ ਪਾਰ ਕਰ ਗਿਆ; ਜ਼ਖਮ ਅੱਜ ਤੱਕ ਅੱਲ੍ਹੇ ਹਨ; ਰਿਫਿਊਜ਼ੀ ਹੋਣ ਦਾ ਫਤਵਾ ਅੱਜ ਤੱਕ ਕਾਇਮ ਹੈ। ਗੰਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਪੰਜ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਮਰ ਜਾਣ ਨੂੰ ਦੁਖਾਂਤ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਕਤਲ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਇਕ ਅੰਕੜਾ! ਸਟਾਲਿਨ ਅਤੇ ਹਿਟਲਰ ਇਸ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਉਪਾਸ਼ਕ ਸਨ।

ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਉਚ-ਨੀਚ ਨੂੰ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ ਸਾਰੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਨੂੰ ਇਕੋ ਬਾਣੇ ਵਿਚੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਦਾਤ ਬਖਸ਼ੀ। ਡਾ. ਅੰਬੇਦਕਰ ਨੂੰ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਦੇ ਕੋਹੜ ਨੇ ਬਹੁਤ ਦੁਖੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਜੇ ਸਭ ਪੰਛੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰ ਲੈਣ ਤਾਂ ਇਹ ਲਾਹਨਤ ਸਦਾ ਲਈ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਰਾਜਨੀਤੀ ਹਾਵੀ

ਹੋ ਗਈ। ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਨੂੰ ਹਰੀਜਨ ਦਾ ਨਾਂ ਦੇ ਕੇ ਅਤੇ ਕੁਝ ਰਾਖਵਾਂਕਰਣ ਜਿਹੀਆਂ ਰਿਆਇਤਾਂ ਦੇ ਕੇ ਹੀਣ ਭਾਵਨਾ ਦਾ ਠੱਪਾ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਅੱਜ ਤੱਕ ਕਾਇਮ ਹੈ। ਬੇਸ਼ਕ ਸੂਝਵਾਨ ਅਤੇ ਭਲੇ ਪੁਰਸ਼ ਇਸ ਨੂੰ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ।

ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਮੇਂ ਲਈ ਸਿਆਸਤ ਧਰਮ ਅਧੀਨ ਚਲਦੀ ਰਹੀ। ਜੇਕਰ ਸੱਚੇ ਧਰਮ ਦੀ ਸੋਧ ਹੋਵੇ, ਸਿਆਸਤ ਕੁਝ ਵਿਗਾੜ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ ਪ੍ਰੰਤੂ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਰਾਜਨੀਤੀ ਕਿਸੇ ਦੀ ਈਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੀ। ਤਦੇ ਇਸ ਨਾਮੁਰਾਦ ਹੋਣ ਆਏ ਧਰਮ ਅਸਥਾਨਾਂ ਵਿਚ ਤਲਵਾਰਾਂ ਚਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਚੋਣਾਂ ਵੇਲੇ ਸ਼ਰਾਬ ਵੰਡੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਦੂਸ਼ਣਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਬਾਜ਼ਾਰ ਗਰਮ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਵਾਹ ਰਾਜਨੀਤੀ ਤੇਰਾ ਕਿਆ ਕਹਿਣਾ!

ਮੈਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦਾ ਖਿਆਲ ਆ ਗਿਆ। ਦੀਵਾਰ ਵਿਚ ਚਿੱਠੇ ਜਾਣ ਦੇ ਸੀਨ ਨੇ ਦਿਲ ਦੀ ਧੜਕਣ ਕੁਝ ਪਲਾਂ ਲਈ ਰੋਕ ਦਿੱਤੀ। ਨਵਾਬ ਮਾਲੇਰਕੋਟਲਾ ਨੇ ਹਾਅ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਮਾਰਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਕਾਜ਼ੀ ਦੇ ਘਰ ਵਾਲੀ, ਮਾਂ ਦੇ ਨਾਤੇ ਦਰਦਨਾਕ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣ ਕੇ ਕੁਰਲਾ ਰਹੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਕਾਜ਼ੀ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ, “ਬੇਗਮ, ਰਾਜਨੀਤੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੂਬਾ ਸਰਹਿੰਦ ਜੋ ਸਜ਼ਾ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਕਰੜੀ ਮੈਂ ਸੁਝਾਵਾਂ, ਉਹ ਖੁਸ਼ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਮਾਲੇ ਮਾਲ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ।” ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਪਿਛੋਂ ਧਰਤੀ ਥਰ ਥਰ ਕੰਬ ਰਹੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਧਰਮ ਲੜਖੜਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਮੁਸਕਰਾ ਰਹੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਸੂਬਾ ਸਰਹਿੰਦ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ, “ਮੈਂ ਤਾਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਇਹ ਤਾਂ ਕਾਜ਼ੀ ਦਾ ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ।” ਐ ਰਾਜਨੀਤੀ! ਤੂੰ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਹੋਵਾਨ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ।

ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਮੇਰੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਇਕ ਬਹੁਤ ਚੰਗੇ ਅਤੇ ਸੁਘੜ ਸਿਆਣੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਨਾਲ ਹੋਈ। ਵੈਸੇ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ। ਮੇਰਾ ਜਾਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲ ਝੁਕਾਅ ਨਹੀਂ। ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਅ ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ, ਤੁਹਾਡਾ ਨੋਟਬੰਦੀ ਬਾਰੇ ਕੀ ਖਿਆਲ ਹੈ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਕਦਮ ਹੈ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਫਿਲਹਾਲ ਤਾਂ ਲੋਕ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੇਨ (ਨੋਬਲ ਪੁਰਸਕਾਰ ਜੇਤੂ) ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰੀ ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਅਤੇ ਗਰੀਸ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਕੇ ਬਹੁਤ ਚਿੰਤਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀ ਹੀ ਪੈਸੇ ਬੈਂਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਲੈਣ ਲਈ ਲੰਮੀਆਂ ਕਤਾਰਾਂ ਦੇਖਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਦੁੱਖ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੌ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਦਮੀਆਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਕਤਾਰਾਂ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹੇ ਮਰ ਜਾਣਾ ਨੋਟਬੰਦੀ ਦਾ ਦਿੱਤਾ ਦੁਖਾਂਤ ਹੈ।

ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕਤਾਰਾਂ 'ਚ ਖੜ੍ਹਨਾ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਗੱਲ ਨਹੀਂ। ਸਿਨਮਾ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਕਤਾਰਾਂ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ? ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੀ ਤੱਤੀ ਹਵਾ ਅਧੀਨ ਇਕ ਸ਼ਰੀਫ ਅਤੇ ਲਾਇਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਦੋ ਸਬਿਤੀਆਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਾ ਲੱਗਿਆ। ਇਕ ਮਨੋਰੰਜਨ ਲਈ ਕਤਾਰ 'ਚ ਖੜ੍ਹਨਾ ਤੇ ਦੂਜੀ ਘਰ ਦੇ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਲਈ ਆਪਣਾ ਹੀ ਪੈਸਾ ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਕਤਾਰ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹ ਕੇ ਮਰ ਜਾਣਾ। ਐ ਰਾਜਨੀਤੀ! ਤੇਰਾ ਕੱਖ ਨਾ ਰਹੇ।

ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨਾਮਿਆਂ ਦੀ ਲਿਸਟ ਬਹੁਤ ਲੰਮੀ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਦਾ ਕਿੱਤੇ ਅੰਤ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਨਿੱਤ ਨਵੀਂ ਸ਼ਰਾਰਤ ਲੈ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਬੇਅੰਤ ਰੰਗ ਹਨ। ਕੀ ਇਸ ਕੋਝੀ ਫਿਤਰਤ ਦਾ ਕੋਈ ਇਲਾਜ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਨਹੀਂ। ਚੰਗੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਅਤੇ ਮਨੋਗਿਆਨੀਆਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਆਸ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਉਹ ਤਾਂ ਆਪ ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ ਹਨ।

ਕਾਵਿ-ਜਗਤ

ਇਨਕਲਾਬ

ਜੂਝਣ ਵਾਸਤੇ ਐਵੇਂ ਤੇ ਪਰਜਾ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।
ਬਾਝੋਂ ਠੇਲਿਆਂ ਬੋਤੀ ਵੀ ਕਦੇ ਪਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।
ਨਿਰੰਤਰ ਤੌਰ ਹੀ ਤਾਂ ਜਿੱਤ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣਦੀ ਹੈ,
ਇਨਕਲਾਬ ਦੇ ਲਈ ਕੋਈ ਪੜਾਵੀਂ ਠਾਹਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।
ਪਰਾਂ ਨੂੰ ਛੰਡਣਾ ਉਡਾਣ ਵੱਲ ਵਧੀਆ ਇਸ਼ਾਰਾ ਹੈ,
ਹਾਰੀ ਜੰਗ ਵੀ ਬਦਲਾਵ ਲਈ

ਬੇਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।
ਹੱਕ, ਸੱਚ, ਇਨਸਾਫ ਲਈ ਜੋ ਜੰਗ ਲੜਦੇ ਨੇ,
ਵਕਤੀ ਜਿੱਤ-ਹਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਮਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।
ਹਾਰੀ ਜੰਗ ਦਾ ਘੋਖਣ ਵੀ ਜੇਕਰ ਸਬਕ ਬਣ ਜਾਵੇ,
ਮਿਥੀਆਂ ਮੰਜ਼ਿਲਾਂ ਦੀ ਜਿੱਤ, ਹੱਥੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।
ਕਿਧਰੇ ਜਿੱਤ ਕੇ ਵੀ ਹਾਰਿਆਂ ਦੇ ਵਾਂਗ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ,
ਕਿਧਰੇ ਹਾਰ ਕੇ ਵੀ ਹਾਰ ਇਜ਼ਹਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।
ਕਿੰਨਾ ਹਾਰਿਆ ਇਹ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਏ,

ਕਿੰਨਾ ਜਿੱਤਿਆ ਇਹ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।
ਭੁੰਜੇ ਡਿੱਗਣੋਂ ਡਰ ਕੇ ਨੇ ਜਿੱਥੇ ਰੀਂਗਦੇ ਲੋਕੀਂ,
ਉਥੇ ਦੌੜਨੇ ਦੀ ਝਾਕ ਅਸਰਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।
ਕਿਸੇ ਦੀ ਲੀਕ ਮੋਟਣ ਤੋਂ ਜੋ ਕਰਦਾ ਆਪਣੀ ਵੱਡੀ, ਉਹਨੂੰ ਰੋਕਣੇ ਵਾਲੀ ਕਿਤੇ ਅਟਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।
ਸੰਘਰਸ਼ ਛੱਡ ਜਾਣਾ ਹੀ ਅਸਲ ਵਿਚ ਹਾਰ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਹੋਸਲਾ ਬਾਕੀ ਤਦੋਂ ਤੱਕ ਹਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

-ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਸਾਲ

ਯਾਦ ਝਰੋਖਾ

ਹਰ ਮੋੜ 'ਤੇ ਤਨਹਾਈ ਹਰ ਮੋੜ 'ਤੇ ਹਨੇਰਾ।
ਹਰ ਮੋੜ 'ਤੇ ਭੁੱਖਮਰੀ ਹਰ ਮੋੜ 'ਤੇ ਤਰਲਾ।
ਨਾ ਰਸੋਈ ਘਰ, ਨਾ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਤੇਲ ਦੀਵਾ ਸੁਲਘ ਸੁਲਘ ਲਾਟ ਵੀ ਮੱਧਮ ਹੋ ਗਈ।
ਭੁੱਖਾ ਢਿੱਡ ਗੜਗੜਾ ਰਿਹਾ ਨਾ ਨੀਂਦ ਆਏ, ਨਾ ਰਾਤ ਮੁੱਕੇ ਤਾਰੇ ਵੀ ਇਮਟਿਮਾਉਂਦੇ ਰੁਕ ਗਏ ਚੰਦ ਨੇ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹਨੇਰਾ।
ਮਾਂ ਜਾਗਦੀ ਲੈ ਰਹੀ ਉਸਲਵੱਟੇ ਵੱਟ ਵੱਟ ਕਰਵਾਟਾਂ ਬੇਹਾਲ ਹੋਈ ਨਹੀਂ ਕੋਈ ਹੀਲਾ, ਨਾ ਵੱਸ ਉਸ ਦੇ ਸਭ ਪੀਪੇ, ਭੜੋਲੀਆਂ ਖਾਲੀ ਚੁੱਕੇ ਢੱਕਣ ਖਾਣ ਨੂੰ ਆਵਣ ਕੌਸੀ ਹਾਲਤ, ਕੌਣ ਕਸੂਰਵਾਰ ਇਸ ਦਾ?

ਸੋਚਣ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਸਵੇਰ ਟਿਕਰੀ ਲਾਲੀ ਸੂਰਜ ਦੀ ਅੱਖ ਮਟੱਕੇ ਕਰ ਰਹੀ।

-ਦਰਸ਼ਨਪਾਲ ਦੇਸਾਂਝ

ਤੀਲਾਂ ਦੇ ਕਾਫਲੇ

ਬਣਦੇ-ਬਣਦਿਆਂ ਮਹਾਂ ਦਰਿਆ ਬਣਦੇ, ਵਗਦੇ ਝੀਲਾਂ ਦੇ ਝੀਲਾਂ ਦੇ ਕਾਫਲੇ ਹੋ 'ਕੱਠੇ।
ਸਿਆਸਤ ਕੁਤਰਦੀ ਕੈਂਚੀ ਜਦੋਂ ਜਿਲ੍ਹਾ ਵੱਡਾ, ਪਿੱਟਣ ਵਕੀਲਾਂ ਦੇ ਕਾਫਲੇ ਹੋ 'ਕੱਠੇ।
ਪਈਆਂ ਵੋਟਾਂ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾਂਗ ਕੈਦੀ, ਲਾ ਕੇ ਤੀਲਾਂ ਦੇ ਕਾਫਲੇ ਹੋ 'ਕੱਠੇ।
'ਗਿੱਲਾ' ਲੱਗਦੇ ਕੂੜਾ ਹੁੰਝਣਗੇ ਹੁਣ, ਝਾੜੂ ਤੀਲਾਂ ਦੇ ਕਾਫਲੇ ਹੋ 'ਕੱਠੇ।

-ਜੁਗਰਾਜ ਗਿੱਲ, ਯੌਰਕ
ਫੋਨ: 704-257-6693

ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚਾਰ

ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ, ਕੈਨੇਡਾ

ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਦੀ ਚੌਥੀ ਵਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਪਿਛਲੇ ਲੇਖ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਹਲੀਮੀ-ਨਿਮਰਤਾ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਸਿੱਖ ਨੈਤਿਕਤਾ ਅਤੇ ਅਧਿਆਤਮਕ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਗੁਣ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਆਮ ਜੀਵਨ ਵਿਚੋਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਦੇ ਕੇ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਅਗਲੀ ਪਉੜੀ ਵਿਚ ਵੀ ਅੱਗ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਦਿੰਦਿਆਂ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤਾਸੀਰ ਜਾਂ ਸੁਭਾਅ ਪੱਖੋਂ ਅੱਗ ਗਰਮ ਹੈ ਤੇ ਪਾਣੀ ਠੰਡਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ ਔਗੁਣ ਕਰਕੇ ਅੱਗ ਗਰਮ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸ ਗੁਣ ਕਰਕੇ ਪਾਣੀ ਠੰਡਾ ਹੈ। ਅੱਗ ਵਿਚੋਂ ਧੂੰਆਂ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਧੂੰਏਂ ਨਾਲ ਮੰਦਿਰ ਜਾਂ ਮਹਿਲ ਨੂੰ ਮੈਲਾ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਪਾਣੀ ਧੋ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਰਮਲ, ਸਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ; ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਉਂ ਹੈ? ਇਸ 'ਤੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਗਿਆਨ ਰਾਹੀਂ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ। ਅੱਗ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਕੁਲ ਦੀਪਕ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਨਾਲ ਜਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (ਭਾਵ ਅੱਗ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਛੋਟਾ ਹੈ) ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਡਾ ਅਤੇ ਕੁਲ ਕੰਵਲ ਦੇ ਫੁੱਲ ਹਨ। ਦੀਪਕ ਨਾਲ ਪਤੰਗੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਸੜ ਕੇ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੰਵਲ ਦੇ ਫੁੱਲ ਨਾਲ ਭੰਵਰੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕੰਵਲ ਦੇ ਫੁੱਲ ਵਿਚ ਅਰਾਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅੱਗ ਦੀ ਲਾਟ ਸਿਰ ਉਚਾ ਕਰਕੇ ਉਚੀ ਉਠਦੀ ਹੈ (ਇੱਕ ਅਹੰਕਾਰੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ) ਅਤੇ ਬੁਰਾ ਵਰਤਾਉ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਾੜ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਪਾਣੀ ਸਿਰ ਨੀਵਾਂ ਕਰਕੇ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਨੀਵਾਣ ਵੱਲ ਵਗਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੀਵਾਂ ਉਤੇ ਪਰਉਪਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿਹੜਾ ਮਨੁੱਖ ਨਿਵ ਕੇ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ 'ਤੇ ਪਰਉਪਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਪਿਆਰਾ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਪਾਤਰ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ ਇੱਕ ਗੁਰਸਿੱਖ ਵਿਚ ਨਿਰਮਲ ਜਲ ਵਰਗੀ ਨਿਮਰਤਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੇ ਕੰਮ ਆਵੇ ਅਤੇ ਦੂਸਰਿਆਂ ਨੂੰ ਠੰਡਕ ਪਹੁੰਚਾਵੇ। ਜਲ ਵਾਂਗ ਗੁਰਸਿੱਖ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਦੂਜਿਆਂ 'ਤੇ ਪਰਉਪਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਜਿਵੇਂ ਜਲ ਕੰਵਲ ਫੁੱਲ ਦੇ ਵੱਡੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜਦਾ ਹੈ:

ਅਗਿ ਤਤੀ ਜਲੁ ਸੀਅਰਾ
ਕਿਤੁ ਅਵਗੁਣਿ ਕਿਤੁ ਗੁਣ ਵੀਚਾਰਾ।
ਅਗੀ ਧੂਆ ਧਉਲਹਰੁ
ਜਲੁ ਨਿਰਮਲ ਗੁਰ ਗਿਆਨ ਸੁਚਾਰਾ।
ਕੁਲ ਦੀਪਕੁ ਬੈਸੰਤਰਹੁ
ਜਲ ਕੁਲ ਕਵਲੁ ਵਡੇ ਪਰਵਾਰਾ।
ਦੀਪਕੁ ਹੇਤੁ ਪਤੰਗ ਦਾ
ਕਵਲ ਭਵਰ ਪਰਗਟੁ ਪਾਹਾਰਾ।
ਅਗੀ ਲਾਟ ਉਚਾਟ ਹੈ
ਸਿਰੁ ਉਚਾ ਕਰਿ ਕਰੈ ਕੁਚਾਰਾ।
ਸਿਰੁ ਨੀਵਾ ਨੀਵਾਣਿ
ਵਾਸੁ ਪਾਣੀ ਅੰਦਰਿ ਪਰਉਪਕਾਰਾ।
ਨਿਵ ਚਲੈ ਸੋ ਗੁਰੂ ਪਿਆਰਾ॥੫॥

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਵਿਚ ਨਿਮਰਤਾ ਦੇ ਗੁਣ ਦੱਸਣ ਲਈ ਸਿੰਮਲ ਦੇ ਰੁੱਖ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਬਿਲਕੁਲ ਤੀਰ ਵਰਗਾ ਸਿੱਧਾ, ਬਹੁਤ ਉਚਾ ਅਤੇ ਗੁਦੇਦਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਰਥਾਤ ਉਚਾ, ਲੰਮਾ ਅਤੇ ਤਕੜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਏਥੇ ਉਚੇ ਲੰਮੇ ਤਕੜੇ ਰੁੱਖ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰੇ ਪੰਛੀ ਮਨ ਵਿਚ ਕੁਝ ਖਾਣ ਦੀ ਆਸ ਲੈ ਕੇ ਆ ਜਾਣ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਫੁੱਲ/ਫਲ ਮਿਲੇਗਾ ਪੇਟ ਭਰਨ ਲਈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੱਲੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਹੀ ਪਵੇਗੀ; ਕਿਉਂਕਿ ਸਿੰਮਲ ਦੇ ਰੁੱਖ ਦੇ ਫਲ ਫਿੱਕੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਫੁੱਲਾਂ ਦਾ ਸੁਆਦ ਵੀ ਬਕਬਕਾ ਅਰਥਾਤ ਕੁਸੈਲਾ ਅਤੇ

ਨਿਵ ਚਲੈ ਸੋ ਗੁਰੂ ਪਿਆਰਾ

ਬੋਸੁਆਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਪੱਤੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਿੰਮਲ, ਨਿਮਰਤਾ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਬਹੁਤ ਉਤਮ ਗੁਣ ਹਨ, ਸਾਰੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਸਾਰ ਤੱਤ ਹਨ। ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਗੱਲ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਜਗਿਆਸੂ ਨੂੰ ਸੁਚੇਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਹਿਜ਼ ਨਿਮਰਤਾ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੌਰਦਾ ਜੇ ਇਹ ਨਿਮਰਤਾ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ, ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਸੁਆਰਥ ਲਈ ਤਾਂ ਹਰ ਕੋਈ ਝੁਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਨਿਮਰਤਾ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਦੂਜਿਆਂ ਵਾਸਤੇ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਝੁਕਦਾ, ਨਿਮਰਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਉਂਦਾ। ਕਹਿੰਦੇ ਜੇ ਤੱਕੜੀ 'ਤੇ ਧਰ ਕੇ ਤੋਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਹੀ ਪਲੜਾ ਝੁਕਦਾ ਜਾਂ ਨੀਵਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਭਾਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੋਝ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਨਿਵਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਮਨ ਵੱਲੋਂ ਨਿਵਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਮਹਿਜ਼ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਝੁਕਾਉਣ ਨਾਲ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਮਿਰਗਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਮਿਰਗ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਲਈ ਸਾਰੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਝੁਕਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਈ ਵਾਰ ਅਪਰਾਧੀ ਮਨੁੱਖ ਜ਼ਿਆਦਾ ਝੁਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਨਿਮਰਤਾ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਹਿਰਦੇ ਨੇ ਪੁੱਠੇ ਪਾਸੇ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਝੁਕਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ:

ਸਿੰਮਲ ਰੁਖੁ ਸਰਾਇਰਾ
ਅਤਿ ਦੀਰਘ ਅਤਿ ਮੁਚੁ॥
ਓਇ ਜਿ ਆਵਹਿ ਆਸ ਕਰਿ
ਜਾਹਿ ਨਿਰਾਸੇ ਕਿਤੁ॥
ਫਲ ਫਿਕੇ ਫੁਲ ਬਕਬਕੇ
ਕੰਮਿ ਨ ਆਵਹਿ ਪਤੁ॥
ਮਿਠਤੁ ਨੀਵੀ ਨਾਨਕਾ
ਗੁਣ ਚੰਗਿਆਈਆ ਤਤੁ॥
ਸਭੁ ਕੋ ਨਿਵੈ ਆਪ ਕਉ
ਪਰ ਕਉ ਨਿਵੈ ਨ ਕੋਇ॥
ਧਰਿ ਤਾਰਾਜੁ ਤੇਲੀਐ
ਨਿਵੈ ਸੁ ਗਉਰਾ ਹੋਇ॥
ਅਪਰਾਧੀ ਦੁਣਾ ਨਿਵੈ ਜੋ ਹੰਤਾ ਮਿਰਗਾਹਿ॥
ਸੀਸਿ ਨਿਵਾਇਐ ਕਿਆ ਥੀਐ
ਜਾ ਰਿਵੈ ਕੁਸਧੇ ਜਾਹਿ॥੧॥ (ਪੰਨਾ ੪੭੦)

ਅਗਲੀ ਪਉੜੀ ਵਿਚ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਮਜੀਠ ਅਤੇ ਕਸ਼ੁੰਭ ਦੇ ਰੰਗ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਮਜੀਠ ਦਾ ਰੰਗ ਪੱਕਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਸ਼ੁੰਭ ਦਾ ਕੱਚਾ, ਜੋ ਪਾਣੀ ਲਾਇਆ ਜਾਂ ਧੋਤਿਆਂ ਉਤਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਉਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ? ਉਹ ਅੱਗੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਜੀਠ ਦਾ ਪੌਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਫੈਲਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਪੱਕੀਆਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਪੁੱਟ ਕੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਖਲੀ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਲੱਕੜੀ ਦੇ ਮੁਹਲੇ ਨਾਲ ਕੁੱਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਕੁੱਟਣ ਉਪਰੰਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੌਕੀ ਵਿਚ ਪੀਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਚੌਕੀ ਵਿਚ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੀਸ-ਪਾਸ ਕੇ ਫਿਰ ਇਸ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਅੱਗ ਉਤੇ ਖੂਬ ਉਬਾਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਜੀਠ ਉਬਲਣ ਦੀ ਪੀੜ ਆਪਣੇ ਉਪਰ ਸਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੀੜ ਜਰਨ ਪਿਛੋਂ ਤਾਂ ਕਿਧਰੇ ਜਾ ਕੇ ਇਸ ਦਾ ਰੰਗ ਬਣਦਾ ਹੈ; ਇਹ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰੇ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਰੰਗਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਕਸ਼ੁੰਭ ਦਾ ਫੁੱਲ ਕੰਡਿਆਂ ਵਾਲੀ ਪੋਹਲੀ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਉਗਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਸੁਰਖ ਗੁੜ੍ਹਾ ਰੰਗ ਕੱਢਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਖੱਟੇ ਦੀ ਖਟਿਆਈ ਪਾ ਕੇ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਚ ਕੱਪੜਾ ਰੰਗ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਰੰਗ ਕੁਝ ਦਿਨ ਹੀ ਚਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੀਵਾਂ ਉਗਣ ਵਾਲਾ ਅੰਤ ਵਿਚ ਜਿੱਤ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਚਾ ਕਿਹਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਹਾਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਇਸ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਕੱਢਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਲੀਮੀ, ਨਿਮਰਤਾ ਸਦਾ ਨਿਭਣ ਵਾਲਾ ਗੁਣ ਹੈ ਅਤੇ ਹਉਮੈ ਆਖਰਕਾਰ ਹਾਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ:

ਰੰਗੁ ਮਜੀਠ ਕਸ਼ੁੰਭ ਦਾ
ਕਚਾ ਪਕਾ ਕਿਤੁ ਵੀਚਾਰੇ।
ਧਰਤੀ ਉਖਣਿ ਕਢੀਐ
ਮੁਲ ਮਜੀਠ ਜਤੀ ਜਤਤਾਰੇ।
ਉਖਲ ਮੁਹਲੇ ਕੁਟੀਐ

ਪੀਹਣਿ ਪੀਸੈ ਚਕੀ ਭਾਰੇ।
ਸਹੈ ਅਵੱਟਣੁ ਅੱਗਿ ਦਾ
ਹੋਇ ਪਿਆਰੀ ਮਿਲੈ ਪਿਆਰੇ।
ਪੋਹਲੀਅਹੁ ਸਿਰੁ ਕਢਿ ਕੈ
ਫੁਲੁ ਕਸ਼ੁੰਭ ਚਲੁੰਭ ਖਿਲਾਰੇ।
ਖਟ ਤੁਰਸੀ ਦੇ ਰੰਗੀਐ
ਕਪਟ ਸਨੇਹੁ ਰਹੈ ਦਿਹ ਚਾਰੇ।
ਨੀਵਾ ਜਿਵੈ ਉਚੇਰਾ ਹਾਰੇ॥੬॥

ਮਜੀਠ ਦੇ ਪੱਕੇ ਰੰਗ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨਾਲ ਗੂੜ੍ਹੇ ਅਤੇ ਪੱਕੇ ਪ੍ਰੇਮ ਲਈ ਮਜੀਠ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਉਥੇ ਵੀ ਉਹ ਮਜੀਠ ਦੇ ਰੰਗ ਦਾ ਕਸ਼ਟ ਸਹਾਰ ਕੇ ਹੀ ਪੱਕਾ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਦੱਸਣ ਲਈ ਪਤੀ ਤੇ ਪਤਨੀ ਦਾ ਅਲੰਕਾਰ ਆਮ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਵੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀਵ ਇਸਤਰੀ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਲੈ ਕੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰੇਮ ਪੱਕਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਮਰਪਣ ਉਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਮਜੀਠ ਪਾਣੀ ਦੇ ਵਿਚ ਰਿੰਨ੍ਹੀ ਜਾ ਕੇ ਉਬਾਲਾ ਸਹਾਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਰੰਗ ਗੂੜ੍ਹਾ ਹੁੰਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੂਰਨ ਸਮਰਪਣ ਨਾਲ ਜੀਵ ਉਤੇ ਨਾਮ ਦਾ ਰੰਗ ਗੂੜ੍ਹਾ ਹੁੰਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਵੀ ਗੂੜ੍ਹਾ ਤੇ ਪੱਕਾ ਹੁੰਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ:

ਜਿਉ ਉਬਲੀ ਮਜੀਠੈ ਰੰਗੁ ਗਗਰਾ
ਤਿਉ ਸਚੇ ਨੋ ਜੀਉ ਦੇਇ॥
ਰੰਗਿ ਚਲੁਲੈ ਅਤਿ ਰਤੀ
ਸਚੇ ਸਿਉ ਲਗਾ ਨੇਹੁ॥ (ਪੰਨਾ ੩੧੧)
ਸੱਤਵੀਂ ਪਉੜੀ ਵਿਚ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਨਿੱਕੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਮੱਕੜੀ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨਿੱਕੀ ਕੀਤੀ ਭ੍ਰਿੰਗੀ ਕੀਤੀ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਉਸੇ ਦਾ ਰੂਪ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿੱਕੀ ਦਿਸਣ ਵਾਲੀ ਮੱਕੜੀ ਆਪਣੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚੋਂ ਸੂਤ ਦੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਕੱਢ ਕੱਢ ਕੇ ਅਤੇ ਸੈਕੜੇ ਗਜ਼ ਸੂਤ ਨੂੰ ਫਿਰ ਨਿਗਲ ਕੇ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਸਮੇਂ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਣ ਵਿਚ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਸ਼ਹਿਦ ਦੀ ਮੱਖੀ ਦਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸ਼ਹਿਦ ਵਪਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪੈਸੇ ਖਾਤਰ ਵੇਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰੇਸ਼ਮ ਦਾ ਕੀਤਾ ਵੀ ਨਿੱਕਾ ਜਿਹਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਸ ਤੋਂ ਜੋ ਰੇਸ਼ਮ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਰੇਸ਼ਮ ਦਾ ਬਣਿਆ ਕਪੜਾ ਕੀਮਤੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਹੀ ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀ ਮੌਕੇ ਢੋਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਯੋਗੀ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਛੋਟਾ ਜਾਦੂ ਦਾ ਗੁਟਕਾ (ਗੋਂਦ) ਪਾ ਕੇ ਅਲੋਪ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦਿਸ਼ਾਂਤਰਾਂ ਵਿਚ ਘੁੰਮ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਛੋਟੇ ਮੋਤੀਆਂ ਅਤੇ ਮਾਣਕਾਂ ਦੀ ਮਾਲਾ ਬਣਾ ਕੇ

ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਗਲ ਵਿਚ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਦੁੱਧ ਵਿਚ ਜਾਗ ਦਾ ਥੋੜਾ ਜਿਹਾ ਹਿੱਸਾ ਮਿਲਾ ਕੇ ਦਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦਹੀਂ ਨੂੰ ਰਿੜਕ ਕੇ ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਮੱਖਣ ਕੱਢਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਇਥੇ ਨਿੱਕੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਦੇ ਕੇ ਹਲੀਮੀ, ਨਿਮਰਤਾ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ:

ਕੀਤੀ ਹੋਵੈ ਨਿਕਤੀ ਚਲਤਿ ਕਰਿ
ਭ੍ਰਿੰਗੀ ਨੋ ਮਿਲਿ ਭ੍ਰਿੰਗੀ ਹੋਵੈ।
ਨਿਕਤੀ ਦਿਸੈ ਮਕਤੀ
ਸੂਤੁ ਮੁਹਹੁ ਕਢਿ ਫਿਰਿ ਸੰਗੋਵੈ।
ਨਿਕਤੀ ਮਖਿ ਵਖਾਣੀਐ
ਮਾਖਿਓ ਮਿਠਾ ਭਾਗਠੁ ਹੋਵੈ।
ਨਿਕਤਾ ਕੀਤਾ ਆਖੀਐ
ਪਟ ਪਟੋਲੇ ਕਰਿ ਢੰਗ ਢੋਵੈ।
ਗੁਟਕਾ ਮੁਹ ਵਿਚਿ ਪਾਇ ਕੈ
ਦੇਸ ਦਿਸੰਤਰਿ ਜਾਇ ਖੜੋਵੈ।
ਮੋਤੀ ਮਾਣਕ ਹੀਰਿਆ
ਪਾਤਿਸਾਹੁ ਲੈ ਹਾਰੁ ਪਰੋਵੈ।
ਪਾਇ ਸਮਾਇਣੁਦਹੀ ਬਿਲੋਵੈ॥੭॥

ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਘਾਹ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘਾਹ ਹਰ ਇੱਕ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠ ਸਿੱਧਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਸਾਹ ਨਹੀਂ ਕੱਢਦਾ ਭਾਵ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਗਊ ਵਿਚਾਰੀ ਘਾਹ ਪਾ ਕੇ ਦੁੱਧ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ 'ਤੇ ਪਰਉਪਕਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਦੁੱਧ ਤੋਂ ਦਹੀਂ, ਮੱਖਣ ਘਿਓ ਬਣਦਾ ਹੈ (ਇਹ ਸਭ ਕੀਮਤੀ ਨਿਆਮਤਾਂ ਹਨ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ)। ਮੱਖਣ ਨੂੰ ਅੱਗ 'ਤੇ ਤਾਅ ਕੇ ਉਸ ਤੋਂ ਘਿਓ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਹੋਮ ਯੋਗ ਵਰਗੀਆਂ ਧਾਰਮਕ ਰਸਮਾਂ ਵੇਲੇ ਕੰਮ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਘਿਓ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸਮਾਜਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਕ ਰਸਮਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਗਾਂ ਤੋਂ ਬਲਦ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਧੀਰਜ ਧਾਰ ਕੇ ਹਲਾਂ ਤੇ ਗੱਡਾਂ ਹੇਠ ਵਗਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਭਾਰ ਚੁੱਕਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਧਰਮ ਬਣ ਚੁਕਾ ਹੈ। (ਹਿੰਦੂ ਮਿਥਿਹਾਸ ਅਨੁਸਾਰ ਧਰਤੀ ਦਾ ਭਾਰ ਚਿੱਟੇ ਬਲਦ ਨੇ ਸਿੰਗਾਂ ਉਤੇ ਚੁੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਪਰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਬਲਦ ਕਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਧਰਤੀ ਦਾ ਭਾਰ ਬੰਨਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਵਾਰਾਂ ਵਿਚ ਵਰਤਦਿਆਂ ਧਰਮ ਨੂੰ ਉਹ ਧੌਲ ਕਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਬਹੁਤ ਧੀਰਜ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਧਰਤੀ ਦਾ ਭਾਰ ਚੁੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ)। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਇੱਕ ਗਊ ਤੋਂ ਅਨੇਕ ਵੱਡੇ ਪੈਦਾ ਹੋ ਕੇ ਸਾਰੀਆਂ ਥਾਵਾਂ (ਚਹੁੰ ਚੱਕਾਂ ਅਰਥਾਤ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ) 'ਤੇ ਵੱਛਿਆਂ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਵੱਗ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਘਾਹ ਦੇ ਇੱਕ ਨਿੱਕੇ ਜਿਹੇ ਤੀਲੇ ਵਿਚ

ਕਿੰਨੀ ਬਰਕਤ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਆਮਤਾਂ ਛੁਪੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਤੋਂ ਕਿੱਡਾ ਵੱਡਾ ਫੈਲਾਅ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਹੈ ਕਿ ਘਾਹ ਦਾ ਇੱਕ ਨਿਆਮਤ ਜਿਹਾ ਤੀਲਾ ਕਿੰਨਾ ਪਰਉਪਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਦੇ ਭਾਰ ਨੂੰ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਬਣਦਾ ਹੈ:

ਲਤਾਂ ਹੇਠਿ ਲਤਾਤੀਐ
ਘਾਹੁ ਨ ਕਢੈ ਸਾਹੁ ਵਿਚਾਰਾ।
ਗੋਰਸੁ ਦੇ ਖੜੁ ਖਾਇ ਕੈ
ਗਾਇ ਗਰੀਬੀ ਪਰਉਪਕਾਰਾ।
ਦੁਧਹੁ ਦਹੀ ਜਮਾਈਐ
ਦਈਅਹੁ ਮਖਣੁ ਛਾਹਿ ਪਿਆਰਾ।
ਘਿਅ ਤੇ ਹੋਵਨਿ ਹੋਮ ਜਗ ਢੰਗ
ਸੁਆਰਥ ਚਜ ਅਚਾਰਾ।
ਧਰਮ ਧਉਲੁ ਪਰਗਟੁ ਹੋਇ
ਧੀਰਜਿ ਵਰੈ ਸਹੈ ਸਿਰਿ ਭਾਰਾ।
ਇਕੁ ਇਕੁ ਜਾਉ ਜਣੇਦਿਆਂ
ਚਹੁ ਚਕਾਂ ਵਿਚਿ ਵਗ ਹਜਾਰਾ।
ਤ੍ਰਿਣ ਅੰਦਰਿ ਵਡਾ ਪਾਸਾਰਾ॥੮॥

ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਤਿਲ ਦੇ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਬੀਜ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਤਿਲ ਛੋਟਾ ਹੋ ਕੇ ਜਦੋਂ ਜੰਮਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਨੀਵਾਂ ਰਹਿ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗਣਾਉਂਦਾ ਨਹੀਂ। ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਖੁਸ਼ਬੋ-ਰਹਿਤ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਸੁਗੰਧ ਇਸ ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਖੁਸ਼ਬੂਦਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਇਸ ਨੂੰ ਫੁੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜਦੋਂ ਕੋਹਲੂ ਵਿਚ ਪੀੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਫੁਲੇਲ ਅਰਥਾਤ ਖੁਸ਼ਬੂਦਾਰ ਤੇਲ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਤਿਤਾਂ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਉਹ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਐਸਾ ਕੌਤਕ ਰਚਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਖੁਸ਼ਬੂਦਾਰ ਤੇਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਝੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁੱਖ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਇਸ ਨੂੰ ਦੀਵੇ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਜਦੋਂ ਜਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਨਾਮ ਕੁਲ ਦੀਪਕ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੁਲ ਦਾ ਦੀਪਕ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਆਖਰੀ ਰਸਮਾਂ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਬਾਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੀਵੇ ਦੀ ਲੋਅ ਤੋਂ ਫਿਰ ਕੱਜਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਸਮਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤਿਲ ਦਾ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਬੀਜ ਏਨਾ ਮਹਾਨ ਹੋ ਕੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਨਹੀਂ ਕਹਾਉਂਦਾ। ਇੰਨੇ ਪਰਉਪਕਾਰ ਕਰਕੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਨਾ ਜਤਾਉਣਾ ਹੀ ਹਲੀਮੀ ਜਾਂ ਨਿਮਰਤਾ ਹੈ:

ਲਹੁਤਾ ਤਿਲੁ ਹੋਇ ਜੰਮਿਆ
ਨੀਚਹੁ ਨੀਚੁ ਨ ਆਪੁ ਗਣਾਇਆ।
ਫੁਲਾ ਸੰਗਤਿ ਵਸਿਆ ਹੋਇ
ਨਿਰਗੰਧੁ ਸੁਗੰਧੁ ਸੁਹਾਇਆ।
ਕੋਲੁ ਪਾਇ ਪੀੜਾਇਆ
ਹੋਇ ਫੁਲੇਲੁ ਖੇਲੁ ਵਰਤਾਇਆ।
ਪਤਿਤੁ ਪਵਿਤ੍ਰ ਚਲਿਤੁ ਕਰਿ
ਪਤਿਸਾਹ ਸਿਰਿ ਧਰਿ ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ।
ਦੀਵੇ ਪਾਇ ਜਲਾਇਆ
ਕੁਲ ਦੀਪਕੁ ਜਗਿ ਬਿਰਦੁ ਸਦਾਇਆ।
ਕਜਲੁ ਹੋਆ ਦੀਵਾਇਆ
ਅਖੀ ਅੰਦਰਿ ਜਾਇ ਸਮਾਇਆ।
ਬਾਲਾ ਹੋਇ ਨ ਵਡਾ ਕਹਾਇਆ॥੯॥

ਹਮ ਅੰਧੁਲੇ ਅੰਧ ਬਿਖੈ ਬਿਖੁ ਰਾਤੇ

ਧਨਾਸਰੀ ਮਹਲਾ ੪

ਹਮ ਅੰਧੁਲੇ ਅੰਧ ਬਿਖੈ ਬਿਖੁ ਰਾਤੇ
ਕਿਉ ਚਾਲਹੁ ਗੁਰ ਚਾਲੀ॥
ਸਤਗੁਰੁ ਦਇਆ ਕਰੇ ਸੁਖਦਾਤਾ
ਹਮ ਲਾਵੈ ਆਪਨ ਪਾਲੀ॥੧॥
ਗੁਰਸਿਖ ਮੀਤ ਚਲਹੁ ਗੁਰ ਚਾਲੀ॥
ਜੋ ਗੁਰੁ ਕਰੈ ਸੋਈ ਭਲ ਮਾਨਹੁ
ਹਰਿ ਹਰਿ ਕਥਾ ਨਿਰਾਲੀ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਹਰਿ ਕੇ ਸੰਤ ਸੁਣਹੁ ਜਨ ਭਾਈ
ਗੁਰੁ ਸੇਵਿਹੁ ਬੇਗਿ ਬੇਗਾਲੀ॥
ਸਤਗੁਰੁ ਸੇਵਿ ਖਰਚੁ ਹਰਿ ਬਾਧਹੁ
ਮਤ ਜਾਣਹੁ ਆਜੁ ਕਿ ਕਾਲੀ॥੨॥
ਹਰਿ ਕੇ ਸੰਤ ਜਪਹੁ ਹਰਿ ਜਪਣਾ
ਹਰਿ ਸੰਤ ਚਲੈ ਹਰਿ ਨਾਲੀ॥
ਜਿਨ ਹਰਿ ਜਪਿਆ ਸੇ ਹਰਿ ਹੋਏ
ਹਰਿ ਮਿਲਿਆ ਕੇਲ ਕੇਲਾਲੀ॥੩॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਜਪਨੁ ਜਪਿ ਲੋਚ ਲੋਚਾਨੀ
ਹਰਿ ਕਿਰਪਾ ਕਰਿ ਬਨਵਾਲੀ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਸੰਗਤਿ ਸਾਧ ਹਰਿ ਮੇਲਹੁ
ਹਮ ਸਾਧ ਜਨਾ ਪਗ ਰਾਲੀ॥੪॥

ਸਤਿਗੁਰੂ ਬਚਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਹਮ ਅੰਧੁਲੇ ਅੰਧ ਬਿਖੈ ਬਿਖੁ ਰਾਤੇ, ਹੇ ਭਾਈ! ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਅੰਨ੍ਹੇ ਜੀਵ ਹਾਂ, ਮਾਇਆ ਦੇ ਮੋਹ 'ਚ ਅੰਨ੍ਹੇ

ਹੋਏ ਜ਼ਹਿਰ ਰੂਪੀ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗੇ ਪਏ ਹਾਂ, ਭਲਾ ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਦੇ ਦੱਸੇ ਹੋਏ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਤੁਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ! ਸੁਖਾਂ ਦੀ ਦਾਤ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਗੁਰੂ ਆਪ ਹੀ ਮਿਹਰ ਕਰੇ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲੜ ਲਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਰਨ ਵਿਚ ਲੈ ਲਵੇ।

ਗੁਰਸਿਖ ਮੀਤ ਚਲਹੁ ਗੁਰ ਚਾਲੀ॥
ਜੋ ਗੁਰੁ ਕਰੈ ਸੋਈ ਭਲ ਮਾਨਹੁ
ਹਰਿ ਹਰਿ ਕਥਾ ਨਿਰਾਲੀ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜਗਤ ਦੇ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਪਾਵਨ ਸ਼ਬਦ ਰਾਹੀਂ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਹੇ ਗੁਰੂ ਸਿੱਖ ਮਿੱਤਰ ਪਿਆਰਿਓ! ਗੁਰੂ ਦੇ ਦੱਸੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਤੁਰੋ, ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸਿਫਤ ਸਾਲਾਹ ਕਰੋ; ਜੋ ਗੁਰੂ ਆਖਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਭਲਾ ਸਮਝੋ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸਿਫਤ ਸਾਲਾਹ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਨਿਰਾਲਾ ਬਦਲਾਓ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਅਤਿ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੰਦੇ ਆਖ ਰਹੇ ਹਨ, ਹੇ ਭਰਾਵੇ ਸੁਣੋ! ਉਸ ਮਿਹਰਬਾਨ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਜਾਪ ਜਪਿਆ ਕਰੋ; ਛੇਤੀ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਪੈ ਜਾਓ, ਗੁਰੂ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਪੈ ਕੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਸਫਰ ਵਾਸਤੇ ਖਰਚ, ਭਾਵ ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਦੌਲਤ ਪੱਲੇ ਬੰਨ੍ਹ ਲਓ, ਇਹ ਨਾ ਸੋਚਦੇ ਰਹਿਣਾ ਕਿ ਅੱਜ ਕਰ ਲਵਾਂਗੇ, ਕੱਲ੍ਹ ਕਰ ਲਵਾਂਗੇ, ਉਹ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣਾ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਿਆਨ

ਗੁਰਦੇਵ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਹੇ ਹਰੀ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਸੰਤ ਜਨੋ! ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਜਾਪ ਜਪਿਆ ਕਰੋ; ਨਾਮ ਦੇ ਜਾਪ ਦੀ ਬਰਕਤ ਨਾਲ ਹਰੀ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਸੰਤ ਮਿਹਰਬਾਨ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਵਿਚ ਤੁਰਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਹੇ ਭਾਈ! ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਮ ਜਪਿਆ, ਉਹ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਰੂਪ ਹੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਸਾਰੇ ਕੇਲ/ਚੋਜ਼ ਤਮਾਸ਼ੇ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਭੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਹਰਿ ਹਰਿ ਜਪਨੁ ਜਪਿ ਲੋਚ ਲੋਚਾਨੀ ਹਰਿ ਕਿਰਪਾ ਕਰਿ ਬਨਵਾਲੀ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਸੰਗਤਿ ਸਾਧ ਹਰਿ ਮੇਲਹੁ
ਹਮ ਸਾਧ ਜਨਾ ਪਗ ਰਾਲੀ॥੪॥

ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪਿਤਾ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹੇ ਭਾਈ! ਆਉ, ਉਸ ਮਿਹਰਬਾਨ ਹਰੀ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਵਿਚ ਚਲੀਏ; ਇਹ ਦਾਸ ਨਾਨਕ ਆਖਦਾ ਹੈ, ਹੇ ਬਨਵਾਲੀ! ਭਾਵ ਹੇ ਬਨਵਾਲੀ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀਉ! ਮੈਨੂੰ ਤੇਰਾ ਨਾਮ ਜਪਣ ਦੀ ਲੋਚ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਪ੍ਰਭੂ ਮੈਨੂੰ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਮਿਲਾਈ ਰੱਖ, ਹੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਮਾਲਕ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀ! ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੇ ਸੰਤ ਜਨਾਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਧੂੜ ਮਿਲਦੀ ਰਹੇ।

—ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਸੈਕਰਮੈਂਟੋ
ਫੋਨ: 916-687-3536

ਸਾਊਥਾਲ ਦਾ ਸੂਰਜ

ਪੰਜਾਬੀ ਲਿਖਾਰੀ ਅਤੇ ਲੰਡਨ ਦੀ ਈਲਿੰਗ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਮੇਅਰ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਤਕ ਪੁੱਜਣ ਵਾਲਾ ਰਣਜੀਤ ਧੀਰ ਮੁਕਤਸਰ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦਾ-ਪੜ੍ਹਾਉਂਦਾ ਬਰਤਾਨੀਆ ਜਾ ਵਸਿਆ। ਉਥੇ ਉਹ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਹਿਮ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਰਿਹਾ। 'ਸਾਊਥਾਲ ਦਾ ਸੂਰਜ' ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸਦਭਾਵ ਦਾ ਹੋਕਾ ਲਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਸੁੰਗੜਨ ਦੀ ਥਾਂ ਬਾਹਰ ਵੱਲ ਫੈਲਣ ਦੀ ਹਾਕ ਮਾਰੀ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਅਤੇ ਮਿਸ਼ਰਤ ਕਲਚਰ ਦਾ ਬੀਅਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੀ ਪੁੰਗਰਿਆ ਸੀ। ਹਿੰਦੂ, ਸਿੱਖ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਭੋਂ ਰਲ ਕੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦੇ ਗੁਰੂਆਂ ਫਕੀਰਾਂ ਦੇ ਟਿੱਲਿਆਂ ਅਤੇ ਮਜ਼ਾਰਾਂ 'ਤੇ ਲਗਦੇ ਮੇਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ। ਮੱਥਾ ਟੇਕਦੇ ਤੇ ਸਿਜਦੇ ਕਰਦੇ।

ਪ੍ਰੋ. ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਕਵਿਤਾ ਫੁਹਾਰੇ ਵਾਂਗ ਉਠੀ, ਸੁੱਤੇ-ਸਿੰਧ ਇਸ ਨਵੇਂ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਤਰਜਮਾਨ ਹੋ ਨਿਬੜੀ ਸੀ...

ਪੰਜਾਬ ਨਾ ਹਿੰਦੂ ਨਾ ਮੁਸਲਮਾਨ
ਪੰਜਾਬ ਵਸਦਾ ਸਾਰਾ
ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ।

ਪਰ ਮੋਹਲੇਧਾਰ ਵਰਖਾ ਮਗਰੋਂ ਅਸਮਾਨੀ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਈ ਸਤਰੰਗੀ ਪੀਘ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਿਸ਼ਰਤ ਕਲਚਰ ਨਾਲ ਵੀ ਇਹੋ ਹੋਇਆ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਣਨ ਦੀ ਮੰਗ ਨਾਲ ਉਠਿਆ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਦਾ ਝੱਖੜ ਸਭ ਕੁਝ ਉਡਾ ਕੇ ਲੈ ਲਿਆ।

ਸੋਚ ਅੱਗੇ ਤੁਰਦੀ ਹੈ, ਤੇ ਮੈਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਤਰੰਗੀ ਮੂਰਤ ਸਿਰਫ ਸਾਊਥਾਲ ਜਾਂ ਬਰਤਾਨੀਆ ਤਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ। ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਕੈਨੇਡਾ ਸਮੇਤ ਦਰਜਨਾਂ ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ ਇਸੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਆਈ ਇਹ ਤਬਦੀਲੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਹਿਲ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਮਨੁੱਖੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਕੌੜੀ ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਤਕ ਧਰਮ ਅਤੇ ਕਲਚਰ ਦਾ ਸਿੱਕਾ ਸਿਰਫ ਜੇਤੂ ਦਾ ਹੀ ਚਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਕਮਜ਼ੋਰ ਬੰਦਾ, ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਬੀਲਾ ਜਾਂ ਦੇਸ਼, ਤਕੜੇ ਜੇਤੂ ਦੇ ਰਹਿਮ ਹੇਠਾਂ ਹੀ ਜਿਉ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਦੀ ਆਪਣੀ ਹੋਸੀਅਤ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਪਰ ਸਾਡੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਰਮਾਂ, ਬੋਲੀਆਂ ਅਤੇ ਕੌਮੀਅਤਾਂ ਦੇ ਕਰੋੜਾਂ ਲੋਕ ਦਰਜਨਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹਾਰ-ਜਿੱਤ ਜਾਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ-ਮੌਤ ਦੀ ਦੋ-ਧਾਰੀ ਦੁਵਿਧਾ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਨਸਲੀ ਵਿਤਕਰਾ ਇਥੇ ਹਾਲੇ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਪਰਵਾਸੀ ਗਰੁੱਪ ਉਤੇ ਆਪਣਾ ਧਰਮ ਜਾਂ ਬੋਲੀ ਪਾਲਣ ਦੀ ਕੋਈ ਮਨਾਹੀ ਨਹੀਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਥਾਂ-ਥਾਂ ਬਣੇ ਮੰਦਰ, ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਅਤੇ ਮਸਜਿਦਾਂ ਇਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਹਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਵੀਆਂ ਹਾਲਤਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸਮਝਣੇ ਔਖੇ ਨਹੀਂ। ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀਆਂ ਦੋ ਵੱਡੀਆਂ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗਾਂ ਦੀ ਕਟਾ-ਵੱਢੀ ਉਪਰੰਤ ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰੋਂ ਬੰਦੇ ਮੰਗਾਉਣ ਦੀ ਮਜਬੂਰੀ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਜੰਗਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਦਰਜਨਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਬਦਲ ਗਈਆਂ। ਹਕੂਮਤਾਂ ਹਿੱਲ ਗਈਆਂ। ਜਿਵੇਂ ਰੂਸ ਅਤੇ ਪੂਰਬੀ ਯੂਰਪ ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਹੇਠਲੇ ਉਤੇ, ਅਤੇ ਉਤਲੇ ਹੇਠਾਂ। ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਏ ਯੂਰਪੀ ਮੁਲਕਾਂ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬਸਤੀਆਂ ਖੁੱਸ ਗਈਆਂ। ਕਰੋੜਾਂ ਲੋਕ ਉਜੜ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਕੌਮੀਅਤ ਨਾ ਰਹੀ। ਬਾਕੀ ਨਵੇਂ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਏ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਅੰਦਰੂਨੀ ਜੰਗਾਂ ਕਾਰਨ ਵੀ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਹੋ ਗਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਰਾਸਦੀਆਂ ਦੇ ਮਾਰੇ ਰਿਫੀਊਜੀਆਂ ਅਤੇ ਬੇਘਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕਾਫਲੇ ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਕੰਢਿਆਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ। ਕੋਈ ਆਰਥਿਕ ਪਰਵਾਸੀ, ਕੋਈ ਰਿਫੀਊਜੀ, ਤੇ ਵਿਹਿੰਦਿਆਂ-ਵਿਹਿੰਦਿਆਂ ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ-ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਨਵੀਂ ਰਲੀ-ਮਿਲੀ ਵਸੋਂ ਦੀਆਂ ਸਤਰੰਗੀ ਪੀਘਾਂ ਦਿਸਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ।

ਜਰਮਨ ਨਾਜ਼ੀਆਂ ਤੋਂ ਜਾਨ ਬਚਾ ਕੇ ਭੱਜਿਆ ਵਿਗਿਆਨੀ ਆਈਨਸਟਾਈਨ ਕਿਹਾ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਰਿਫੀਊਜੀ ਅਤੇ ਪਰਵਾਸੀ ਜਦ ਨਵੇਂ ਦੇਸ਼ ਪਹੁੰਚਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਦੋ ਕੋਲ ਸਾਮਾਨ ਦੇ ਦੋ-ਚਾਰ ਝੋਲਿਆਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਹੁੰਦੇ। ਆਪਣੇ ਪਿਛੋਕੜ ਅਤੇ ਵਿਰਾਸਤ ਦੀ ਪੂਰੀ ਵੰਡ ਉਹਦੇ

ਕੋਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹਦਾ ਧਰਮ, ਬੋਲੀ, ਕਲਚਰ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਜਾਂਚ ਦਾ ਪੂਰਾ ਵੇਰਵਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ। ਰਸਮਾਂ ਰਿਵਾਜਾਂ ਅਤੇ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦੀ ਦੌਲਤ। ਔਰਤ-ਮਰਦ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ, ਖੁਰਾਕ, ਪਹਿਰਾਵਾ, ਹਲਾਲ ਅਤੇ ਹਰਾਮ ਦੇ ਤਸਵੀਰ। ਕੋਈ ਭੰਗ ਤਮਾਕੂ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਦਾਰੂ ਸ਼ਰਾਬ ਨਾਲ। ਕੋਈ ਮਾਸਾਹਾਰੀ ਅਤੇ ਕੋਈ ਸ਼ਾਕਾਹਾਰੀ; ਪਰ ਇਸੇ ਪੰਡ ਵਿਚ ਕਈ ਗੁਰਬਤਾਂ ਅਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਵੀ ਨਾਲ ਹੀ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਮਜ਼ਹਬੀ ਕੱਟੜਤਾ, ਜਾਤਾਂ-ਪਾਤਾਂ, ਜਾਦੂ-ਟੂਣੇ, ਕੁਰੱਪਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬੇਬੇਰੀਆਂ ਅਲਾਮਤਾਂ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੀਆਂ ਹਨ।

ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਨਵੇਂ ਦੇਸ਼ ਆ ਕੇ ਅਸੀਂ ਪੰਡ ਫਰੋਲ ਕੇ ਦੇਖ ਲਈਏ। ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਕੀ ਚੰਗਾ ਤੇ ਕੀ ਮਾੜਾ। ਕਿਹੜਾ ਸੰਭਾਲਣਯੋਗ ਅਤੇ ਕਿਹੜੇ ਤੋਂ ਪਿੱਛਾ ਛੁਡਾਉਣ ਵਿਚ ਹੀ ਭਲਾ। ਤਵਾਰੀਖ ਗਵਾਹ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ ਸੌ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਯੂਰਪੀ ਮੁਲਕਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲੁੱਟਿਆ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਜ਼ੁਲਮ ਵੀ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਸਾਡੇ ਸਭਿਆਚਾਰ, ਸਾਡੀਆਂ ਬੋਲੀਆਂ, ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਦਾਰੇ, ਗੱਲ ਕੀ, ਸਾਡੇ ਕਰੈਕਟਰ ਵੀ ਕੁੱਝ ਹੋਏ ਹਨ।

ਯੂਰਪ ਦੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ

ਸਾਊਥਾਲ ਵਿਚ ਫ਼ਬੀਲ ਦਾ ਨਜ਼ਾਰਾ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸਮਾਜਾਂ ਅੰਦਰ ਸਮਾਨੰਤਰ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਚਿੰਤਨ ਵੀ ਪੁੰਗਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਇਹ ਚਿੰਤਨ ਯੂਰਪ ਵਿਚ ਪੁਨਰ-ਜਾਗ੍ਰਤੀ ਕਾਲ (ਵਿਦਿਆ ਤੇ ਕਲਾ ਦੀ ਚੇਤਨਾ) ਅਤੇ ਸੁਧਾਰਵਾਦੀ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਦੀ ਉਪਜ ਹੈ। ਯੂਰਪ ਵਿਚ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਮਜ਼ਹਬੀ ਉਦਾਰਤਾ ਸਮਾਜੀ ਇਨਸਾਫ਼ ਅਤੇ ਮਾਰਕਸੀ ਫਲਸਫਾ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਹਿਰਾਂ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਹੈ। ਪੱਛਮੀ ਮੁਲਕਾਂ ਦਾ ਸਮਾਜੀ ਸੰਗਠਨ ਅਤੇ ਰਾਜਸੀ ਢਾਂਚਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੌਕਲੀਆਂ ਸੈਕੂਲਰ ਕਦਰਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰੋਟੀ ਵੀ ਚੰਗੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਹੱਕਾਂ ਜਾਂ ਸਾਡੇ ਧਰਮਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਰੋਕ ਜਾਂ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ। ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਨਵੇਂ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵੱਲ ਨਿਗੂ ਮਾਰ ਕੇ ਦੇਖ ਲਓ। ਪੁਲਿਸ ਇਥੋਂ ਦੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੁੱਟਦੀ ਨਹੀਂ। ਸਿਆਸੀ ਵਿਰੋਧੀ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਬੂਠਾ ਪਰਚਾ ਨਹੀਂ ਪੁਆ ਸਕਦੇ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਜੋ ਮਰਜ਼ੀ ਕਰੋ। ਕਿਸੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਮੰਨੋ ਜਾਂ ਨਾ, ਇਹ ਤੁਹਾਡਾ ਨਿੱਜੀ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਬਾਇਬਲ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਗਵਾਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ ਕਿਸੇ ਲੀਡਰ ਜਾਂ ਵੱਡੇ ਬੰਦੇ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਲੋੜ ਸਿਰਫ਼ ਕੰਮ ਦੀ, ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਕੰਮ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੋਣੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਵਿਚ ਫਾਈਲ ਅੱਗੇ ਤੋਰਨ ਲਈ ਵੱਢੀ ਦੇਣ ਦੀ ਮਜਬੂਰੀ ਨਹੀਂ।

ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਲਓ। ਚਾਲੀ-ਪੰਜਾਹ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਜੱਦੋਜਹਿਦ ਕਰ ਕੇ ਅੱਜ ਮੁਲਕ

ਵਿਚ ਨਸਲੀ, ਲਿੰਗ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਸਖਤ ਕਾਨੂੰਨ ਹਨ। ਜਦ ਸਾਡੇ ਵਰਗੇ ਬੰਦੇ ਇਥੇ ਆਏ ਸਨ, ਤਾਂ ਕਿੰਨਾ ਨਸਲੀ ਵਿਤਕਰਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਹਾਲਾਤ ਬਹੁਤ ਬਿਹਤਰ ਹਨ। ਮਾਅਰਕੇ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਤਬਦੀਲੀ ਅਤੇ ਬਿਹਤਰੀ ਸਾਡੇ ਦੇਖਦਿਆਂ-ਦੇਖਦਿਆਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਸਾਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਅਦਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਬਰਤਾਨਵੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨੋਕ ਨੀਅਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੀ ਵੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਮੁਲਕ ਦੀ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਪ੍ਰਤੀ ਸੰਜੀਦਾ ਅਤੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਬਣੀਏ। ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਮਾਜ ਦੇ ਮਜ਼ਹਬ, ਕਲਚਰ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਕਰੀਏ। ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਇਥੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਇਹੋ ਸਾਡਾ ਦੇਸ਼ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਬੱਚੇ ਇਥੇ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਬੁਢਾਪੇ ਨੂੰ ਇਥੇ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਪਹੁੰਚੇ ਹਾਂ। ਪਿਛਲਿਆਂ ਦਾ ਹਾਲ ਸਾਨੂੰ ਦਿਸਦਾ ਹੈ। ਬੁਢਾਪਾ ਪਿਛੇ ਨਹੀਂ, ਇਥੇ ਹੀ ਕੱਟਣਾ ਹੈ।

ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਆਣੀ ਸੋਚ ਨਾਲ ਤੁਰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਕਈ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਗਰੁੱਪਾਂ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਲੋਕ ਇਸ ਸੋਚ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ

ਬਣਦੀ, ਲੋਕ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦੀ ਖੈਰ-ਸੁੱਖ ਨਹੀਂ ਮੰਗਦੇ। ਇਸ ਸਾਂਝ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮਿਸ਼ਰਤ ਸਭਿਆਚਾਰ ਉਸਾਰਨਾ ਨਾ-ਮੁਮਕਿਨ ਤਾਂ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਔਖਾ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ।

ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਮਜ਼ਹਬੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਮਜ਼ਹਬ ਤਿੱਖੀਆਂ ਸੁਰਾਂ ਵਾਲੇ ਆਪਣੇ ਨੇਮਾਂ ਨੂੰ ਨਰਮ ਕਰੇ ਤਾਂ ਕਿ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਦੀ ਥਾਂ ਸਦਭਾਵਨਾ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕੇ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਜ਼ਹਬਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਉਤਮ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਹੇਠਲੇ ਅਤੇ ਹੇਠ ਹੋਣ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦੇ। ਇਸ ਸੰਕੇਤ ਨਾਲ ਬੇਗਾਨਗੀ ਦੀ ਦੂਰੀ ਹੋਰ ਵਧੇਗੀ ਅਤੇ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਟਕਰਾਅ ਤੇ ਭੇੜ ਵੀ ਅਵੱਸ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਖੀਰ ਯੂਗੋਸਲਾਵੀਆ ਵਾਲਾ ਭਾਣਾ ਵਰਤਣਾ ਵੀ ਤੈਅ ਸਮਝੋ। ਦੇਖ ਲਓ, ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਸਾਡੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਇਆ। ਘੁੰਗ ਵਸਦਾ ਦੇਸ਼ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਸੁਲਗਦੀ ਬੇਗਾਨਗੀ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅੱਗ ਨਾਲ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਤਰਾਸਦੀ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਉਥੋਂ ਦੇ ਸਥਾਪਤ ਮਜ਼ਹਬੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੀ ਸੀ।

ਪੱਛਮੀ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਜ਼ਹਬੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵੱਲ ਦੇਖ ਲਓ। ਉਹੋ ਖਤਰਾ ਅੱਜ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਮਾਜੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਰਾਗ ਵੀ ਇਹੋ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਆਪਣੇ ਕਲਚਰ ਤੋਂ ਦੂਰ ਨਾ ਜਾਓ, ਆਪਣੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਸਿੱਖੋ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਵਿਰਾਸਤੀ ਰਵਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਪਾਲੋ। ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਠੀਕ ਹਨ। ਜ਼ਰੂਰ ਆਪਣੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਅਤੇ ਵਿਰਾਸਤ ਪਾਲੋ, ਪਰ ਨਵੇਂ ਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਵੀ ਸਾਂਝ ਪਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਇਥੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ, ਕਬੀਲੇ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਇਕੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਜ਼ਹਬ ਅਤੇ ਕਲਚਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਅੱਜ ਦੁਨੀਆ ਗੋਲਬਲ ਪਿੰਡ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਤਕਰੀਬਨ 180 ਮਿਲੀਅਨ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਮੂਲ ਦੇਸ਼ ਛੱਡ ਦੂਰ ਦੁਰਾਡੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵਸ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ 10 ਫੀਸਦੀ ਲੋਕ ਪਰਵਾਸੀ ਪਿਛੋਕੜ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਅਮਰੀਕਾ 15, ਆਸਟਰੇਲੀਆ 23, ਕੈਨੇਡਾ 17, ਅਤੇ ਜਰਮਨੀ ਵਿਚ 8 ਫੀਸਦੀ ਵਸੋਂ ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕਾਂ ਤੋਂ ਆਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਲੋੜ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਸ਼ਾਲ ਗਲੋਬਲ ਪਿੰਡ ਦੇ ਹਾਣੀ ਬਣੀਏ। ਇਸ ਮਹਾਂਨਗਰ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਲਫ਼ਮਣ ਰੇਖਾਵਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਬਸਤੀਆਂ ਉਸਾਰ ਕੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਕਲਚਰ ਅਤੇ ਧਰਮ ਨਹੀਂ ਬਚਾ ਸਕਦੇ। ਲੋੜ ਹੈ, ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਵਿਰਾਸਤੀ ਪਿਛੋਕੜ ਬਾਰੇ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ। ਨਾਲ ਹੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦੀ ਕਿ ਵੱਡੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਮੌਕਿਆਂ ਦੇ ਹਾਣੀ ਵੀ ਬਣੇ।

ਨਾਲੇ ਅਸੀਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪਰਵਾਸੀ ਬਣ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੇ। ਸਾਨੂੰ ਪਰਵਾਸੀ ਤੋਂ ਮੁਕੰਮਲ ਸ਼ਹਿਰੀ ਬਣਨ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਹਰ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੀ ਇਹ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ 'ਕੱਲੇ-ਕਲਾਪੇ ਆਪਣੀਆਂ ਬਸਤੀਆਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਅਸੀਂ ਇਕ ਮਿਲਗੋਭੇ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਥੇ ਦਿਨ-ਕਟੀ ਤਾਂ ਕਰੀ ਜਾਵਾਂਗੇ, ਪਰ ਤਕੜੇ ਬਹੁ-ਧਰਮੀ ਸਮਾਜ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ।

ਇਤਿਹਾਸ ਇਹ ਵੀ ਦਸਦੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਆਪਣੀਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਕਰ ਕੇ ਫਾਡੀ ਬਣੇ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਯੂਰਪੀਨਾਂ ਤੋਂ ਢਾਈ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਕੁੱਟ ਖਾਧੀ। ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਯੂਰਪ ਆ ਬੈਠੇ ਹਾਂ। ਪਿਛਲੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਨਾ ਦੁਹਰਾਓ। ਆਪਣੇ 'ਲਿਟਲ ਇੰਡੀਆ' ਅਤੇ 'ਚਾਈਨਾ ਟਾਊਨ' ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੋ। ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਬਿਹਤਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਤੇ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਅਣਗਿਣਤ ਮੌਕੇ ਹਨ। ਪੱਛਮੀ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬੇਗਾਨਗੀ ਦੀ ਦੂਰੀ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਨਹੀਂ ਪਾਲ ਸਕਦੇ। ਆਪਣੇ ਪਿਛੋਕੜ ਦੇ ਚੰਗੇ ਪੱਖਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਸੰਭਾਲੋ, ਪਰ ਆਪਣੇ ਵਸੋਬੇ ਦੇ ਨਵੇਂ ਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਵੀ ਪੂਰੀ ਸਾਂਝ ਪਾਓ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਯੂਰਪ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਵੀ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਫਾਡੀ ਰਹਿ ਗਏ ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੁਹਾਡੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਦੁਆ ਕਰੋ ਕਿ ਸਭ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਜੂਹਾਂ, ਹਵੇਲੀਆਂ, ਖੇਡ ਮੈਦਾਨਾਂ, ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ, ਮੰਦਰਾਂ ਤੇ ਮਸੀਤਾਂ ਦੇ ਅੰਗ-ਸੰਗ ਰਹੇ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਇੰਜ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਸਾਡੀਆਂ ਲਫ਼ਮਣ ਰੇਖਾਵਾਂ ਦੀ ਤੰਗਦਿਲੀ ਤੋਂ ਸ਼ਰਮਸਾਰ ਹੁੰਦਾ ਇਹੋ ਸੂਰਜ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਬਾਲਕੋਨੀਆਂ ਪਿਛਾਤੀ ਤੜਕ ਦੇਣੀ ਲੱਪ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸਾਊਥਾਲ ਬਾਜ਼ਾਰ ਜਾਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਾਰ ਛੱਡ ਪੈਦਲ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ। ਤੁਰਦਿਆਂ ਫਿਰਦਿਆਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲੇ ਗੇਲੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਟਾਊਨ ਹਾਲ ਲਾਗੇ ਹਿੰਦੂ ਮੰਦਰ ਮੂਹਰੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਕਈ ਵਾਰ ਪੰਡਤ ਜੀ ਦੇ ਵੀ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਰਾਮਗੜੀਆ ਹਾਲ ਵੱਲ ਜਾਈਏ ਤਾਂ ਨਾਲ ਪੈਂਦੀ ਮਸਜਿਦ ਬਾਹਰ ਖੜੋਤੇ ਨਮਾਜ਼ੀਆਂ ਸਮੇਤ ਕਿਤੇ ਕਿਤੇ ਮੌਲਵੀ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਵੀ ਦੁਆ ਸਲਾਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਡੂਮੀਨੀਅਨ ਸੈਂਟਰ ਵੱਲ ਰਾਹ ਵਿਚ ਪੈਂਦੇ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਕੋਲ ਕਈ ਜਾਣੂ ਸਿੰਘਾਂ ਨਾਲ ਫਤਿਹ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ। ਰੇਲਵੇ ਪੁਲੋਂ ਉਤਰ ਸੇਂਟ ਐਨਸਲਮ ਗਿਰਜੇ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘਦਿਆਂ ਮਰਹੂਮ ਪਾਦਰੀ ਮਾਈਕਲ ਹੌਲਿਗਜ਼ ਦੀ ਯਾਦ ਤਾਜ਼ਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਗਰੀਬਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਨਸਲਵਾਦ ਖਿਲਾਫ਼ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਕਰ ਕੇ ਪਾਦਰੀ ਮਾਈਕਲ ਹੌਲਿਗਜ਼ ਦਾ ਨਾਂ ਰੋਮ ਦੇ ਪੋਪ ਤੀਕ ਬੋਲਦਾ ਸੀ। ਪੁਰਾਣੇ ਸੈਂਚਰੀ ਸਿਨੇਮੇ ਨਾਲ ਦੀਆਂ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਹੁਣ ਸੁੱਖ ਨਾਲ ਸੁਮਾਲੀ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਖਰੀਦ ਲਈਆਂ ਹਨ। ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਮੂਹਰੇ ਸੁਮਾਲੀ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਢਾਣੀਆਂ ਖਲੋਤੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਰਣਜੀਤ ਧੀਰ

ਸਿਗਰਟਾਂ ਪੀਂਦੇ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਏਸੀਆਨਾਂ ਵਾਂਗ ਜੱਫੀਆਂ ਪਾ-ਪਾ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਉਚੀ-ਉਚੀ ਬੋਲਦੇ, ਬਹੁਤ ਗਰਮਜ਼ੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਹੱਥ ਮਿਲਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਚਾਲੀ ਪੰਜਾਹ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਚੇਤੇ ਆਉਂਦਾ ਜਦ ਅਸੀਂ ਇਥੇ ਆਏ ਸਾਂ। ਸ਼ਹਿਰ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਅਤੇ ਫੁੱਟਪਾਥਾਂ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਰਾਵਿਆਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਬਰਤਾਨੀਆਂ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਹੇ ਨਵੇਂ ਮਿਸ਼ਰਤ ਕਲਚਰ ਦਾ ਝਾਉਲਾ ਪੈਂਦਾ। ਮਰਦਾਂ ਦੇ ਕੁਤਰੇ-ਪਜਾਮੇ, ਸਲਵਾਰ-ਸੂਟਾਂ ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ ਸਕਰਟਾਂ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਵੀ ਬਹੁ-ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸਮਾਜ ਦਾ ਬਿੰਬ ਉਭਰਦਾ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਰੌਅ ਵਿਚ ਮੇਰਾ ਮਨ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਭਰ ਜਾਂਦਾ। ਆਪਣੇ ਮਾਨਸਿਕ ਹਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਈ ਸੁੱਤੀਆਂ ਪਾਤੜਾਂ ਉਠ ਖਲੋਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਭਾਈ ਘਨੱਈਆ ਜੀ ਦੀ ਸਾਖੀ। ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਕਥਨ। ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅਮਿਤੋਜ਼ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਉੱਪਰੋਬਲੀ ਚੇਤੇ ਵਿਚੋਂ ਉਤਰ ਕੇ ਮੇਰੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਹਲੂਣ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਭਾਈ ਘਨੱਈਏ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ... ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਠੀਕ ਹੈ, ਮੈਂ ਸਮੇਤ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਫੱਟਤ ਫੌਜੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪਿਆਉਂਦਾ ਹਾਂ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੰਦੂ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਜਾਂ ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦੇ, ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਤੁਹਾਡਾ ਰੂਪ ਦਿਸਦੇ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ। ਮਾਨਸਾ ਕੀ ਏਕੁ ਜਾਤ। ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਕਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਨਾ, ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਭ ਧਰਮਾਂ ਅਤੇ ਸਭਿਆਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪੱਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਮੇਰੇ ਘਰ ਦੁਆਲੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਜਾਣ।

ਫਿਰ ਯਾਦ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਮਿਤੋਜ਼ ਦੀ ਕਵਿਤਾ 'ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਸੂਰਜ'...

ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਸੂਰਜ
ਕੁਝ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡੁੱਬਦਾ ਹੈ
ਪਹਿਲਾਂ ਮਸੀਤ ਦੇ ਗੁੰਬਦ ਦੇ ਪਿਛਾਤੀ
ਲੋਟਨ ਕਬੂਤਰ ਵਾਂਗ ਬਾਜ਼ੀ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ
ਫਿਰ ਪਹਿਲਣਾਂ ਲਵੇਰੀਆਂ ਨਾਲ
ਢਾਬ ਵਿਚ ਤਾਰੀ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ
ਟਿੱਬੇ 'ਤੇ ਕੋੜੀ ਖੇਡਦੇ ਨਿਆਣਿਆਂ ਨੂੰ
ਘਰੇ-ਘਰੀ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਹੈ
ਰਹਿਰਾਸ ਸੁਣਦਾ ਹੈ,
ਡੰਡਾਉਤ ਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ
ਪੀਰ ਫਕੀਰ ਪਿਆਉਂਦਾ ਹੈ
ਤੁਹਾਡੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਾਂਗ ਨਹੀਂ
ਕਿ ਬਾਲਕੋਨੀ ਤੋਂ ਕਤੜ ਦੇਣੀ
ਸੜਕ 'ਤੇ ਜਾ ਡਿੱਗੇ
ਤੇ ਇਕ ਦਮ, ਦਮ ਤੋੜ ਜਾਏ
ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਸੂਰਜ
ਕੁਝ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡੁੱਬਦਾ ਹੈ।

ਮੁਗਲਾਂ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਮਜ਼ਹਬੀ ਕੱਟੜਤਾ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹ ਪਈ ਤਾਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਊ

ਸਾਡੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਉਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿਓ

ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਬਹਿਸ

ਅਸੈਂਬਲੀ ਬੰਬ ਕੇਸ ਵਿਚ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬਟੂ ਕੇਸ਼ਵਰ ਦੱਤ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ। ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲ ਦੇ ਹੱਕ ਦਾ ਮੌਕਾ ਉਠਾਉਂਦਿਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਆਪਣਾ ਨੁਕਤਾ-ਨਿਗੂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਤਰਕ ਭਰਪੂਰ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਅਸੀਂ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਮੌਕੇ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਜ਼ਾਹਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀ ਉਸ ਵਕਤ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਰਾਜ ਖਿਲਾਫ, ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕਿਸ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਆਪਣੀ ਲੜਾਈ ਲੜ ਰਹੇ ਸਨ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਅਸੀਂ ਨਾ ਤਾਂ ਵਕੀਲ ਹਾਂ, ਨਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਮਾਹਰ ਹਾਂ, ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਡਿਗਰੀਆਂ ਹੀ ਹਨ; ਇਸ ਲਈ ਸਾਥੋਂ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਦੀ ਆਸ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਸਾਡੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸਬੰਧੀ ਤਰ੍ਹਾਂ-ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਨਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਉਸ ਦਾ ਅਸਲ ਮਤਲਬ ਸਮਝਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਦੂਸਰੇ ਸਭ ਨੁਕਤਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਕੀਲਾਂ 'ਤੇ ਛੱਡਦੇ ਹੋਏ ਮੈਂ ਖੁਦ ਇਕ ਮੱਦੇ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾਂਗਾ। ਇਹ ਮੁੱਦਾ, ਇਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀ ਨੀਯਤ ਕੀ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅਪਰਾਧੀ ਹਾਂ।

ਇਹ ਬੜਾ ਹੀ ਪੇਚੀਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਆਦਮੀ ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਉਹ ਉਚਾਈ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਜਿਸ ਦੇ ਅਸਰ ਹੇਠ ਅਸੀਂ ਇਕ ਖਾਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੋਚਣ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸੇ ਨੂੰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਹੀ ਸਾਡੀ ਨੀਯਤ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਮਸ਼ਹੂਰ ਕਾਨੂੰਨ ਮਾਹਰ ਸੁਲੇਮਾਨ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਅਪਰਾਧੀ ਆਚਰਨ ਲਈ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਜਦ ਤੱਕ ਉਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਰੋਧੀ ਸਿੱਧ ਨਾ ਹੋਵੇ।

ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਅਸਾਂ ਜੋ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਉਹ ਸਾਡੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਾਡੀ ਨੀਯਤ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਕਲਮ ਦੀ ਇਕ ਹੀ ਨੋਕ ਨਾਲ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਕਿ "ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਵਿਹਾਰ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਮਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਵਿਚ ਕਦੀ-ਕਦਾਈਂ ਹੀ ਉਦੇਸ਼ ਤੇ ਨੀਯਤ ਦੀ ਚਰਚਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ", ਸਾਡੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਬੇਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਮਾਨਯੋਗ ਜੱਜ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਜਾਂ ਤਾਂ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੋਂ ਲਗਾਉਂਦੇ ਜਾਂ ਸਾਡੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਪਹਿਲੂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਵੀ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਵਿਚਾਰ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੈਂਬਲੀ ਵਿਚ ਅਸਾਂ ਜੋ ਦੋ ਬੰਬ ਸੁੱਟੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸਰੀਰਕ ਜਾਂ ਆਰਥਿਕ ਹਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਜੋ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਸਖ਼ਤ ਤੋਂ ਸਖ਼ਤ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਵਾਲੀ ਵੀ ਹੈ। ਜੇ ਦੂਸਰੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜਦ ਤਕ ਮੁਜਰਮ ਦੀਆਂ ਮਨੋਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਨਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਉਸ ਦੇ ਅਸਲੀ ਉਦੇਸ਼ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਸਕਦਾ। ਜੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੁਲਾ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਦਮੀ ਨਾਲ ਇਨਸਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਨਾ ਰੱਖਣ 'ਤੇ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਸੈਨਾਪਤੀ ਸਾਧਾਰਨ ਹਤਿਆਰੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣਗੇ। ਸਰਕਾਰੀ ਟੈਕਸ ਵਸੂਲਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਚੋਰ, ਜਾਲਸਾਜ਼ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣਗੇ ਅਤੇ ਜੱਜਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਕਤਲ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲੱਗੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਤੇ ਸਭਿਅਤਾ ਖੂਨ-ਖਰਾਬਾ, ਚੋਰੀ ਅਤੇ ਜਾਲਸਾਜ਼ੀ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਵੇਗੀ। ਜੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਹਕੂਮਤ ਨੂੰ ਕੀ ਹੱਕ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਜ ਦੇ

ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੇ? ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਹਰ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਬੁਨ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਦਿਖਾਈ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਹਰ ਪੈਗੰਬਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕਰੋੜਾਂ ਭੋਲੇ ਤੇ ਅਨਜਾਣ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਹਜ਼ਰਤ ਈਸਾ ਮਸੀਹ ਗਤਬਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਭੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਬਗ਼ਾਵਤ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣਗੇ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ 'ਖਤਰਨਾਕ ਆਦਮੀ' ਮੰਨੇ ਜਾਣਗੇ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਸਾਡੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੇਹੱਦ ਆਦਰ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੂਰਤੀ ਸਾਡੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਅਧਿਆਤਮਕਤਾ ਦੀ ਤਰੰਗ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਉਂ? ਇਹ ਇਸ ਲਈ (ਕਿਉਂਕਿ) ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸਰੋਤ ਉਚੇ ਦਰਜੇ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸੀ। ਉਸ ਯੁੱਗ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਛਾਣਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਹਰੀ ਵਰਤਾਰੇ ਨੂੰ ਹੀ ਦੇਖਿਆ, ਲੇਕਿਨ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ 19 ਸਦੀਆਂ ਲੰਘ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਕੀ ਅਸਾਂ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕੋਈ ਉਨਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ? ਕੀ ਅਸੀਂ ਏਦਾਂ ਦੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਦੋਹਰਾਵਾਂਗੇ? ਅਗਰ ਏਦਾਂ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਮੰਨਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ, ਵੱਡੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਯਤਨ ਬੇਕਾਰ ਅਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਅਸੀਂ ਉਸੇ ਥਾਂ 'ਤੇ ਹਾਂ, ਜਿਥੇ ਅੱਜ ਤੋਂ ਵੀਹ ਸਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਂ!

ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਉਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਵਾਲ ਖਾਸ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਜਨਰਲ ਡਾਇਰ ਦਾ ਉਦਾਹਰਣ ਲੈ ਲਓ। ਉਸ ਨੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾਈ ਅਤੇ ਸੈਂਕੜੇ ਨਿਰ-ਅਪਰਾਧ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰ-ਰਹਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੇ, ਲੇਕਿਨ ਫੌਜੀ ਆਦਲਤ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਦੀ ਥਾਂ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਦਾ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤਾ। ਇਕ ਹੋਰ ਉਦਾਹਰਣ ਵੱਲ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦਿਓ-ਸ੍ਰੀ ਖੜਗ ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਜੋ ਗੋਰਖਾ ਨੌਜਵਾਨ ਹੈ, ਨੇ ਕਲਕੱਤੇ ਵਿਚ ਅਮੀਰ ਮਾਰਵਾੜੀ ਨੂੰ ਛੂਰੇ ਨਾਲ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਜੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਖੜਗ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਵਰ੍ਹੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਸਮਾਂ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੁਕਤ ਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਕੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਦਰਾਜ਼ ਅਜਿਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ? ਜਾਂ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਹੱਤਿਆ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਸਿੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ? ਉਸ ਨੇ ਸਾਡੀ ਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣਾ ਅਪਰਾਧ ਸਵੀਕਾਰ

ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਜੀਵਨ ਬਚ ਗਿਆ ਤੇ ਉਹ ਆਜ਼ਾਦ ਹੈ।

ਮੈਂ ਪੁੱਛਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ? ਉਸ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਨਾਪਿਆ ਤੋਲਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਪੇਚੀਦਾ ਢੰਗ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਉਸ ਦਾ ਐਕਸ਼ਨ ਸਾਡੇ ਕੰਮ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵੱਧ ਘਾਤਕ ਤੇ ਸੰਜੀਦਾ ਸੀ, (ਪਰ) ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਰਮ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦਾ ਮਕਸਦ ਨੇਕ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਜੋਕ ਤੋਂ

ਬਹੁਤ ਹੀ ਉਚ ਬੌਧਿਕ ਗਿਆਨ ਦੇ (ਵਾਲੇ) ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਬਗ਼ਾਵਤ ਦੇ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਹਨ।

ਸਾਡੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਤੱਥ ਬਿਲਕੁਲ ਸਾਦਾ ਹਨ। 8 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1929 ਨੂੰ ਅਸਾਂ ਸੈਂਟਰਲ ਅਸੈਂਬਲੀ ਵਿਚ ਦੋ ਬੰਬ ਸੁੱਟੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਮਾਕੇ ਨਾਲ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਾਮੂਲੀ ਝਰੀਟਾਂ ਆਈਆਂ। ਚੈਂਬਰ ਵਿਚ ਹੰਗਾਮਾ ਹੋਇਆ, ਸੈਂਕੜੇ ਦਰਸ਼ਕ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਗਏ। ਕੁਝ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਚੁੱਪ ਛਾ ਗਈ। ਮੈਂ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਸਾਥੀ ਬੀ.ਕੇ. ਦੱਤ ਚੁਪ-ਚਾਪ ਦਰਸ਼ਕ ਗੈਲਰੀ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਰਹੇ ਅਤੇ

ਭਗਤ ਸਿੰਘ

ਇਨਕਲਾਬ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ ਤੇ ਸਾਮਰਾਜਵਾਦ ਮੁਰਦਾਬਾਦ ਬਾਰੇ ਅਸਾਂ ਜੋ ਵਿਆਖਿਆ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਡਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਾਡੇ ਉਦੇਸ਼ ਦਾ ਇਹ ਖਾਸ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਇਨਕਲਾਬ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ ਤੋਂ ਸਾਡਾ ਇਹ ਉਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤ ਮਤਲਬ ਵਿਚ ਸਮਝੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਿਸਤੌਲ ਤੇ ਬੰਬ ਇਨਕਲਾਬ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਂਦੇ, ਸਗੋਂ ਇਨਕਲਾਬ ਦੀ ਤਲਵਾਰ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਸਾਣ 'ਤੇ ਤੇਜ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਇਨਕਲਾਬ ਦਾ ਮਤਲਬ ਪ੍ਰਜੀਵਾਦੀ ਲੜਾਈਆਂ ਦੀ ਮੁਸੀਬਤ ਦਾ ਅੰਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਮੁਖ ਉਦੇਸ਼ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸਮਝੋ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਦੇਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਬੀ. ਕੇ. ਦੱਤ

ਛੁਟਕਾਰਾ ਦਿਲਾਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਕਈ ਸੁੰਦਰ ਲੜਕੀਆਂ ਦਾ ਖੂਨ ਚੂਸ ਲਿਆ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਖੜਗ ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸ਼ਰਾ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵਰ੍ਹੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਕਿਸ ਕਦਰ ਗ਼ਲਤ ਹੈ, ਇਹ ਨਿਆਂ ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ- "ਕਾਨੂੰਨ ਆਦਮੀਆਂ ਲਈ ਹੈ, ਆਦਮੀ ਕਾਨੂੰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ।" ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਉਹੀ ਰਿਆਇਤਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਖੜਗ ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ? ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਨਰਮ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਉਸ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਆਦਮੀ ਜੋ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਬਚ ਸਕਦਾ। ਕੀ ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਹੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡਾ ਕੰਮ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ, ਜਾਂ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਇਸ ਕੰਮ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਮਹੱਤਤਾ ਹੈ?

ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਹਕੂਮਤ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਮੀਨੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਵਿਚ ਬਚਾਅ ਲੱਭਦੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਹਕੂਮਤ ਆਦਮੀ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਹੱਕ ਖੋਹਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰਹਿਣ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਗਰ ਇਹ ਕਾਇਮ ਹੈ, ਤੇ ਆਰਜ਼ੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਬੇ-ਗੁਨਾਹਾਂ ਦਾ ਖੂਨ ਇਸ ਦੀ ਗਰਦਨ 'ਤੇ ਹੈ। ਜੇ ਕਾਨੂੰਨ ਉਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦੇ ਤਾਂ ਨਾ ਨਿਆਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪੱਕੀ ਸਬਾਈ ਸ਼ਾਂਤੀ ਬਣਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਆਟੇ ਵਿਚ ਸੰਖਿਆ ਮਲਾਣਾ (ਮਿਲਾਉਣਾ) ਜੁਰਮ ਨਹੀਂ, ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਚੁਹਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਜੇ ਇਸ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਕਤਲ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਬਲਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਜਿਹੜੇ ਦਲੀਲ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਤੇ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਨਿਆਂ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਕਰ ਕੇ

ਅਸਾਂ ਖੁਦ ਹੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਸਾਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ ਗਿਆ, ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਅਤੇ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਯਤਨ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਵਿਚ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਪਰ ਬੰਬ ਨਾਲ 4-5 ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮੂਲੀ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ, ਤੇ ਇਕ ਬੈਂਚ ਦਾ ਮਾਮੂਲੀ ਜਿਹਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ, ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਦਖ਼ਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੇ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇ ਅਸੀਂ ਨੌਸ਼ਟਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਨੌਸ਼ਟਾ ਸਕਦੇ ਸਾਂ। ਅਸਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਅਪਰਾਧ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਹਾਲਾਤ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਗ਼ਲਤ ਸਮਝੇ ਜਾਈਏ। ਸਾਡੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਕੁਝ ਪੈਰੇ ਕੱਟ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਇਹ ਅਸਲ ਹਾਲਾਤ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਪੜ੍ਹਨ 'ਤੇ ਸਾਫ਼ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਵਿਚ, ਸਾਡਾ ਦੋਸ਼ ਨਾਜ਼ੁਕ ਦੌਰ ਵਿਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਪਾਸੇ ਵੱਲੋਂ ਕਾਫ਼ੀ ਉਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸਾਂ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਮੁਤਾਬਕ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਗ਼ਲਤੀ ਉਤੇ ਹੋਈਏ, ਸਾਡਾ ਸੋਚਣ ਦਾ ਢੰਗ ਜੱਜ ਦੇ ਸੋਚਣ ਦੇ ਢੰਗ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਗ਼ਲਤ ਗੱਲਾਂ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਜੋੜੀਆਂ ਜਾਣ।

ਇਨਕਲਾਬ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ ਅਤੇ ਸਾਮਰਾਜਵਾਦ ਮੁਰਦਾਬਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਅਸਾਂ ਜੋ ਵਿਆਖਿਆ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਡਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਾਡੇ ਉਦੇਸ਼ ਦਾ ਇਹ ਖਾਸ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਇਨਕਲਾਬ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ ਤੋਂ ਸਾਡਾ ਇਹ ਉਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗ਼ਲਤ

ਗਈਆਂ। ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਲੋਕ ਹਾਲਾਤ ਦੇ ਵਹਾਅ ਤੇ ਵੇਗ ਨੂੰ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਪਹਿਲੀ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਾਂ ਅਤੇ ਜੇ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰਨ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਕੀ ਅਸੀਂ ਮੁਖ ਉਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਅਸਫ਼ਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ?

ਇਸ ਨੀਅਤ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਗੋਚਰ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਸਾਡੀ ਕਾਰਵਾਈ, ਤੇ ਉਸ ਕਾਰਵਾਈ ਨੇ ਨਤੀਜੇ ਸਾਡੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇਕ ਹੋਰ ਨੁਕਤਾ ਸਪਸ਼ਟ ਤੇ ਸਾਫ਼ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਬੰਬਾਂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਦੇ ਬਾਰੇ ਬਿਲਕੁਲ ਅਣਜਾਣ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਪੰਡਤ ਮੋਤੀ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ, ਸ੍ਰੀ ਕਾਲੇਕਰ, ਸ੍ਰੀ ਜੈਕਰ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸਿਨਹਾ ਜਿਹੇ ਮਾਨਯੋਗ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਬੰਬ ਸੁੱਟਦੇ? ਅਸੀਂ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਕਿਵੇਂ ਖਤਰੇ ਵਿਚ ਪਾ ਸਕਦੇ ਸਾਂ? ਅਸੀਂ ਪਾਗਲ ਤੇ ਨਹੀਂ ਹਾਂ? ਅਤੇ ਅਗਰ ਪਾਗਲ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਾਨੂੰ ਪਾਗਲਖਾਨੇ ਵਿਚ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਬੰਬਾਂ ਬਾਰੇ ਸਾਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੀ। ਉਸੇ ਕਾਰਨ ਅਸਾਂ ਇਹ ਹੌਸਲਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬੈਂਚਾਂ 'ਤੇ ਲੋਕ ਬੈਠੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਬੰਬ ਸੁੱਟਣਾ ਕਿਤੇ ਵਧ ਸੌਖਾ ਕੰਮ ਸੀ, ਪਰ ਖਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਬੰਬ ਸੁੱਟਣਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਕੰਮ ਸੀ। ਅਗਰ ਬੰਬ ਸੁੱਟਣ ਵਾਲੇ ਠੀਕ ਦਿਮਾਗ ਦੇ ਨਾ ਹੁੰਦੇ, ਜਾਂ ਉਹ ਸੰਤੁਲਤ ਨਾ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਬੰਬ ਖਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇ ਬਜਾਏ ਬੈਂਚਾਂ 'ਤੇ ਡਿਗਦਾ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਖਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਲਈ ਜੇ ਹਿੰਮਤ ਅਸਾਂ ਦਿਖਲਾਈ ਹੈ, ਉਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਇਨਾਮ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ, ਅਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਆਪ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਕਮੀ ਕਰਵਾਉਣ ਨਹੀਂ ਆਏ, ਸਗੋਂ ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ ਆਏ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਠੀਕ ਵਰਤਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤੇ ਸਾਡੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਉਚਿਤ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਸਵਾਲ ਸਾਡੇ ਲਈ ਬੇਮਾਇਨੇ ਹੈ।

ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਪਾਰਸ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ

ਭਗਤ ਸਿੰਘ

ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਸੁਣ ਅਜ਼ਲ ਦਾ ਰੂਪ ਬੜਾ ਵਿਕਰਾਲ,
ਮੁਸੇ ਵਰਗੇ ਭੱਜ ਗਏ ਦੇਖ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਲ,
ਜਾਂਦੇ ਤੱਕ ਕੇ ਮੌਤ ਨੂੰ ਸ਼ੇਰਾਂ ਦੇ ਚਿੱਤ ਡੋਲ,
ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਸੁਖਾਲੀਆਂ ਔਖੇ ਪਾਲਣੇ ਬੋਲ।

ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਲਕੀਰ ਦੀ ਨਾ ਨਿਕਲਦੀ ਖੋਜ,
ਨਾਜ਼ਕ ਮੋਢੇ ਚੁੱਕ ਨਾ ਸਕਣ ਐਨਾ ਬੋਝ,
ਉਮਰ ਸਤਾਰਾਂ ਸਾਲ ਤੂੰ ਅੱਲੜੂ ਤੇ ਅਣਭੋਲ,
ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਸੁਖਾਲੀਆਂ ਔਖੇ ਪਾਲਣੇ ਬੋਲ।

ਮੁਸ਼ਕਲ ਮਾਰੇ ਜਾਣਗੇ ਬਹੁਆਂ ਕੋਲੋਂ ਚੋਰ,
ਘਿੱਡ ਜਾਣੇ ਕਈ ਪਈ ਤੋਂ ਭੁੰਡਾਂ ਵਾਂਗਰ ਛੋਹਰ,
ਮੁੰਡੇ ਵੱਡਿਆਂ ਘਰਾਂ ਦੇ ਤੇਰੇ ਵਰਗੇ ਸੋਹਲ,
ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਸੁਖਾਲੀਆਂ ਔਖੇ ਪਾਲਣੇ ਬੋਲ।

ਦੇਸ਼ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਤੈਂ ਲਈ ਘੱਤ ਸੁਗੰਧ,
ਜੀਵਨ ਜੋਗਿਆ ਜਿਉਣ ਦਾ ਬਿਖੜਾ ਚੁਣਿਆ ਪੰਧ,
ਖਤਰਨਾਕ ਹਨ ਮੰਜ਼ਲਾਂ ਦੇਖ ਅੱਖੀਆਂ ਖੋਲ੍ਹ,
ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਸੁਖਾਲੀਆਂ ਔਖੇ ਪਾਲਣੇ ਬੋਲ।

ਖੁਨੀ ਇਨਕਲਾਬ ਦਾ ਨਹੀਂ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਰਬ,
ਕਿਹੜਾ ਖੁਨੀ ਸ਼ੇਰ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਪਾਉ ਹੱਥ,
ਕਿਹੜਾ ਪੈ ਵਿਚ ਤੱਕੜੀ ਉਤਰੂ ਸਾਵੇਂ ਤੋਲ,
ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਸੁਖਾਲੀਆਂ ਔਖੇ ਪਾਲਣੇ ਬੋਲ।

ਕੋਈ ‘ਕੱਲਾ’ ਆਦਮੀ ਬੰਨ੍ਹ ਨਾ ਸਕੇ ਸਿੰਘ,
ਜਾਗ੍ਰਤੀ ਵਿਚ ਆਇਆ ਜਿਸ ਦਿਨ ਸਾਰਾ ਹਿੰਦ,
ਹੋਵੇਗਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਦਾ ਤਦੋਂ ਬਿਸਤਰਾ ਗੋਲ,
ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਸੁਖਾਲੀਆਂ ਔਖੇ ਪਾਲਣੇ ਬੋਲ।

ਉਤੇ ਤੱਤੀ ਤਵੀ ਦੇ ਧੋਧੇ ਕਰਨ ਕਵਾਇਦ,
ਨਾ ਘਬਰਾਣਾ ਤੱਕ ਕੇ ਗੋਲੀ, ਫਾਂਸੀ, ਕੈਦ,
ਕਰਨਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਰੰਭ ਹੈ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਘੋਲ,
ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਸੁਖਾਲੀਆਂ ਔਖੇ ਪਾਲਣੇ ਬੋਲ।

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਡੀਂਗਾਂ ਮਾਰ ਕੇ ਸਿਰ ਚੁੱਕਿਆ ਅਸਮਾਨ,
ਪਾਣੀ ਦੇ ਵਿਚ ਬੈਠ ਗਏ ਵੇਲੇ ਇਮਤਿਹਾਨ,
ਭੀੜ ਪਈ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜ਼ਾਹਰ ਹੋ ਗਏ ਪੋਲ,
ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਸੁਖਾਲੀਆਂ ਔਖੇ ਪਾਲਣੇ ਬੋਲ।

ਤਲਵਾਰਾਂ ਦੀ ਛਾਂ ਖੋਲ੍ਹ ਕੌਣ ਕਰਨਗੇ ਸਫਰ,
ਕਿਹੜੇ ਖਾਤਰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਖੁਦ ਜਾਲਣਗੇ ਜ਼ਫਰ,
ਕਾਲੇ ਸੱਪ ਦੀ ਸਿਰੀ ਜੋ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਲੈਣ ਚਬੋਲ,
ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਸੁਖਾਲੀਆਂ ਔਖੇ ਪਾਲਣੇ ਬੋਲ।

ਗਲ ‘ਚ ਕਿਹੜੇ ਪਾਉਣਗੇ ਉਸਤਰਿਆਂ ਦੇ ਹਾਰ,
ਦੱਸ ਲੋਹੇ ਦੇ ਬਣਾਂ ‘ਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਕੱਢੂ ਧਾਰ,
ਬੂਟਾ ਕਿਹੜਾ ਸੂਰਮਾ ਸੂਲੀ ਸਮਝ ਚੰਡੋਲ,
ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਸੁਖਾਲੀਆਂ ਔਖੇ ਪਾਲਣੇ ਬੋਲ।

ਕਿਹੜਾ ਵਿਆਹੂ ਫਾਂਸੀਆਂ ਬੈਂਤਾਂ ਕੌਣ ਸਹੂ,
ਹੋਤ ਮਾਦਰੇ ਵਤਨ ਦੀ ਡੋਲ੍ਹੇ ਸੱਜਰਾ ਲਹੂ,
ਕੌਣ ਭਮੱਕੜ ਜਾਣਗੇ ਚੱਲ ਸਮਾ ਦੇ ਕੋਲ,
ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਸੁਖਾਲੀਆਂ ਔਖੇ ਪਾਲਣੇ ਬੋਲ।

ਧਾਰਾਂ ਤੇਗਾਂ ਦੀਆਂ ‘ਤੇ ਕਿਹੜਾ ਨੱਚੂ ਨਾਚ,
ਸੀਸ ਤਲੀ ‘ਤੇ ਧਰਨ ਦੀ ਮਰ ਕੇ ਦੱਸੂ ਜਾਚ,
ਕੌਣ ਕਰੂ ਮਨਸੂਰ ਬਣ ਸੂਲੀ ਉਤੇ ਝੋਲ,
ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਸੁਖਾਲੀਆਂ ਔਖੇ ਪਾਲਣੇ ਬੋਲ।

ਕਿਹੜਾ ਸੁੱਤੀ ਮੌਤ ਦੇ ਸਿਰ ਵਿਚ ਮਾਰੂ ਇੱਟ,
ਲਊ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਲਦੇ ਭੱਠ ਵਿਚ ਸਿੱਟ,
ਕੂਕੇ ਜੀਕਣ ਕਰ ਗਏ ਤੋਪਾਂ ਨਾਲ ਕਲੋਲ,
ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਸੁਖਾਲੀਆਂ ਔਖੇ ਪਾਲਣੇ ਬੋਲ।

ਭਾਰਤ ਮਾਂ ਦੇ ਮਹਿਲ ‘ਤੇ ਕਰਨ ਖੂਨ ਦੀ ਟੀਪ,
ਕਿਹੜੇ ਪਾ ਕੇ ਚਰਬੀਆਂ ਜਗਾਵਣਗੇ ਦੀਪ,
ਵਿਚ ਕੁਠਾਲੀ ਪਿਘਲ ਕੇ ਸੋਨਾ ਬਣਨ ਨਿਰੋਲ,
ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਸੁਖਾਲੀਆਂ ਔਖੇ ਪਾਲਣੇ ਬੋਲ।

ਗੋਰੇ ਡਾਕੂ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲੁੱਟੀ ਜਾਣ ਸਰੀਦ,
ਕੌਮ ਘਰਾੜੇ ਮਾਰਦੀ ਸੁੱਤੀ ਗੂੜ੍ਹੀ ਨੀਂਦ,
ਕੌਣ ਜਗਾਵੇ ਆਪਣੇ ਚੰਮ ਦਾ ਮੜ੍ਹ ਕੇ ਢੋਲ,
ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਸੁਖਾਲੀਆਂ ਔਖੇ ਪਾਲਣੇ ਬੋਲ।

ਕੌਣ ਨਾ ਕੰਬੂ ਤੱਕ ਕੇ ਤੂਫਾਨਾਂ ਦਾ ਸ਼ੋਰ,

ਵਿਚ ਸਮੁੰਦਰ ਡੂੰਘਿਆਂ ਉਤਰ ਗੋਤਾਖੋਰ,
ਜਾਨ ਹੀਲ ਮਰਜੀਵੜੇ ਲਿਆਉਂਦੇ ਮੋਤੀ ਰੋਲ,
ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਸੁਖਾਲੀਆਂ ਔਖੇ ਪਾਲਣੇ ਬੋਲ।

ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਛੱਡ ਕੇ ‘ਪਾਰਸਾ’ ਕਿਉਂ ਪੈਂਦਾ ਵਿਚ ਗਮਾਂ,
ਗਫਲਤ ਦੇ ਵਿਚ ਗੁਜ਼ਰਿਆ ਨਾ ਆਏ ਹੱਥ ਸਮਾਂ,
ਸ਼ਾਦੀ ਕਰ ਕੇ ਮਾਣ ਲੈ ਲੱਭਾ ਜਨਮ ਅਮੋਲ,
ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਸੁਖਾਲੀਆਂ ਔਖੇ ਪਾਲਣੇ ਬੋਲ।

ਮੁੜ ਕੇ ਜਨਮ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਵੀਰਾ

ਮਾਂ ਜਾਇਆ ਭਗਤ ਸਿਆਂ ਜੀਹਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਸੱਧਰਾਂ ਲੱਖਾਂ,
ਮੈਂ ਅਮਰ ਕੌਰ ਭੈਣਾਂ ਕੋਲੋਂ ਭਰੀ ਖੜ੍ਹੀ ਹਾਂ ਅੱਖਾਂ,
ਆਖਰ ਦੀ ਮਿਲਣੀ ਨੂੰ ਆਈ ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਹਮਸ਼ੀਰਾ,
ਪੇਟੋਂ ਇਕ ਮਾਤਾ ਦੇ ਮੁੜ ਕੇ ਜਨਮ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਵੀਰਾ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਬੂਠੇ ਨੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੰਮੇ ਚੌੜੇ,
ਆਪਣੇ ਮਾਂ ਜਾਇਆ ਵੇ ਸਾਂਝਾ ਖੂਨ ਰਗਾਂ ਵਿਚ ਦੌੜੇ,
ਜਿਸ ਖੂਨ ‘ਚੋਂ ਉਪਜੀ ਮੈਂ ਉਸੇ ਰੰਗ ਦੇ ਬਣੇ ਸਰੀਰਾ,
ਪੇਟੋਂ ਇਕ ਮਾਤਾ ਦੇ ਮੁੜ ਕੇ ਜਨਮ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਵੀਰਾ।

ਮਾਂ, ਪਿਓ ਤੇ ਭੈਣ, ਭਰਾ, ਮੁੜ ਨਾ ਮਿਲਦੇ ਪੁੱਤਰ ਧੀਆਂ,
ਮੁੜ ਇਕ ਥਾਂ ਜੰਮਣਾ ਨਾ ਆਪਾਂ ਇਸ ਟੱਬਰ ਦੇ ਜੀਆਂ,
ਕਰ ਯਾਦ ਵਿਛੋੜੇ ਨੂੰ ਚੰਦਰਾ ਚਿੱਤ ਨਹੀਂ ਬੰਨ੍ਹਦਾ ਧੀਰਾ,
ਪੇਟੋਂ ਇਕ ਮਾਤਾ ਦੇ ਮੁੜ ਕੇ ਜਨਮ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਵੀਰਾ।

ਤੂੰ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈਂ ਜਿਸ ਸਿਖੀ ਨੇ ਮਹਿੰਗਾ ਮੋਤੀ,
ਉਹ ਪਿਆਰੀ ਮਾਤਾ ਵੀ ਕੋਲੋਂ ਮੂਰਤ ਬਣੀ ਖਲੋਤੀ,
ਸਨ ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਸਧਰਾਂ ਵੇ ਘੋੜੀ ਚੜ੍ਹਦਾ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਚੀਰਾ,
ਪੇਟੋਂ ਇਕ ਮਾਤਾ ਦੇ ਮੁੜ ਕੇ ਜਨਮ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਵੀਰਾ।

ਰਿਹਾ ਖੂਨ ਉਬਾਲੇ ਖਾ ਜਾਣੀਂ ਬਣ ਜਾਂ ਰਾਣੀ ਝਾਂਸੀ,
ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਥਾਂ ਤੇਰੇ ਵੀਰਾ ਆਪ ਲੱਗ ਜਾਂ ਫਾਂਸੀ,
ਕੀਤਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਭੈੜਾ ਹੱਦੋਂ ਪਰ੍ਹੇ ਵਤੀਰਾ,
ਪੇਟੋਂ ਇਕ ਮਾਤਾ ਦੇ ਮੁੜ ਕੇ ਜਨਮ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਵੀਰਾ।

ਵਿਚ ਜੰਗ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਆਪਣਾ ਤੂੰ ਸਿਰ ਲਾ,
ਮਾਂਵਾਂ ਪੁੱਤ ਜੰਮਦੀਆਂ ਨੇ ਕੋਈ ਤੇਰੇ ਵਰਗਾ ਵਿਰਲਾ,
ਵਿਚ ਲੜੀ ਪਰੋਇਆ ਗਿਆ ਸੁੱਚਾ ਭਾਰਤ ਮਾਂ ਦਾ ਹੀਰਾ,
ਪੇਟੋਂ ਇਕ ਮਾਤਾ ਦੇ ਮੁੜ ਕੇ ਜਨਮ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਵੀਰਾ।

ਇਤਿਹਾਸ ਭੁਲਾਉ ਨਾ ਜੋ ਤੂੰ ਬਾਲ ਉਮਰ ਵਿਚ ਕੀਤਾ,
ਹੈ ਗੱਭਰੂ ਤਬਕੇ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਦਿਲਾਂ ‘ਚ ਬਾਲ ਪਲੀਤਾ,

ਚੋਬਰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੰਗੇ ਥਾਂ ਥਾਂ ਕਰਨ ਕਚੀਰਾ,
ਪੇਟੋਂ ਇਕ ਮਾਤਾ ਦੇ ਮੁੜ ਕੇ ਜਨਮ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਵੀਰਾ।

ਨੀਂਹ ਕੌਮੀ ਮੰਦਰ ਦੀ ਪਾ ਕੇ ਵਿਚ ਪਵਿੱਤਰ ਹੱਡੀਆਂ,
ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੇ ਕਰਨੀਆਂ ਕਰੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ
ਵੱਡੀਆਂ,
ਸਨ ਸਾਕੇ ਬੜੇ ਕਰੇ ਬਾਕਿਆ ਬਾਲ ਵਰੋਸ ਪਠੀਰਾ,
ਪੇਟੋਂ ਇਕ ਮਾਤਾ ਦੇ ਮੁੜ ਕੇ ਜਨਮ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਵੀਰਾ।

ਛਾਂਵੇਂ ਤਲਵਾਰਾਂ ਦੀ ਵਧ ਕੇ ਲੜਿਆ ਵਾਂਗ ਅਸੀਲਾਂ,
ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿੰਦੀ ਨਾ ਹੁਣ ਤੂੰ ਅੰਦਰੋਂ ਕਰੇਂ ਅਪੀਲਾਂ,
ਤੂੰ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਭਾਰਤ ਵਿਚੋਂ ਬੇਨਜ਼ੀਰਾ,
ਪੇਟੋਂ ਇਕ ਮਾਤਾ ਦੇ ਮੁੜ ਕੇ ਜਨਮ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਵੀਰਾ।

ਕਰਨੈਲ ਕਵੀਸ਼ਰ ਵੇ ਤੇਰੀ ਲਿਖ ਛੰਦਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਵਾਂ,
ਚੜ੍ਹ ਤਖਤੋ ਫਾਂਸੀ ਦੇ ਨਾ ਤੂੰ ਡੋਲੀਂ ਚਮਕੇਂ ਭਰਾਵਾਂ,
ਜਾ ਵਿਚ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਦੇ ਵੱਜੀਂ ਛੁੱਟ ਕਮਾਨੇ ਤੀਰਾ,
ਪੇਟੋਂ ਇਕ ਮਾਤਾ ਦੇ ਮੁੜ ਕੇ ਜਨਮ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਵੀਰਾ।

ਗਾਈਏ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਘੋੜੀ

ਫੁੱਲ ਵਰ੍ਹਾਓ ਸਿਰ ਦੇ ਉਤੇ ਬੋਧੇ ਸੋਹਣੇ ਚੀਰੇ ਵੇ,
ਛੱਡੋ ਪਰ੍ਹੇ ਗਮਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸ਼ਗਨ ਮਨਾਈਏ ਵੀਰੇ ਦੋਂ,
ਜਗ੍ਹਾ ਤੇਲ ਦੀ ਦੀਪ ‘ਚ ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰੱਤ ਨਿਚੋੜੀ ਨੀ,
ਆਓ ਭੈਣੋਂ ਰਲ ਮਿਲ ਗਾਈਏ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਘੋੜੀ ਨੀ।

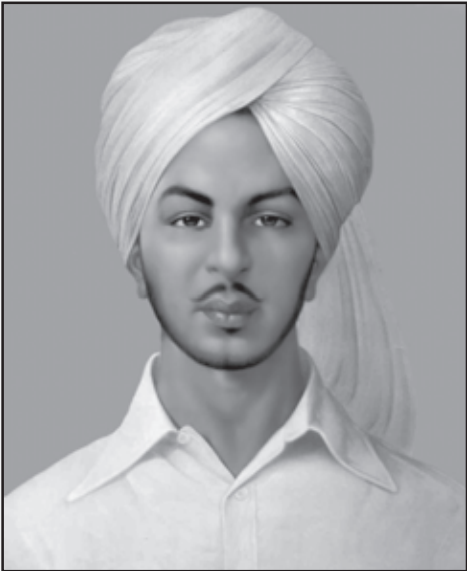
ਬਿਛੂ ਬਣੇ ਗਲੋਣੇ ਲੱਗਣ ਪੁਣੀਆਂ ਕਾਲੀਆਂ ਨਾਗਣੀਆਂ,
ਚੀਕਣ ਫੁੱਟ, ਗੁੱਝ ਕੁਰਲਾਵੇਂ, ਗੁੱਡੀਆਂ ਰੋਣ ਨਿਭਾਗਣੀਆਂ,
ਕੱਤਣ ਤੁੰਬਣ ਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਚਿੱਤ ਚੰਦਰਾ ਕੋਹੜੀ ਨੀ,
ਆਓ ਭੈਣੋਂ ਰਲ ਮਿਲ ਗਾਈਏ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਘੋੜੀ ਨੀ।

ਇਕ ਮਾਤਾ ਦੇ ਪੇਟ ਪਵਿੱਤਰ ‘ਚੋਂ ਨਹੀਂ ਮੁੜ ਮੁੜ ਜੰਮੀ ਦਾ,
ਜਾਂ ਸਹੁਰਿਆਂ ਦਾ ਵਾਸੀ ਹੋਇਆ ਜਾਇਆ ਮੇਰੀ ਅੰਮੀ ਦਾ,
ਸ਼ਾਹ ਅਸਵਾਰ ਨੇ ਵਤਨਾਂ ਵੱਲੀਂ ਵਾਂਗ ਕਦੇ ਨਾ ਮੋੜੀ ਨੀ,
ਆਓ ਭੈਣੋਂ ਰਲ ਮਿਲ ਗਾਈਏ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਘੋੜੀ ਨੀ।

ਵੀਰ ਵਿਛੋੜਾ ਮੁਖੀ ਤੀਰ ਦੀ ਦਿਲ ਭੈਣਾਂ ਦਾ ਛੇਕੇ ਨੀ,
ਬਾਝ ਭਰਾਵਾਂ ਸੁੰਨੇ ਜਾਪਣ ਵਸਦੇ ਰਸਦੇ ਪੇਕੇ ਨੀ,
ਵੱਢ ਵੱਢ ਖਾਂਦਾ ਰਹੇ ਹੱਡਾਂ ਨੂੰ ਝੋਰਾ ਮਰਦਿਆਂ ਤੋੜੀ ਨੀ,
ਆਓ ਭੈਣੋਂ ਰਲ ਮਿਲ ਗਾਈਏ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਘੋੜੀ ਨੀ।

ਵੀਰ ਸੰਧਾਰੇ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦੇ ਜਦ ਹੁੰਦੇ ਦਿਨ ਤੀਆਂ ਦੇ,

ਕਿਉਂ ਤੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਅਤੇ
ਕਰੰਸੀ ਉਤੇ ਖਾਮੋਸ਼ ਹੈਂ।
ਇਹ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਕਿ ਤੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ

ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸੋਚ ਹੈ।
ਕਿਉਂ ਆਜ਼ਾਦ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ
ਤੈਨੂੰ ਭੁਲਾ ਦਿੱਤਾ ਭਗਤ ਸਿੰਘ।...

ਜੋ ਮਿਲਿਆ ਤੈਨੂੰ ਜੀਵਨ, ਕਿਉਂ ਤੂੰ ਉਸ ਨੂੰ,
ਜੀ ਕੇ ਵੇਖਿਆ ਨਾ।
ਨਾ ਹੱਥੀ ਡੋਲੀ ਤੇਰੀ ਭੈਣ ਅਮਰ ਕੌਰ ਦੀ,
ਆਪਣੇ ਸਿਰੋਂ ਵਾਰਿਆ
ਮਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਪੀ ਕੇ ਵੇਖਿਆ ਨਾ।
ਸਾਡੇ ਵਰਗੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਤੂੰ ਖੁਦ ਨੂੰ
ਕਰ ਕੁਰਬਾਨ ਦਿੱਤਾ ਭਗਤ ਸਿੰਘ!
ਪਰ ਕਦੇ ਵੀ ਤੈਨੂੰ ਅਸੀਂ

ਜੋ ਮਾਪਿਆਂ ਤੋਂ ਸੱਖਣੀਆਂ ਨੇ ਕਾਹਦੇ ਧੁਰਵੇ ਧੀਆਂ ਦੇ,
ਇੰਜ ਤਤਫਦੀਆਂ ਰਹਿਣ ਤੱਤੀਆਂ ਜਿਉਂ ਜਲ ਮੀਨ ਵਿਛੋੜੀ
ਨੀ,
ਆਓ ਭੈਣੋਂ ਰਲ ਮਿਲ ਗਾਈਏ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਘੋੜੀ ਨੀ।

ਸੈਂਟਰਲ ਜੇਲ੍ਹ ਲਾਹੌਰ ‘ਚ ਲੈ ਕੇ ਫਾਂਸੀ ਉਤੇ ਬੂਟਾ ਨੀ,
ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਮਹਿਕ ਖਿੰਡਾ ਗਿਆ ਸਭ ਚੰਦਨ ਦਾ
ਬੂਟਾ ਨੀ,
ਬੰਬ ਪਾਰਲੀਆਮੈਂਟ ‘ਚ ਸਿੱਟੇ ਸੁੱਤੀ ਕੌਮ ਝੰਜੋੜੀ ਨੀ,
ਆਓ ਭੈਣੋਂ ਰਲ ਮਿਲ ਗਾਈਏ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਘੋੜੀ ਨੀ।

ਅਰਬ ਖਰਬ ਪਰਵਾਨੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਨਿਉਂ ਨਿਉਂ ਕਰਨ ਸਲਾਮੀ
ਨੀ,
ਜਾਂਦਾ ਲਾਤਾ ਸਿਹਰੇ ਬੰਨ੍ਹੀ ਦੇ ਜਾਨੀ ਹਨ ਲਾਹਮੀਂ ਨੀ,
ਰਾਜਗੁਰੂ, ਸੁਖਦੇਵ ਸੂਰਮੇ ਸਰਬਾਲਿਆਂ ਦੀ ਜੋੜੀ ਨੀ,
ਆਓ ਭੈਣੋਂ ਰਲ ਮਿਲ ਗਾਈਏ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਘੋੜੀ ਨੀ।

ਐਸ਼ਾਂ ਭਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕਰ ਕੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਸਸਤੀ ਨੀ,
ਕਾਇਮ ਵਜੂਦ ਕੌਮ ਦਾ ਰੱਖਿਆ ਮੇਟ ਆਪਣੀ ਹਸਤੀ ਨੀ,
ਪਿੰਡ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਜਾਂ ਗੱਡੀ ਸਤਲੁਜ ਕੰਢੇ ਮੋਹੜੀ ਨੀ,
ਆਓ ਭੈਣੋਂ ਰਲ ਮਿਲ ਗਾਈਏ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਘੋੜੀ ਨੀ।

ਭੁੱਲੂ ਭੁੱਲੂ ਪੈਂਦੇ ਹਾਸੇ ਸਾਡੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਵੰਡੇ ਵਿਹੜਾ ਨੀ,
ਦੂਰ ਵਲੋੜੀਂ ਉਘਾ ਕੀਤਾ ਏਸ ਵਿਆਹ ਨੇ ਖੇੜਾ ਨੀ,
ਖਟਕੜ ਕਲਾਂ ਨਗਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਖੁਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਥੋੜ੍ਹੀ ਨੀ,
ਆਓ ਭੈਣੋਂ ਰਲ ਮਿਲ ਗਾਈਏ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਘੋੜੀ ਨੀ।

ਧੀ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ਲਾਗੀ ਸਾਡੇ ਆਇਆ ਨੀ,
ਆਖੇ ਬਾਬਲ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦਿਨ ਵਡਭਾਗੀ ਆਇਆ
ਨੀ,
ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਚਾਚੇ ਨਾ ਪਾਵਣ ਕੁੜਮਾਂ ਨਾਲ ਮਰੋੜੀ ਨੀ,
ਆਓ ਭੈਣੋਂ ਰਲ ਮਿਲ ਗਾਈਏ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਘੋੜੀ ਨੀ।

ਮੇਰੀ ਭਰਜਾਈ ਦੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਜੁੱਤੀ ਚੱਕਣ ਜੀਜੇ ਦੀ,
ਕਹੂ ਬੀਬੀਏ ਕਦੋਂ ਤਾਈਂ ਮੈਂ ਭੂਆ ਬਣੂੰ ਭਤੀਜੇ ਦੀ,
ਕਦੋਂ ਮਾਂ ਘਰ ਪੋਤਾ ਜੰਮੂ ਕਦ ਉਹ ਵੰਡੂ ਲੋਹੜੀ ਨੀ,
ਆਓ ਭੈਣੋਂ ਰਲ ਮਿਲ ਗਾਈਏ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਘੋੜੀ ਨੀ।

‘ਪਾਰਸ’ ਦੀ ਵੱਟੀ ਤੋਂ ਮਹਿੰਗਾ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨੇ ਦਮੜੀ ਨੂੰ,
ਜਿਸ ਦੇ ਘਰ ਸਮਾਗਮ ਐਡਾ ਦਿਓ ਵਧਾਈ ਅੰਮੜੀ ਨੂੰ,
ਗਾ ਕੇ ਗੀਤ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਮੰਗੇ ਗੁੜ ਦੀ ਰੋੜੀ ਰੋੜੀ ਨੀ,
ਆਓ ਭੈਣੋਂ ਰਲ ਮਿਲ ਗਾਈਏ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਘੋੜੀ ਨੀ।

#

ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਭਗਤ ਸਿੰਘ!
-ਤਰਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸ਼ੇਰਗਿਲ ‘ਮਣਕਾ’

ਗਵਾਚੇ ਵੀਰ

ਹੱਥ ਵਿਚ ਰੱਖੜੀ ਤੇ ਨੈਣਾਂ ਵਿਚ ਨੀਰ
ਕਿੱਥੋਂ ਲੱਭ ਲਿਆਵਾਂ ਗਵਾਚੇ ਚਿੱਟੇ ‘ਚ ਵੀਰ।
ਲੱਖਾਂ ਹੀ ਸੁਪਨੇ ਸੀ ਲੱਖਾਂ ਹੀ ਚਾਅ ਸੀ
ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਭ ਲੀਰੋ-ਲੀਰ।...

ਕਰਕੇ ਦੁਆਵਾਂ ਬੋਨੂੰ ਰੱਬ ਕੋਲੋਂ ਮੰਗਿਆ ਸੀ,
ਤੁਸੀਂ ਜਿੰਦ ਆਪਣੀ ਨੂੰ ਸੂਲੀ ਉਤੇ ਟੰਗਿਆ ਜੀ।
ਰੰਗਣੀ ਸੀ ਜਿੰਦ ਤੁਸੀਂ ਮੌਤ ਨੂੰ ਰੰਗਿਆ ਜੀ,
ਜਿੰਦਗੀ ਦਾ ਪੈਂਡਾ ਬੋਡਾ ਨਰਕਾ ‘ਚੋਂ ਲੰਘਿਆ ਜੀ।
ਮਾਂ ਆਪਣੀ ਦਾ ਸੀਨਾ ਦਿੱਤਾ ਕਾਹੜੋਂ ਚੀਰ।...
ਛੱਡ ਕੇ ਤੂੰ ਚੂਰੀਆਂ ਨੂੰ ਚਿੱਟਾ ਕਾਹੜੋਂ ਖਿੰਚਦਾ ਏ?
ਦਾਰੂ ਦੀਆਂ ਬੋਤਲਾਂ ਨੂੰ ਪੀਣਾ ਕਾਹੜੋਂ ਸਿੱਖਦਾ ਏ?
ਖਾ ਕੇ ਤੂੰ ਭੁੱਕੀ ਨਿੱਤ ਸੜਕਾਂ ‘ਤੇ ਲਿਟਦਾ ਏ,
ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਬੋੜਾ-ਬੋੜਾ ਦਿਨ ਰਾਤ ਮਿਟਦਾ ਏ।
ਚੇਤੇ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਤੈਨੂੰ ਦਾਦੀ ਮਾਂ ਦੀ ਖੀਰ।...

ਤੇਰਾ ਨੂੰ ਕਸੂਰ ਇਹ ਸਿਆਸਤਾਂ ਨੇ ਮਾੜੀਆਂ,
ਲਾਈ ਜਾਣ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ੇ ਦੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ।
ਆਉਂਦੀਆਂ ਨੇ ਭਰ-ਭਰ ਸਮੈਕ ਦੀਆਂ ਲਾਰੀਆਂ,
ਬਾਣੇ ਅਤੇ ਠੋਕਿਆਂ ‘ਚ ਪੁੱਜਦੀਆਂ ਨੇ ਸਾਰੀਆਂ।
ਮਜੀਠੀਏ ਨੇ ਮਾਰੇ ਸਾਡੀ ਪਿੱਠ ਵਿਚ ਤੀਰ।...

ਮੇਰਾ ਕੋਈ ਸੋਹਣਾ ਉਹ ਵੀਰਾ ਲਿਆ ਦਿਓ
ਰੰਗਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਹੀਰਾ ਲਿਆ ਦਿਓ।
ਹੱਥ ਦੀਆਂ ਮੀਟੀਆਂ ਲਕੀਰਾਂ ਲਿਆ ਦਿਓ,
ਪੰਜਾਬੀ ਦੀਆਂ ਮਰੀਆਂ ਜਮੀਰਾਂ ਲਿਆ ਦਿਓ।
ਉਠ ਜਾ ‘ਪ੍ਰੀਤ’ ਹੁਣ ਬਣ ਨਾ ਫਕੀਰ।...
-ਕਿਰਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ: 91-94650-06068

ਗਰਾਮੋਫੋਨ ਤੋਂ ਆਨਲਾਈਨ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਸੰਗਤ

ਤਬਦੀਲੀ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਅਟੱਲ ਨਿਯਮ ਹੈ। ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਤਬਦੀਲੀ ਆਉਂਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਪਿਛਲੀ ਇੱਕ ਸਦੀ ਦੌਰਾਨ ਵੱਡੀ ਤਬਦੀਲੀ ਆਈ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਮਨੋਰੰਜਨ ਦਾ ਸਾਧਨ ਗਰਾਮੋਫੋਨ ਅਤੇ ਗਰਾਮੋਫੋਨ 'ਤੇ ਵੱਜਣ ਵਾਲੇ ਰਿਕਾਰਡ ਬੀਤੇ ਦੀ ਗੱਲ ਬਣ ਗਏ ਹਨ। ਗਰਾਮੋਫੋਨ ਤੋਂ ਟੇਪ ਰਿਕਾਰਡਰ, ਟੇਪ ਰਿਕਾਰਡਰ ਤੋਂ ਸੀ. ਡੀ. ਪਲੇਅਰ, ਫਿਰ ਚਿਪ ਜਾਂ

ਜੰਗ ਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ: +91-98723-81820

ਪੈਨ ਡਰਾਈਵ ਤੋਂ ਲੰਘਦੇ ਹੋਏ ਆਨਲਾਈਨ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਦੌਰ ਤਕ ਪੁੱਜ ਗਏ ਹਾਂ।

ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਲੋਕ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਕਿਸੇ ਗਾਇਕ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੈਠ ਕੇ ਗੀਤ ਸੁਣਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਉਸ ਗਾਇਕ ਦੇ ਗਾਏ ਗੀਤ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸਾਧਨ ਜਾਂ ਯੰਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਗਾਇਕ ਦੇ ਇਸ ਫਾਨੀ ਜਹਾਨ ਤੋਂ ਕੁਝ ਕਰ ਜਾਣ 'ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਫਨ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਦਫਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਗਰਾਮੋਫੋਨ ਰਿਕਾਰਡ ਕਿਸੇ ਸ਼ਖਸ ਵੱਲੋਂ ਗਾਏ ਗੀਤ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਦਾ ਸਾਧਨ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਜਦੋਂ ਜੀਅ ਕਰੇ ਉਸ ਗੀਤ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਜਿਸ ਮਸ਼ੀਨ ਉਪਰ ਗਰਾਮੋਫੋਨ ਰਿਕਾਰਡ ਘੁੰਮਦਾ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਗਰਾਮੋਫੋਨ ਜਾਂ ਰਿਕਾਰਡ ਪਲੇਅਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਆਮ ਬੋਲਚਾਲ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਤਵਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦਾ ਆਕਾਰ ਤੇ ਰੰਗ ਤਵੇ ਵਰਗਾ ਕਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਰਿਕਾਰਡ ਪਲੇਅਰ ਨੂੰ ਤਵਿਆਂ ਵਾਲੀ ਮਸ਼ੀਨ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਇਹ ਮਸ਼ੀਨ ਪਿਛਲੀ ਸਦੀ ਦੇ ਅੱਧ ਵਿਚ ਬਰਤਾਨਵੀ ਕੰਪਨੀ 'ਹਿਜ਼ ਮਾਸਟਰਜ਼ ਵਾਇਸ' ਵੱਲੋਂ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ। ਇਸ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਐਚ.ਐਮ.ਵੀ. ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਮਗਰੋਂ ਇਹ ਕੰਪਨੀ ਇਕ ਹੋਰ ਕੰਪਨੀ ਇਲੈਕਟਰੀਕਲ ਐਂਡ ਮੈਗਨੈਟਿਕ ਇੰਡਸਟਰੀ ਭਾਵ ਈ.ਐਮ.ਆਈ. ਨੇ ਖਰੀਦ ਲਈ।

ਐਚ.ਐਮ.ਵੀ. ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਈ. ਐਮ. ਆਈ. ਦੇ ਕੋਲੰਬੀਆ ਅਤੇ ਏਂਜਲਜ਼ ਬਰਾਂਡ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਪਲੇਅਰ ਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵੀ ਵਿਕਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਰਿਕਾਰਡ ਪੱਥਰ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਕਾਰਬਨ ਵਰਗੇ ਕਿਸੇ ਪਦਾਰਥ ਨਾਲ ਬਣਨ ਲੱਗੇ। ਤਵੇ ਦਾ ਵਿਆਸ ਤਕਰੀਬਨ ਦਸ ਇੰਚ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਉਪਰ ਬਹੁਤ ਬਾਰੀਕ ਝਰੀਆਂ ਬਣੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਤਵੇ ਨੂੰ

ਮਸ਼ੀਨ ਉਪਰ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਮਸ਼ੀਨ ਨੂੰ ਚਾਬੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਤੇ ਤਵਾ ਘੁੰਮਣ ਲੱਗਦਾ ਸੀ।

ਹਰ ਗੀਤ ਖਤਮ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਸੂਈ ਬਦਲਣੀ ਪੈਂਦੀ ਸੀ ਤੇ ਚਾਬੀ ਵੀ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਭਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੇ ਵੱਜਣ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਤਕਰੀਬਨ ਇਕ ਮਿੰਟ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਜੇ ਕਿਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਡਿੱਗ ਪੈਂਦਾ ਤਾਂ ਟੋਟੇ-ਟੋਟੇ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਭਾਵ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਬੇਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਅਕਸਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਵਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਖਾਸ ਆਕਾਰ ਦੇ ਬਕਸੇ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹੇ ਦਾਅ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ

ਪੜਾ।"

ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਰਲੇ ਸ਼ੌਕੀਨ ਬੰਦੇ ਕੋਲ ਹੀ ਗਰਾਮੋਫੋਨ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਮਗਰੋਂ ਗਰਾਮੋਫੋਨ ਦੇ ਸ਼ੌਕੀਨ ਵਧਣ ਲੱਗੇ। ਐਚ. ਐਮ. ਵੀ. ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੰਪਨੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਫਿਲਿਪਸ ਤੇ ਗਰੁੰਡਿਗ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਗਰਾਮੋਫੋਨ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ। ਸੱਠਵਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਛੋਟੇ ਆਕਾਰ ਦੇ ਤਵੇ ਆ ਗਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਛੋਟੇ ਆਕਾਰ ਦੇ ਤਵਿਆਂ ਦੀ ਰਫਤਾਰ 45 ਆਰ. ਪੀ. ਐਮ. ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਦੋ-ਦੋ ਗੀਤ ਭਰੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ-ਦੋ ਗੀਤਾਂ ਵਾਲੇ ਤਵਿਆਂ ਨੂੰ ਐਕਸਟੈਂਡਿਡ ਪਲੇਅ ਜਾਂ ਫਿਰ ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ

21ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਿਆਂ ਸੀ.ਡੀ. ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਆ ਗਈ। ਸੀ.ਡੀ. ਤੋਂ ਭਾਵ ਕੰਪੈਕਟ ਡਿਸਕ ਹੈ ਜੋ ਗਰਾਮੋਫੋਨ ਰਿਕਾਰਡ ਵਾਂਗ ਗੋਲ ਬਣਤਰ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਆਕਾਰ ਕਾਫ਼ੀ ਛੋਟਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਵਜਾਉਣ ਲਈ ਸੀ.ਡੀ. ਪਲੇਅਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਆ ਗਏ। ਘਰ ਘਰ ਕੰਪਿਊਟਰ ਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕੰਪਿਊਟਰ 'ਤੇ ਵੀ ਸੀ.ਡੀ. ਸੁਣੀ ਜਾਣ ਲੱਗੀ। ਇਸ ਦੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਟੇਪਾਂ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਮੱਧਮ ਪੈ ਗਿਆ। ਪਿਛਲੇ ਦਸ ਕੁ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਟੇਪਾਂ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਬੀਤੇ ਦੀ ਗੱਲ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਗਰਾਮੋਫੋਨ ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ ਅੱਧੀ ਸਦੀ ਤਕ ਰਹੀ, ਪਰ ਟੇਪਾਂ ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ ਮਹਿਜ਼ ਚੌਥਾਈ ਸਦੀ ਤਕ ਸਿਮਟ ਗਈ। ਸੀ.ਡੀ. ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ ਮਸਾਂ ਦਸ ਕੁ ਸਾਲ ਤਕ ਹੀ ਟਿਕ ਸਕੀ।

ਇਕ ਦੂਜੇ ਉਪਰ ਰੱਖਣ ਨਾਲ ਝਰੀਆਂ ਖਰਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਕਈ ਵਾਰ ਰਿਕਾਰਡ ਖਰਾਬ ਹੋਣ ਜਾਂ ਫਿਰ ਪੁਰਾਣਾ ਹੋ ਜਾਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਸੂਈ ਵਾਰ ਵਾਰ ਇੱਕੋ ਝਰੀ ਦੇ ਚੱਕਰ ਲਾਉਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਤੇ ਵਾਰ ਵਾਰ ਉਹੀ ਆਵਾਜ਼ ਆਉਂਦੀ ਰਹਿੰਦੀ। ਇਕ ਵਾਰ ਰੇਡੀਓ ਸੀਲੋਨ (ਹੁਣ ਦਾ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ) ਤੋਂ ਬਿਨਾਕਾ ਗੀਤ ਮਾਲਾ ਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਮੁਹੰਮਦ ਰਫੀ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਗੀਤ ਵੱਜ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਵਾਰ ਵਾਰ ਇਹੀ ਆਵਾਜ਼ ਆਵੇ: 'ਸੌ ਸੌ ਬਾਰ, ਸੌ ਸੌ ਬਾਰ।' ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਸੰਚਾਲਕ ਅਮੀਨ ਸਿਆਨੀ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਰਿਕਾਰਡ ਬੰਦ ਕਰ ਕੇ ਕਿਹਾ, "ਭਾਈਓ ਔਰ ਬਹਿਨੇ, ਹਮ ਕੋਈ ਜਨਮੋਂ ਕੀ ਗਿਨਤੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਬੇ। ਦਰਅਸਲ ਰਿਕਾਰਡ ਮੇਂ ਖਰਾਬੀ ਕੀ ਵਜਹ ਸੇ ਆਪ ਕੋ 'ਸੌ ਸੌ ਬਾਰ, ਸੌ ਸੌ ਬਾਰ' ਸੁਨਨਾ

ਈ.ਪੀ. ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਗਰਾਮੋਫੋਨ ਵੀ ਆਧੁਨਿਕ ਕਿਸਮ ਦੇ ਆ ਗਏ ਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚਾਬੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਭਰਨੀ ਪੈਂਦੀ। ਨਵੇਂ ਗਰਾਮੋਫੋਨ 'ਤੇ ਵਰਤਣ ਲਈ ਸੂਈਆਂ ਵੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਆ ਗਈਆਂ ਜੋ ਕਈ ਕਈ ਮਹੀਨੇ ਚੱਲਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਿਰ ਰਿਕਾਰਡ ਵੱਜਣ ਸਮੇਂ ਦੋ ਗੀਤਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਕਫਾ ਕੁਝ ਸਕਿੰਟਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਆ ਗਿਆ। ਐਕਟੈਂਡਿਡ ਪਲੇਅ ਦੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਹੀ ਬਾਅਦ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਪੁਰਾਣੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸਿੰਗਲ ਪਲੇਅ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਵੱਡ-ਆਕਾਰੀ ਰਿਕਾਰਡ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੀਂ ਪੰਜ-ਪੰਜ ਜਾਂ ਛੇ-ਛੇ ਗੀਤ ਭਰੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਇਕ ਮਿੰਟ ਵਿਚ 33 ਗੇਤਾਂ ਲਾਉਂਦਾ ਸੀ ਤੇ ਇਸ

ਰਿਕਾਰਡਰ ਮਹਿੰਗੀ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਵੱਡੇ ਘਰਾਂ ਦਾ ਹੀ ਸ਼ਿਗਾਰ ਸੀ। ਸੱਤਰਵਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਵੀ ਟੇਪ-ਰਿਕਾਰਡਰ ਬਣਨ ਲੱਗੇ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਛੋਟੇ ਆਕਾਰ ਦੀਆਂ ਟੇਪ-ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਜਾਂ ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਟੇਪਾਂ, ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਆ ਗਈਆਂ। ਟੇਪ ਦੀ ਇਹ ਮੌਜ ਸੀ ਕਿ ਰੇਡੀਓ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸਮਾਗਮ ਤੋਂ ਗੀਤ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰ ਕੇ ਜਿੰਨੀ ਵਾਰੀ ਮਰਜ਼ੀ ਸੁਣ ਲਵੇ ਤੇ ਜਦੋਂ ਅੱਕ ਜਾਓ, ਉਸ ਉਪਰ ਨਵਾਂ ਗੀਤ ਭਰ ਲਓ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਟੇਪ ਦਾ ਰਿਵਾਜ ਵਧਦਾ ਗਿਆ। ਜੋ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਗਰਾਮੋਫੋਨ ਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵੇਚਦੇ ਸਨ, ਹੁਣ ਟੇਪਾਂ ਤੇ ਰੀਲਾਂ ਵੇਚਣ ਲੱਗੇ। ਕਈ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਅਜਿਹੇ ਸੈਟ ਵੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਰੇਡੀਓ, ਰਿਕਾਰਡ ਪਲੇਅਰ ਤੇ ਟੇਪ-ਰਿਕਾਰਡਰ ਜੋ ਮਰਜ਼ੀ ਸੁਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਅੱਸੀਵਿਆਂ

ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਗਰਾਮੋਫੋਨ ਦਾ ਰਿਵਾਜ ਲਗਭਗ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਇਹ ਸਿਰਫ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਮੇਲਿਆਂ ਮੌਕੇ ਹੀ ਸੁਣੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਛੋਟੇ ਆਕਾਰ ਦੀਆਂ ਟੇਪਾਂ ਵਿਚ ਰੀਲਾਂ ਵੀ ਛੋਟੇ ਆਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ 30-30 ਮਿੰਟ ਜਾਂ ਫਿਰ 45-45 ਮਿੰਟ ਤਕ ਵੱਜਣ ਲਈ ਹੀ ਗੀਤ ਭਰੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਕਾਰਾਂ ਅੰਦਰ ਟਰਾਂਜਿਸਟਰ ਦੀ ਥਾਂ ਟੇਪਾਂ ਫਿੱਟ ਹੋਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਅੱਸੀਵਿਆਂ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ ਇਕੀਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅਰੰਭ ਤਕ ਲਗਭਗ 20-25 ਸਾਲ ਟੇਪ ਦਾ ਜ਼ਮਾਨਾ ਰਿਹਾ। ਰੀਲਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਇੰਨੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੋਇਆ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ 'ਚ ਕਈ ਰੋਹੜੀਆਂ ਉਪਰ ਵੀ ਰੀਲਾਂ ਵਿਕਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ। ਉਪਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਮਹਾਂਨਗਰਾਂ ਵਿਚ ਮਿਊਜ਼ਿਕ ਵਰਲਡ ਨਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਸਟੋਰ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਏ ਜਿਥੇ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਦੀਆਂ ਰੀਲਾਂ ਵਿਕਦੀਆਂ ਸਨ।

21ਵੀਂ ਸਦੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਿਆਂ ਸੀ.ਡੀ. ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਆ ਗਈ। ਸੀ.ਡੀ. ਤੋਂ ਭਾਵ ਕੰਪੈਕਟ ਡਿਸਕ ਹੈ ਜੋ ਗਰਾਮੋਫੋਨ ਰਿਕਾਰਡ ਵਾਂਗ ਗੋਲ ਬਣਤਰ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਆਕਾਰ ਕਾਫ਼ੀ ਛੋਟਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਵਜਾਉਣ ਲਈ ਸੀ.ਡੀ. ਪਲੇਅਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਆ ਗਏ। ਘਰ ਘਰ ਕੰਪਿਊਟਰ ਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕੰਪਿਊਟਰ 'ਤੇ ਵੀ ਸੀ.ਡੀ. ਸੁਣੀ ਜਾਣ ਲੱਗੀ। ਇਸ ਦੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਟੇਪਾਂ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਮੱਧਮ ਪੈ ਗਿਆ। ਪਿਛਲੇ ਦਸ ਕੁ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਟੇਪਾਂ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਬੀਤੇ ਦੀ ਗੱਲ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਗਰਾਮੋਫੋਨ ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ ਅੱਧੀ ਸਦੀ ਤਕ ਰਹੀ, ਪਰ ਟੇਪਾਂ ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ ਮਹਿਜ਼ ਚੌਥਾਈ ਸਦੀ ਤਕ ਸਿਮਟ ਗਈ। ਸੀ.ਡੀ. ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ ਮਸਾਂ ਦਸ ਕੁ ਸਾਲ ਤਕ ਹੀ ਟਿਕ ਸਕੀ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਕੁ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪੈਨ ਡਰਾਈਵ ਜਾਂ ਚਿੱਪ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇੰਟਰਨੈਟ ਰਾਹੀਂ ਜਿਹੜਾ ਮਰਜ਼ੀ ਗੀਤ ਭਰ ਕੇ ਸੁਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। 'ਮਿਊਜ਼ਿਕ ਵਰਲਡ' ਵਰਗੇ ਸਟੋਰਾਂ ਨੇ ਹੋਰ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ ਲਏ ਹਨ। ਬਹੁਤੀ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਤਾਂ ਪੈਨ ਡਰਾਈਵ ਤੋਂ ਵੀ ਅੱਗੇ ਵਧ ਗਈ ਹੈ। ਹਰ ਇਕ ਦੀ ਜੇਬ ਵਿਚ ਸਮਾਰਟ ਫੋਨ ਹੈ ਤੇ ਇੰਟਰਨੈਟ ਦਾ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਭਰਪੂਰ ਫਾਇਦਾ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਨਲਾਈਨ ਸਿਸਟਮ ਦਾ ਰੇਡੀਓ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਕਾਫ਼ੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਸਰੋਤੇ ਖਤ ਰਾਹੀਂ ਕਿਸੇ ਗੀਤ ਦੀ ਫਰਮਾਇਸ਼ ਕਰਦੇ ਸਨ ਤੇ ਫਰਮਾਇਸ਼ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਵਿਚ ਕਈ ਦਿਨ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਹੁਣ ਸਰੋਤੇ ਫੋਨ ਜਾਂ ਫਿਰ ਐਸ. ਐਮ. ਐਸ. ਰਾਹੀਂ ਫਰਮਾਇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਫਰਮਾਇਸ਼ ਪੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਵਾਕਈ ਦੇਖਦਿਆਂ-ਦੇਖਦਿਆਂ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਖੇਤਰ 'ਚ ਕਮਾਲ ਦਾ ਇਨਕਲਾਬ ਆਇਆ ਹੈ!

ਪੰਜਾਬੀ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਗਾਇਕੀ ਰਾਹੀਂ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਕਰਨ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕੀ ਨੂੰ ਸਦਾਬਹਾਰ ਗੀਤ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਗਾਇਕਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਉਭਰਵਾਂ ਨਾਂ ਹੈ-ਆਸਾ ਸਿੰਘ ਮਸਤਾਨਾ। ਇਸ ਅਲਬੇਲੇ ਗਾਇਕ ਦੇ ਗਾਏ ਗੀਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਜੋ ਤਸਵੀਰ ਝਲਕਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਸਾਡੇ ਵਿਰਸੇ ਨਾਲ ਜੋੜਦੀ ਹੈ।

ਮਸਤਾਨੇ ਦੀ ਗਾਇਕੀ ਗਿਣਤੀ ਪੱਖੋਂ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਗੁਣਾਂ ਪੱਖੋਂ ਵੀ ਮਹੱਤਵ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਉਹਨੇ

ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬੂਹੀ

ਗਾਇਕੀ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਲੀਹਾਂ ਪਾਈਆਂ ਜੋ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਲਈ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਕ ਹਨ। ਉਸ ਦੀ ਗਾਈ ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਦੀ 'ਹੀਰ' ਦਾ ਕੋਈ ਤੋੜ ਨਹੀਂ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੰਦ ਲਾਲ ਨੂਰਪੁਰੀ ਦੀ ਰਚਨਾ 'ਪੰਜਾਬਣ' ਨੂੰ ਜਿਸ ਅੰਦਾਜ਼ ਤੇ ਪੁਖਤਗੀ ਨਾਲ ਮਸਤਾਨੇ ਨੇ ਗਾਇਆ ਹੈ, ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਿਸਾਲ ਆਪ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਗਾਏ 'ਅਰਬੀ' ਗੀਤ ਦਾ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ!

ਮਸਤਾਨੇ ਦਾ ਜਨਮ ਵੰਡ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸ਼ੇਖੂਪੁਰੇ (ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ) ਵਿਖੇ 23 ਅਗਸਤ 1926 ਨੂੰ ਪਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਤੇ ਮਾਤਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੌਰ ਦੇ ਘਰ ਹੋਇਆ। ਚੰਗਾ ਸਰਦਾ-ਪੁੱਜਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਆਸਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ

ਅਲਬੇਲਾ ਗਾਇਕ ਆਸਾ ਸਿੰਘ ਮਸਤਾਨਾ

ਵਧੀਆ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹੋਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਦੇ ਮੌਕੇ ਮਿਲੇ। ਉਸ ਨੇ ਸਿੱਖ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਲਜ ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਬੀ.ਏ. ਕੀਤੀ। ਆਸਾ ਸਿੰਘ 'ਮਸਤਾਨਾ' ਕਿਵੇਂ ਬਣਿਆ! ਇਹ ਵੀ ਦਿਲਚਸਪ ਘਟਨਾ ਹੈ। ਛੋਟੀਆਂ ਜਮਾਤਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਇਕ ਦਿਨ ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਬੈਠਾ ਉਹ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਲਹਿਜੇ ਵਿਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਕੱਢ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਧਿਆਪਕ ਨੇ ਫੜ੍ਹ ਲਿਆ ਤੇ ਕਿਹਾ, 'ਓਏ ਆਸਿਆ, ਤੂੰ ਤਾਂ ਬੜੀਆਂ ਮਸਤਾਨਿਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੈਂ ਓਏ।' ਉਸੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀ ਉਸ ਨੂੰ 'ਮਸਤਾਨਾ' ਆਖਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਪਿਛੋਂ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹੀ ਆਪਣਾ ਤਖੱਲਸ ਬਣਾ ਲਿਆ।

ਦੇਸ਼ ਵੰਡ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੇ ਬੀ.ਏ. ਪਾਸ ਕਰ ਲਈ ਸੀ। ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਉਹ ਰੇਡੀਓ 'ਤੇ ਵੀ ਜਾ ਆਇਆ ਸੀ। ਵੰਡ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਲਾਹੌਰ ਛੱਡਣਾ ਪਿਆ। ਦਿੱਲੀ ਟਿਕਾਣਾ ਮਿਲਿਆ। ਉਥੇ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਮਿਲ ਗਈ ਜਿਥੋਂ ਉਹ ਉਚ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਚਿਟਾਇਰ ਹੋਇਆ।

ਸਕੂਲ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਮਸਤਾਨੇ ਨੂੰ ਗਾਇਕੀ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਪੈ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਾਲਜ ਤਕ ਪਹੁੰਚਦਿਆਂ ਉਸ ਦਾ ਇਹ ਸ਼ੌਕ ਵਧਦਾ ਗਿਆ। ਲਾਹੌਰ, ਗਾਇਕੀ ਦਾ ਘਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ

ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਮੌਕੇ ਵੀ ਮਿਲਦੇ ਰਹੇ। ਉਸ ਨੇ 1944 ਵਿਚ ਪੰਡਿਤ ਦੁਰਗਾ ਪ੍ਰਸਾਦ ਨੂੰ ਉਸਤਾਦ ਧਾਰਿਆ।

ਆਸਾ ਸਿੰਘ 'ਮਸਤਾਨਾ' ਕਿਵੇਂ ਬਣਿਆ!... ਛੋਟੀਆਂ ਜਮਾਤਾਂ 'ਚ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਇਕ ਦਿਨ ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਬੈਠਾ ਉਹ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਲਹਿਜੇ ਵਿਚ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਕੱਢ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਧਿਆਪਕ ਨੇ ਫੜ੍ਹ ਲਿਆ ਤੇ ਕਿਹਾ, 'ਓਏ ਆਸਿਆ, ਤੂੰ ਤਾਂ ਬੜੀਆਂ ਮਸਤਾਨਿਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੈਂ ਓਏ।' ਉਸੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀ ਉਸ ਨੂੰ 'ਮਸਤਾਨਾ' ਆਖਣ ਲੱਗ ਪਏ।

ਫਿਰ 1949 ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਦਿੱਲੀ ਰੇਡੀਓ ਤੋਂ ਗਾਇਆ। ਗੀਤ ਦੇ ਬੋਲ ਸਨ, 'ਠੰਢੀਏ ਹਵਾਏ ਕਿਹਤੇ ਪਸਿੰਦੇ ਤੂੰ ਆਈਏ', ਫਿਰ ਤਾਂ ਚੱਲ ਸੋ ਚੱਲ! 1954 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤੀ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਗਰੁਪ ਸੋਵੀਅਤ ਸੰਘ, ਚੈਕਸਲੋਵਾਕੀਆ, ਪੋਲੈਂਡ ਆਦਿ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਗਿਆ ਤਾਂ ਮਸਤਾਨਾ ਇਸ ਗਰੁਪ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਉਹ ਅਮਰੀਕਾ, ਕੈਨੇਡਾ, ਇੰਗਲੈਂਡ, ਜਪਾਨ, ਰੂਸ ਆਦਿ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਗਿਆ ਤੇ ਆਪਣੀ ਕਲਾ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਦਿਲ ਜਿੱਤੇ।

ਮਸਤਾਨੇ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਸੋਲੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਗਾਏ ਹਰ ਗੀਤ ਦੀ ਆਪਣੀ ਵੱਖਰੀ ਪਛਾਣ ਹੈ। ਲੋਕ ਗੀਤਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮਸਤਾਨੇ ਨੇ ਨੰਦ ਲਾਲ ਨੂਰਪੁਰੀ, ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੁਲਸੀ, ਚਮਨ ਲਾਲ ਸ਼ੁਗਲ, ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਪਰਵਾਨਾ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਾਬੀ, ਧਨੀ ਰਾਮ ਚਾੜ੍ਹਕ, ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ ਬਟਾਲਵੀ, ਕੁਲਦੀਪ ਦੀਪ ਆਦਿ ਗੀਤਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ, ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਸ਼ਾਹ ਆਦਿ ਦੇ ਕਲਾਮਾਂ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ। ਮਸਤਾਨੇ ਨੇ ਕਈ ਗਾਇਕਾਵਾਂ ਨਾਲ ਦੋਗਾਣੇ ਵੀ ਗਾਏ। ਸਟੇਜਾਂ ਉਤੇ ਉਸ ਨੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨਾਲ ਹੀ ਗਾਇਆ। ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਗਾਇਕ ਜੋਤੀ ਨੂੰ ਬੜੀ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ। ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨਾਲ ਗਾਏ ਉਸ ਦੇ ਦੋਗਾਣੇ ਬਹੁਤ

ਹਰਮਨ ਪਿਆਰੇ ਹੋਏ। 'ਪੰਡਿਤ ਜੀ ਕੀ ਇਹ ਲਾਲ ਮੇਰਾ' ਅੱਜ ਵੀ ਰੇਡੀਓ ਤੋਂ ਫਰਮਾਇਸ਼ ਨਾਲ ਸੁਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਜੋਤੀ ਦੇ ਗਾਏ ਲੋਕ ਗੀਤ 'ਮਾਹੀਏ' ਦੇ ਟੱਪੇ ਵੀ ਯਾਦਗਾਰੀ ਹਨ। ਜਗਜੀਤ ਕੌਰ ਨਾਲ ਗਾਈ ਉਸ ਦੀ 'ਹੀਰ' ਬਾਕਮਾਲ ਹੈ।

ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਤੋਂ ਵੀ ਮਸਤਾਨੇ ਦੀ ਗਾਇਕੀ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਸਾ ਸਿੰਘ ਮਸਤਾਨੇ ਦੀ ਗਾਇਕੀ ਦੀ ਕਦਰ ਜਿਥੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਕਲਾ ਦਾ ਮੁੱਲ ਪਾਇਆ ਹੈ। 1965 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵਧੀਆ ਗਾਇਕ ਦਾ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦਿਤਾ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ 1985 ਵਿਚ ਪਦਮਸ਼੍ਰੀ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਪੁਰਸਕਾਰ 'ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਨਾਟਕ ਅਕਾਦਮੀ ਪੁਰਸਕਾਰ', 'ਸੋਭਨਾ ਐਵਾਰਡ' ਤੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਐਵਾਰਡ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਝੋਲੀ ਪਏ।

ਸਮੇਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮਸਤਾਨਾ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਦੀ ਗੱਡੀ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋਇਆ। ਬੀਬੀ ਸ਼ੀਲਾ ਉਸ ਦੀ ਜੀਵਨ ਸਾਥਣ ਬਣੀ। ਇਸ ਜੋਤੀ ਦੇ ਇਕ ਲੜਕਾ ਅਤੇ ਇਕ ਲੜਕੀ ਹੋਏ। 23 ਮਈ 1999 ਨੂੰ 72 ਕੁ ਬਹਾਰਾਂ ਹੰਢ ਕੇ ਇਹ ਮਸਤਾਨਾ ਗਾਇਕ ਸਦਾ ਲਈ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿ ਗਿਆ। ਪਿਛੇ ਛੱਡ ਗਿਆ ਆਪਣੀਆਂ ਅਮਿੱਟ ਯਾਦਾਂ ਅਤੇ ਯਾਦਗਾਰੀ ਗੀਤਾਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਭੰਡਾਰ ਜੋ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕੀ ਦਾ ਅਮੁੱਲ ਖਜ਼ਾਨਾ ਹੈ।

ਜਦ ਧੀ ਦੀ ਡੋਲੀ ਤੁਰਦੀ ਏ

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਨਾਦ

ਵਿਆਹ ਵਾਲਾ ਘਰ। ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਖੇਤਿਆਂ ਤੇ ਹਾਸਿਆਂ ਦੀ ਵਾਛੜ। ਵਿਆਹ ਦੇ ਜਸ਼ਨਾਂ 'ਚ ਸ਼ਰੀਕ ਹੋਇਆ ਹਰ ਕੋਈ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਰੰਗ 'ਚ ਰੰਗਿਆ। ਮੇਲੀਆਂ ਤੇ ਬਰਾਤੀਆਂ ਦੀ ਚਹਿਲ-ਪਹਿਲ ਨਾਲ ਖੂਬ ਰੌਣਕਾਂ। ਸੂਰਜ ਭੁੱਬਣ ਵਕਤ, ਵਾਜੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵਿਛੋੜੇ ਦੀਆਂ ਉਦਾਸ ਸੁਰਾਂ ਨੇ ਛਿਜ਼ਾ ਦੀ ਰੰਗਤ ਬਦਲ ਦਿੱਤੀ। ਚੌਲ ਸੁੱਟਦੀ, ਪਰਾਈ ਹੋ ਰਹੀ ਧੀ ਦੇ ਮਨ 'ਚ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਤੋਂ ਟੁੱਟਣ ਦਾ ਰੁਦਨ। ਹਿੱਚਕੀਆਂ 'ਚ ਖੁਰ ਰਹੀ ਮਾਂ-ਧੀ ਦੀ ਚੁੱਪ-ਵਾਰਤਾਲਾਪ। ਆਪਣੇ ਘਰ ਜਾਂਦੀ ਧੀ ਦੀਆਂ ਸੁੱਖਾਂ ਮਨਾਉਂਦੀ ਅੰਦਰੋਂ ਟੁੱਟੀ ਮਾਂ। ਸਿਰਫ ਮਾਂ ਕੋਲ ਹੀ

ਡਾ. ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਡਾਲ
ਫੋਨ: 216-556-2080

ਜੇਰਾ ਹੁੰਦਾ ਏ, ਆਪਣੀ ਆਂਦਰ ਦੇ ਟੁੱਟਣ ਦੀ ਪੀੜਾ ਜਰਨ ਦਾ। ਬਾਪ ਦੇ ਗਲ ਲੱਗ ਰੋਂਦੀ ਧੀ ਨੇ ਪਿਉ ਦੀ ਧੌਲੀ ਦਾਗੜੀ ਨੂੰ ਭਿਉਂ ਦਿੱਤਾ। ਛੋਟੇ ਭੈਣ-ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਵੱਡੀ ਭੈਣ ਦੀ ਜੁਦਾਈ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੋਗ 'ਚ ਰੰਗਿਆ। ਧੀ ਪਰਦੇਸ਼ਣ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਸ਼ਰੀਕਾ ਨਿੱਮੋਝੂਣਾ, ਵਿਹੜੇ 'ਚ ਬੈਠ, ਬੀਤੇ ਵਕਤਾਂ ਦੀ ਵਹੀ 'ਚੋਂ ਸਮਿਆਂ ਦੇ ਸੱਚ ਦੀ ਬਾਤ ਪਾਉਣ ਲੱਗਾ।

ਇਕ ਵਰੋਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਧੀਆਂ-ਧਿਆਣੀਆਂ ਆਪਣੇ ਘਰੀਂ ਹੀ ਸੋਹੰਦੀਆਂ ਨੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਉਂਦਾ ਠੰਢੜੀ ਪੌਣ ਦਾ ਰੁਮਕਾ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਤਪਦੀ ਹਿੱਕ ਨੂੰ ਠਾਰਦਾ ਏ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤ੍ਰਿਪਤੀ ਦੇ ਅਹਿਸਾਸ ਨੂੰ ਉਭਾਰਦਾ ਏ।

ਸਹੁਰੇ ਘਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਦੋਂ ਧੀ ਨੂੰ ਵਟਣਾ ਮਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਏ, ਮਾਈਆਂ ਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਏ, ਸੁਹਾਗਾ ਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਨੇ, ਨਾਨਕਿਆਂ ਵਲੋਂ ਚੁੜਾ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਏ ਤਾਂ ਸੁਭ ਸ਼ਗਨ ਦੀ ਹਰ ਘੜੀ, ਧੀ-ਰਾਣੀ ਦੀਆਂ ਮਨੋ-ਕਾਮਨਾਵਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸਮੁੱਚੇ ਪਰਿਵਾਰ ਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਲਈ ਵੀ ਮਾਣ-ਮੱਤੋ ਅਤੇ ਚਾਵਾਂ ਲੱਧੇ ਪਲਾਂ ਦਾ ਨਿਉਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਏ।

ਧੀ ਦੇ ਸਿਰ ਉਪਰਲੀ ਸੂਹੀ ਫੁਲਕਾਰੀ ਸੂਚਕ ਹੁੰਦੀ ਏ ਸੂਹੇ ਵਕਤਾਂ ਦੀ, ਸੰਦਲੀ ਪਲਾਂ ਦੀ, ਸੰਧੂਰੀ ਚਾਵਾਂ ਦੀ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਰਾਂਗਲੀਆਂ ਰਾਹਾਂ ਦੀ।

ਧੀ ਦੀ ਡੋਲੀ ਜਦੋਂ ਤੁਰਦੀ ਏ ਤਾਂ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਮਨਾਂ 'ਚ, ਆਪਣਾ ਘਰ ਵਸਾਉਣ ਤੁਰੀ ਧੀ ਲਈ ਚਾਅ ਹੁੰਦਾ ਏ। ਸਕੂਨ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਏ ਇਕ ਸਮਾਜਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਸੁਰਖਰ ਹੋਣ ਦਾ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਚਸਕ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਏ ਲਾਡਲੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਜੁਦਾ ਕਰਨ ਦੀ। ਵਿਯੋਗ ਤੇ ਵਿਰਾਗ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਏ, ਪਰਿਵਾਰ ਤੋਂ ਦੂਰ ਪਰਦੇਸ਼ ਜਾ ਰਹੀ ਇਕੱਲੀ ਧੀ ਲਈ।

ਜਦੋਂ ਧੀ ਘਰੋਂ ਤੁਰਦੀ ਏ ਤਾਂ ਘਰ 'ਚੋਂ ਕੁਝ ਖੁਸ਼ਣ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੁੰਦਾ ਏ। ਇਕ ਘਾਟ ਰੜਕਦੀ ਏ। ਹਰ ਵਕਤ, ਧੀ ਦੇ ਕਮਰੇ 'ਚੋਂ ਉਸ

ਡਾ. ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਡਾਲ ਆਪਣੀ ਨਿਵੇਕਲੀ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿਚ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ਫਰੋਲਦੇ ਹਨ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਨਾਦ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਇਕ ਅਰਸੇ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਪਾਠਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਵੇਕਲੀ ਸ਼ੈਲੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵੀ ਹੋਏ ਹਨ। ਡਾ. ਭੱਡਾਲ ਇਸ ਕਾਲਮ ਹੇਠ ਘਰ ਦੀਆਂ ਨਿਆਮਤਾਂ ਦੀ ਵਾਰਤਾ ਸੁਣਾ ਚੁਕੇ ਹਨ। ਘਰ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਮਾਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਡਾ. ਭੱਡਾਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਂ, ਸਿਰਫ ਮਾਂ ਹੁੰਦੀ ਏ ਜੋ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਦਾਤੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਵੀ ਨਿਮਾਣੀ ਬਣੀ ਰਹਿੰਦੀ ਏ। ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਨਸੀਹਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਬੁਢਾਪਾ ਉਹ ਅਵਸਥਾ ਏ ਜਦੋਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ, ਸਰੀਰਕ ਸਮਰੱਥਾ ਤੋਂ ਆਤਮਿਕ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਅਤੇ ਸਕੂਨ ਦੇ ਸਫਰ ਦੀ ਹਮਰਾਜ਼ ਬਣਦੀ ਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਬੱਚੇ ਵੱਡੇ ਹੋ ਕੇ ਪੰਛੀਆਂ ਵਾਂਗ ਉਡਾਰੀ ਮਾਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਮਾਪੇ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਅੰਦਰੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਹੋਰਵਾ ਸਦਾ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਲੇਖ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਬੋਝ ਸਮਝਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਧੀਆਂ ਨਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਤਾਂ ਕੀ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਹੋਂਦ ਸੰਭਵ ਹੁੰਦੀ? ਇਹ ਦਮਗਜ਼ੇ ਮਾਰਨ ਵਾਲਾ ਸ਼ਖਸ, ਕਿਸ ਕੁੱਖ 'ਚੋਂ ਜਨਮਿਆ ਏ? ਕੀ ਕਦੇ ਸੋਚਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਏ? ਹਥਲੇ ਲੇਖ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਪਿਆਂ ਘਰੋਂ ਆਪਣਾ ਨਵਾਂ ਘਰ ਵਸਾਉਣ ਚੱਲੀ ਧੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਧੀ ਇਕ ਵਿਰਸਾ ਏ ਜੋ ਇਕ ਘਰ ਤੋਂ ਦੂਸਰੇ ਘਰ, ਇਕ ਸੋਚ ਤੋਂ ਦੂਸਰੀ ਸੋਚ, ਇਕ ਜੀਵਨ-ਜਾਚ ਤੋਂ ਦੂਸਰੀ ਜੀਵਨ-ਜਾਚ ਅਤੇ ਇਕ ਸੰਸਕਾਰ ਤੋਂ ਦੂਸਰੇ ਸੰਸਕਾਰ ਤੀਕ ਦਾ ਪੰਧ ਤੈਅ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਵੱਖਰੀ, ਨਰੋਈ ਤੇ ਵਿਲੱਖਣ ਪਛਾਣ ਸਿਰਜਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਅਰੰਭਦਾ ਏ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਧੀ ਇਕ ਵਿਰਸਾ ਏ ਜੋ ਇਕ ਘਰ ਤੋਂ ਦੂਸਰੇ ਘਰ, ਇਕ ਸੋਚ ਤੋਂ ਦੂਸਰੀ ਸੋਚ, ਇਕ ਜੀਵਨ-ਜਾਚ ਤੋਂ ਦੂਸਰੀ ਜੀਵਨ-ਜਾਚ ਅਤੇ ਇਕ ਸੰਸਕਾਰ ਤੋਂ ਦੂਸਰੇ ਸੰਸਕਾਰ ਤੀਕ ਦਾ ਪੰਧ ਤੈਅ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਵੱਖਰੀ, ਨਰੋਈ ਅਤੇ ਵਿਲੱਖਣ ਪਛਾਣ ਸਿਰਜਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਅਰੰਭਦਾ ਏ।

ਧੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਤੁਰਦੀ ਏ ਨਵੀਆਂ ਸੋਚਾਂ ਦੀ ਤਾਸੀਰ, ਦੀਦਿਆਂ 'ਚ ਤੈਰਦੀ ਏ ਮੋਹ-ਵੰਤੀ ਤਸਵੀਰ ਅਤੇ ਉਸ ਤਸਵੀਰ 'ਚੋਂ ਉਘੜਦੀ ਏ ਸ਼ਗਨਾਂ-ਮੱਤੀ ਤਕਦੀਰ।

ਧੀ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਉਸ ਘਰ ਦੇ ਸੰਸਕਾਰ, ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਧਰਾਤਲ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਸਥਾਰ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਏ ਨਵੇਂ ਘਰ ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਦਾਰੋ-ਮਦਾਰ।

ਧੀ ਇਕੱਲੀ ਨਹੀਂ ਘਰੋਂ ਤੁਰਦੀ, ਉਸ ਨਾਲ ਜਾਂਦਾ ਏ ਉਸ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਸਿਰਜਿਆ ਸੰਸਾਰ, ਉਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਰੋਕਾਰ ਅਤੇ ਉਸ ਰਾਹੀਂ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਲੋਚਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਪਰਿਵਾਰ।

ਧੀ ਦੇ ਮਸਤਕ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੁੰਦਾ ਏ, ਬਦਲਦੇ ਹਾਲਾਤ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਆਪੇ ਨੂੰ ਢਾਲਣਾ, ਆਪਸੀ ਮੋਹ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਾਲਣਾ ਅਤੇ ਪਰਾਈ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਬਣੀ ਦੁਨੀਆਂ 'ਚ ਚਾਵਾਂ ਦਾ ਚਿਰਾਗ ਬਾਲਣਾ।

ਜਦੋਂ ਧੀ ਘਰੋਂ ਤੁਰ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਧੀ ਦੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਤੇ ਕਪੜਿਆਂ ਨੂੰ ਛੋਹਦੀ ਮਾਂ, ਹਿੱਕ 'ਚ ਹਟਕੇਰਾ ਪਾਲਦੀ ਏ ਅਤੇ ਯਾਦਾਂ ਦੀ ਵਹੀ ਫਰੋਲਦਿਆਂ ਦੀਦੇ ਗਲਦੀ ਏ। ਮਾਂ ਜਦ ਯਾਦ ਕਰਦੀ ਏ, ਰੂੰ ਵਰਗਾ ਪਟੋਲਾ, ਰਿਤਨ ਤੋਂ ਤੁਰਨ ਤੀਕ ਦਾ ਸਫਰ ਅਤੇ ਔਖਰਾਂ 'ਚੋਂ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੀ ਸੋਝੀ ਦਾ ਖਿਆਲ ਤਾਂ ਘਰ ਖਾਣ ਨੂੰ ਆਉਂਦਾ ਏ ਅਤੇ ਰੁੱਸੇ ਸਾਹਾਂ ਦਾ ਨਿਉਂਦਾ ਝੋਲੀ 'ਚ ਪਾਉਂਦਾ ਏ।

ਧੀ ਜਦੋਂ ਘਰੋਂ ਤੁਰੇ ਤਾਂ ਹਉਕਾ ਭਰਦਾ ਏ ਘਰ, ਵੈਰਾਗਣਾਂ ਬਣ ਜਾਂਦੀਆਂ ਧੀ ਦੀਆਂ ਗੁੱਡੀਆਂ, ਅੱਬਰੂ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਪਟੋਲੇ, ਕਮਰੇ 'ਚ ਫੈਲਦੀ ਏ ਉਦਾਸੀ ਅਤੇ ਛਲਾਵਾ ਬਣਦੀ ਏ ਨਿਰਛਲ ਹਾਸੀ।

ਧੀ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਆਂਦਰ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਦੀ

ਕਰਦੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਵਧੀਆ ਪਛਾਣ ਦਾ ਵਰ ਦਿੰਦੇ ਨੇ।

ਜਦ ਧੀ ਤੁਰਦੀ ਏ ਤਾਂ ਕੰਬਦੀਆਂ ਨੇ ਘਰ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ, ਡੋਲਦੇ ਨੇ ਬੂਹੇ ਤੇ ਬਾਰੀਆਂ, ਰੁਆਸੀ ਜਾਂਦੀ ਏ ਵਿਹੜੇ ਦੀ ਆਭਾ ਅਤੇ ਹਲੀਮੀ 'ਚ ਬਦਲ ਜਾਂਦਾ ਏ, ਧੀ ਦਾ ਮਾਪਿਆਂ 'ਤੇ ਮਾਣਮੱਤਾ ਦਾਬਾ।

ਜਿਥੇ ਪੇਕੇ ਘਰੋਂ ਤੁਰ ਰਹੀ ਧੀ ਦੇ ਨੈਣਾਂ 'ਚ ਆਏ ਹੰਝੂਆਂ 'ਚ ਘਰ ਤੇ ਘਰ ਦੇ ਹਰ ਜੀਅ

ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਤੇ ਬੰਧਨਾਂ 'ਚੋਂ ਸਕੂਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਅਰੰਭਦੀ ਏ।

ਜਦੋਂ ਧੀ ਘਰੋਂ ਤੁਰਨ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਨੈਣਾਂ 'ਚ ਤਰਦੇ ਤਰਲੇ ਸਾਹਵੇਂ, ਉਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਦੀ ਬੇਚਾਰਗੀ ਦੇ ਸਨਮੁਖ, ਚੁੱਪ ਦੇ ਬੋਲਾਂ ਦੇ ਰੂ-ਬ-ਰੂ, ਤੁਸੀਂ ਗੁੰਗੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹੋ। ਲੱਖ ਸਮਝੋਤੀਆਂ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਖਾਮੋਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਤਖਤਾਂ-ਤਾਜਾਂ ਵਾਲੇ ਵੀ ਝੁਕ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਅਤੇ ਨਾ-ਚਾਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਆਪਨੇ ਹੱਥੀ ਧੀ ਨੂੰ ਵਿਦਾ ਕਰਦੇ ਨੇ।

ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟਣ ਦੀ ਉਪਰਾਮਤਾ ਝਲਕਦੀ ਏ, ਉਥੇ ਨਵੇਂ ਘਰ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਅਰਥ ਅਤੇ ਨਰੋਈਆਂ ਅਦਬ ਦੇਣ ਦਾ ਨੂਰ ਵੀ ਲਿਸ਼ਕੋਰਦਾ ਏ। ਸੰਦਲੀ ਰੁੱਤ ਨੂੰ ਮਾਣਨ ਅਤੇ ਉਸ 'ਚੋਂ ਸੱਚੇ ਸੱਚੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਕਲਾ-ਨਕਾਸ਼ੀ ਤੇ ਇਬਾਦਤ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਬਣਨ ਦੀ ਕਾਮਨਾ ਵੀ ਅੰਗੜਾਈਆਂ ਭਰਦੀ ਏ।

ਧੀ ਜਦ ਤੁਰਦੀ ਏ ਤਾਂ ਨਵੇਂ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਬੋਲ ਹਵਾ 'ਚ ਗੂੰਜਦੇ ਨੇ, ਹੁੰਦਾ ਏ ਇਕ ਨਵੀਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਆਗਾਜ਼, ਸਿਰਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਏ ਨਵਾਂ ਜਿਉਣ-ਅੰਦਾਜ਼ ਅਤੇ ਨਵੀਆਂ ਸੁਰਾਂ ਨਾਲ ਇਕਸੁਰ ਹੁੰਦਾ ਏ ਜੀਵਨ ਸਾਜ਼।

ਜਦ ਧੀ ਸਹੁਰੀਂ ਤੁਰਦੀ ਏ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਨੈਣਾਂ 'ਚ ਤਰਦੀ ਏ ਨਵੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਤੇ ਨਵੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਲੋਰ, ਮੰਜ਼ਿਲਾਂ ਨੂੰ ਸਰ ਕਰਨ ਲਈ ਲਰਜਦੇ ਨੇ ਝਾਜਰਾਂ ਦੇ ਬੋਰ ਅਤੇ ਤੁਫਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬੰਮਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੁੰਦਾ ਏ ਮਣਾਂ-ਮੂੰਹੀ ਜੇਰ।

ਧੀ ਘਰ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟ ਕੇ ਵੀ ਘਰ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਉਸ ਦੇ ਸੀਨੇ 'ਚ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਮਾਣੀ ਆਜ਼ਾਦੀ, ਪੂਰੇ ਕੀਤੇ ਚਾਅ, ਉਸ ਦੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਉਤਸ਼ਾਹ, ਉਸ ਦੇ ਹਾਸਿਆਂ ਦਾ ਫੈਲਾਅ, ਹਰ ਮੰਗ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਾਰਨ ਪਨਪਿਆ ਉਮਾਹ, ਉਮਰ ਭਰ ਦਾ ਸਰਮਾਇਆ ਬਣ, ਘਰ ਦੀ ਸਾਂਝ ਨੂੰ ਪਕਿਆਈ ਬਖਸ਼ਦਾ ਏ।

ਧੀ, ਧਰਮ ਏ ਮਾਣ ਤੇ ਮਰਿਆਦਾ ਦਾ, ਸੁਭ ਕਰਮਨ ਏ ਨੂਰ ਤੇ ਆਭਾ ਦਾ ਅਤੇ ਸਹਿਜ ਸਰੂਪ ਏ, ਸਾਹ ਤੇ ਵਿਸਮਾਦ ਦਾ।

ਜੇ ਧੀ ਉਚੇਰੀ ਪੜ੍ਹਾਈ, ਨੌਕਰੀ ਜਾਂ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮਜ਼ਬੂਰੀਆਂ ਕਾਰਨ ਘਰੋਂ ਦੂਰ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਘਰ ਨਾਲ ਜੁੜੀ, ਘਰ ਦੀਆਂ ਖੋਰਾਂ 'ਚੋਂ ਆਪਣੇ ਰੋਸ਼ਨ ਭਵਿੱਖ ਦਾ ਮੁਹਾਂਦਰਾ ਨਿਖਾਰਦੀ ਏ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਧੀ ਸਹੁਰੇ ਘਰ ਲਈ ਵਿਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਟੁੱਟਣ ਦੀ ਚੀਸ ਹੰਢਾਉਂਦੀ, ਦੋਵੇਂ

ਘਰੋਂ ਪਰਾਈ ਹੁੰਦੀ ਧੀ, ਵਾਰ-ਵਾਰ ਪਿਛਾਹ ਨੂੰ ਮੁੜਦੀ, ਆਪਣੇ ਰਚਨਹਾਰੇ ਅਤੇ ਰਚਨ-ਵਸੋਥੇ ਨੂੰ ਨਿਹਾਰਦੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਦੂਰ ਜਾਣ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਦਾ ਵਾਸਤਾ ਪਾਉਂਦੀ, ਤੁਰਦਿਆਂ-ਤੁਰਦਿਆਂ ਵੀ ਹਾੜੇ ਪਾਉਂਦੀ ਏ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਕਦੇ ਨਾ ਵਿਸਾਰਨਾ। ਮੇਰੀ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਧੁੰਧਲਕੇ 'ਚ ਨਾ ਗਵਾਉਣਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੇਰੀਆਂ ਸਾਂਝ ਕੇ ਰੱਖੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਬੇਗਾਨਗੀ ਦੀ ਜ਼ਨੇ ਪਾਉਣਾ।

ਵਿਛੜਨ ਵੇਲੇ ਮਾਂ-ਧੀ ਦੀ ਗਲਵੱਕਤੀ 'ਚ

ਸਮਾਇਆ ਹੁੰਦਾ ਏ, ਮੋਹ ਤੇ ਮਸਤਾ ਦਾ ਭਰ ਵਗਦਾ ਦਰਿਆ ਅਤੇ ਸੁਮੱਤ ਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਚੁਫੇਰੇ ਫੈਲਾਅ।

ਚਿਤੀਆਂ ਵਰਗੀਆਂ ਚੰਚਲ ਧੀਆਂ ਜਦੋਂ ਉਡਾਰੀ ਮਾਰ, ਦੂਸਰੇ ਬਿਰਖ 'ਤੇ ਆਲ੍ਹਣਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਤੀਲੇ ਚੁਗਣ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ 'ਚ ਮਸਰੂਫ ਹੋ ਜਾਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਡਾਣ 'ਚ ਅੰਬਰਾਂ ਨੂੰ ਕਲਾਵੇ 'ਚ ਲੈਣ ਦਾ ਦਾਈਆ ਹੋਵੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਖਾਰਬਿੰਦ 'ਚੋਂ ਸੋਨਪਰੀ ਦੇ ਸੰਵਾਦ ਦਾ ਰਸ ਚੋਵੇ ਤਾਂ ਸਕੂਨ ਦਾ ਸੰਧਾਰਾ, ਸਮਿਆਂ ਦੇ ਦਰੀਂ ਦਸਤਕ ਦਿੰਦਾ ਏ।

ਵਕਤ ਦੇ ਮੱਥੇ ਦਾ ਸਕੂਨ ਬਣੀ ਧੀ, ਜਦੋਂ ਸਹੁਰੇ ਘਰ ਦੀ ਨਰੋਈ ਪਛਾਣ ਬਣਦੀ ਏ ਤਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਲਈ ਮਾਣ ਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਦਾ ਇਕ ਵਡੇਰੇ ਅਰਥਾਂ ਵਾਲਾ ਸੰਸਾਰ ਸਿਰਜਦੀ ਏ।

ਧੀਆਂ, ਨਰੋਈਆਂ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੀਆਂ ਅਲੰਬਰਦਾਰ ਬਣ, ਨਰੋਈ ਸਮਾਜ ਸਿਰਜਣ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਰਹਿਣ ਤਾਂ ਕਿ ਸਮਾਜਕ ਸਬੰਧਾਂ ਦਾ ਤਾਣਾ-ਬਾਣਾ, ਆਪਣੀ ਸਦੀਵੀ ਹੋਂਦ ਮਹਿਫੂਜ਼ ਰੱਖ ਸਕੇ। ਸੁਖੀ ਵਸਦੀ ਧੀ, ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਉਮਰ ਯੁੱਗਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਲੰਮੇਰੀ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਏ।

ਹਉਕਾ, ਧੀ ਦਾ ਨਸੀਬ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਾਂ 'ਚੋਂ ਸੋਗ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਨਾ ਆਵੇ। ਉਸ ਦੇ ਬੋਲਾਂ 'ਚ ਉਦਾਸ ਨਗਮਾ ਨਾ ਗੁਣਗੁਣਾਵੇ। ਮੰਜ਼ਿਲਾਂ ਸਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਉਸ ਦੇ ਪੈਰਾਂ 'ਚ ਮੋਚ ਨਾ ਆਵੇ। ਉਸ ਦਾ ਬੋਲ, ਕਿਸੇ ਹਿਰਦੇ 'ਤੇ ਚੋਟ ਨਾ ਲਾਵੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ ਦੇ ਤਾਜ ਦੇ ਗੁੰਮਣ ਦੀ ਕੰਨਸੋਅ ਆਵੇ।

ਜਦੋਂ ਘਰ ਦੀਆਂ ਬਹੁਰਾਂ, ਧੀ ਦੀ ਪੈੜ-ਚਾਲ ਨੂੰ ਉਡੀਕਣ ਲੱਗ ਪੈਣ ਤਾਂ ਯਾਦਾਂ ਦੇ ਪਰਿੰਦੇ ਮਨ ਦੀ ਬੀਹੀ 'ਚ ਝਾਤੀਆਂ ਮਾਰਦੇ ਨੇ। ਫੁੱਲਾਂ ਵਾਲੀ ਫਰਾਕ ਪਾ ਕੇ, ਫੁੱਲਾਂ ਨਾਲ ਖੇਡਦੀ, ਫੁੱਲਾਂ ਜਿਹੀ ਲਾਡਲੀ, ਨਿੱਕੀਆਂ-ਨਿੱਕੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੀ, ਕਦੇ ਤਿਤਲੀਆਂ ਨੂੰ ਫੜਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਅਤੇ ਕਦੇ ਫੁੱਲਾਂ ਦੇ ਰੰਗਾਂ 'ਚੋਂ ਆਪਾ ਨਿਹਾਰਦੀ, ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਕੋਇਆਂ ਨੂੰ ਨਮ ਕਰ ਜਾਂਦੀ ਏ।

ਸੁਖੀ ਵਸਦੀ ਧੀ, ਜੀਵਨ-ਅਰਾਧਨਾ ਦਾ ਸੁਖਨ ਏ, ਜਿਉਣ-ਅਦਬ ਦੀ ਸਾਰਥਿਕਤਾ ਏ, ਜਿਉਣ-ਸਾਹ ਲਈ ਮਹਿਕ ਤੇ ਹੁਲਾਰਾ ਏ ਅਤੇ ਜੀਵਨ-ਪਰੰਪਰਾ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਹੁੰਗਾਰਾ ਏ।

ਧੀਆਂ ਧਰਤੀ ਦਾ ਨਸੀਬ ਹੰਢਾਉਣਾ ਹਰ ਇਕ ਦੇ ਪੱਲੇ ਨਿਆਮਤਾਂ ਦੀ ਖੈਰ ਪਾਉਣ, ਹਰ ਇਕ ਦੇ ਪੈਰਾਂ 'ਚ ਆਪਾ ਵਿਛਾਉਣ ਅਤੇ ਨਿਮਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜੀਵਨ-ਸ਼ੈਲੀ ਬਣਾਉਣ।

ਦੂਰ ਉਡਾਰੀ ਮਾਰ ਰਹੀਆਂ ਧੀਆਂ, ਸੁਖਨ ਦੇ ਪਲ ਹੀ ਹੰਢਾਉਣ, ਮਨ-ਚਾਹੇ ਵਕਤ ਦੀ ਸਰ-ਜ਼ਮੀਂ 'ਤੇ ਭਲੇ ਸਮਿਆਂ ਦਾ ਜਾਗ ਲਾਉਣ, ਸਾਹਾਂ 'ਚ ਆਪਣਿਆਂ ਦੇ ਸਾਹਾਂ ਦੀ ਮਹਿਕ ਰਚਾਉਣ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਸਤਰੰਗੀ ਪੀਘ ਅੰਬਰਾਂ 'ਚ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਅਤੇ ਨਰੋਈ ਪਛਾਣ ਦਾ ਤਮਗਾ, ਸਮਾਜ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਗਲ 'ਚ ਸਜਾਉਣ।

ਮਜਬੂਰ ਕੁੜੀ

ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਦਾ ਹੁੰਗਾਰਾ ਉਹਤੋਂ ਭਰਿਆ ਨਾ ਗਿਆ। ਚੁੱਪ ਰਹੀ ਉਹ ਜ਼ਮਾਨੇ ਨਾਲ ਲੜਿਆ ਨਾ ਗਿਆ। ਕਿੱਦਾਂ ਕਰਦੀ ਉਹ ਗੱਲ ਪਿਆਰ ਵਾਲੀ ਸਭ ਨਾਲ, ਉਹ ਤੋਂ ਇਸ਼ਕ ਸਮੁੰਦਰਾਂ 'ਚ ਤਰਿਆ ਨਾ ਗਿਆ।

ਮੇਰੇ ਇਸ਼ਕ ਦੀ ਲਕੀਰ ਬੜੀ ਪਤਲੀ ਸੀ ਯਾਰੋ, ਚੱਲਣਾ ਤੇ ਦੂਰ ਉਸ ਤੋਂ ਖੜਿਆ ਨਾ ਗਿਆ।

ਉਹਦੇ ਨਾਂ ਦਾ ਮੈਂ ਘਰ ਇਸ ਦਿਲ 'ਚ ਬਣਾਇਆ, ਸ਼ਾਇਦ ਰਸਤਾ ਸੀ ਤੰਗ ਉਹਤੋਂ ਵੜਿਆ ਨਾ ਗਿਆ। ਮੁਹੱਬਤ ਆਪਣੀ ਦਾ ਮੈਂ ਤਾਂ ਯਾਰੋ ਕਰ ਤਾ ਐਲਾਨ,

ਉਹ ਡਰਦੀ ਹੀ ਰਹੀ ਉਹਤੋਂ ਅੜਿਆ ਨਾ ਗਿਆ।

ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਤੋਂ ਚੋਰੀ ਉਹਨੇ ਬੜਾ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ, ਹੱਥ ਸਾਹਮਣੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਮੇਰਾ ਫੜਿਆ ਨਾ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਦੇਣਾ ਉਹਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਵਿਹੜਾ, ਪੌੜੀ ਪਿਆਰ ਵਾਲੀ 'ਤੇ ਉਹਤੋਂ ਚੜ੍ਹਿਆ ਨਾ ਗਿਆ।

ਉਹਦੇ ਪਿਆਰ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹਰ ਵੇਲੇ ਨਾਲ, ਦਿਲ ਹੋਰਾਂ ਦਿਆਂ ਕਦਮਾਂ 'ਚ ਧਰਿਆ ਨਾ ਗਿਆ।

ਉਹਦੇ ਅੱਖੀਆਂ 'ਚੋਂ ਨੀਰ ਨਾ ਵਹਿ ਨਿਕਲੇ, ਗੱਲ ਸੋਚ ਕੇ ਏ 'ਭੱਟੀ' ਕੋਲੋਂ ਮਰਿਆ ਨਾ ਗਿਆ।

-ਸਵਿਦਰ ਸਿੰਘ ਭੱਟੀ

ਫੋਨ: 91-98729-89193

ਧੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਤੁਰਦੀ ਏ ਨਵੀਆਂ ਸੋਚਾਂ ਦੀ ਤਾਸੀਰ, ਦੀਦਿਆਂ 'ਚ ਤੈਰਦੀ ਏ ਮੋਹ-ਵੰਤੀ ਤਸਵੀਰ ਅਤੇ ਉਸ ਤਸਵੀਰ 'ਚੋਂ ਉਘੜਦੀ ਏ ਸ਼ਗਨਾਂ-ਮੱਤੀ ਤਕਦੀਰ। ਧੀ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਉਸ ਘਰ ਦੇ ਸੰਸਕਾਰ, ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਧਰਾਤਲ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਸਥਾਰ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਏ ਨਵੇਂ ਘਰ ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਦਾਰੋ-ਮਦਾਰ। ਧੀ ਇਕੱਲੀ ਨਹੀਂ ਘਰੋਂ ਤੁਰਦੀ, ਉਸ ਨਾਲ ਜਾਂਦਾ ਏ ਉਸ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਸਿਰਜਿਆ ਸੰਸਾਰ, ਉਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਰੋਕਾਰ ਅਤੇ ਉਸ ਰਾਹੀਂ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਲੋਚਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਪਰਿਵਾਰ। ਧੀ ਦੇ ਮਸਤਕ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੁੰਦਾ ਏ, ਬਦਲਦੇ ਹਾਲਾਤ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਆਪੇ ਨੂੰ ਢਾਲਣਾ, ਆਪਸੀ ਮੋਹ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਾਲਣਾ ਅਤੇ ਪਰਾਈ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਬਣੀ ਦੁਨੀਆਂ 'ਚ ਚਾਵਾਂ ਦਾ ਚਿਰਾਗ ਬਾਲਣਾ।

ਦੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਝੋਲਾ ਪੈਂਦਾ ਏ। ਘਰ 'ਚ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਏ ਖਲਾਅ, ਚੌਕੇ ਦਾ ਉਖੜਦਾ ਏ ਸਾਹ ਅਤੇ ਚੁਫੇਰੇ ਪਸਰ ਜਾਂਦੀ ਏ ਉਦਾਸ ਛਿਜ਼।

ਧੀ ਸਹੁਰੀਂ ਜਾਂਦੀ ਏ ਤਾਂ ਵਸਦਾ ਏ ਇਕ ਘਰ। ਵਿਹੜੇ ਨੂੰ ਲੱਗਦੇ ਨੇ ਭਾਗ ਅਤੇ ਬਨੇਰਿਆਂ 'ਤੇ ਬਲਦੇ ਨੇ ਨਵੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਤੇ ਨਰੋਈਆਂ ਆਸਾਂ ਦੇ ਚਿਰਾਗ।

ਆਸ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ, ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਮੁਖੜੇ ਦਾ ਹੁਲਾਸ।

ਧੀ ਤੁਰਨ ਵੇਲੇ, ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦੀ ਏ, ਮਾਂ-ਪਿਉ ਦੀ ਯੁੱਗਾਂ ਜਿਡੀ ਅਸੀਸ, ਜੀਵਨ ਦੇ ਸਰਬ-ਸੁੱਖਾਂ ਦੀ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਸੁਰਖ ਰੰਗਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਤਵਾਰੀਖ। ਮਾਪੇ, ਧੀ ਦੇ ਘਰ ਲਈ ਨਰੋਈ ਤੇ ਨਿੰਗਰ ਅਰਥਾਂ ਦੀ ਕਾਮਨਾ

ਸਾਲ 1959

ਸਿਆਲ ਜਨਵਰੀ 1: ਅਸੀਂ ਛੱਤ ਉਤੇ ਘਾਹ ਦੇ ਟਿਕੇ ਨਾ ਰਹਿਣ 'ਤੇ ਔਖੇ ਹਾਂ, ਟਿਕੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਆਸ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਇਮਾਰਤਾਂ ਸਾਡੀ ਸਰੀਰਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਿਅਰਥ ਉਪਜ ਜਾਪਦੀਆਂ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਬੇਹੋਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਮੈਂ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਛੱਤ ਪਾ ਰਹੀ ਹਾਂ। ਇਮਾਰਤਾਂ ਨੂੰ ਡਿੱਗਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਅਤੇ ਇਹ ਛੱਤ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ, ਜੋ ਪਾਣੀ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਚਾਏ।

ਜਨਵਰੀ 14: ਅੱਜ ਲੋਹੜੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਨੌਕਰਾਂ ਨੂੰ ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਬੜਾ ਹੀ ਚੈਨ ਭਰਿਆ ਅਤੇ ਇਕੱਤ ਦਿਨ ਬੀਤਣ ਦੀ ਆਸ ਹੈ। ਘਟੋ-ਘਟਾ ਇਕ ਘੰਟਾ ਬਗੀਚੇ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਾਂਗੀ- ਆਲ੍ਹ ਢਕਣ ਦਾ। ਰਾਤਾਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਠੰਢੀਆਂ ਅਤੇ ਸੁੰਨ ਹਨ, ਪਰ ਦਿਨੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਧੁੱਪ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਜਨਵਰੀ 18: ਕੱਲ੍ਹ, ਮਹਾਰਾਣੀ ਕਸ਼ਮੀਰ ਨੇ ਅਚਾਨਕ ਫੇਰਾ ਪਾਇਆ। ਮੈਂ ਬਾਹਰ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਸਾਂ, ਬਿਸ਼ੇਰ (ਤਰਖਾਣ) ਲਈ ਸੜਕ ਕਿਨਾਰੇ ਇਕ ਟੋਟਾ ਚੁਣਨ ਲਈ ਉਹ ਬੜੇ ਦਾਇਆਵਾਨ ਸਨ, ਮੇਰੇ ਬੋਲੇਪਣ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਕੰਨਾਂ ਲਈ ਯੰਤਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਮੈਂ ਨਿਮਰਤਾ ਸਹਿਤ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਨਹੀਂ ਤੁਹਾਡੀ ਬੜੀ ਮਿਹਰਬਾਨੀ।' ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਗਰਮ ਗਾਊਨ ਅਤੇ ਸੌਣ ਕਮਰੇ ਲਈ ਆਰਾਮਦੇਹ ਸਲੀਪਰ ਚੰਗੇ ਹਨ, ਮੈਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਗਵਾਢੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸਤਾਂ ਵਾਂਗ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਕਦੀ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਕੁਝ ਲਿਆ ਨਹੀਂ, ਹੁਣ ਇਹ ਗੱਲ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਈ ਹੈ।

ਜਨਵਰੀ 19: ਬਰਫ਼ ਪੈਣ ਕਾਰਨ ਕੱਲ੍ਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਠੰਢ ਸੀ, ਡਰਦਿਆਂ ਬਾਹਰ ਵੇਖਿਆ, ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਹਾੜਾਂ 'ਤੇ ਹੇਠਾਂ ਤੱਕ ਕਿੰਨੀ ਬਰਫ਼ ਪਈ ਹੈ। ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਬਚ ਗਏ ਹਾਂ। ਇਹ ਅਮਰੂਦਾਂ ਅਤੇ ਔਥਾਂ ਲਈ ਮੌਤ ਸਾਬਤ ਹੋਣੀ ਸੀ।

ਜਨਵਰੀ 20: ਕੱਲ੍ਹ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਠੰਢ ਹੈ। ਬਰਫ਼ ਪਹਾੜਾਂ ਤੋਂ ਹੋਰ ਹੇਠਾਂ ਵੱਲ ਆ ਰਹੀ ਹੈ, ਸਾਇਦ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਨਾ ਆਏ, ਮੇਰੇ ਸੌਣ ਕਮਰੇ ਦੀ ਬਾਰੀ ਵਿਚੋਂ ਇਹ ਧੁੱਪ ਵਿਚ ਚਮਕਦੀ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਵਾਦੀ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਰਦੀ ਹੈ।

ਫਰਵਰੀ 1: ਸਾਡੀ ਪਰਬਤ ਰਾਣੀ ਨੇ ਆਪ ਕੱਪੜੇ ਪਾ ਲਏ ਹਨ, ਅਸੀਂ ਉਹਦੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ, ਬਿਨ ਕੱਪੜੇ ਕੰਬ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਫਰਵਰੀ 3: ਸਹੇਲੀਆਂ ਵਿਚ ਇਕ ਨਵਾਂ ਵਾਧਾ- ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਵੈਲਦੀ ਫਿਸ਼ਰ ਲਖਨਊ ਦੇ 'ਸਾਹਿਤਕ ਘਰ' ਵਾਲੀ। ਉਹਦਾ 'ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਕੋਰਸ' ਲਈ ਵੁਡਲੈਂਡਜ਼ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ 'ਅਸੀਂ ਕੱਚੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਅਤੇ ਘਾਹ ਦੀ ਛੱਤ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਡਰਾਂਗੇ।' ਉਹ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨਾਲ ਤੂਫ਼ਾਨੀ ਦੌਰੇ 'ਤੇ ਆ ਰਹੀ ਹੈ।

ਬਸੰਤ ਰੁੱਤ

ਮੇਰਾ ਆਤਮਾ ਦਾ ਰੁੱਖ
ਹਰ ਸਵੇਰੇ- ਸਵੇਖਤੋਂ
ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਬਾਰੀ ਖੋਲ੍ਹਦੀ ਹਾਂ।
ਤੈਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ।
ਹਰ ਰੋਜ਼ ਮੈਂ ਤੇਰੇ

ਸੁਹਣੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਵਾਚਦੀ ਹਾਂ
ਸੁੰਨੀਆਂ ਟਹਿਣੀਆਂ ਤੋਂ
ਫੁਟਦੀਆਂ ਕਰੂੰਬਲਾਂ ਤੋਂ
ਪਹਿਲਾਂ ਫੁੱਲ ਖਿੜਨ 'ਤੇ
ਤੀਜੇ ਅਤੇ ਚੌਥੇ ਤੱਕ
ਤੇਰੇ ਗੂੜ੍ਹੇ ਗੁਲਾਬੀ ਲਹਿਰੀਏ ਨੂੰ
ਸਬਜ਼ ਲਹਿਰਾਂ ਦੀ ਕਣਕ ਸਾਹਮਣੇ
ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਨੂੰ ਵਾਚ ਚੁੱਕੀ ਹਾਂ
ਤੇਰੀ ਇਸ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਬਹਾਰ ਤਕ
ਹਰ ਨਿਕੜਾ ਫੁੱਲ
ਤੁਲ ਦੇ ਹੰਝੂ ਵਹਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ
ਇਹ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਦੂਜੇ
ਤੇਰੇ ਫੁਲਾਂ ਨੂੰ ਤੱਤ ਲੈਣਗੇ।
ਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਬਹਾਰ ਰੁੱਤੇ
ਤੇਰੇ ਮਾਣੇ ਹੋਏ ਆਨੰਦ ਨੂੰ
ਮੈਥੋਂ ਖੋਹ ਨਹੀਂ ਸਕੇਗਾ।

ਮਾਰਚ 9: ਅੱਜ ਇੱਟਾਂ ਪੱਥਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ।

ਮਾਰਚ 10: ਕੱਲ੍ਹ ਇੱਟਾਂ ਦਾ ਇਕ ਪਿਆਰਾ ਪੂਰ- ਆਕਾਸ਼ ਸਾਫ਼ ਸੀ, ਨਿੱਬਲ-ਬਲੋਰ ਵਾਂਗ, ਪਰ ਅੱਜ ਬੱਦਲ ਹਨ। ਇੱਟਾਂ ਠੀਕ ਰਹਿਣ।

ਮਾਰਚ 11: ਹੋਰ ਇੱਟਾਂ ਦਾ ਇਕ ਪੂਰ-ਸੂਰਜ ਨਿਕਲਿਆ ਸੀ- ਅੱਜ ਵੀ ਨਿਕਲਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਥੋੜ੍ਹਾ। ਭਲੇ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ। ਦੋ ਹੋਰ ਦਿਨ। ਲੋੜ ਪੂਰੀ ਹੋ ਜਾਏਗੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਲਈ ਰੀਕਾਰਡਿੰਗ- ਤੋਬਾ!

ਮਾਰਚ 13: ਅੱਜ ਰੀਕਾਰਡਿੰਗ ਹੈ- ਰੇਡੀਓ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਸਭ ਕੁਝ ਠੀਕ ਹੈ- ਪ੍ਰਭੂ (ਨੌਕਰ) ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਰਹੇਗਾ। ਮੌਸਮ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਹੀ ਇੱਟਾਂ ਵਿਛੀਆਂ ਪਈਆਂ ਹਨ। ਹਰ ਚੀਜ਼ ਸ਼ਾਨਦਾਰ- ਮੈਥੋਂ ਵਿਚਾਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ- ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਆਵਾਜ਼- ਰੇਡੀਓ ਵਾਲੀ ਆਵਾਜ਼! ਕੱਲ੍ਹ ਮੈਂ 11 ਵਜੇ ਤੱਕ ਰੀਹਰਸਲ ਕੀਤੀ- ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਬਹੁਤ ਸੁਹਣਾ ਪੜ੍ਹਿਆ, ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਮਾਣਿਆ ਅਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ। ਦੂਜੀ ਵਾਰੀ ਜ਼ਰਾ ਫਿੱਕੀ ਸੀ। ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਖਾਣੇ ਪਿਛੋਂ 2.30 ਵਜੇ ਤੱਕ ਆਰਾਮ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਰੀਹਰਸਲ ਕੀਤੀ- ਖੋਫ਼ਨਾਕ- ਜ਼ਰਾ ਅੱਡੀ ਨਹੀਂ ਸੀ- ਸ਼ਬਦ ਅੜ੍ਹਕ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਿਵੇਂ ਉਬਾਸੀ ਲੈ ਰਹੇ ਸਨ- ਅੱਜ ਦੁਪਹਿਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚਾਰ ਰੀਕਾਰਡਿੰਗ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ, ਹੋ ਸਕੇ ਤਾਂ ਦਸ ਵਜੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਕੇ। ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਡੀ 9.15 ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਆਈ, ਇਹ ਵੀ ਇਕ ਔਖ ਹੋਏਗੀ- ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ, ਮੇਰੇ ਲਈ ਨਹੀਂ। ਮੈਂ ਸ਼ਾਂਤ, ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਅਤੇ ਇਕਾਗਰ ਰਹਾਂਗੀ।

ਮਾਰਚ 14: ਰੀਕਾਰਡਿੰਗ ਖਤਮ- ਇਕ ਭਾਰ ਲੰਬਾ, ਇਤਨੀ ਮਾੜੀ ਨਹੀਂ ਜਿੰਨੀ ਮੈਂ ਸੋਚਦੀ ਸਾਂ। ਰੇਡੀਓ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਉਣ ਨੂੰ ਮੈਂ ਮਾਣਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਬਰਾਉਨੀ' ਵਿਚ ਵੇਖ ਕੇ ਪਿਆਰਾ-ਪਿਆਰਾ ਲੱਗਦਾ ਸੀ।

ਮਾਰਚ 15: ਅੱਜ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਫਿਸ਼ਰ ਅਤੇ ਡਾ. ਕੋਸ਼ੀ ਲਈ ਕਮਰੇ ਠੀਕ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਉਹ 17 ਨੂੰ ਤੂਫ਼ਾਨੀ ਦੌਰੇ 'ਤੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਫ਼ਸੋਸ। ਵਿਸਟੀਰੀਆ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਿੜਿਆ ਨਹੀਂ ਹੋਏਗਾ।

ਮਾਰਚ 19: ਉਹ ਆਏ ਅਤੇ ਚਲੇ ਗਏ- ਇਕ ਤੂਫ਼ਾਨੀ ਦੌਰਾ, ਮਸੀ 24 ਘੰਟੇ ਲਈ- ਪਰ ਬੜੇ ਹੀ ਖੁਸ਼ ਪਲ। ਉਹ ਦੋ ਦੀ ਬਜਾਏ ਚਾਰ ਜਣੇ ਆਏ- ਖੂਬਸੂਰਤ ਵਿਸਟੀਰੀਆ ਮੀਟਿੰਗ ਦੀ ਥਾਂ

ਆਇਰਿਸ਼ 'ਪੰਜਾਬਣ' ਨੌਰਾ ਦੀ ਡਾਇਰੀ

ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕ ਦੀ ਨੱਕੜਦਾਦੀ ਨੌਰਾ ਰਿਚਰਡਜ਼ ਦਾ ਜਨਮ 29 ਅਕਤੂਬਰ 1876 ਨੂੰ ਆਇਰਲੈਂਡ ਦੇ ਡਾਰਸੈਟ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। 14 ਅਪਰੈਲ 1914 ਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਈਸ਼ਵਰ ਚੰਦਰ ਨੰਦਾ ਦੇ ਨਾਟਕ 'ਦੁਲਹਨ' ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਕਰ ਕੇ ਬੀਬੀ ਨੌਰਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਰੰਗਮੰਚ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ। ਤਕਰੀਬਨ 95 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ 3 ਮਾਰਚ 1971 ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਸਦਾ ਸਦਾ ਲਈ ਅੱਖਾਂ ਮੀਚ ਲਈਆਂ। ਨੌਰਾ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਉਹਦੀ ਡਾਇਰੀ ਦੇ ਪੰਨੇ ਛਾਪ ਰਹੇ ਹਾਂ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਸੀ- ਦੋਵੇਂ ਬੜੇ ਫਰਤੀਲੇ- ਪਿਆਰੇ-ਸਦਾ ਯਾਦ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਨ।

ਮਾਰਚ 20: ਮਹਾਰਾਣੀ ਵੱਲੋਂ ਇਕ ਨੋਟ-ਕੀ ਮੈਂ 21 ਨੂੰ ਆ ਸਕਦੀ ਹਾਂ- ਯੁਵਰਾਜ ਦੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਲਈ ਆਏ ਹਨ- ਕਾਰ ਭੇਜੀ ਜਾਏਗੀ- ਮੈਂ ਲਿਖ ਭੇਜਿਆ ਹੈ, 'ਅਫਸੋਸ, ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਾਂਗੀ।'

ਮਾਰਚ 25: ਯੁਵਰਾਜ ਨੇ ਫਲਾਂ ਦੀ ਭਰੀ ਹੋਈ ਟੋਕਰੀ ਭੇਜੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਵਿਸਟੀਰੀਆ ਦੇ ਫੁੱਲਾਂ ਨਾਲ ਭਰ ਕੇ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤੀ- ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਖਾਣੇ 'ਤੇ ਬੁਲਾਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਣਗੇ। ਯੁਵਰਾਜ ਨੇ ਕੱਲ੍ਹ ਕਸ਼ਮੀਰ ਮੁੜ ਜਾਣਾ ਹੈ।

ਮਾਰਚ 29: ਕੱਲ੍ਹ ਡੇਵਿਜ਼ ਹੋਰੀ ਆਏ- ਜੋਨ ਦੀ ਵੁਡਲੈਂਡਜ਼ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਫੇਰੀ- ਉਹ ਅਤੇ ਵਿਸਟੀਰੀਆ ਸੁੰਦਰਤਾ ਵਿਚ ਸਾਥੀ ਹਨ- ਇਕ ਪਿਆਰੀ ਔਰਤ, ਉਹ ਦੋ ਚਿਕਨ ਅਤੇ ਬੜਾ ਸੁਹਣਾ ਖਾਣਾ ਬਣਾ ਕੇ ਬਰਫ਼ ਵਿਚ ਲਗਾ ਕੇ ਲਿਆਏ ਹਨ- ਮੈਂ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਖਾਣੇ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਹਿਮਾਨ ਸਾਂ ਅਤੇ ਆਨੰਦ ਮਾਣਿਆ। ਅਸੀਂ ਯੁਵਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਭੇਜੇ ਅਨਾਨਾਸ ਦੇ ਡੱਬੇ ਖੋਲ੍ਹੇ ਅਤੇ ਵੰਡੇ- ਪ੍ਰਭੂ ਅਤੇ ਸਾਲਿਗ ਕੱਲ੍ਹ ਰਾਤ ਖਾਣੇ ਦਾ ਅਪਣਾ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ। ਬਾਕੀ ਨੂੰ ਮੈਂ ਮਜ਼ੇ-ਮਜ਼ੇ ਖਾਧਾ। ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਸਟੂਡੀਓ ਵਿਚ 'ਰੂਸਟਿਕ' ਦੀ ਭਾਲ ਕੀਤੀ- ਮਿਲ ਗਿਆ- ਜੋ

ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ- ਇਸ ਸਮੇਂ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਕਣਕ ਦੀ ਫਸਲ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਦੁਖੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹਾਂ- ਅਸਲ ਵਿਚ ਫਸਲ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ- ਤੋਤਿਆਂ ਨੇ ਨਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ- ਤਿੱਬਤੀ ਤੇ ਚੀਨੀ ਤੋਤਿਆਂ ਵਾਂਗ। -ਜੇ ਹੁਣ ਬੈਠ ਸਕਾਂ -ਤਾਂ ਇਸ ਦੂਹਰੇ ਦੁੱਖ ਬਾਰੇ ਲੇਖ ਲਿਖ ਮਾਰਾਂ- ਆਪਣੇ ਮਨ ਤੋਂ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਭੁਲਾਉਣ ਲਈ।

ਅਪ੍ਰੈਲ 25: 'ਬਰਾਉਨੀ' ਦੀ ਬਰਸਾਤੀ ਨਾਲ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਜਦੋਂ-ਜਹਿਦ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਇਕ 'ਨਿੱਘਾ ਘਰ' ਬਣ ਜਾਏਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਲਖਨਊ ਵਾਲੇ ਆਉਣਗੇ। ਸ਼ਿਵ ਚਰਨ ਨੂੰ ਹਲਵੇ ਦਾ ਤੀਹਰਾ ਗੱਫਾ ਮਿਲੇਗਾ ਅਤੇ ਇਕ 'ਪ੍ਰਸ਼ਟ-ਮੁਕਟ'। ਮੈਂ ਉਸ ਨਾਲ ਇਕਰਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਆਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਉਹਨੂੰ ਪੂਰੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਵਾਲੀ ਜਰਸੀ ਲੈ ਕੇ ਦੇਣੀ ਹੈ- ਉਸ ਨੇ ਹੁਣ ਜੋ ਪਹਿਨੀ ਹੈ- ਉਸ ਵਿਚ ਕਈ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਮਘੇਰੇ ਹਨ।

ਮਈ: ਮੈਨੂੰ ਉਮੀਦ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਲਖਨਊ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ 'ਲੇਖਕ ਕੋਰਸ' ਠੀਕ ਠਾਕ ਹੋ ਜਾਏ- ਮੈਂ ਜੋ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹਾਂ, ਕਰ ਰਹੀ ਹਾਂ, ਭਲੇ ਦੀ ਆਸ ਹੈ।

ਮਈ 11: ਬੋਬ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਜਹਿਦ ਜਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਗਰਮੀ। ਮੈਂ ਕਾਫ਼ੀ ਕੰਮ ਮੁਕਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਸ਼ਿਵ ਚਰਨ ਨੂੰ ਕੱਲ੍ਹ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਚੰਗਾ ਬੁੱਢਾ ਆਦਮੀ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਵਾਹ ਲਾਈ ਅਤੇ ਇਹ ਏਨਾ ਮਾੜਾ ਵੀ ਨਹੀਂ।

ਅੰਦਰੇਟੇ (ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼) ਵਿਚ ਨੌਰਾ ਰਿਚਰਡ ਦੇ ਘਰ ਦੀ ਝਲਕ।

ਦਿਆਲ ਨੂੰ ਕਾਪੀ ਭੇਜਣ ਲਈ ਟਾਈਪ ਕੀਤੀ- ਵੁਡਲੈਂਡਜ਼ ਵਿਖੇ ਰੀਹਰਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਹੁਣ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣਾ- ਪਰ ਨਾਟਕ ਤੋਂ ਨਹੀਂ। ਵੁਡਲੈਂਡਜ਼ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਡਰਾਮਟੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਵੇਗਾ, ਪਰ ਇਹ ਬਾਹਰਲੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇ.ਡੀ. ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹੋਣਹਾਰ ਹਨ ਅਤੇ 'ਸਾਹਿਤਕ ਘਰ' ਦੇ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਇਕਰਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ- ਸੋ ਹੁਣ ਰੰਗਭੂਮੀ ਵਿਚੋਂ ਘਾਹ-ਪੱਤਾ ਚੁਗਣਾ ਹੈ।

ਮਾਰਚ 30: ਮੈਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਨਾਟਕ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ, ਜੇਕਰ ਜੇ.ਡੀ. ਦਾ ਗਰੁੱਪ ਆ ਜਾਏ- ਉਹ ਰੀਹਰਸਲ ਕਰਨਗੇ- 'ਸਿਕੰਦਰ ਅਤੇ ਪੋਰਸ' ਦੀ- 'ਰੂਸਟਿਕ' ਦੀ ਵੀ।

ਅਪ੍ਰੈਲ 2: 'ਬਰਾਉਨੀ' ਦੀ ਉਸਾਰੀ- ਸ਼ਿਵ ਚਰਨ 'ਤੇ ਕੱਲ੍ਹ ਤੋਂ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੈ- ਨਵੀਂ ਬਰਸਾਤੀ ਦਾ ਕੰਮ- ਚੰਗਾ ਬੁੱਢਾ ਆਦਮੀ- ਹਰ ਚੀਜ਼ ਖੁਸ਼ ਹੈ- ਜਦੋਂ ਮਕਾਨ ਦਾ ਕੰਮ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਅਸੀਂ ਸਦਾ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ- ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰ ਇਹ ਬਜ਼ੁਰਗ ਸ਼ਿਵ ਚਰਨ ਅਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਮੈਂ- ਜੇ.ਡੀ. ਨੂੰ ਕੱਲ੍ਹ 'ਰੂਸਟਿਕ' ਡਾਕ ਪਾ ਦਿੱਤਾ।

ਅਪ੍ਰੈਲ 17: ਜੇ.ਡੀ. ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ- ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ

ਮਈ 13: ਲਹੂ ਤੇ ਮਾਸ ਕੀ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ- ਉਹ ਵੀ 82 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੇ ਮਈ ਦੀ ਗਰਮੀ ਵਿਚ। ਇਕ ਹੋਰ ਕੰਮ, ਸਭ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਤਰਤੀਬ ਦੇਣੀ ਹੈ। ਡਾ. ਕੋਸ਼ੀ ਤੇ ਉਹਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਅੱਜ ਆਉਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਕੱਲ੍ਹ। 'ਸਾਹਿਤਕ' ਜੀਪ ਕੱਲ੍ਹ ਰਸੋਈ ਦਾ ਨਿੱਕ-ਸੁੱਕ ਲੈ ਕੇ ਆਈ, ਪਰ ਡਰਾਈਵਰ ਦਾ ਬਹੁਤ ਬੁਰਾ ਹਾਲ। ਐਸਪਰੀਨ ਮੰਗੀ- ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ- ਜੇ.ਡੀ. ਕੋਲ ਹੀ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਔਖੇ ਸਮੇਂ ਮੇਰੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ। ਘੁਸਮੁਸਾ ਹੋਣ ਤੱਕ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਟਿਕਾਣੇ ਸਿਰ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਤੇ ਰਸੋਈ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਕਿ ਬੀ.ਡੀ.ਓ. ਦਾ ਡਰਾਈਵਰ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ 'ਸਾਹਿਤਕ' ਜੀਪ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਲੈ ਜਾਏ- ਇਹ ਸਭ ਕਿਵੇਂ ਮੁੱਕੇਗਾ, ਪਰਮਾਤਮਾ ਹੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ।

ਮਈ 14: ਡਾ. ਕੋਸ਼ੀ ਪਾਰਟੀ ਸਮੇਤ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਮੈਨੂੰ ਆਸ ਹੈ, ਤੇ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰੁੱਖੇ ਕਮਰਿਆਂ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ੀ-ਖੁਸ਼ੀ ਟਿਕ ਜਾਣਗੇ। ਡਾ. ਜੈਸਵਾਲ ਤੇ ਪੰਜ ਲੇਖਕ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਅੱਜ ਦਸ ਵਜੇ ਸਟਾਫ਼ ਮੀਟਿੰਗ ਹੈ- ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਦਰਸ਼ਕ ਵਜੋਂ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣਾ ਹੈ।

ਮਈ 24: ਕੂਚ ਜੋਗਿੰਦਰ ਨਗਰ ਨੂੰ-

ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਚੌਹਾਂ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਇਥੇ ਇਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਤੇ 'ਚੀਟਰੀਟ' ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਤੇ ਇਕੱਤ ਦਿਸ ਰਹੀ ਹੈ।

ਜੂਨ 1: ਅੰਤਮ ਸ਼ਾਮ- 'ਨਿੱਘੇ ਘਰ' ਦੀ ਬਰਸਾਤੀ ਵਿਚ ਗੀਤ ਅਤੇ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਮਹਿਫ਼ਲ ਚੀਨੀ ਲਾਲਟੈਣ ਨਾਲ ਰੁਸ਼ਨਾਈ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਬਰਸਾਤੀ 'ਪਰੀਆਂ ਦੀ ਬਾਂ' ਜਾਪ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਘਰ ਵੱਲ ਨੂੰ ਮੁੜੇ, ਜੇ.ਡੀ. ਨੇ ਮੇਰੇ ਕੰਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ- 'ਮਹਿਫ਼ਲ ਪਿਆਰੀ ਸੀ।'

ਜੂਨ 11: ਲੈਕਚਰ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਹਨ- ਇਕ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ- ਦੋ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਸਵੇਰੇ ਸਟਾਫ਼ ਮੀਟਿੰਗ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਚਾਰ ਤੇ ਮੈਂ ਡਾ. ਉਪਾਧਿਆਏ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਮੈਂ ਪੇਂਡੂ ਘਰਾਂ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਬੋਲਾਂ, ਜੇ ਮਰਜ਼ੀ ਹੋਵੇ।

ਜੂਨ 12: ਪੇਂਡੂ ਘਰਾਂ ਬਾਰੇ ਸਾਡੀ ਟਾਕ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਰਹੀ। ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਚੰਗਾ ਹੋਵੇ ਡਾ. ਉਪਾਧਿਆਏ ਬੋਲੇ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਬੋਲਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਨਾ ਲੱਗੇ, ਕਿਵੇਂ ਖਤਮ ਕਰਾਂ। ਡਾ. ਉਪਾਧਿਆਏ ਬੜਾ ਹੱਸਿਆ ਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਹ ਇਕ ਇਸਤਰੀ ਤੋਂ ਹਾਰ ਖਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ 'ਕੰਟਰੀ ਲਾਈਫ਼' ਨੂੰ 'ਦਿਹਾਤੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ' ਦੀ ਬਜਾਇ 'ਦਿਹਾਤੀ ਜੀਵਨ' ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਦਿੱਤਾ।

ਜੂਨ 13: ਡਾ. ਉ. ਅੱਜ ਚਲਾ ਗਿਆ- ਵਿਦਾਈ ਮੀਟਿੰਗ ਕੱਲ੍ਹ ਸ਼ਾਮੀਂ 'ਚੰਬੀ ਨਿਵਾਸ' ਸੀ- ਮੈਂ 'ਭੂਮੀ ਮਾਤਾ' ਦੇ ਵੇਸ਼-ਭੂਸ਼ਾ ਪਹਿਨ ਕੇ ਰੀਹਰਸਲ ਕੀਤੀ- ਉਸ ਦੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਲਈ। ਨਵਾਂ ਕਿਸਾਨ ਨਵੇਂ ਰੂਪ ਵਿਚ- ਸੁਹਣੀ ਨੀਲੀ ਪਹਾੜੀ ਟੋਪੀ ਪਹਿਨੇ ਹੋਏ। ਭੂਮੀ-ਮਾਤਾ ਸਨਮਾਨਤ ਹੋਈ। ਅਸੀਂ ਵਿਚਕਾਰਲੀ ਸ਼ਤੀਰੀ ਵਿਚ ਚੀਨੀ ਲਾਲਟੈਣਾਂ ਜਗਾ ਕੇ ਟੰਗ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਕਈ ਤਕਰੀਰਾਂ ਹੋਈਆਂ, ਅਤੇ ਵਿਦਾਇਗੀ, ਡਾ. ਉਪਾਧਿਆਏ ਅਤੇ ਮੈਂ ਸਭ ਪਿਛੋ- ਸ੍ਰੀ ਮੁਸ਼ਤਾਕ ਅਹਿਮਦ ਵੀ ਹਜ਼ਾਰ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਬੜੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ। ਸਾਡੀ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਦੇ ਸਮੂਹ ਵਿਚ ਇਕ ਨਵਾ ਵਾਧਾ- ਬਹੁਮੁੱਲਾ।

ਜੂਨ 14: ਕੱਲ੍ਹ ਰਾਤ ਵਲਾਇਤ ਜਾਫ਼ਰੀ ਨੇ ਰੋਸ਼ਨੀ ਅਤੇ ਪਰਦਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਕੇ 'ਭੂਮੀ' ਦੀ ਰੀਹਰਸਲ ਕੀਤੀ- ਉਹ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਲੇਖਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹੈ। ਮੈਂ ਹੁਣ ਇਸ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਹਬੀਬ ਤਨਵੀਰ ਇਸ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਰਫ਼ ਜਿਹਾ ਬਣਾਇਆ ਹੈ- ਉਹ ਯਾਦਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਲਿਖਾਏਗਾ।

ਜੂਨ 17: ਬਿਹਾਰ ਤੋਂ ਐਸ.ਐਨ. ਸ੍ਰੀਵਾਸਤਵਾ ਆਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਸ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਪੇਂਡੂ ਡਰਾਮਾ ਹੈ। ਰਾਤੀਂ ਅਸੀਂ ਚੀਨੀ ਲਾਲਟੈਣ ਜਗਾ ਕੇ ਪੇਂਡੂ ਡਰਾਮੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਜੂਨ 20: 'ਭੂਮੀ' ਦੀ ਰੀਹਰਸਲ ਬਹੁਤ ਘਟੀਆ ਸੀ- ਤਨਵੀਰ ਨੂੰ ਇਸ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪਏਗਾ- ਜੇ ਉਹ ਮੰਨੇ। ਮੁਰਲੀ ਧਰ ਕੱਲ੍ਹ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਭੁੱਲ ਰਹੇ ਹਨ- ਪਰ ਠੀਕ ਖਤਮ ਹੋਏਗਾ।

ਜੂਨ 21: ਐਮ.ਡੀ. ਅਤੇ ਹਬੀਬ ਤਨਵੀਰ ਆ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰੰਗਭੂਮੀ ਵਿਚ ਸੁਆਗਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਸਭ ਠੀਕ ਹੈ- ਬਹੁਤ ਠੀਕ ਹੈ। ਹਾਂ ਤਾਂ 'ਭੂਮੀ' ਅਤੇ 'ਪੁੱਤਰ' 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਜੂਨ 27: ਅੱਜ ਅੰਤਮ ਦਿਨ ਹੈ ਤੇ 'ਸਾਹਿਤਕ ਘਰ', ਅੰਤਮ ਸਮਾਰੋਹ ਹੈ, ਇਕ ਫੌਜੀ ਅਫ਼ਸਰ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ- ਪਾਲਮਪੁਰ ਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤੇ ਮੈਂ 'ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਰੰਗ ਮੰਚ' ਦਾ ਸ਼ੋਅ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਤ ਦੀ ਰੀਹਰਸਲ 'ਵੁਡਲੈਂਡਜ਼' ਦੇ ਪੱਧਰ ਦੀ ਨਹੀਂ।

ਗਿੰਦਰ ਤੇ ਚੰਦ ਦੋ ਭਰਾ ਸਨ। ਗਿੰਦਰ ਵੱਡਾ ਸੀ ਤੇ ਚੰਦ ਛੋਟਾ। ਜ਼ਮੀਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸਾਰੀ ਹੀ ਦਸ ਘੁਮਾਂ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਿਓ ਇਕੱਲਾ ਸੀ ਤੇ ਜਵਾਨੀ-ਪਹਿਰੇ ਵੀ ਉਸ ਤੋਂ ਵਾਹੀ ਦਾ ਕੰਮ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤੁਰਿਆ। ਆਪਣੀਆਂ ਦੋ ਭੈਣਾਂ ਦੇ ਵਿਆਹ, ਜਿਹੜੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪ ਹੀ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਕਿਸੇ ਬਾਣੀਏ ਤੋਂ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈ ਕੇ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਕਰਜ਼ਾ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਟਿੱਬੇ ਦੀ ਰੇਤ ਵਾਂਗ ਵਧੀ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਦੋ ਘੁਮਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਪਿੰਡ ਦੇ ਇਕ ਨਰੋਏ ਜ਼ਮੀਨਦਾਰ ਸੁਰਤਾ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਗਹਿਣੇ ਧਰ ਕੇ, ਉਸ ਬਾਣੀਏ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਜੁੜ ਵੱਢ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਕਹਿੰਦੇ, ਜੇ ਜੱਟ ਤਕੜਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਖਾਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜੱਟ ਮਾੜਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਉਲਟੀ ਜੱਟ ਨੂੰ ਖਾ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਲ-ਵਾਹੀ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ 'ਚਉ' ਦਾ ਕੰਮ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਪੋਲਾ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਪੋਲਾ ਜਿੰਨਾ ਕੋਈ ਜੱਟ ਬਹੁਤਾ ਕਰੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤਾ ਅੰਨ-ਪਦਾਰਥ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਜੱਟ ਚਉ ਨੂੰ ਧਰਤੀ ਵਿਚ ਬਹੁਤਾ ਨਾ ਵਰਤੇ, ਤਾਂ ਉਹ

ਰਾਮ ਸਰੂਪ ਅਣਖੀ

ਚਉ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਪੋਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਜੱਟ ਨੂੰ ਪੋਲਾ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਅੰਨ-ਪਦਾਰਥ ਦੀ ਥਾਂ ਫਿਰ ਜੱਟ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ, 'ਸ਼ਾਹ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ', 'ਡੂਢੀਆਂ-ਸਵਾਈਆਂ', 'ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਪੈਸੇ ਵੱਟਣੇ' ਅਤੇ 'ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦੇ ਕੇ ਵਿਆਹੁਣਾ'।

ਦੋ ਘੁਮਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਓ ਨੇ ਸੁਰਤਾ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਗਹਿਣੇ ਧਰੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਪਰ ਕਦੇ ਸੌ, ਕਦੇ ਦੋ ਸੌ ਕਰ ਕੇ ਹੋਰ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਈਆ ਵਿਆਜ਼ ਵੀ ਸੁਰਤਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਹਾੜੀ ਸਾਉਣੀ ਮੋਤ-ਮੋਤ ਕੇ ਵੀ ਰਕਮ ਓਨੀ ਦੀ ਓਨੀ ਖੜ੍ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ, ਕਦੇ ਗਾਂ ਦਾ ਰੱਸਾ ਫੜਾ ਦਿੱਤਾ, ਕਦੇ ਵੱਛੇ ਦਾ ਰੱਸਾ ਫੜਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਕਦੇ ਕੋਈ ਝੋਟੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਿਓ ਜਿਉਂਦਾ ਰਿਹਾ, ਉਸ ਤੋਂ ਸੁਰਤਾ ਸਿੰਘ ਕੋਲੋਂ ਕਦੇ ਵੀ ਖਹਿੜਾ ਨਾ ਛੁਡਾਇਆ ਗਿਆ। ਸਾਲ ਵਿਚ ਜਿੰਨਾ ਰੁਪਈਆ ਉਹ ਉਤਾਰਦਾ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਦੁਗਣਾ ਹੋਰ ਲੈ ਲੈਂਦਾ ਸੀ। ਗਿੰਦਰ ਦਾ ਜਦੋਂ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ, ਉਦੋਂ ਵੀ ਚਾਰ ਹਜ਼ਾਰ ਸੁਰਤਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਤੇ ਜਦ ਚੰਦ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ, ਉਦੋਂ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਵਿਆਜ਼ ਲਿਆ ਸੀ ਤੇ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਦੀ ਦੋ ਘੁਮਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਹੋਰ ਗਹਿਣੇ ਧਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਿਓ ਮਰਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਾਰ ਘੁਮਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਗਹਿਣੇ ਸੀ ਤੇ ਚਾਰ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਈਆ ਦੇਣਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ।

ਦੋਵੇਂ ਭਰਾ ਪੂਰੇ ਜਿੱਚ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਸੁਰਤਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਚਾਰ ਹਜ਼ਾਰ ਕਿਵੇਂ ਉਤਾਰਨ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਹਿਣੇ ਧਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਐਨਾ ਫਿਕਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿੰਨਾ ਝੋਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਆਜ਼ ਰੁਪਈਆਂ ਦਾ ਸੀ।

ਸੁਰਤਾ ਸਿੰਘ ਸੁਭਾਅ ਦਾ ਬੜਾ ਮਿੱਠਾ ਸੀ। ਦੇਖਣ ਵਿਚ ਇਉਂ ਲਗਦਾ ਜਿਵੇਂ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਦਾ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਧਰਮਾਤਮਾ ਬੰਦਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ। ਅੱਧ ਕੁ ਦਾ ਹੋ ਕੇ ਗੱਲ ਕਰਦਾ, ਪਿੰਡ ਦੇ ਹਰ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੂੰ 'ਮਹਾਰਾਜ' ਬੁਲਾਉਂਦਾ, ਸੜੇ ਤੋਂ ਸੜੇ ਬਾਣੀਏ ਨੂੰ ਵੀ 'ਰਾਮ-ਰਾਮ' ਕਹਿੰਦਾ। ਝਿਉਰ, ਨਾਈ, ਛੀਬੇ, ਤਖਾਣ, ਘੁਮਿਆਰ, ਮਜ਼੍ਹਬੀ ਤੇ ਰਮਦਾਸੀਏ-ਸਭ ਨੂੰ ਉਹ ਆਦਰ ਨਾਲ ਬੁਲਾਉਂਦਾ। ਐਨਾ ਮਿੱਠਾ ਬੰਦਾ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਐਨਾ ਸਾਦਾ ਬੰਦਾ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪੈਰੀਂ ਖੱਲ-ਧੌੜੀ ਦੀ ਜੁੱਤੀ। ਜੁੱਤੀ ਉਸ ਦੇ ਚਲਦੀ ਬਹੁਤ ਸੀ। ਪੰਜ-ਪੰਜ ਛੀ-ਛੀ ਵਾਰੀ ਗੰਢਾ ਕੇ ਵੀ ਉਹ ਜੁੱਤੀ ਹੰਢਾਈ ਜਾਂਦਾ। ਤੇੜ, ਖੱਦਰ ਦੀ ਧੋਤੀ। ਗਲ ਖੱਦਰ ਦੀ ਬੋਸਕੀ ਦਾ ਕੁਤਤਾ। ਸਿਰ ਉਤੇ ਮੋਟੀ ਵੈਲ ਦਾ ਚਿੱਟਾ ਸਾਫਾ। ਬਾਰਾਂ ਮਹੀਨੇ ਤੀਹ ਦਿਨ ਓਸ ਦੇ ਇਹੀ ਪਹਿਰਾਵਾ ਹੁੰਦਾ। ਸਿਆਲਾਂ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਵਰਗੇ ਮੋਟੇ ਖੱਦਰ ਦੀ ਜਾਕਟ ਤੇ ਡੱਬੀਆਂ ਵਾਲੇ ਖੋਸ ਦੀ ਬੁੱਕਲ ਜ਼ਰੂਰ ਵਧ ਜਾਂਦੀ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਬੱਸ ਉਸ ਦਾ ਇਕੋ ਪਹਿਰਾਵਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬੈਠ ਵੀ ਲੈ ਰੱਖੀ ਸੀ। ਗਹਿਣੇ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਕੋਲ ਕਈ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸਨ। ਦੋ ਉਹਦੇ ਮੁੰਡੇ ਸਨ। ਦੋਵੇਂ ਦਿਨ ਰਾਤ ਵਾਹੀ ਦਾ ਕੰਮ ਹੀ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਦੋਵੇਂ ਪਿਓ ਨਾਲੋਂ ਚੜ੍ਹਦੇ ਸਨ, ਐਨੇ ਕੰਜੂਸ ਕਿ ਕੀਤੀ ਦੇ ਰਾਹ

ਖੱਟੀ ਲੱਸੀ ਪੀਣ ਵਾਲੇ

ਪੰਜਾਬੀ ਲਿਖਾਰੀ ਰਾਮ ਸਰੂਪ ਅਣਖੀ ਦੀ ਕਹਾਣੀ 'ਖੱਟੀ ਲੱਸੀ ਪੀਣ ਵਾਲੇ' ਸਾਧਾਰਨ ਰਚਨਾ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਤਹਿਆਂ ਹੇਠ ਆਮ ਬੰਦੇ ਦਾ ਪੀੜ ਪਰੁੰਨਿਆ ਆਪਾ ਨਜ਼ਰੀਂ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨਾਲ ਹੀ ਬੇਵਸੀ ਵੀ ਝਾਤੀਆਂ ਮਾਰਦੀ ਦਿਸਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਬੇਵਸੀ ਜਦੋਂ ਆਖਰਕਾਰ ਬਗ਼ਾਵਤ ਵਿਚ ਵਟਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੀ ਬੰਦੇ ਦਾ ਫੁਟਕਾਰਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਣਖੀ ਨੇ ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਮਿੱਟੀ ਹੋ ਰਹੇ ਭਰਾਵਾਂ ਦਾ ਦਰਦ ਆਪਣੀ ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਦਾਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਣ ਦਿੰਦੇ। ਦਿਹਾੜੀਏ, ਜਿਹੜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਜਾਂਦੇ, ਦੱਸਦੇ ਹੁੰਦੇ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਅਸੀਂ ਕਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ, ਕਦੇ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਦਾਲ ਜਾਂ ਸਬਜ਼ੀ ਨਾਲ ਰੋਟੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਗੰਢਿਆਂ ਦੀ ਚਟਣੀ ਜਾਂ ਪਚਰੰਗੇ ਆਚਾਰ ਨਾਲ ਰੋਟੀ ਖਾਧੀ ਐ।

ਨਾਮਾ-ਪੱਤਾ ਸੁਰਤਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਚਲਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਕੰਮ ਵਿਚ ਉਹ ਐਨਾ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਬਾਣੀਆ ਵੀ ਉਹਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਸਗੋਂ ਕਈ ਬਾਣੀਏ ਵੀ ਉਹਦੀ ਈਨ ਮੰਨਦੇ ਸਨ। ਸੁਰਤਾ ਸਿੰਘ ਪੈਸੇ ਦੇ ਤਾਂ ਹਰ ਇਕ ਨੂੰ ਦਿੰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਨਾਮਾ ਉਗਰਾਹੁਣ ਵਿਚ ਉਹ ਬੜਾ ਕਰਤਾ ਸੀ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਝਗੜਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ, ਤਾਂ ਝੱਟ ਓਸ ਝਗੜੇ ਨੂੰ ਕਚਹਿਰੀ ਵਿਚ ਲੈ ਜਾਂਦਾ। ਡਰਦਾ ਉਹਦੀ ਰਕਮ ਕੋਈ ਦਬਦਾ ਨਹੀਂ। ਉਸ ਨੇ ਕਈ ਘਰਾਂ ਦੀ ਕੁਰਕੀ ਕਰਵਾਈ ਸੀ। ਜਿਸ ਬੰਦੇ ਦਾ ਉਸ ਨਾਲ ਵਾਹ ਪੈ ਜਾਂਦਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਤਾਂ ਉਸ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁੰਨ ਕੇ ਛੱਡਦਾ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸੌ ਰੁਪਈਆ ਦੇਣਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਨੱਬੇ ਦੇ ਕੇ ਸੌ ਲਿਖਦਾ ਤੇ ਵਿਆਜ ਵੱਖਰਾ। ਵਿਆਜ ਵੀ ਉਹਦਾ ਦੁਜਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਕਰਤਾ ਸੀ।

ਵਿਆਜ ਰੁਪਈਆ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਖੱਬਲ ਵਾਂਗ ਸੁਣੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗਿੰਦਰ ਝੋਰਾ ਕਰਦਾ ਕਿ ਸੁਰਤਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਚਾਰ ਹਜ਼ਾਰ ਕਿਵੇਂ ਉਤਾਰਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਕੋ ਸਾਲ ਵਿਚ ਉਹ ਐਨਾ ਰੁਪਈਆ ਲਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਦਾ। ਦੋ ਭਰਾ ਸਨ। ਦੋ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਕਮਾਈ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਛੀ ਘੁਮਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਹੀ ਤਾਂ ਹਲ ਹੋਣ ਸੀ। ਕੁਝ ਜ਼ਮੀਨ ਉਹ ਹਿੱਸੇ ਉਤੇ ਲੈ ਲੈਂਦੇ ਤੇ ਕੁਝ ਠੇਕੇ ਉਤੇ। ਵਾਹੀ ਚੰਗੀ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਜਾਨ ਤੋੜ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ। ਖਰਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਕਰਦੇ। ਵਿਆਹਾਂ ਵਿਚ ਨਾ ਜਾਣ ਕਰ ਕੇ ਦੋ ਤਿੰਨ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟ ਗਏ ਸਨ। ਵਿਉਂਤ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਸਣੇ ਵਿਆਜ ਇਕ-ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਹਰ ਸਾਲ ਦੇ ਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚਾਰ-ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਲਾਹ ਦਿੱਤਾ।

ਹੁਣ ਚਾਰ ਘੁਮਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਦੋ ਘੁਮਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਹੜੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਓ ਨੇ ਧਰੀ ਸੀ, ਉਹ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੋ ਕੁ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਛੁਡਾ ਲਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਦਿਨ ਕਦੋਂ ਚੜ੍ਹਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕਦੋਂ ਛਿਪਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਮਿੱਟੀ ਹੋਏ ਰਹਿੰਦੇ। ਹੁਣ ਬੱਸ ਦੋ ਘੁਮਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਹਿਣੇ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਨਾਨੀਆਂ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ: ਖੇਤੀ-ਪੱਤੀ ਦੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਉਹ ਹੋਰ ਕੰਮ ਵੀ ਕਰਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ। ਦਰੀਆਂ ਬੁਣਦੀਆਂ। ਤਾਣੀ ਬੁਣਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਘਰ ਖੱਤੀ ਵੀ ਲਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਛੋਟੀ ਬਹੁ ਘਰ ਦੇ ਕਪੜੇ ਮਸ਼ੀਨ ਉਤੇ ਆਪ ਹੀ ਸਿਉਂ ਲੈਂਦੀ ਸੀ। ਦੋਵੇਂ ਬਹੁਆਂ ਨੇ ਨਾ ਕਦੇ ਰੱਜ ਕੇ ਖਾਧਾ ਸੀ, ਤੇ ਨਾ ਕਦੇ ਜੀਅ ਭਰ ਕੇ ਹੰਢਾਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਦਮੀਆਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਦੇਹ ਵੇਲਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ। ਸੁਭਾਅ ਦੀਆਂ ਪੁੱਜ ਕੇ ਚੰਗੀਆਂ। ਕਦੇ ਕੋਈ ਬਹੁ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਲੜਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਵਿਹੜਕੀ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਬੁੜੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਹੁਆਂ ਨੂੰ ਸਰਾਹੁੰਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਸਨ ਰਜਦੀਆਂ। ਕੰਮ ਦੀ ਧੁੰਮ ਪਾ ਰੱਖੀ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ। ਵੱਡੀ ਬਹੁ ਤਾਂ ਅੰਦਰ ਕੰਮ ਵਿਚ ਨੜੇ ਵਾਂਗ ਉਪੜਦੀ ਫਿਰਦੀ। ਨਾ ਗਿੰਦਰ ਮੁੰਡਿਆਂ ਵਰਗਾ ਮੁੰਡਾ ਸੀ ਤੇ ਨਾ ਚੰਦ ਮੁੰਡਿਆਂ ਵਰਗਾ ਮੁੰਡਾ ਸੀ। ਦੋਵੇਂ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਸ਼ਰਾਬ ਕਦੇ ਮੂੰਹ ਉਤੇ ਧਰ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇਖੀ। ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਉਲਥ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀ ਟਾਹਣੀ ਵਿਚ ਬੈਠਣ 'ਤੇ ਉਹ ਬਹੁਤ ਸੰਗਏ। ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਖੜਨ ਬੈਠਣ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਵਿਹਲ ਵੀ ਕਦੇ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਮਾਸ-ਮੱਛੀ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਾਇਆ। ਅਗਵਾਤ ਦੇ ਕਈ ਫੁਰਫੁਰੇ ਮੁੰਡੇ ਬੱਕਰਾ ਵੱਢ ਕੇ ਰਿੰਨੂ-ਰਿੰਨੂ ਖਾਂਦੇ। ਘਰ ਦੀ ਕੱਢੀ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਂਦੇ, ਪਰ ਗਿੰਦਰ

ਤੇ ਚੰਦ ਹੋਰਾਂ ਦਾ, ਜੇ ਕਦੀ ਬਹੁਤਾ ਜੀਅ ਲਲਚਾਉਂਦਾ, ਤਾਂ ਮੱਕੀ ਜਾਂ ਛੋਲਿਆਂ ਦੇ ਦਾਣੇ ਭੁੰਨਾਂ ਕੇ ਗੁੜ ਨਾਲ ਚੱਬ ਲੈਂਦੇ। ਕਣਕ ਦੇ ਮਰੀਡੇ, ਘਾਠ, ਤਿਲਾਂ ਦੇ ਤਿਲੇਏ ਤੇ ਮੱਕੇ ਦੇ ਭੂਤ-ਪਿੱਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਛੱਤੀ-ਪਦਾਰਥ ਸਨ। ਲਵੇਰੀ ਮੱਝ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਿੱਲੇ ਉਤੇ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਸਾਰਾ ਟੱਬਰ ਖੱਟੀ ਲੱਸੀ ਪੀਣ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸ਼ੌਕੀਨ ਸੀ। ਆਬਣ ਵੇਲੇ ਰੋਟੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਰਾ ਟੱਬਰ ਕੜਿਆ ਦੁੱਧ ਪੀਂਦਾ, ਡੱਕਵਾਂ। ਅਗਵਾਤ ਦੇ ਚੱਕਵੇਂ ਮੁੰਡੇ ਦੋਵੇਂ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਵਿਚ ਪਤੀਜਦੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਕੋਈ ਵੀ ਗੱਲ ਛਿੜਦੀ, ਤੇ ਜੇ ਗੱਲ ਗਿੰਦਰ ਦੇ ਘਰ ਉਤੇ ਆ ਜਾਂਦੀ, ਤਾਂ ਮਖੌਲ ਵਿਚ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ, 'ਓਏ ਉਹ ਕੀ ਕਰਨਗੇ,

ਪਾਉਣ ਸਾਰਾ ਅਗਵਾਤ ਗਿਆ। ਜਦ ਆਬਣ ਜਿਹਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਮੁੰਡੇ ਜਿਦ ਪਏ, ਅਖੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਭਰਿਆ ਟੋਕਰਾ ਕਿਹੜਾ ਮੁੰਡਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਬਾਬੇ ਦੀ ਸਮਾਧ ਵਾਲੇ ਚੌਤਰੇ ਉਤੇ ਲਿਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿਥੋਂ ਮਿੱਟੀ ਪੁੱਟ ਕੇ ਟੋਕਰਾ ਭਰਨਾ ਸੀ, ਉਥੋਂ ਬਾਬੇ ਦੀ ਸਮਾਧ ਕੋਈ ਸੌ ਕਰਮ ਦੂਰ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਇਕ ਐਸਾ ਤਕੜਾ ਨਰੋਆ ਤੇ ਚੌਤਾ ਟੋਕਰਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੰਜ ਮਣ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵੀ ਮਿੱਟੀ ਪੈ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇਕ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਟੋਕਰਾ ਖਾਸਾ ਹੀ ਭਰ ਦਿੱਤਾ। ਟੋਕਰਾ ਉਹ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਨਾ ਹਿਲਿਆ। ਸਾਰੇ ਖੜ੍ਹੇ ਦੇਖੀ ਜਾਣ। ਚੰਦ ਨੇ ਚਹੁੰ ਮੁੰਡਿਆਂ ਤੋਂ ਟੋਕਰਾ ਚੁਕਵਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਉਤੇ ਧਰਿਆ ਤੇ ਬਾਬੇ ਦੇ ਚੌਤਰੇ ਉਤੇ ਅਹੁ

ਖੱਟੀ ਲੱਸੀ ਪੀਣ ਵਾਲੇ!

ਦੀਵਾਲੀ ਦੀ ਰਾਤ ਸੀ। ਚਾਰ ਪੰਜ ਮੁੰਡੇ ਇਕ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਬਾਹਰਲੇ ਘਰ, ਘਰ ਦੀ ਕੱਢੀ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀ ਰਹੇ ਸਨ ਤੇ ਬੱਕਰਾ ਵੀ ਉਥੇ ਹੀ ਰਿੱਝ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਗਿੰਦਰ ਨੂੰ ਉਸ ਰਾਤ ਮੱਧੇ ਦਾ ਪਾਣੀ ਮਿਲਣਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਕਹੀ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਉਹ ਉਸ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਬਾਹਰਲੇ ਘਰ ਕਹੀ ਮੰਗਣ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਉਸ ਢਾਣੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਥੇ ਹੀ ਬਾਹੋਂ ਫੜ ਲਿਆ, 'ਬਾਈ ਗਿੰਦਰਾ, ਇਕ ਹਾੜਾ ਲਾ ਲੈ।' ਗਿੰਦਰ ਕਹਿੰਦਾ, 'ਢਾਣੀ ਆਲੀ ਆਣ ਐ ਜੇ ਕਦੇ ਮੂੰਹ ਤੇ ਧਰੀ ਹੋਵੇ।' ਇਕ ਸ਼ਰਾਬੀ ਜਿਸ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਪੀਤੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਕਹਿੰਦਾ, 'ਐਧਰ, ਆਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਦੇਹ, ਇਹ ਖੱਟੀ ਲੱਸੀ ਪੀਣ ਆਲਾ ਕੀ ਕਰੂ?' ਤੇ ਗਲਾਸ ਫੜ ਕੇ ਗਟ-ਗਟ ਚਾੜ੍ਹ ਗਿਆ।

ਇਕ ਵਾਰੀ ਚੋਲੇ ਵਾਲੇ ਬਾਬੇ ਦੇ ਡੇਰੇ, ਭਤੀ

ਜਾ ਕੇ ਮੂਧਾ ਮਾਰਿਆ। ਸਾਰਾ ਇਕੱਠ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਿਆ, 'ਸਾਲਿਓ, ਖੱਟੀ ਲੱਸੀ ਪੀਣ ਆਲਾ ਈ ਨਿੱਤਰ ਗਿਆ।'

ਦੋਵੇਂ ਭਰਾ ਕਮਾਈ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਬੇਬਾਹ। ਨਾ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕੁਝ ਡੋਲਦੇ, ਨਾ ਵਿਗਾੜਦੇ। ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਕਦੇ ਲੜੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਝਗੜਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਾਇਆ। ਸਾਰਾ ਅਗਵਾਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਮੁੰਡੇ ਤਾਂ ਦੇਵਤਾ ਹਨ। ਦੋਵੇਂ ਭਰਾ ਹੁਣ ਇਸੇ ਫਿਕਰ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਦੋ ਘੁਮਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਸੁਰਤਾ ਸਿੰਘ ਕੋਲੋਂ ਛੁਡਵਾਈ ਜਾਵੇ। ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਦੀ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਸੀ। ਜਿਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚਾਰ ਹਜ਼ਾਰ ਲਾਹ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਮਗਰੋਂ ਦੋ ਘੁਮਾਂ ਛੁਡਵਾ ਵੀ ਲਈ ਸੀ, ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਦੇਣਾ ਕੀ ਬਾਹਲਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸੁਰਤਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਰਕਮ ਖਰੀ

ਨਵੇਂ ਸਿਵੇ

ਸਵੇਰ ਦਾ ਵੇਲਾ ਸੀ। ਮੀਨੂ ਤਿਆਰ ਹੋ ਕੇ ਕਾਲਜ ਦੀ ਬਸ ਉਡੀਕ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਪਿਤਾ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਬਾਹਰੋਂ ਆ ਗਿਆ ਤੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ, 'ਲਿਆ ਫੜ੍ਹਾ ਬੁਰਕੀ ਰੋਟੀ ਜਿਹੜੀ ਦੇਣੀ ਆ, ਸਿਵਿਆਂ ਵੱਲ ਜਾਣਾ ਮੈਂ।'

"ਕਾਕਾ ਕੌਣ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ? ਭਾਈ ਜੀ ਨੇ ਕੋਈ 'ਵਾਜ਼' ਤਾਂ ਦਿੱਤੀ ਨੂੰ।" ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬੁਜ਼ੁਰਗ ਮਾਂ ਚੌਂਕ ਕੇ ਬੋਲੀ।

"ਉਹ ਨਹੀਂ ਬੋਬੇ, ਕੋਈ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਹੋਇਆ ਪਿੰਡ ਵਿਚ, ਅੱਜ ਤਾਂ ਜਿਹੜੇ ਨਵੇਂ ਸਿਵੇ ਬਣੇ ਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਆ, ਉਥੇ ਜਾਣਾ।"

ਮਾਤਾ ਜਵਾਬ ਸੁਣ ਕੇ ਗੰਭੀਰ ਜਿਹੀ ਹੋ ਗਈ।

ਮੀਨੂ ਹੈਰਾਨ ਹੁੰਦੀ ਬੋਲੀ, "ਪਾਪਾ ਜੀ, ਸਿਵਿਆਂ ਦਾ ਵੀ ਉਦਘਾਟਨ ਹੁੰਦਾ?"

"ਆਹੋ ਪੁੱਤ।" ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਬੋਲਿਆ।

"ਕੌਣ ਕਰੂ ਉਦਘਾਟਨ? ਰਿਬਨ ਕੱਟਣ ਕੌਣ ਆ ਰਿਹਾ?" ਮੀਨੂ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

"ਓ ਹੋ! ਸਿਵਿਆਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਰਿਬਨ ਕੱਟੀਦਾ? ਭਾਈ ਜੀ ਅਰਦਾਸ ਕਰਕੇ ਦੇਗ ਵਰਤਾ ਦੇਉ।" ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ।

"ਫੇਰ ਬਾਬਾ ਉਥੇ ਕੀ ਅਰਦਾਸ ਕਰੂ? ਮੁਰਦੇ ਆਉਂਦੇ ਰਹਿਣ ਜਾਂ ਨਾ ਆਉਣ।" ਮੀਨੂ ਨੇ ਕੁਝ ਸੋਚ ਕੇ ਉਸੇ ਹੈਰਾਨੀ ਤੇ ਕੁਝ ਮਜ਼ਾਕ ਨਾਲ ਪੁੱਛਿਆ।

"ਓਏ ਜਾਹ ਕਮਲੀ ਕੁੜੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ, ਪਿੰਡ ਦੀ ਸੁੱਖ-ਸ਼ਾਂਤੀ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕਰਾਂਗੇ।" ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਬੋਲਿਆ।

"ਅੱਛਾ।" ਮੀਨੂ ਨੇ ਲੰਮਾ ਸਾਹ ਲਿਆ। ਕਾਲਜ ਦੀ ਬਸ ਆ ਗਈ ਤੇ ਉਹ ਕਾਲਜ ਚਲੀ ਗਈ।

ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਹੌਲੀ ਜਿਹੀ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ, "ਕਾਕਾ, ਨਵੇਂ ਸਿਵੇ ਕਿਵੇਂ ਦੇ ਬਣਾਏ ਆ?"

"ਬੋਬੇ ਫਰਸ਼ ਪੱਕੀ ਲਾ'ਤੀ, ਬੂਟੇ ਲਾ'ਤੇ, ਨਵੀਂ ਭੱਠੀ ਬਣਾਈ ਆ, ਉਹ ਆਸੇ-ਪਾਸੇ ਤੋਂ

ਕਰੇ ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਛੱਡੇ।

ਸੁਰਤਾ ਸਿੰਘ ਪਰ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਾਉਂਦਾ। ਉਹਦਾ ਵਤੀਰਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਉਹਦਾ ਵਿਆਜ ਨਾ ਮੋਤਦਾ ਜਾਂ ਅਸਲ ਰਕਮ ਵਿਚੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਨਾ ਝੜਦਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਠਿੱਠ ਕਰੀ ਰੱਖਦਾ, ਪਰ ਜੇ ਕੋਈ ਆਪਣਾ ਸਾਰਾ ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ ਉਸ ਨਾਲ ਮੁਕਦਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸੱਤੇ ਕਪੜੀ ਅੱਗ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਾਮੀ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਗਈ ਲਗਦੀ।

ਗਿੰਦਰ ਨੇ ਸੁਰਤਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵਾਰੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣਾ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਖਰਾ ਦੁੱਧ ਵਰਗਾ ਲੈ ਲਵੇ ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਛੱਡ ਦੇਵੇ, ਪਰ ਸੁਰਤਾ ਸਿੰਘ ਹਮੇਸ਼ਾ ਟਾਲ-ਮਟੋਲ ਕਰਦਾ।

ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਾ ਕੇ ਸੁਰਤਾ ਸਿੰਘ ਆਪਣੀ ਬਹੀ ਕੱਢ ਲਿਆਇਆ। ਧੀਰੂ ਮੱਲ ਸੇਠ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਉਤੇ ਉਸ ਨੇ ਗਿੰਦਰ ਨੂੰ ਬੁਲਵਾ ਲਿਆ। ਕਹਿੰਦਾ, 'ਗਿੰਦਰ ਸਿਆਂ, ਦੋ ਸਾਲ ਹੋ ਗੇ ਆਪਾਂ ਨੂੰ, ਨਾਮਾ ਕਰੋ ਨੂੰ। ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਤੇਰੇ ਕੰਨੀ ਅਜੇ ਖੜ੍ਹੇ, ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਨਿਬੇੜ ਲੈ। ਜੇ ਨਾਮਾ ਕਰਨੈ, ਨਾਮਾ ਕਰ ਲੈ।'

ਸੁਰਤਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬੋਲ ਸੁਣ ਕੇ ਗਿੰਦਰ ਦੀਆਂ ਪਾਤਲੀਆਂ ਭਖਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ। ਇਹ ਗੱਲ ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਈ। ਲਾਲਾ ਵੀ ਬਹੀ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਇਹੀ ਗੱਲ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸੁਰਤਾ ਸਿੰਘ ਇਉਂ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਹੀ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਵਿਆਜ਼ ਰੁਪਈਆ ਅਜੇ ਰਹਿੰਦਾ ਹੋਵੇ। ਗਿੰਦਰ ਦੇ ਮੱਥੇ ਵਿਚ ਠੱਕ-ਠੱਕ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ 'ਤੇ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆ ਰਿਹਾ। ਵਿਆਜ਼ ਰੁਪਈਆ ਦਾ ਸਾਰਾ ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ ਹਬਨੀ ਵਰਗੀ ਮਹਿੰ ਦੇ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਮੁਕਾ ਤਾਂ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਕਿਥੋਂ ਨਿਕਲ ਆਇਆ। ਨਾਮੇ-ਪੱਤੇ ਦੀ ਸਾਰੀ ਲਿਖਤ-ਪੜ੍ਹਤ ਧੀਰੂ ਮੱਲ ਹੀ, ਸਾਰੇ ਅਗਵਾਤ ਦੀ, ਕਰ ਕੇ ਦਿੰਦਾ। ਗਿੰਦਰ ਦਾ ਮੱਥਾ ਠਣਕਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੀ ਠੱਗੀ ਸੁਰਤਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਧੀਰੂ ਮੱਲ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਕੀਤੀ ਐ। ਧੀਰੂ ਮੱਲ ਕਿਹੜਾ ਦੁੱਧ-ਧੋਤਾ ਸੀ? ਗਿੰਦਰ ਸਿਉਂਤੋਂ ਮੂੰਹ ਉਠ ਕੇ ਘਰ ਨੂੰ ਆ ਗਿਆ।

ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਈਆ ਗਹਿਣੇ ਵਾਲਾ ਉਸ ਨੇ ਸਰਪੰਚ ਕੋਲ 'ਮਾਨਤ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਦੋ ਘੁਮਾਂ ਗਹਿਣੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਸੁਰਤਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵਹਾ ਕੇ ਸੁਹਾਗੀ ਮਰਵਾਈ ਪਈ ਸੀ। ਜ਼ਮੀਨ ਫਸਲ ਬੀਜਣ ਦੇ ਵੱਤ ਸੀ। ਪਹਿਰ ਦੇ ਤੜਕੇ ਉਠ ਕੇ ਗਿੰਦਰ ਤੇ ਚੰਦ ਨੇ ਜਾ ਕੇ, ਉਸ ਵਿਚ ਮੋਟੇ-ਮੋਟੇ ਨੱਕ ਵਾਲੀ ਮੱਕੀ ਬੀਜ ਦਿੱਤੀ।

ਮੱਕੀ ਬੀਜ ਕੇ ਦੋਵੇਂ ਭਰਾ ਘਰ ਨੂੰ ਆ ਰਹੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਉੱਚੀ ਉੱਚੀ ਬੋਲਦੇ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਪਰੇਤ ਦੀ ਕਸਰ ਹੋ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਗਿੰਦਰ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਹੱਕ ਦੀ ਗੱਲ 'ਤੇ ਸੀਸ ਦੇ ਦਿਆਂਗੇ। ਚੰਦ ਕੂਕ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਤਲਾ ਮੂਲ ਪੱਟ ਦਿਆਂਗੇ ਸੁਰਤਾ ਦਾ। ਸਮਝਦਾ ਕੀਹ ਐ?

ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਚਰਚਾ ਛਿੜ ਗਈ, 'ਖੱਟੀ ਲੱਸੀ ਪੀਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਹੱਦ ਕਰ'ਤੀ ਬਈ।'

ਮਿਨੀ ਕਹਾਣੀ

ਬੰਦ ਆ। ਉਹਦੇ ਵਿਚ ਦੇਹ ਰੱਖ ਕੇ ਸਸਕਾਰ ਹੋਇਆ ਕਰੂ, ਲੱਕੜ ਦੀ ਬਹੁਤ ਬੱਚਤ ਹੁੰਦੀ ਐ ਬੋਬੇ, ਤੀਜਾ ਹਿੱਸਾ ਲੱਕੜਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਸਸਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ।"

"ਅੱਛਾ।" ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਮਾਤਾ ਬੋਲੀ।

ਸ਼ਾਮ ਦੇ 5 ਵੱਜ ਗਏ ਸਨ। ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਸੀਰੀ ਨਾਲ ਮੱਝਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਠੇ ਪਵਾ ਕੇ ਮਾਤਾ ਕੋਲ ਮੰਜੇ 'ਤੇ ਆ ਬੈਠਾ। ਬੋਬੇ ਮਾਲਾ ਫੇਰ ਰਹੀ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਕੁਝ ਗੰਭੀਰ ਸੀ, "ਕਾਕਾ ਹੋ ਗਿਆ ਫੇਰ ਉਦਘਾਟਨ ਸਿਵਿਆਂ ਦਾ।"

"ਹਾਂ ਬੋਬੇ, ਸੀਰੀ 40-50 ਬੰਦੇ।" ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ।

ਮਾਤਾ ਬੋਲੀ, "ਕਾਕਾ ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਪੁਰਾਣੇ ਸਿਵਿਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਫੁਕੀ, ਮੇਰਾ ਤਾਂ ਉਸ ਬੰਦ ਭੱਠੀ ਵਿਚ ਸਾਹ ਬੰਦ ਹੋਜ਼।"

-ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਕੌਰ

shaminderbrar83@gmail.com

ਰਾਓ ਫਿਰ ਛਾਇਆ

ਵਿਕਰਮਾਦਿਤਿਆ ਮੋਤਵਾਨੀ ਨਾਲ
ਸਫਲ ਰਹੀ ਜੁਗਲਬੰਦੀ

ਵਿਕਰਮਾਦਿਤਿਆ ਮੋਤਵਾਨੀ

ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਰਾਓ

ਅਦਾਕਾਰ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਰਾਓ ਅਤੇ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਵਿਕਰਮਾਦਿਤਿਆ ਮੋਤਵਾਨੀ ਦੀ ਜੁਗਲਬੰਦੀ ਫਿਲਮ 'ਟਰੈਪਡ' ਵਿਚ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਚੜ੍ਹ ਬੋਲਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਕਲਾਕਾਰ (ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਰਾਓ) ਦੁਆਲੇ

ਕੀਰਤ ਕਾਸ਼ਣੀ

ਗੁੰਮਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਵੀ ਇਕ ਕਮਰੇ ਦਾ ਹੀ ਹੈ, ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਵੀ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਗਾਂਹ ਕੀ ਹੋਣਾ ਹੈ; ਪਰ ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਰਾਓ ਨੇ ਅਦਾਕਾਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਕਰਮਾਦਿਤਿਆ ਨੇ ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਤੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦਰਸ਼ਕ ਅੰਤ ਤਕ ਫਿਲਮ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪੱਖ ਤੋਂ ਇਸ ਜੁਗਲਬੰਦੀ ਨੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਵੱਖਰੀ ਫਿਲਮ ਬਣਾਈ ਹੈ। ਵਿਕਰਮਾਦਿਤਿਆ (ਜਨਮ 1976) ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 'ਉਡਾਨ' ਤੇ 'ਲੁਟੇਰਾ' ਫਿਲਮਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ 'ਧਨ ਧਨਾ ਧਨ ਗੋਲ' ਅਤੇ 'ਦੇਵ ਡੀ' ਵਰਗੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਪਟਕਥਾ ਵੀ ਲਿਖੀ ਹੈ। ਇਹੀ ਨਹੀਂ, ਉਹ 'ਕੁਈਨ', 'ਐਨ ਐਚ-10', 'ਬੰਬੇ

ਵੈਲਵਟ' ਵਰਗੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਤਾ ਵੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਫਿਲਮ 'ਭੂਵੇਸ਼ ਜੋਸ਼ੀ' ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਜ਼ੋਰ-ਸ਼ੋਰ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਹਰਸ਼ਵਰਧਨ ਕਪੂਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿਯਾਂਸ਼ੂ ਪੋਗੁਲੀ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਨਿਭਾਅ ਰਹੇ ਹਨ।

ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਰਾਓ ਦੀ ਵਧੇਰੇ ਚਰਚਾ ਫਿਲਮ 'ਸ਼ਾਹਿਦ' ਨਾਲ ਹੋਈ ਸੀ। ਜਿਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਕਈ ਇਨਾਮ ਵੀ ਮਿਲੇ ਸਨ। 'ਕੁਈਨ', 'ਸਿਟੀ ਲਾਈਟਜ਼', 'ਅਲੀਗੜ੍ਹ' ਆਦਿ ਫਿਲਮਾਂ ਲਈ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਖੂਬ ਚਰਚਾ ਹੋਈ, ਉਸ ਦੀ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਉਸ ਕੋਲ ਕਈ ਫਿਲਮਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 'ਸ਼ਿਮਲਾ ਮਿਰਚੀ', 'ਨਿਊਟਨ', '5 ਵੈਡਿੰਗਸ', 'ਓਮੇਰਟਾ', 'ਬਰੇਲੀ ਕੀ ਬਰਫੀ' ਅਤੇ 'ਇਤਫ਼ਾਕ' ਆਦਿ ਅਹਿਮ ਹਨ। ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਰਾਓ ਦਿੱਲੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਫਿਲਮ ਕਰੀਅਰ 2010 ਵਿਚ 'ਲਵ ਸੈਕਸ ਔਰ ਧੋਖਾ' ਫਿਲਮ ਤੋਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਾਉਣ ਖਾਤਰ ਫਿਲਮਾਂ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ, ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਉਸ ਲਈ ਬੜੇ ਅਹਿਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਹਰ ਕਿਰਦਾਰ ਨਾਲ ਇਕਸਾਫ਼ ਕਰਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਫਿਲਮ 'ਟਰੈਪਡ' ਨੇ ਵੀ ਇਹੀ ਸਿਧ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਮਹਿਰੀਨ ਦੀ ਮੜਕ

ਫਿਲਮ 'ਫਿਲੋਰੀ' ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਗੀਤ ਫਿਲਮ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪ੍ਰੇਮ ਪਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਅਨੁਕਸ਼ਾ ਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਦਲਜੀਤ ਦੁਸਾਂਝ ਦੇ ਅਹਿਮ ਕਿਰਦਾਰ ਹਨ, ਪਰ ਇਸ ਫਿਲਮ ਨਾਲ ਇਕ ਹੋਰ ਕੁਝ ਦੀ ਖੂਬ ਚਰਚਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਕੁਝ ਦਾ ਨਾਂ ਮਹਿਰੀਨ ਕੌਰ ਪੀਰਜ਼ਾਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕੁਝ ਬਠਿੰਡਾ ਦੀ ਜੰਮਪਲ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਭਰਾ ਗੁਰਵਿੰਦ ਪੀਰਜ਼ਾਦਾ ਵੀ ਮਾਡਲ ਤੇ ਐਕਟਰ ਹੈ। ਮਹਿਰੀਨ ਕੌਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫਿਲਮੀ ਕਰੀਅਰ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੇਲਗੂ ਫਿਲਮ 'ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਗਾਡੀ ਵੀਰਾ ਪ੍ਰੇਮਗਾਥਾ' ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਸਦਕਾ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮ 'ਫਿਲੋਰੀ' ਵਿਚ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਜੋੜੀ ਸੂਰਜ ਸ਼ਰਮਾ ਨਾਲ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ।

ਮਹਿਰੀਨ ਕੌਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੀ ਦੌੜ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਸਗੋਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਹੀ ਕਰੇਗੀ ਜਿਸ ਦਾ ਕੋਈ ਮਤਲਬ ਹੋਵੇਗਾ। 'ਫਿਲੋਰੀ' ਵੀ ਉਸ ਨੇ ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਮਹਿਰੀਨ ਕੌਰ ਪੀਰਜ਼ਾਦਾ ਫਿਲਹਾਲ ਦੋ ਤੇਲਗੂ ਫਿਲਮਾਂ 'ਰਾਜਾ ਦਿ ਗਰੇਟ' ਤੇ 'ਜਵਾਨ' ਅਤੇ ਤਾਮਿਲ ਫਿਲਮ 'ਅਰਾਮ ਸੇਦੁ ਪਕਾਉ' ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਹਿਰੀਨ ਮਾਡਲਿੰਗ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ 2013 ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਟੋਰਾਂਟੋ (ਕੈਨੇਡਾ) ਵਿਚ ਮਿਸ ਪਰਸਨੈਲਿਟੀ ਸਾਊਥ ਏਸ਼ੀਆ ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਜਿਤਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਹ ਕੈਨੇਡਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਕਈ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਦੀਪਿਕਾ ਪਾਦੁਕੋਣ

‘ਪਦਮਵਤੀ’ ਦੇ ਪੈਰੀਂ ਬੱਝਿਆ ਪਹਾੜ

ਫਿਲਮ 'ਪਦਮਵਤੀ' ਦੇ ਸੈੱਟਾਂ ਉੱਤੇ ਭੰਨਤੋੜ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅੱਗ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ 'ਤੇ ਸਵਾਲੀਆ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲੱਗ ਗਿਆ ਹੈ। ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਸੰਜੇ ਲੀਲਾ ਭੰਸਾਲੀ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਇਹ ਫਿਲਮ 13ਵੀਂ-14ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੌਰਾਨ ਹੋਈ ਚਿਤੌੜ ਦੀ ਮਹਾਰਾਣੀ ਪਦਮਵਤੀ ਬਾਰੇ ਹੈ। ਪਦਮਵਤੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ 16ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸ਼ਾਇਰ ਮਲਿਕ ਮੁਹੰਮਦ ਜਾਇਸੀ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਕਵਿਤਾ 'ਪਦਮਾਵਤ' ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਪਦਮਾਵਤੀ ਵਾਲਾ ਕਿਰਦਾਰ ਫਿਲਮ ਅਦਾਕਾਰਾ ਦੀਪਿਕਾ ਪਾਦੁਕੋਣ

ਗੁਰਜੰਟ ਸਿੰਘ

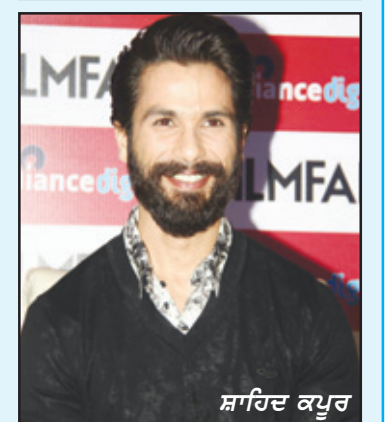
ਨਿਭਾਅ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੁਗਲ ਸੁਲਤਾਨ ਅਲਾਉਦੀਨ ਖਿਲਜੀ ਨੇ ਚਿਤੌੜ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਪਦਮਵਤੀ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਅਲਾਉਦੀਨ ਖਿਲਜੀ ਵਾਲਾ ਕਿਰਦਾਰ ਅਦਾਕਾਰ ਰਣਵੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪਦਮਾਵਤੀ ਦੇ ਪਤੀ ਵਾਲਾ ਕਿਰਦਾਰ ਅਦਾਕਾਰ ਸ਼ਾਹਿਦ ਕਪੂਰ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਸਾਲ ਜਨਵਰੀ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਜਪੂਤ ਕਰਨੀ ਸੈਨਾ ਨੇ ਜੈਗੜ੍ਹ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਭੰਨਤੋੜ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਸੈਨਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪਦਮਾਵਤੀ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਤੋੜ-ਮਰੋੜ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਫਿਰ 15 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਕੋਲਹਾਪੁਰ ਵਿਚ ਕੁਝ ਬੁਰਫ਼ਾਗਰਦਾਂ

ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਸੰਜੇ ਲੀਲਾ ਭੰਸਾਲੀ

ਰਣਵੀਰ ਸਿੰਘ

ਸ਼ਾਹਿਦ ਕਪੂਰ

ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਤਾਜ਼ਾ ਅਖ਼ਬਾਰ 'ਡੋਲੀ ਮਿਰਰ' ਪਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਵੱਡੀ ਸੁਰਖੀ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਬਹੁਤ ਮਸ਼ਹੂਰ ਫੁਟਬਾਲ ਖਿਡਾਰੀ ਜਾਰਜ ਕੁਮਨ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦਾ ਦਿਮਾਗ ਲੈਬੋਰਟਰੀ ਵਾਲੇ ਲੈ ਲੈਣ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਖੋਜ ਕਰਨ। ਜਾਰਜ ਕੁਮਨ 1966 ਵਿਚ ਜਰਮਨੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਖੇਡਿਆ ਸੀ। ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੇ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਫੁਟਬਾਲ ਖੇਡਣ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਨਾਲ ਹਿੱਟਾਂ ਮਾਰਨ ਕਾਰਨ ਦਿਮਾਗ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਹਿੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਆਖਰੀ ਉਮਰ ਮਤਲਬ ਬੁਢਾਪੇ ਵਿਚ ਖਿਡਾਰੀ ਨੂੰ ਡਿਮੈਂਸ਼ੀਆ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਡਿਮੈਂਸ਼ੀਆ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸਭ ਕੁਝ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਯਾਦਾਸ਼ਤ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਖੋਜ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਕਿ ਫੁਟਬਾਲ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਬਹੁਤ ਮਸ਼ਹੂਰ 14 ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਵਿਚੋਂ 12 ਖਿਡਾਰੀ ਜੋ ਬਚਪਨ ਵਿਚ 10 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ

ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਡੋਗਰ (ਯੂ.ਕੇ.)
ਫੋਨ: 787-813-2209

ਫੁਟਬਾਲ ਖੇਡਦੇ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਹ ਡਿਮੈਂਸ਼ੀਆ ਨਾਲ ਹੀ ਮਰੇ ਸਨ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਡਾਕਟਰ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਗਏ। ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੇ ਫੁਟਬਾਲ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਮਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣਾ ਦਿਮਾਗ ਦੇਣ ਤਾਂ ਸੀ.ਟੀ.ਈ. ਕਰ ਕੇ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਫੁਟਬਾਲ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦਾ ਡਿਮੈਂਸ਼ੀਆ ਦੇ ਨਾਲ ਕੀ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਛੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਚਾਰ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਬਿਮਾਰੀ ਸੀ। ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਹੋਰ ਪੁਰਾਣੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਬਿਮਾਰੀ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਨੌਬੀ ਉਮਰ 74 ਸਾਲ, ਮਾਰਟਨ ਉਮਰ 73 ਸਾਲ, ਵਿਲਸਨ ਉਮਰ 82 ਸਾਲ ਆਦਿ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਡਿਮੈਂਸ਼ੀਆ ਸੀ। ਇਸ ਖੋਜ ਨਾਲ ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਕਿ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਫੁਟਬਾਲ ਖੇਡਦੇ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਨਾਲ ਹਿੱਟ ਨਹੀਂ ਮਾਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 10 ਸਾਲ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲੱਗ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਿਰ ਨਾਲ ਹਿੱਟ ਨਹੀਂ ਮਾਰ ਸਕਦੇ। ਇਕ ਹੋਰ ਫੁਟਬਾਲ ਖਿਡਾਰੀ ਜੈਫ ਦੀ ਮੌਤ ਵੀ ਇਸੇ ਵਜ੍ਹਾ ਕਰ ਕੇ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਲੜਕੀ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਡਿਮੈਂਸ਼ੀਆ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਸੀ। ਇਸ ਖਿਡਾਰੀ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 2002 ਵਿਚ ਸੀ.ਟੀ.ਈ. ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਡਿਮੈਂਸ਼ੀਆ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਸੀ। ਇਸ ਖਿਡਾਰੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੇ ਵੀ ਇਹ ਗੱਲ ਦੱਸੀ ਕਿ 55 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਭੁੱਲਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਜਿਸ ਪੈਥੋਲੋਜਿਸਟ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੈਫ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਦਾ ਅਗਲਾ ਹਿੱਸਾ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੁਕਸਾਨਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੁੱਕੇਬਾਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਦਿਮਾਗ 'ਤੇ ਪੰਚ ਲੱਗਣ ਨਾਲ ਇਹ ਬਿਮਾਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸੋ, ਬੱਚੇ ਉਹੀ ਖੇਡਾਂ

ਖੇਡਣ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਤੰਦਰੁਸਤ ਰਹਿਣ, ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾ ਪਵੇ।

ਡਿਮੈਂਸ਼ੀਆ ਦੇ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ, ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਸਈਦ ਅਹਿਮਦ ਵਿਰਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸ਼ਿਅਰ ਜ਼ਬਾਨੀ ਯਾਦ ਸਨ, ਉਹ ਹਰ ਗੱਲ ਨਾਲ ਢੁਕਦਾ ਸ਼ਿਅਰ ਤੁਰੰਤ ਸੁਣਾ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਕਾਲਜ ਦੇ ਸ਼ਾਇਰੀ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੇ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਕਾਫੀ ਅਰਸੇ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਵਤਨ (ਪਾਕਿਸਤਾਨ) ਗਿਆ ਤਾਂ ਵਿਰਕ ਸਾਹਿਬ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਮਿਲ ਗਏ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੱਫੀ ਪਾ ਕੇ ਮਿਲਿਆ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੈਨੂੰ ਪਛਾਣਿਆ ਹੀ ਨਾ। ਮੈਂ ਜਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਦੱਸਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਯਾਦ ਨਹੀਂ। ਨੇਤਲੇ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਵਿਰਕ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਯਾਦਾਸ਼ਤ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਮੈਂ ਹੈਰਾਨ-ਪ੍ਰਸ਼ਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖੜ੍ਹਾ ਰਿਹਾ। ਮੈਂ ਪੰਜ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਵਤਨ ਗਿਆ ਸਾਂ ਤਾਂ ਵਿਰਕ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਯਾਦਾਸ਼ਤ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੇਟੇ ਦੀ ਹਾਦਸੇ ਕਾਰਨ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਗ਼ਮ ਵਿਚ ਵਿਰਕ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਯਾਦਾਸ਼ਤ ਚਲੇ ਗਈ।

ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਨਾਲ ਦੇ ਪਿੰਡ ਕਪੂਰਪੁਰ ਦਾ ਫਜ਼ਲ ਅਹਿਮਦ ਸਿੰਘ ਜੋ ਫ਼ੌਜ ਵਿਚੋਂ ਸੂਬੇਦਾਰ ਰਿਟਾਇਰ ਸੀ। ਉਹ ਬੜਾ ਸਖ਼ਤ ਕੁਰਖਤ ਸੁਭਾਅ ਦਾ ਸੀ। ਲੋਕ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਡਰਦੇ ਸਨ। ਉਂਜ ਉਹ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਲੜਾਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦਾ, ਗ਼ਲਤ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਵਰਜਦਾ ਸੀ। ਹੋਇਆ ਇਹ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਵਾਨ ਬੇਟੀ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਨੀਮ ਪਾਗਲ ਹੋ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਫਿਰਦੀ ਰਹਿਣਾ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਘਰ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾਣਾ ਜਾਂ ਦੱਸ ਕੇ ਜਾਣਾ ਕਿ ਸਰਦਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਹਾਡੀ ਬੇਟੀ ਫਲਾਣੀ ਜਗ੍ਹਾ ਹੈ। ਧੀ ਦੀ ਇਸ ਹਾਲਤ ਕਾਰਨ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਿਮਾਗ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਅਸਰ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿਮਾਗੀ ਬਿਮਾਰੀ ਹੋ ਗਈ। ਇਸ ਸਦਮੇ ਨਾਲ ਹੁਣ ਇਹ ਹਾਲਤ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਯਾਦ ਨਹੀਂ, ਸਭ ਕੁਝ ਭੁੱਲ ਗਏ ਹਨ। ਰੋਟੀ ਖਾ ਕੇ ਇਹ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ ਕਿ ਮੈਂ

ਰੋਟੀ ਖਾ ਲਈ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਮੈਂ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦਾ ਤਾਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਹੰਝੂ ਆ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਕਿ ਟੌਹਰ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਦੀ ਕੀ ਹਾਲਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਕਿ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਨਾਲ ਵੀ ਦਿਮਾਗ 'ਤੇ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਕੋਈ

ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸਹੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕਰਾਂਗੇ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਵੀ ਭੁਗਤਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਬਦਲ ਸਕਦੇ। ਜਨਮ ਅਤੇ ਮੌਤ ਬੰਦੇ ਦੇ ਵੱਸ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਕੁਦਰਤੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਸਿਆਣੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇ

ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੱਚੇ ਹੱਡੀਂ ਸਖਤ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਕੱਚੇ ਘੜੇ 'ਤੇ ਦਰਿਆ ਪਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਘੜਾ ਪੱਕ ਲੈਣ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਨੌਜਵਾਨ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਹੀਰੋ ਵੇਖ-ਵੇਖ ਕੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਡੌਲੇ ਦਿਖਾਏ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਬਾਡੀ ਬਿਲਡਿੰਗ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਘੱਟ ਹੈ, ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਡੌਲੇ ਵਿਖਾਉਣ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸ਼ੌਕ ਹੈ। ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਧੜਾ-ਧੜ ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਤੇ ਦਵਾਈਆਂ ਵਿਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਬੱਚੇ ਜਿੰਮ ਵਿਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਦਵਾਈਆਂ ਖਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਲਦੀ ਜਲਦੀ ਡੌਲੇ ਬਣ ਜਾਣ, ਚੰਗੀ ਖੁਰਾਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੇ, ਕੋਈ ਘਰ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨੌਜਵਾਨ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਗੁਆ ਬੈਠਦੇ ਹਨ।

ਚਿੰਤਾ ਕਰੀ ਜਾਵਾਂਗੇ, ਸੋਚੀ ਜਾਵਾਂਗੇ, ਦਿਮਾਗ ਨੂੰ ਅਰਾਮ ਨਾ ਮਿਲਣ ਦੇਵਾਂਗੇ ਤਾਂ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਦਿਮਾਗੀ ਬਿਮਾਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਫੁਟਬਾਲ ਅਤੇ ਮੁੱਕੇਬਾਜ਼ੀ ਵੀ ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਜੇ ਦਿਮਾਗ ਨਾਲ ਹਿੱਟ ਕਰਾਂਗੇ ਜਾਂ ਮੁੱਕੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਪੰਚ ਸਿਰ 'ਤੇ ਲੱਗਣਗੇ ਤਾਂ ਦਿਮਾਗ ਆਪਣੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਹਿਲੇਗਾ ਜੋ ਬੁਢਾਪੇ ਵਿਚ ਦਿਮਾਗੀ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਦਿਲ ਤੇ ਦਿਮਾਗ ਸਾਡੇ ਜਿਸਮ ਦੇ ਦੋ ਬੜੇ ਹੀ ਨਾਜ਼ੁਕ ਹਿੱਸੇ ਹਨ। ਕੁਦਰਤ ਵੱਲੋਂ ਦਿਲ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਉਸ ਉਪਰ ਹੱਡੀਆਂ ਦਾ ਜਾਲ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿਮਾਗ ਵੀ ਹੱਡੀ ਦੇ ਪਿੰਜਰੇ ਵਿਚ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ। ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁੰਜ ਕੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਿਆ

ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ ਤਾਂ ਸਿਆਣਾ ਬੋਲਿਆ ਕਿ ਤੂੰ ਇਕ ਲੱਤ ਚੁੱਕ ਕੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ, ਉਹ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ; ਫਿਰ ਸਿਆਣੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ ਦੂਸਰੀ ਲੱਤ ਵੀ ਚੁੱਕ ਤਾਂ ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ; ਜੇ ਮੈਂ ਦੂਸਰੀ ਲੱਤ ਵੀ ਚੁੱਕਾਂਗਾ ਤਾਂ ਡਿਗ ਪਵਾਂਗਾ। ਸਿਆਣੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਸ ਏਨਾ ਹੀ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਹੈ ਬੰਦੇ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ। ਜੇ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸੁਖੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

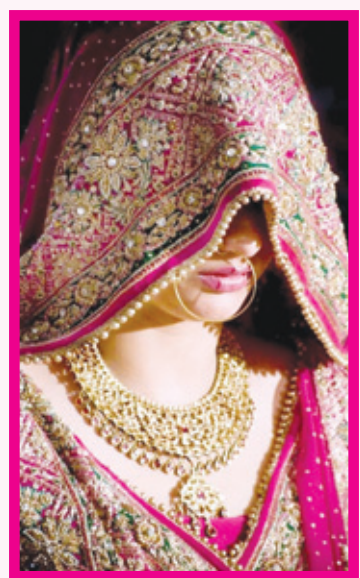
ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੱਚੇ ਹੱਡੀਂ ਸਖਤ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਕੱਚੇ ਘੜੇ 'ਤੇ ਦਰਿਆ ਪਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਘੜਾ ਪੱਕ ਲੈਣ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੀ ਦਰਿਆ ਪਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ

ਨੌਜਵਾਨ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਹੀਰੋ ਵੇਖ-ਵੇਖ ਕੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਡੌਲੇ ਦਿਖਾਏ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਬਾਡੀ ਬਿਲਡਿੰਗ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਘੱਟ ਹੈ, ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਡੌਲੇ ਵਿਖਾਉਣ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸ਼ੌਕ ਹੈ। ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਧੜਾ-ਧੜ ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਤੇ ਦਵਾਈਆਂ ਵਿਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਡੌਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਬਣ ਜਾਣਗੇ। ਬੱਚੇ ਜਿੰਮ ਵਿਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਦਵਾਈਆਂ ਖਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਲਦੀ ਜਲਦੀ ਡੌਲੇ ਬਣ ਜਾਣ, ਚੰਗੀ ਖੁਰਾਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੇ, ਕੋਈ ਘਰ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨੌਜਵਾਨ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਗੁਆ ਬੈਠਦੇ ਹਨ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਕ ਵਜ਼ੀਰ (ਮਹਿਕਮਾ ਔਕਾਫ) ਦਾ ਕੰਮ ਹਿੰਦੂ ਮੰਦਰਾਂ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੰਭਾਲ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਜਥਿਆਂ ਲਈ ਠਹਿਰਨ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਪਦਵੀ ਦਾ ਵਜ਼ੀਰ ਸਦੀਕ-ਅਲ ਫਾਰੂਕ, ਹਜ਼ਾਰੇ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਲੜਕਾ ਉਮਰ 27 ਸਾਲ ਵੀ ਬਾਡੀ ਬਿਲਡਿੰਗ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਇਹ ਦਵਾਈਆਂ ਖਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮਾਪੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਨ੍ਹਾਂ ਵੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਪਰ ਉਹ ਨਾ ਹਟਿਆ ਤੇ ਨਵੰਬਰ 2016 ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨੌਜਵਾਨ ਮੌਤ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਦਵਾਈਆਂ ਖਾ ਕੇ ਜਿਸਮ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਪੋਲਟਰੀ ਫਾਰਮ ਦੇ ਮੁਰਗਿਆਂ ਵਾਲੀ ਹਾਲਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਤੋ-ਰਾਤ ਭਾਰ ਵਧਾ ਕੇ ਵੇਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਪਿੰਡ ਦੇ ਦੇਸੀ ਮੁਰਗੇ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਦੇ ਘਰ ਪ੍ਰਾਹੁਣਾ ਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਖਾਣ ਵਾਸਤੇ ਮੁਰਗਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਆਂਝਣੇ ਮੁਰਗੇ ਨੂੰ ਫੜਨ ਲਈ

ਦੌੜ-ਦੌੜ ਕੇ ਹਿੱਤ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਬਚਾਇਲਰ ਮੁਰਗਾ ਧੁੱਪ ਲੱਗਣ ਨਾਲ ਹੀ ਫੁੜਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੋ, ਅਜਿਹੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਕਿ ਆਪਣੇ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਫੱਟੀ ਪੋਚ ਕੇ ਬੈਠ ਜਾਈਏ ਜਾਂ ਜਾਨ ਤੋਂ ਹੱਥ ਧੋ ਬੈਠੀਏ।

ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਹਾਂ ਕਿ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਕਿਥੇ ਮੁੜਦੇ ਹਾਂ, ਫ਼ਸਲਾਂ ਨੂੰ ਖਾਦਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਹਿਰੀਲੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਦਾ ਛਿੜਕਾਅ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਕੈਂਸਰ ਵਰਗੀਆਂ ਨਾਮੁਰਾਦ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਲੱਗ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਚੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਚਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਘੁੰਡ ਵੀ ਗਏ...

ਪੁਰਾਤਨ ਸਮਿਆਂ ਤੋਂ ਹੀ ਘੁੰਡ ਨੂੰ ਔਰਤ ਵਾਸਤੇ ਸ਼ਰਮ ਅਤੇ ਸਲੀਕੇ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਹੁਰੇ ਪਿੰਡ ਸ਼ਰੀਕੇ ਦੇ ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਦੇ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਬਿਨਾਂ ਘੁੰਡ ਕੱਢੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਜਨਾਨੀ ਨੂੰ ਸ਼ਰਮ-ਸਲੀਕੇ ਤੋਂ ਸੱਖਣੀ ਔਰਤ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਬੋਲੀਆਂ ਅਤੇ ਗੀਤ ਲਿਖੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ:

-ਘੁੰਡ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਲੁਕਦੇ
ਸੱਜਣਾ ਨੈਣ ਕੁਆਰੇ
ਰਾਤੀਂ ਅੰਬਰਾਂ 'ਤੇ ਜਿਵੇਂ ਟਹਿਕਦੇ ਤਾਰੇ
-ਘੁੰਡ ਕੱਢ ਕੇ ਖੈਰ ਨਾ ਪਾਈਏ,
ਨੀ ਜੋਗੀ ਹੁੰਦੇ ਰੱਬ ਵਰਗੇ।
-ਨਵੀਂ ਬਹੁ ਮੁਕਲਾਵੇ ਆਈ,

ਬਹਿ ਗਈ ਪੀਹੜਾ ਡਾਹ ਕੇ,
ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ
ਵੇਖਣ ਘੁੰਡ ਚੁਕਾ ਕੇ।
ਆਪਣੇ ਸੁਰੱਪਣ 'ਤੇ ਮਾਣ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ
ਸੁਨੱਖੀਆਂ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਘੁੰਡ ਨੂੰ ਅਤਿੱਕਾ
ਮੰਨਦਿਆਂ ਕਹਿੰਦੀਆਂ ਸਨ:

ਕੀਹਦੇ ਵਾਸਤੇ ਗੁੰਦਾਈਆਂ ਮੀਢੀਆਂ,
ਅਸਾਂ ਨਹੀਂ ਘੁੰਡ ਕੱਢਣਾ।
ਗੋਰਾ ਰੰਗ ਤੇ ਸ਼ਰਬਤੀ ਅੱਖੀਆਂ,
ਘੁੰਡ ਵਿਚ ਕੈਦ ਕੀਤੀਆਂ।
ਸ਼ੌਕੀਨ ਮੁਟਿਆਰ ਘੁੰਡ ਕੱਢ ਕੇ ਵੀ ਆਪਣੀ
ਸ਼ੌਕੀਨੀ ਦਾ ਪੁਗਟਾਵਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਦੀ ਸੀ:
ਘੁੰਡ ਕੱਢਣਾ ਕਲਿੱਪ ਨੰਗਾ ਰੱਖਣਾ,
ਛਤਿਆਂ ਦੀ ਹਿੱਕ ਲੂਹਣ ਨੂੰ।

ਬਾਰੀ ਬਰਸੀ ਖੱਟਣ ਗਿਆ ਸੀ,
ਖਟ ਕੇ ਲਿਆਂਦਾ ਪਤਾਸਾ।
ਨੀਂ ਸਹੁਰੇ ਕੋਲੋਂ ਘੁੰਡ ਕੱਢਦੀ,
ਨੰਗਾ ਰੱਖਦੀ ਕਲਿੱਪ ਵਾਲਾ ਪਾਸਾ।
ਗੱਭਰੂ ਕਿਸੇ ਮੁਟਿਆਰ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਕਰਦਾ
ਘੁੰਡ ਬਾਰੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ:
ਘੁੰਡ ਕੱਢ ਲੈ ਪੁੱਤਣ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੀਏ,
ਨੀਂ ਪਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲੱਗ ਜੂ
ਪਹਿਲੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਗੱਭਰੂ ਜਦੋਂ ਆਪਣੀ
ਸਜ-ਵਿਆਹੀ ਨੂੰ ਸਹੁਰਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦਾ
ਤਾਂ ਪਿੰਡ ਦੀ ਜੂਹ ਵੜਦਿਆਂ ਹੀ ਕਹਿੰਦਾ:
ਘੁੰਡ ਕੱਢ ਲੈ ਪਤਲੀਏ ਨਾਰੇ
ਨੀਂ ਸਹੁਰਿਆਂ ਦਾ ਪਿੰਡ ਆ ਗਿਆ।
ਤੇਰੇ ਰੂਪ ਦੇ ਪੈਣ ਲਿਸ਼ਕਾਰੇ

ਨੀਂ ਸਹੁਰਿਆਂ ਦਾ ਪਿੰਡ ਆ ਗਿਆ।
ਸਜ-ਵਿਆਹੀ ਘੁੰਡ ਤੋਂ ਤੰਗ ਆਈ ਇਸ
ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਕਹਿੰਦੀ ਸੀ:

ਕੋਰੇ-ਕੋਰੇ ਕੁੰਡੇ ਵਿਚ ਮਿਰਚਾਂ ਮੈਂ ਰਗੜਾਂ,
ਸਹੁਰੇ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੰਨੀ ਆਂ।
ਘੁੰਡ ਕੱਢਣੇ ਦੀ ਅਲਖ ਮੁਕਾ ਦਿੰਨੀ ਆਂ।
ਸੰਗ-ਸਰਮ ਤੇ ਝਿਜਕ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ
ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਅਤੇ ਛੋਟੇ-ਵੱਡੇ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ
ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਘੁੰਡ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਲੋਪ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ
ਹੈ। 'ਘੁੰਡ ਵੀ ਗਏ ਤੇ ਘੁੰਡ ਵਾਲੀਆਂ ਵੀ ਗਈਆਂ'
ਗੁਰਦਾਸ ਮਾਨ ਦੇ ਗੀਤ ਦੀਆਂ ਸਤਰਾਂ ਲੋਪ ਹੋ
ਰਹੇ ਵਿਰਸੇ ਦੀ ਸ਼ਾਹਦੀ ਭਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਥੇ
ਅੱਜ ਔਰਤ, ਮਰਦ ਦੇ ਮੋਢੇ ਨਾਲ ਮੋਢਾ ਜੋੜ ਕੇ
ਆਪਣੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦੇ ਪਾਲਣ ਵਿਚ ਮੋਹਰੀ ਹੈ,
ਉਥੇ ਬਰਾਬਰ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਵੀ ਕਰਦੀ
ਹੈ। ਘੁੰਡ ਕੱਢਣਾ ਹੁਣ ਉਸ ਵਾਸਤੇ ਬੀਤੇ ਦੀ
ਬਾਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

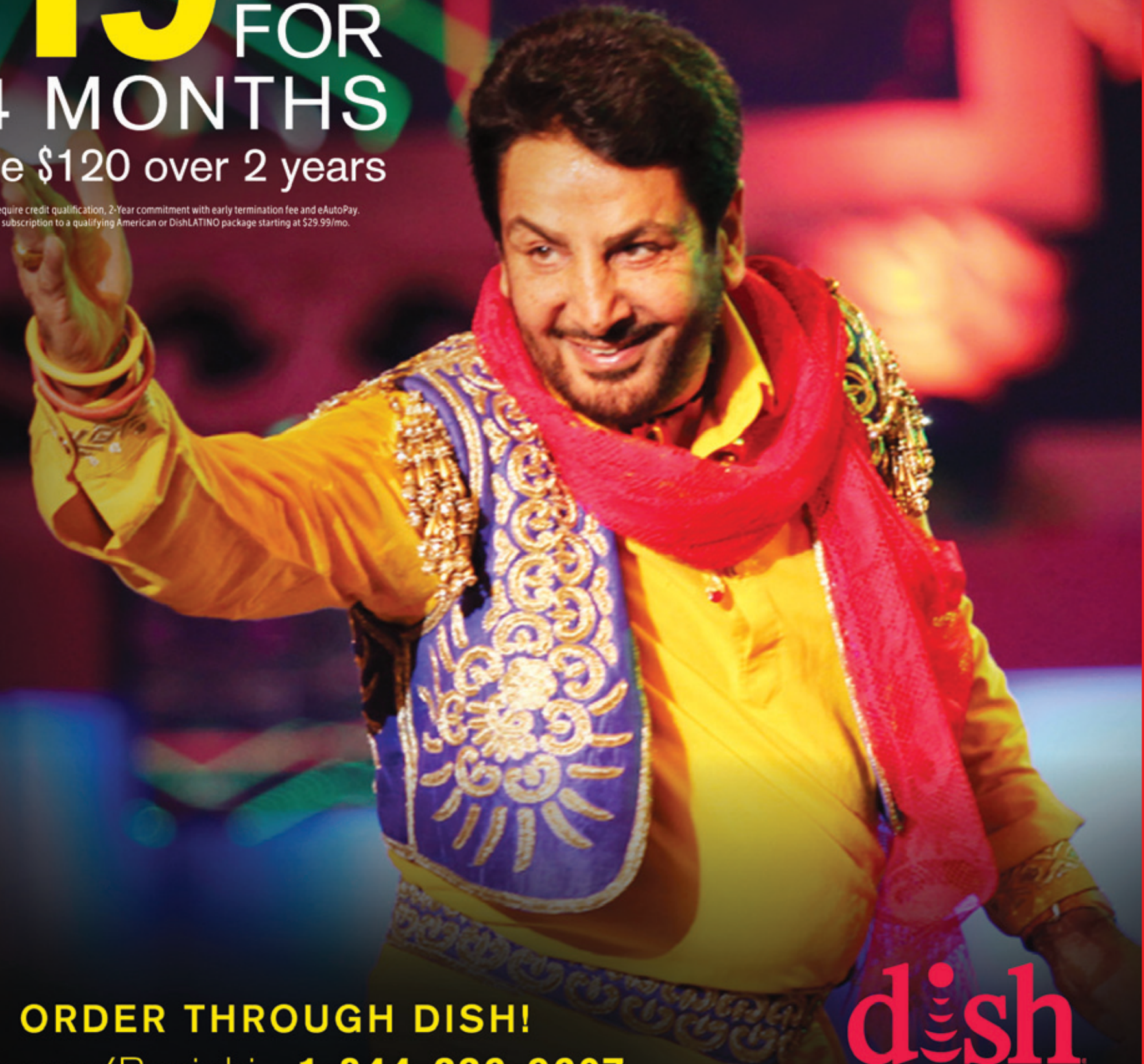
-ਗਗਨਜੀਤ ਕੌਰ ਮਸਤੂਆਣਾ

20% OFF PUNJABI MEGA PACK

\$19.99 FOR 24 MONTHS

Save \$120 over 2 years

All offers require credit qualification, 2-Year commitment with early termination fee and eAutoPay. Requires subscription to a qualifying American or DishLATINO package starting at \$29.99/mo.

ORDER THROUGH DISH!

Dish.com/Punjabi **1-844-326-9607**

dish
YOUR CULTURE AT HOME

Offer for new and qualifying former customers only. Important Terms and Conditions:

Qualification: Advertised price requires credit qualification and eAutoPay. Upfront activation and/or receiver upgrade fees may apply based on credit qualification. **Offer ends 4/05/17.** **2-Year Commitment:** Early termination fee of \$20/mo. remaining applies if you cancel early. **\$120 Savings Offer:** Receive a monthly credit of \$5 for the first 24 months. Requires subscription to International package and qualifying American or DishLATINO package (starting at \$29.99/mo). **NOT included in advertised price (and subject to change):** Taxes & surcharges, add-on programming (including premium channels), Protection Plan, and transactional fees. **Other:** All packages, programming, features, and functionality are subject to change without notice. After 6 mos., you will be billed \$8.99/mo. for Protection Plan unless you call to cancel. After 2 years, then-current everyday prices for all services apply. For business customers, additional monthly fees may apply. Free standard professional installation only.
© 2017 DISH Network L.L.C. All rights reserved.